

วารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัย

Academic and Research Journal of Liberal Arts

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัย

ปีที่ 19 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

ISSN 3056-9052 (Online)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานด้านศิลปศาสตร์และสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเป็นสื่อการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทางวิชาการด้านศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ขอบเขตเนื้อหา

วารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัยรับตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาภาษาและภาษาศาสตร์ วรรณคดี รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมวิทยา มานุษยวิทยา จิตวิทยา ศาสนา ปรัชญา การท่องเที่ยว และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

กำหนดเวลาการเผยแพร่

วารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัยกำหนดเวลาการออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 ตีพิมพ์เผยแพร่ เดือน มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 ตีพิมพ์เผยแพร่ เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

ข้อกำหนดของบทความที่ตีพิมพ์

บทความทุกบทความที่ตีพิมพ์ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewed) ในสาขาวิชานั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 3 ท่าน โดยเป็นการประเมินแบบ double-blinded review

ที่ปรึกษา

อธิการบดี : รองศาสตราจารย์ ดร.อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์

รักษาการคณบดีคณะศิลปศาสตร์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิก สุนทรธัย

ลิขสิทธิ์

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 18/18 ถนนเทพรัตน (บางนา-ตราด) ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10541 โทร. 0-2312-6300 ต่อ 1431 โทรสาร. 0-2312-6417

Website: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/larhcu/index>

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พัชรา กวินกุลเศรษฐ์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ผู้ทรงคุณวุฒิประจำฉบับ (peer review)

รองศาสตราจารย์ ดร.กนกกานต์ แก้วนุช
รองศาสตราจารย์ ดร.เจริญชัย เอกมาไพศาล
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา ต้นโพธิ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ สุนทรโทยก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาทิตย์ คุรน้อยธ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดวงหทัย ลือดั่ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิงกาญจน์ บุรณสินวัฒนกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล พรามณี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิศักดิ์ ไชยโรจน์วัฒนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎิ์พัทธ์ พิษณะเดชอนันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตตภา สาระพัฒน์ก ไชยปัญญา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหะโรจน์ กิตติมหาเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภัทรา บุญปัญญาโรจน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษณี คุ้มสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรตี ปรีชาปัญญากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนิกาญจน์ จินาพันธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วรรณวิภา หงส์นภาดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วชิรา เจริญจิตร
อาจารย์ ดร.ทัศนีย์ นาคเสนีย์
อาจารย์ ดร.ยงยุทธ แก้วอุดม

อาจารย์ ดร.วรรณวิวัฒน์ รัตนลัมภ์
อาจารย์ ดร.ยรรยงค์ ลิกษะฤทธิ์
อาจารย์ ดร.ลักขณา ซาปู
อาจารย์ ดร.นันทนัปปร ดุรงค์พันธ์

คณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
คณะกรรมการจัดการการท่องเที่ยว สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยบูรพา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
คณะกรรมการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านจอมบึง
คณะกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัย
หอการค้าไทย
สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

คณะผู้จัดทำ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พัชรา กวินกุลเศรษฐ์
อาจารย์ อรรถสิทธิ์ สุนาโท
อาจารย์ จิรตรี เรืองเขียน
อาจารย์ ศนิชา แก้วเสถียร
อาจารย์ วนิสา สัมภาวะผล
อาจารย์ พัทธนันท์ เลิศคุณอินนทร์

อาจารย์ ดร.ขวัญชนก สืบสุข
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรรณศิริ แจ่มอรุณ
อาจารย์ อัจฉริต์ อาจารย์ศิริกุล
อาจารย์ Derey Nanquil Panes
อาจารย์ Lamarca Chiara Ayn Joven
อาจารย์ Peter Snashall

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัยเป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ดำเนินการเพื่อส่งเสริมเผยแพร่ และเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทางวิชาการด้านศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ช่วงเดือนมกราคม – เดือนมิถุนายน และฉบับที่ 2 ช่วงเดือนกรกฎาคม – เดือนธันวาคมของทุกปี

วารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัยปีที่ 19 ฉบับที่ 2 นี้ มีบทความตีพิมพ์ทั้งหมด จำนวน 7 เรื่อง แยกเป็นบทความวิจัยภายนอก จำนวน 5 เรื่อง และบทความวิจัยภายใน จำนวน 2 เรื่อง โดยมีเนื้อหาทั้งด้าน ภาษาศาสตร์ การท่องเที่ยว วรรณกรรม วรรณคดี และศิลปวัฒนธรรมที่มีสาระสำคัญน่าศึกษาอย่างยิ่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เนื้อหาและสาระของบทความทั้งหมดในฉบับนี้ จะให้ประโยชน์แก่ผู้อ่านทั้งในด้านองค์ความรู้และโลกทัศน์ที่มีต่อเรื่องต่าง ๆ ตามที่ผู้เขียนแต่ละท่านได้ศึกษาค้นพบไม่มากนักน้อย และหากท่านประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกหรือเขียนบทความส่งมาเพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัยก็สามารถติดต่อได้ตามรายละเอียดที่อยู่ท้ายเล่มของวารสาร ท้ายที่สุดนี้ กองบรรณาธิการต้องขอขอบคุณสมาชิกวารสารทุกท่านที่ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดีเสมอมาไว้เป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงศ์พัชรา กวินกุลเศรษฐ์)

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
บทความวิจัยภายใน	
● การปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนในยุควิถีใหม่ (New Normal): กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ The Adjustment to Online Learning of Chinese Exchange Students In the New Normal Era: A Case Study at Huachiew Chalermprakiet University วิไล ธรรมวาจา	1-19
● Using Self-Made Videos and Facebook Groups to Promote Motivation and Satisfaction on the Speaking Skills of International Program Students Derey Nanquil-Panes	20-40
บทความวิจัยภายนอก	
● การวิเคราะห์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย โดยใช้เกาะหมาก จังหวัดตราด เป็นกรณีศึกษา The analysis of approaches to low carbon tourism management in Thailand by using Koh Mak Island, Trat Province as a case study ธารีทิพย์ เหล่าวิโรจนกุล และอัครวิน แสงพิกุล	41-53
● กลวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 Techniques for Conveying the Ayutthaya Kingdom in Historical Thai Novels, 1938–2019 Lurong Niu และจันทร์สุดา ไชยประเสริฐ	54-75
● มุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างในวรรณกรรมแปลของจอร์จ ออร์เวลล์ The Perspective on the Lower Class in George Orwell's Translated Literature Truong Thi Hang	76-97
● กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 - 2565 Representations of the ideal male in Thai television dramas, from 2013 to 2022 Zhang Liqun และวีรวัฒน์ อินทรพร	98-122
● วิถีชีวิตไทยจากโฆษณาตามที่มีปรากฏบนแอปพลิเคชันของจีน Thai Way of Life as Portrayed in Inhalant Advertising on Chinese Application Zhihong Li และสุภัค มหาวรากร	123-142

การปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนในยุควิถีใหม่
(New Normal): กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
The Adjustment to Online Learning of Chinese Exchange Students In the
New Normal Era: A Case Study at Huachiew Chalermprakiet University

วิไล ธรรมวาจา (Wilai Thamvaja)

รองศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Assoc. Prof., Department of Language Studies

Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: thamvaja@hotmail.com

Received: May 31, 2024, Revised: October 11, 2024, Accepted: December 20, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการเรียน วิธีการปรับตัว และกระบวนการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ นักศึกษาจีนในโครงการแลกเปลี่ยนจีน-ไทย รุ่นที่ 15 ที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จำนวน 65 คน เครื่องมือวิจัยคือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ความถี่ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัญหาการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ปัญหาด้านการสื่อสาร ปัญหาด้านทัศนคติและพฤติกรรม ปัญหาด้านวิธีการเรียน ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ปัญหาด้านหลักสูตรและการสอน ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม และปัญหาด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ 2) ผู้เรียนใช้วิธีการปรับตัวแบบสุ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.40 รองลงมาคือ การปรับตัวแบบประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 47.84 และการปรับตัวแบบถอยหนี คิดเป็นร้อยละ 3.76 ตามลำดับ และ 3) กระบวนการปรับตัว มี 4 ระยะ ตามลักษณะ U-Curve Model ได้แก่ ระยะน้ำผึ้งพระจันทร์ ระยะเผชิญปัญหา ระยะปรับตัว และระยะหลังการปรับตัว ซึ่งมีลักษณะหมุนวนหลายรอบ และบางคนไม่มีระยะน้ำผึ้งพระจันทร์ แต่จะมีความตื่นตระหนกทางวัฒนธรรมและเริ่มเข้าสู่ปัญหาทันที ดังนั้นการจัดการเรียนออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยความร่วมมือของทั้งผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร และมหาวิทยาลัย

คำสำคัญ: การปรับตัว กระบวนการปรับตัว ปัญหาการเรียนออนไลน์ ยุควิถีใหม่ นักศึกษาแลกเปลี่ยน

Abstract

This research aims to study the learning problems, method of adjustment, and online learning adjustment process among Chinese exchange students. Mixed methods research was employed to achieve these objectives. The sample consisted of 65 Chinese exchange students in the batch 15th studying in the Bachelor of Arts program in communicative Thai as a second language program. Questionnaires and interviews were used to collect data. The statistics used were the mean, standard deviation, percentage, frequency value, and Pearson Product Moment

Coefficient. The results of this study revealed that: 1) problems with online learning among Chinese exchange students ranged from most common problems to least common. The most common problem was communication problems, followed by attitude and behavioral problems, learning methods problems, environmental problems, curriculum and teaching problems, social and cultural problems, and technological problems, respectively. 2) the method of adjustment is found that most students adapt to struggle (48.40%) followed by a compromise reaction (47.84%), and withdrawal reaction (3.76%), respectively. 3) the adjustment process can be divided into 4 phases according to the U-Curve Model, including the honeymoon period, coping period, adjustment period, and post-adjustment period which looks like it spins around many times. Besides, some students do not have a honeymoon period. However, there is a culture shock and it leads to a frustration stage. So effective online learning requires collaboration between instructors, students, in terms of curriculum, and universities.

Keywords: Adjustment, Adjustment process, Online learning problems, New Normal era, Exchange students

บทนำ

สถานการณ์วิกฤต COVID-19 มีผลกระทบต่อทุกระบบในสังคม ไม่เว้นแม้แต่วระบบการศึกษาที่ต้องหยุดชะงัก เพราะปิดสถานศึกษาไปชั่วระยะหนึ่ง ก่อนจะปรับตัวและขับเคลื่อนการเรียนการสอนให้ดำเนินต่อไปท่ามกลางวิกฤตที่ยังคงดำเนินอยู่ โดยการนำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นกลไกขับเคลื่อนระบบการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ ดังจะเห็นได้ว่าสถาบันการศึกษาทุกระดับเปลี่ยนวิถีจัดการศึกษา จากเดิมที่มีการเรียนการสอนเฉพาะในห้องเรียน ปรับเปลี่ยนมาเป็นการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นการก้าวเข้าสู่รูปแบบการศึกษาในยุควิถีใหม่ หรือที่เรียกกันว่า “New Normal”

รองศาสตราจารย์ มาลี บุญศิริพันธ์ คณะกรรมการบัญญัติศัพท์นิเทศศาสตร์ราชบัณฑิตยสภา (กรุงเทพฯ, 2563) อธิบายไว้ว่า “New Normal แปลว่า ความปกติใหม่, ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบ จนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย” ซึ่งสามารถนำมาอธิบายลักษณะของ New Normal ด้านการศึกษาได้ว่า เป็นการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านแพลตฟอร์ม (Platform) ที่เน้นบทบาทของผู้เรียนในการกำหนดวิธีการเรียนรู้และเป้าหมายการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เป็นสถาบันการศึกษาที่มีความร่วมมือด้านการศึกษา ทั้งในรูปแบบการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาร่วมกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในสาธารณรัฐประชาชนจีนมากกว่า 40 แห่ง เช่น มหาวิทยาลัยชนชาติกว่างซี มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกว่างซี มหาวิทยาลัยเศรษฐศาสตร์และการเงินยูนนาน มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศเจ้อเจียงเยว่ซี สถาบันเซียงซีอู-มหาวิทยาลัยชนชาติกว่างซี และวิทยาลัยการแปลฉงชิ่งหนานฟาง เป็นต้น ซึ่งแต่ละปีจะมีนักศึกษาชาวจีนจำนวนมากเดินทางมาศึกษาแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรมไทย ภาษาอังกฤษ การท่องเที่ยว และบริหารธุรกิจ (วีโล ธรรมวาจา, 2564, น. 2-3) ซึ่งโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา กับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปีการศึกษา 2551 เพื่อรับนักศึกษาชาวจีนเข้ามาเรียนในหลักสูตรต่าง ๆ ซึ่งมีนักศึกษาชาวจีนจำนวนมากให้

ความสนใจเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) โดยเดินทางมาเรียนที่ประเทศไทยและดำเนินการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติแบบเผชิญหน้า ซึ่งรับมาต่อเนื่องทุกปีการศึกษา จนกระทั่งเกิดสถานการณ์วิกฤต COVID-19 เมื่อปลายปี พ.ศ.2562 ส่งผลกระทบต่อการทำความร่วมมือด้านการรับนักศึกษากลุ่มใหม่ในปีการศึกษา 2563 เป็นอย่างมาก ดังที่ Jiang Nannan (สนทนาทางโทรศัพท์, 2 กันยายน 2565) เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ ผู้มีบทบาทสำคัญเกี่ยวกับการประสานงานเพื่อทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยต่างประเทศกับมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ กล่าวถึงปัญหาด้านการรับนักศึกษาใหม่ชาวต่างชาติในช่วงเกิดสถานการณ์วิกฤต COVID-19 ไว้ว่า กระทรวงศึกษาธิการของจีนได้มีประกาศโน้มน้าวให้นักเรียน-นักศึกษาลดการเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศ ทางมหาวิทยาลัยในความร่วมมือของจีนในฐานะหน่วยงานส่งออกนักศึกษาจำเป็นต้องรับผิดชอบเรื่องความปลอดภัยและสุขอนามัยของนักศึกษา จึงได้ปรับแผนการเรียนด้วยการไม่จัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา หันมาใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยตนเอง ทำให้มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติไม่สามารถรับนักศึกษา MOU มาศึกษาต่อที่ประเทศไทยได้ เช่นเดียวกับกรณีของนักศึกษา Walk in ที่มีความกังวลเกี่ยวกับโอกาสในการประกอบอาชีพในประเทศไทยหลังสำเร็จการศึกษาและไม่สามารถเดินทางออกนอกประเทศได้ รวมถึงผู้ประกอบการไม่ยอมให้ลูกหลานเดินทางออกนอกประเทศ เพราะกลัวจะติดโควิดระหว่างเดินทางหรือติดต่อในขณะที่อยู่ในต่างประเทศ จึงทำให้นักศึกษาจีนที่เลือกเรียนกับมหาวิทยาลัยในต่างประเทศน้อยลง ทั้งนี้ แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวก็คือ การปรับรูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบออนไลน์ ซึ่งได้รับการตอบรับทางบวกจากมหาวิทยาลัยในความร่วมมือของจีนหลายแห่ง

จากบทสัมภาษณ์ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่ามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติดำเนินการแก้ไขปัญหारेื่องการรับนักศึกษาใหม่ชาวต่างชาติได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และทันสมัย ด้วยการนำเทคโนโลยีมาเป็นกลยุทธ์ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จึงทำให้มหาวิทยาลัยหลายแห่งในสาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงให้ความสนใจทำข้อตกลงร่วมมือทางการศึกษา (MOU) มาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ส่งผลให้ในปีการศึกษา 2565 มีจำนวนนักศึกษาชาวจีนในโครงการนักศึกษาแลกเปลี่ยนจีน-ไทย รุ่นที่ 15 มากกว่า 200 คน ที่เลือกศึกษาที่มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ในรูปแบบออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

การจัดการเรียนออนไลน์ เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในยุค New Normal ที่เปลี่ยนแปลงวิธีเรียนที่เป็นอยู่เดิม เป็นการเรียนที่ใช้เทคโนโลยีทันสมัยมาช่วยจัดการเรียนการสอน ซึ่งหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ได้ปรับกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองให้แก่ศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนตามนโยบายของมหาวิทยาลัย โดยใช้วิธีการจัดการเรียนแบบผสมผสาน กล่าวคือ นักศึกษาเก่าที่อยู่ในประเทศไทยสามารถเข้าเรียน Onsite ได้ ส่วนนักศึกษารับเข้าใหม่ที่อยู่ประเทศจีนเข้าเรียน Online ผ่านโปรแกรม Microsoft Teams เป็นหลัก และตลอด 2 ปีการศึกษา (ปีการศึกษา 2563-2564) ยังไม่ได้มีการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบว่าผู้เรียนต่างชาติประสบปัญหาในการเรียนออนไลน์อย่างไร ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่าจำเป็นต้องศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาลงและออกแบบการจัดการเรียนการสอนกลุ่มผู้เรียนต่างชาติที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งควรดำเนินการควบคู่ไปกับการศึกษาการปรับตัวของผู้เรียนว่ามีวิธีการแก้ไขปัญหาในการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สองอย่างไรในสถานการณ์ที่ต้องอยู่ในบริบทต่างชาติ รวมทั้งเมื่อศึกษาแนวโน้มของการศึกษาแล้วพบว่า แม้สถานการณ์วิกฤต COVID-19 จะคลี่คลายลง แต่การจัดการเรียนการสอนจะเปลี่ยนไปเป็นการเรียนรู้รูปแบบผสมผสาน (Hybrid Learning) ซึ่งการออกแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้เหมาะสม จะช่วยให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่เรียนออนไลน์สามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้เรียนต่างชาติที่ศึกษาภาษาไทยเป็นภาษาที่สองพบว่าประเด็นการศึกษานี้ได้รับความสนใจค่อนข้างมาก ดังจะเห็นว่าม้งงานวิจัยหลายเรื่องที่ศึกษาเรื่องการปรับตัวของผู้เรียนต่างชาติ เช่น งานวิจัยเรื่อง “กระบวนการปรับตัวของนักศึกษาจีนเมื่อเข้ามาศึกษาในประเทศไทย” ของ

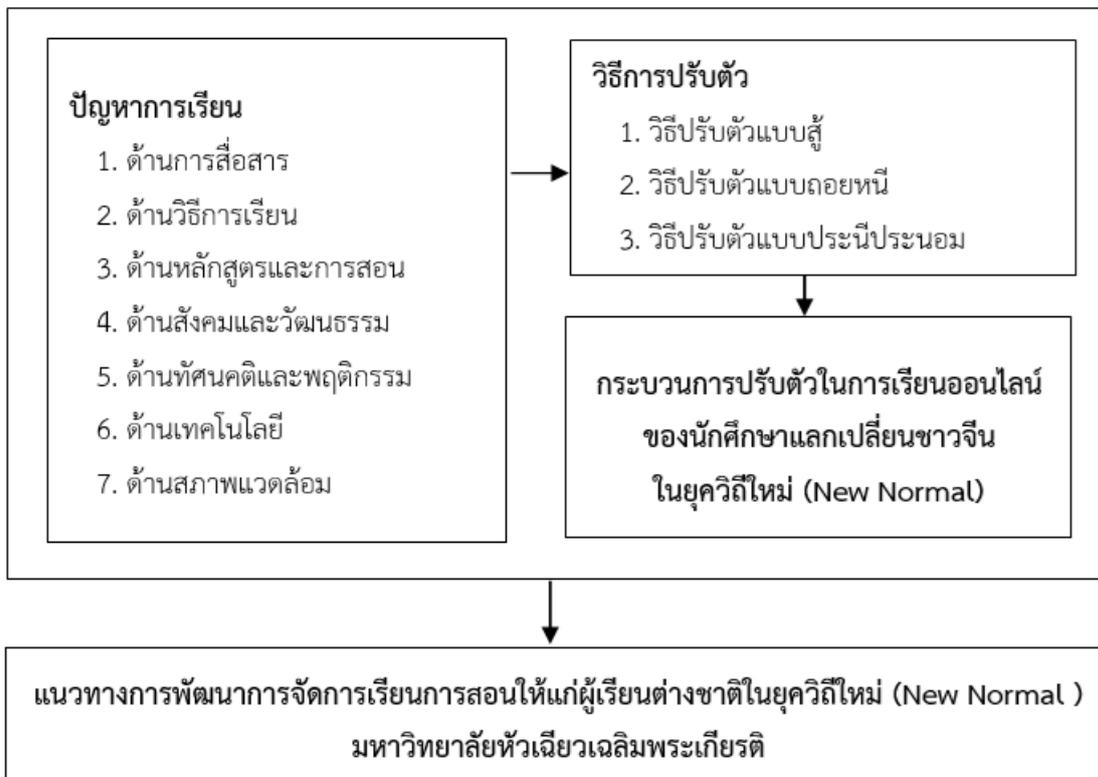
Zhang (2011) งานวิจัยเรื่อง “การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา” ของ Ren, Bunpiem, and Mahakhan, (2012) งานวิจัยเรื่อง “การปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติ: กรณีศึกษานักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต” ของ ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ (2559) และงานวิจัยเรื่อง “การปรับตัวทางวัฒนธรรมการเรียนรู้ และการสื่อสารของนักศึกษาจีน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี” ของ กมลทิพย์ รักเกียรติยศ และคณะ (2560) เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมในบริบทของเจ้าของภาษาเป็นสำคัญ ยังไม่ปรากฏการศึกษาปัญหาและวิธีการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนต่างชาติที่ศึกษาภาษาไทยเป็นภาษาที่สองมาก่อน ในขณะที่การศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของผู้เรียนในยุควิถีใหม่ในรูปแบบงานวิจัยยังปรากฏไม่มากนัก เช่น งานวิจัยเรื่อง “การปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด-19” ของ กรรณิการ์ แสนสุภา และคณะ (2563) หรืองานวิจัยเรื่อง “การปรับตัวทางเทคโนโลยี ภายหลังกوفيد-19: กรณีศึกษานักศึกษาในระดับอุดมศึกษา” ของ วรินทร์ พูลผล และธัญพัทธ์ ไคร้วานิช (2564) เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวมีเป้าหมายเป็นกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เรียนชาวไทย ยังไม่พบการศึกษารณีของผู้เรียนต่างชาติ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัญหาและวิธีการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาต่างชาติในสถานการณ์วิกฤต COVID-19 หรือยุควิถีใหม่ (New Normal) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่ศึกษาผ่านโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษากับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน ปีการศึกษา 2565 เพื่อศึกษาปัญหาและวิธีการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ในยุควิถีใหม่ (New Normal) ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งผลจากการศึกษาจะทำให้เห็นกระบวนการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนต่างชาติ และได้แนวทางสำหรับแก้ไขปัญหาการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนต่างชาติได้ อันจะเป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการเรียนของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
2. เพื่อศึกษาวิธีการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
3. เพื่อสังเคราะห์กระบวนการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้แก่ นักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนในยุควิถีใหม่ (New Normal) ของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่ศึกษาผ่านทางโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา กับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน รุ่นที่ 15 ที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทย เป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ รับเข้าในปีการศึกษา 2565 จำนวน 204 คน แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรแลกเปลี่ยน 2 ปี หมายถึง นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยของสาธารณรัฐประชาชนจีน 2 ปีแรก และเข้าเรียนที่มหาวิทยาลัยในต่างประเทศอีก 2 ปีหลัง จำนวน 65 คน และนักศึกษาหลักสูตรเรียนร่วม หมายถึง นักศึกษาที่เรียนในมหาวิทยาลัยของสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นหลัก แต่มีวิชาเอกหรือวิชาเลือกเสรีที่เลือกเรียนออนไลน์ในมหาวิทยาลัย ในต่างประเทศ (ประมาณ 1-3 รายวิชาตลอดปีการศึกษา) จำนวน 139 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่ศึกษาผ่านทางโครงการแลกเปลี่ยน นักศึกษากับสถาบันการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน รุ่นที่ 15 ที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ รับเข้าในปีการศึกษา 2565 เฉพาะประเภทหลักสูตรแลกเปลี่ยน 2 ปี จำนวน 65 คน ซึ่งผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ขอบเขตของการวิจัย

2.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการเรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจากกลุ่มผู้เรียนต่างชาติ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (การสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง) มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ที่เรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเมื่อปีการศึกษา 2564 ด้วยวิธีการซักถามและสังเกต และศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการปรับตัวของผู้เรียนในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งผู้เรียนชาวไทยและชาวต่างชาติ รวมทั้งศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนในยุควิถีใหม่ (New Normal) เพื่อประมวลผล จนสามารถกำหนดเป็นแนวทางการศึกษา 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านวิธีการเรียน ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านทัศนคติและพฤติกรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านสภาพแวดล้อม

2.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา ผู้วิจัยเก็บข้อมูลในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม 2566

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย 2 ฉบับ สำหรับใช้เก็บข้อมูล ได้แก่

3.1 แบบสอบถาม สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนเกี่ยวกับปัญหาการเรียนและวิธีการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปลายปิดแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 ปัญหาการเรียน เป็นแบบสอบถามปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ แบ่งสภาพปัญหาเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านวิธีการเรียน ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านทัศนคติและพฤติกรรม ด้านเทคโนโลยี และด้านสภาพแวดล้อม ตอนที่ 3 วิธีการปรับตัว เป็นแบบสอบถามปลายปิด กำหนดคำตอบแบบเลือกตอบตามสภาพปัญหาที่พบ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ตามแนวคิดของ กันยา สุวรรณแสง (2536) ซึ่งครอบคลุมวิธีการที่นำมาใช้ในการปรับตัวเมื่อเผชิญกับอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ ได้แก่ การปรับตัวแบบสู้ การปรับตัวแบบประนีประนอม และการปรับตัวแบบถอยหนี โดยมีคำถามปลายเปิด 1 ข้อ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบวิธีการปรับตัวลักษณะอื่น ๆ ที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของตนเอง และตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นอื่น ๆ เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาที่พบในการเรียนออนไลน์ลักษณะอื่น ๆ ซึ่งผู้วิจัยนำไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านสังคม จิตวิทยา และการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ที่มีประสบการณ์การสอนผู้เรียนต่างชาติผ่านช่องทางออนไลน์ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.93 นำไปแปลเป็นภาษาจีน จากนั้นนำไปทดลองครั้งที่ 1 ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) .20 ขึ้นไปทุกข้อ และทดลองครั้งที่ 2 โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นที่ 0.981 จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์แล้วจึงนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.2 แบบสัมภาษณ์ สำหรับเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน เป็นคำถามปลายเปิด เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยนำไปตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านสังคม จิตวิทยา และการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สอง ที่มีประสบการณ์การสอนผู้เรียนต่างชาติผ่านช่องทางออนไลน์ 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 1.00 แปลเป็นภาษาจีนและจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล และใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม แบ่งเป็น ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายปิด จะใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยนำผลมาหาเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด จะใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่ออธิบายผล รวมทั้งข้อคิดเห็นอื่น ๆ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อนำเสนอกระบวนการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน ตามแนวคิด U-Curve Model Theory ซึ่งเหมาะจะนำมาอธิบาย

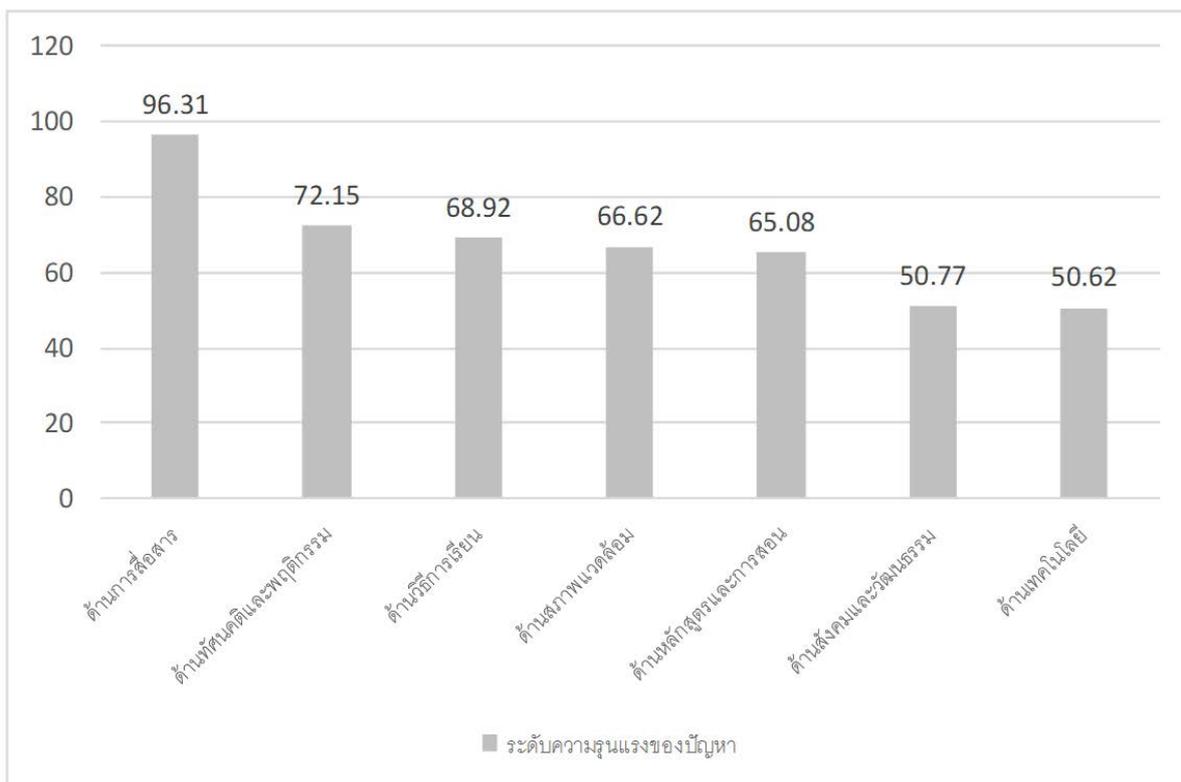
ขั้นตอนการปรับตัวทางวัฒนธรรม และสรุปข้อคิดเห็นของผู้เรียนต่างชาติเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองในรูปแบบออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและวิธีการปรับตัวของผู้เรียนต่างชาติเป็นสำคัญ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน ในยุควิถีใหม่ (New Normal): กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” มีผลสรุปดังนี้

ผลจากการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ

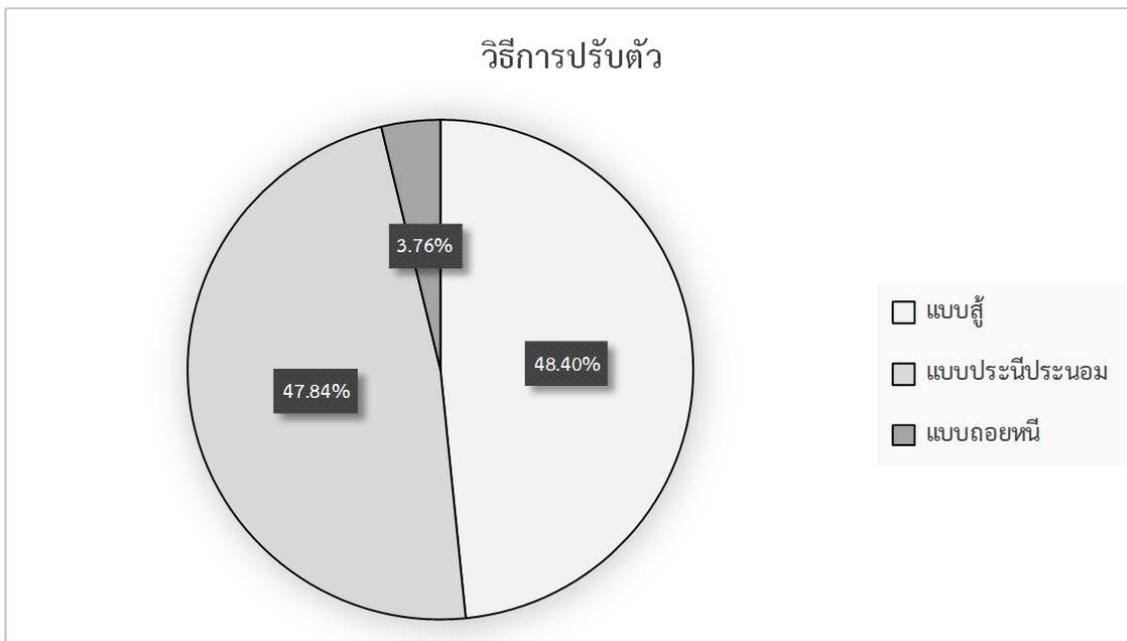
1. ผลการวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียนของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่เรียนในรูปแบบออนไลน์ เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่าผู้เรียนมีปัญหาด้านการสื่อสาร คิดเป็นร้อยละ 96.31 อยู่ในเกณฑ์ระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านทัศนคติและพฤติกรรม คิดเป็นร้อยละ 72.15 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ปัญหาด้านวิธีการเรียน คิดเป็นร้อยละ 68.92 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 66.62 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ปัญหาด้านหลักสูตรและการสอน คิดเป็นร้อยละ 65.08 อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 50.77 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และปัญหาด้านเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 50.62 อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ตามลำดับ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 สภาพปัญหาการเรียนออนไลน์

1.2 ผลการวิเคราะห์วิธีการปรับตัวของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่เรียนในรูปแบบออนไลน์ พบว่า ผู้เรียนต่างชาติเลือกใช้วิธีการแก้ไขปัญหาแบบสุ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.40 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือแบบ

ประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 47.84 อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน และแบบถอยหนี คิดเป็นร้อยละ 3.76 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ดังภาพที่ 3

เมื่อพิจารณาวิธีการปรับตัวตามสภาพปัญหาแต่ละด้าน พบว่า

1) เมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาด้านการสื่อสาร ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการปรับตัวแบบประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 51.44 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือแบบสู้ คิดเป็นร้อยละ 46.49 อยู่ในระดับปานกลาง และแบบถอยหนี คิดเป็นร้อยละ 2.07 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

2) เมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาด้านทัศนคติและพฤติกรรม ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการปรับตัวแบบสู้ คิดเป็นร้อยละ 48.83 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือแบบประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 46.27 อยู่ในระดับปานกลาง และแบบถอยหนี คิดเป็นร้อยละ 4.90 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

3) เมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาด้านวิธีการเรียน ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการปรับตัวแบบประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 57.58 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือแบบสู้ คิดเป็นร้อยละ 40.18 อยู่ในระดับปานกลาง และแบบถอยหนี คิดเป็นร้อยละ 2.24 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

4) เมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการปรับตัวแบบสู้ คิดเป็นร้อยละ 59.35 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือแบบประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 37.64 อยู่ในระดับน้อย และแบบถอยหนี คิดเป็นร้อยละ 3.01 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

5) เมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาด้านหลักสูตรและการสอน ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการปรับตัวแบบสู้ คิดเป็นร้อยละ 48.70 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือแบบประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 44.92 อยู่ในระดับปานกลาง และแบบถอยหนี คิดเป็นร้อยละ 6.38 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

6) เมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการปรับตัวแบบประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 48.79 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือแบบสู้ คิดเป็นร้อยละ 46.67 อยู่ในระดับปานกลาง และแบบถอยหนี คิดเป็นร้อยละ 4.54 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

7) เมื่อผู้เรียนเผชิญปัญหาด้านเทคโนโลยี ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้วิธีการปรับตัวแบบสู้ คิดเป็นร้อยละ 49.55 อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือแบบประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 46.20 อยู่ในระดับปานกลาง และแบบถอยหนี คิดเป็นร้อยละ 4.25 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

ผลจากการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. กระบวนการปรับตัว ผู้วิจัยศึกษากระบวนการปรับตัวตามแนวคิด U-Curve Model Theory สามารถสรุปกระบวนการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน แบ่งเป็น 4 ระยะ ได้แก่

1.1 ระยะน้ำผึ้งพระจันทร์ (Honeymoon) เป็นช่วงเวลาที่ผู้เรียนจะรู้สึกตื่นเต้นถึงความแปลกใหม่ของเจ้าของวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และสถานการณ์ใหม่ ๆ เมื่อผู้เรียนเข้าสู่ห้องเรียนออนไลน์จึงมีความรู้สึกหลากหลาย ทั้งตื่นเต้น ตื่นเต้น ยินดีที่จะได้พบผู้สอนชาวไทย ความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนรายวิชาต่าง ๆ ซึ่งปะปนอยู่กับความวิตก ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“ครั้งแรกที่ฉันเข้าร่วมออนไลน์ ฉันรู้สึกตื่นเต้น ตามมาด้วยความกังวลว่าถ้าเน็ตไม่ดี ต้องทำยังไง เน็ตหลุดทำไงดี อาจารย์ให้เปิดกล้อง แต่เน็ตไม่ดี ตอบคำถามไม่ทัน ฉันจะทำอย่างไร ถ้าฉันสอบตก ฉันไม่เข้าใจที่อาจารย์พูด ฉันควรทำอย่างไร (1/11)

“การเรียนออนไลน์ครั้งแรกเป็นเรื่องสนุก เนื่องจากไม่ทราบ่วิธีการสอนของอาจารย์ที่ประเทศไทยและอาจารย์ที่ประเทศจีนจะเหมือนกันไหม เป็นที่น่าประหลาดใจที่อาจารย์ไทยบางคน สามารถพูดภาษาจีนได้เล็กน้อย” (1/34)

“ฉันมีความสุขมากที่ได้รู้จักอาจารย์คนไทย แต่ครั้งแรกที่เราเรียนออนไลน์ อาจารย์ให้เราแนะนำตัวโดยใช้ภาษาไทย ฉันรู้สึกเครียด ฉันกังวลว่าถ้าฉันพูดภาษาไทยออกเสียงผิด อาจารย์จะฟังไม่เข้าใจสิ่งที่ฉันพูด” (1/42)

จะเห็นได้ว่า ครั้งแรกที่ผู้เรียนเข้าเรียนออนไลน์กับผู้สอนชาวไทย ผู้เรียนจะรู้สึกตื่นเต้น สนุก และแปลกใหม่กับสิ่งที่ได้พบ ร่วมกับมีความวิตกกังวลปะปนอยู่ด้วย ในขณะที่ผู้เรียนบางส่วน คิดเป็นร้อยละ 27.70 รู้สึกเครียดและกดดันตั้งแต่เริ่มต้น เนื่องจากไม่เคยเรียนกับผู้สอนชาวไทยและมีพื้นฐานภาษาไทยไม่ดีนัก หรือไม่ได้เตรียมความพร้อมล่วงหน้า จึงเกิดความตระหนกทางวัฒนธรรม (Culture Shock) ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“ฉันรู้สึกตึงเครียดมาก เพราะฟังไม่เข้าใจเรื่องที่อาจารย์พูด และกลัวว่าอาจารย์จะให้ฉันตอบคำถาม แต่ฉันจะตอบไม่ได้ พูดภาษาไทยเป็นประโยคไม่ได้” (1/16)

“ฉันรู้สึกตึงเครียดมาก เพราะฉันพูดและฟังภาษาไทยไม่เก่ง จึงกังวลว่าไม่เข้าใจเรื่องที่อาจารย์พูด” (1/27)

“เรียนครั้งแรกรู้สึกยากมาก ฟังไม่รู้เรื่อง รู้สึกเวลานานมาก อยากเลิกเรียนเร็ว ๆ รู้สึกเหนื่อยมาก” (2/21)

1.2 ระยะเผชิญปัญหา (Frustration) เป็นช่วงที่ผู้เรียนเริ่มประสบปัญหาต่าง ๆ จากการสิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์ใหม่ จนความรู้สึกหงุดหงิด กระวนกระวาย และไม่มีความสุขกับสภาพการณ์นั้น ๆ โดยระยะที่ปัญหาปรากฏจะอยู่ในช่วงวันแรกที่เริ่มศึกษาจนถึงเมื่อจบ 1 ภาคการศึกษาแล้ว ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“อุปสรรคที่ใหญ่ที่สุดคือตนเองขาดสมาธิ ฟังครูสอนไม่ค่อยตั้งใจ ประสิทธิภาพการเรียนรู้น้อยและจำความรู้ได้น้อยหลังเลิกเรียน ต้องดูวิดีโอบันทึกของหลักสูตรเพื่อมาทบทวนเนื้อหาการเรียน มีวิชาบางอย่างค่อนข้างยาก ฟังไม่รู้เรื่อง นี่เป็นอุปสรรคใหญ่ที่สุดสำหรับฉัน” (1/7)

“อินเทอร์เน็ตหอทักไม่ดี ฉันไม่ได้ยินที่อาจารย์พูดหรือฟังไม่ชัดเจน ดังนั้น ฉันจึงซื้อการ์ดโทรศัพท์ใหม่ เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตของโทรศัพท์ แล้วแก้ไขปัญหาที่อินเทอร์เน็ตไม่ดี” (1/15)

“การเรียนในออนไลน์ฟังชานได้ง่ายและขาดสมาธิ ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกได้ง่าย เช่น เวลาเรียนฉันอาจจะทำเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับการเรียน บางทีก็ออกไปกินข้าวกับครอบครัว” (1/18)

ทั้งนี้ ผลจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัญหาในการเรียนออนไลน์ยังสะท้อนให้เห็นผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการเรียน คุณภาพการเรียนการสอน สุขภาพ และค่าใช้จ่าย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

1) ผลกระทบด้านประสิทธิภาพของการเรียน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าการเรียนออนไลน์ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ค่อนข้างมาก ทำให้ประสิทธิภาพของการเรียนลดลงหรือตกอยู่ในภาวะความรู้ถดถอย (Learning Loss) เนื่องจากการเรียนภาษาจำเป็นต้องอาศัยการปฏิบัติและฝึกฝนในสถานการณ์จริงจึงจะทำให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการสื่อสารได้รวดเร็ว แต่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการเรียนออนไลน์ไม่ค่อยมีโอกาสฝึกทักษะ โดยเฉพาะทักษะการพูด ทำให้ผู้เรียนหลายคนอ่านและเขียนภาษาไทยได้ แต่พูดภาษาไทยไม่ได้หรือไม่กล้าพูดภาษาไทย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“การเรียนออนไลน์โดยไม่มีอาจารย์ควบคุมและเร่งรัด ทำให้ฉันมีทัศนคติที่ห่อหุ้มต่อการเรียน และถ้าเราเรียนออนไลน์โดยไม่ได้ไปเรียนในประเทศไทย เราจะไม่มีความกังวลเกี่ยวกับการพูดภาษาไทย เราจึงพูดไทยไม่ได้ จะมีปรากฏการณ์ที่นักศึกษาสามารถเขียนได้แต่ไม่สามารถพูดได้” (1/1)

“การเรียนออนไลน์ประสิทธิภาพการเรียนไม่ค่อยดี บางครั้งอินเทอร์เน็ตไม่ดี เราไม่ได้ยินเรื่องที่อาจารย์พูด เราต้องใช้และพูดบ่อย ๆ ถึงจะได้เรียนภาษาให้ดี แต่เรียนออนไลน์ เราไม่มีโอกาสในการใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวันสำหรับการเรียนภาษาไทย” (1/38)

“การเรียนออนไลน์จะยากขึ้น เพราะเรากำลังเรียนภาษาต่างประเทศในประเทศของเรา หากไม่มีความช่วยเหลือจากสิ่งแวดล้อม เราจะได้เรียนความรู้เพียงเล็กน้อย รวมถึงการออกเสียงและการเขียน และไม่มีโอกาสฝึกพูดภาษาไทย” (2/11)

2) ผลกระทบด้านสุขภาพ กลุ่มตัวอย่างบางส่วนให้ข้อมูลว่าตนเองมีปัญหาด้านสุขภาพ ทั้งสุขภาพกายที่เกิดความเหนื่อยล้าจากการนั่งเรียนหน้าจอบนคอมพิวเตอร์เป็นระยะเวลาอันยาวนาน และสุขภาพจิตที่เกิดจากความเครียด ความวิตกกังวล และความเบื่อหน่าย ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“เวลาเรียนหนึ่งครั้งยาวเกินไป ถ้าฉันนั่งเวลานานจนรู้สึกเหนื่อย อยากนอนหลับและปวดหลัง” (1/7)

“สำหรับฉันปัญหาที่ใหญ่ที่สุดคือชั้นเรียนยาวเกินไป ชั้นเรียนหนึ่งมีสามชั่วโมง เวลาส่วนใหญ่ฉันเรียนออนไลน์อยู่ที่หอพัก แต่หอพักของมหาวิทยาลัยเราไม่มีโต๊ะและเก้าอี้ เรา นั่งเรียนได้แต่บนเตียง ถ้านั่งนานจะปวดหลังและอยากนอนพัก” (1/41)

“ฉันไม่ค่อยชินกับการเปิดกล้องในเวลาเรียนออนไลน์ บางครั้งฉันจ้องมองตัวเองในกล้องด้วยความงุนงง ฉันตั้งเครียดเสมอเมื่อต้องตอบคำถาม บางครั้งไม่รู้จะพูดอย่างไร และบางครั้งฉันเผลอเปิดไมค์ พูดติดกับเพื่อนกำลังคุยกันอยู่ ฉันกังวลว่าอาจารย์จะคิดว่าเราพูดไม่ดีเกี่ยวกับอาจารย์หลังจากได้ยินสิ่งที่เราพูด” (1/20)

3) ผลกระทบด้านคุณภาพการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างบางส่วนเห็นว่าการเรียนออนไลน์มีลักษณะของการพูดบรรยายฝ่ายหนึ่ง ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งรับฟังเท่านั้น ผู้เรียนและผู้สอนขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน และผู้เรียนต้องบริหารจัดการเรียนและความรู้ที่ได้รับด้วยตนเอง ซึ่งการมีอิสระในการเรียนสำหรับผู้เรียนบางคนนั้น ทำให้ไม่สามารถควบคุมตนเองให้มีสมาธิในการเรียนได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“เนื่องจากโรคระบาดโควิด-19 ทำให้นักศึกษาต้องเรียนในออนไลน์ อาจารย์ไม่สามารถทราบสถานะการเรียนรู้ของนักศึกษา กำลังเรียนอยู่หรือว่าทำอะไรอยู่ ขาดปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา” (1/30)

“การเรียนรู้ออนไลน์ไม่มีประสิทธิภาพเท่าการเรียนรู้ออนไลน์ในห้องเรียน อาจารย์จะสอนแค่ใน PPT เรายกให้บรรยายนอก PPT ให้มากขึ้น ให้สนุกน่าเรียนมากขึ้น แต่ก็มีอาจารย์บางท่านใช้บทเรียนการสอนได้ดีมาก ทำให้เรารู้สึกว่าวิชานี้ น่าสนใจมาก เช่น เทศกาลวันลอยกระทง อาจารย์สอนเราทำกระทง” (1/35)

“ในการเรียนรู้ออนไลน์ มีการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนักศึกษาน้อยลง และครูไม่สามารถรู้สถานะของนักศึกษาแต่ละคนในชั้นเรียนและดูว่าพวกเขา กำลังเข้าเรียนอย่างตั้งใจหรือไม่” (1/40)

4) ผลกระทบด้านค่าใช้จ่าย แม้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเห็นว่าการเรียนออนไลน์มีข้อดี คือ ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางและใช้ชีวิตในประเทศไทย แต่มีบางคนที่ได้รับผลกระทบเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มมากขึ้นจากการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตสำหรับเรียนออนไลน์ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“บางครั้งฉันจำเป็นต้องใช้เครือข่ายโทรศัพท์มือถือเพื่อเข้าเรียนในออนไลน์ เวลาเรียนมีสามชั่วโมง จึงจะใช้ปริมาณการใช้งานโทรศัพท์มือถือจำนวนมาก ค่าโทรศัพท์หนึ่งเดือนของฉันจะแพงมาก” (1/12)

จากข้อมูลข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาส่วนใหญ่จะเกิดในช่วง 1 เดือนแรกของการเรียนออนไลน์ ซึ่งพบปัญหาหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการต่อสายการสื่อสาร ปัญหาการควบคุมพฤติกรรม ปัญหาความไม่เสถียรของสัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ค่อนข้างมาก ทำให้เกิดภาวะการเรียนรู้ถดถอย ผู้เรียนไม่สามารถพัฒนาทักษะภาษาไทยได้เท่ากับการเรียนในห้องเรียนปกติ รวมทั้งยังสร้างความตึงเครียดด้านอารมณ์เป็นสำคัญอีกด้วย

1.3 ระยะปรับตัว (Readjustment) เป็นช่วงที่ผู้เรียนจะหาวิธีการจัดการปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้กลวิธีปรับตัวแบบสู้และแบบประนีประนอมมากกว่าแบบถอยหนี โดยผู้เรียนที่เลือกใช้วิธีการปรับตัวแบบสู้ จะเพิ่มความพยายามที่จะเอาชนะอุปสรรคปัญหาต่าง ๆ และลงมือกระทำเพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเอง เช่น พยายามตั้งใจเรียน ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ปรับปรุงข้อบกพร่องของตนเอง เป็นต้น ตลอดจนขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเมื่อจำเป็น ดังที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“เตรียมการเรียนล่วงหน้าอย่างตั้งใจ จดบันทึกอย่างจริงจัง หากมีตรงไหนไม่เข้าใจ ก็ไปถามอาจารย์” (1/13)

“ฉันจะพยายามแก้ปัญหาด้วยตัวเอง อย่างเช่น ฉันมักจะง่วงนอนในชั้นเรียน ดังนั้นฉันจึงเข้านอนแต่หัวค่ำ ถ้าอินเทอร์เน็ตไม่ดี ฉันจะหาที่เรียนที่มีอินเทอร์เน็ตดี ๆ” (1/18)

“เรียนในออนไลน์ หากมีสงสัยหรือทำการบ้านไม่ออก ฉันจะอ่านบทเรียนหรือเอกสารที่อาจารย์ส่งให้และทบทวนบ่อย ๆ” (1/24)

จะเห็นว่า วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างนำมาใช้แก้ไขปัญหาหรือปรับตัวในการเรียนออนไลน์ คือ การเพิ่มความพยายาม ขยัน อดทน และตั้งใจเรียนให้มากขึ้น ซึ่งความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับผลการตอบแบบสอบถามที่พบว่าการแก้ปัญหาเป็นวิธีการปรับตัวที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้ คิดเป็นร้อยละ 48.40 (ภาพที่ 3)

สำหรับผู้เรียนที่ปรับตัวแบบประนีประนอม จะใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบผสมผสานระหว่างการเผชิญปัญหาแบบสู้และแบบถอยหนี ในรูปแบบของการหาวิธีใหม่ เปลี่ยนความต้องการหรือเป้าหมายใหม่ ดังที่กลุ่มตัวอย่าง แสดงความคิดเห็นไว้ว่า

“บางครั้งอินเทอร์เน็ตไม่ดี อาจารย์เรียกชื่อฉันแต่ไม่ได้ยิน ฉันจะให้ เพื่อน ๆ ช่วยฉัน บอกให้อาจารย์ว่าตอนนี้ฉันอินเทอร์เน็ตไม่ค่อยดี ขอให้อาจารย์รอสักครูหนึ่งคะ ถ้าฉันมีคำถามที่ฉันตอบไม่ได้ ฉันจะหาเพื่อน ๆ ตอบคะ” (1/1)

ขอความช่วยเหลือจากเพื่อน ๆ เพื่อนของฉันใจดีมาก พวกเขามักจะช่วยฉันแก้ปัญหา อย่างอดทน” (1/22)

“บางครั้งไฟฟ้าดับแล้วเมื่อเรียนที่บ้าน อินเทอร์เน็ตติดขัดมาก แล้วฉันจะส่งข้อความ ให้เพื่อนให้เพื่อนช่วยบอกให้อาจารย์คะ” (2/8)

จะเห็นว่า วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างนำมาใช้แก้ไขปัญหาหรือปรับตัวในการเรียนออนไลน์คือ การขอความช่วยเหลือจากบุคคลที่รู้จัก เช่น เพื่อน ครอบครัว ครู ฯลฯ ซึ่งความคิดเห็นนี้สอดคล้องกับผลการตอบแบบสอบถามที่ พบว่าการประนีประนอมปัญหาเป็นวิธีการปรับตัวที่ผู้เรียนส่วนใหญ่เลือกใช้เช่นเดียวกับการปรับตัวแบบสู้ คิดเป็นร้อยละ 47.84 (ภาพที่ 3)

ในที่มีผู้เรียนมีส่วนน้อยที่เลือกปรับตัวแบบถอยหนี ด้วยการหลีกเลี่ยงปัญหาที่พบหรือหลีกเลี่ยงจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นปัญหา โดยไม่พยายามแก้ปัญหาหรือไม่สนใจปัญหาเหล่านั้น ดังที่กลุ่มตัวอย่างแสดงความ คิดเห็นไว้ว่า

“ถ้าฟังไม่เข้าใจ หลังเลิกเรียนฉันจะไปดูวิดีโอที่บันทึกไว้และพยายามฟังเข้าใจเรื่องนี้ หรือไปหาเพื่อนช่วยแก้ไขปัญหา ถ้ายังไม่เข้าใจก็เลิก เพราะก็ฟังไม่เข้าใจ” (1/4)

เมื่อพิจารณาจากแบบสอบถาม วิธีการที่กลุ่มตัวอย่างบางคนนำมาใช้แก้ไขปัญหาหรือปรับตัวในการเรียนออนไลน์คือการเพิกเฉยหรือไม่สนใจ ปล่อยผ่านปัญหานั้นไป ซึ่งความคิดเห็นข้างต้นสอดคล้องกับผลการตอบแบบสอบถามที่พบว่าการถอยหนีปัญหาเป็นวิธีการปรับตัวที่ผู้เรียนบางคนเลือกใช้ คิดเป็นร้อยละ 3.76 (ภาพที่ 3) ทั้งนี้ จากการวิเคราะห์ผู้เรียนที่เลือกวิธีการถอยหนีส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่มีปัญหาระดับปานกลางหรือน้อย โดยเฉพาะ ปัญหาที่ไม่สามารถพูดคุยสื่อสารกับผู้สอนได้ กิจกรรมเสริมหลักสูตรมีน้อยเกินไป หรือมีความกังวลเกี่ยวกับคะแนนต่าง ๆ ที่ได้รับ ผู้เรียนจะเลือกวิธีถอยหนีด้วยการหลีกเลี่ยงการพูดคุยกับผู้สอน ไม่ชอบทำกิจกรรมกลุ่ม และไม่สนใจคะแนนที่ได้รับ เป็นต้น

1.4 ระยะหลังการปรับตัว (Resolution) เป็นช่วงที่การปรับตัวยังคงดำเนินต่อไปภายหลังจากหาทางออกให้กับปัญหาได้แล้ว ซึ่งพบ 2 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่ 1 การปรับตัวแบบสมบูรณ์ เป็นลักษณะของการปรับตัวที่บุคคลประสบปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ แล้ว สามารถแก้ปัญหาได้ และเมื่อแก้ปัญหาแล้ว ทำให้ตนเองเกิดความสบายใจ ไม่มีข้อข้องใจสงสัยเหลืออยู่ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 64.62 สามารถปรับตัวในการเรียนออนไลน์ได้อย่างสมบูรณ์ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“ฉันชินกับการเรียนออนไลน์แล้ว เพราะก่อนหน้านี้ มหาวิทยาลัยเงินของเราที่ใช้วิธี เรียนในออนไลน์เช่นกัน แต่ซอฟต์แวร์ที่ใช้สำหรับการเรียนการสอนนั้นแตกต่างกัน ดังนั้น ฉันจึงปรับตัวเข้ากับชีวิตการเรียนออนไลน์ได้อย่างรวดเร็ว” (1/14)

“ฉันเข้าใจเนื้อหาที่อาจารย์พูดส่วนใหญ่ ค่ะ และเข้าใจซอฟต์แวร์ที่ต้องใช้ในการ เรียนออนไลน์แล้ว” (1/20)

“ฉันปรับตัวเข้ากับชีวิตการเรียนออนไลน์ได้แล้ว และฉันสามารถจัดเวลาเรียนและพักผ่อนได้อย่างสมดุล ผลในชั้นเรียน ฉันสามารถควบคุมตัวเองไม่ทำให้ทำสิ่งที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนและมีสมาธิกับการเรียน” (1/41)

“ปรับตัวได้เรียนออนไลน์แล้ว และค่อย ๆ ฟังการสอนของอาจารย์ได้เข้าใจแล้ว และรู้สึกสนุกมาก กลัวว่าถ้าเรียนออนไลน์แล้วจะปรับตัวไม่ได้ แต่ยังอยากเรียนออนไลน์มาก” (2/17)

ลักษณะที่ 2 การปรับตัวแบบไม่สมบูรณ์ เป็นลักษณะของการปรับตัวที่บุคคลประสบปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ แล้ว หาวิธีแก้ปัญหา แต่ปัญหายังคงอยู่ พบในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 35.38 ที่ยังมีปัญหาในการเรียนออนไลน์ แบ่งเป็นแบบปัญหาเดิมยังคงอยู่และแบบปัญหาได้รับการแก้ไขเพียงบางส่วน ดังนี้

แบบปัญหาเดิมยังคงอยู่ คือปัญหายังไม่ได้รับการแก้ไข ซึ่งส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ยังไม่สามารถควบคุมตนเองให้มีสมาธิต่อการเรียนได้ ปัญหาเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารภาษาไทย และปัญหาเกี่ยวกับสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียรที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการเรียนออนไลน์ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“มีอยู่เสมอ เพราะไม่มีสภาพแวดล้อมทางภาษาไทย จึงตั้งตารอที่จะได้มาเรียนที่ประเทศไทย” (1/13)

“เวลาเรียนออนไลน์ ฉันรู้สึกเบื่อง่าย ง่วงนอน และขาดสมาธิ ยังไม่มีวิธีที่แก้ปัญหาได้ แม้จะพักก่อนดี ๆ แต่เรียนวันรุ่งขึ้นก็ง่วงนอน” (1/14)

“ปัญหาของฉันยังไม่ได้การแก้ไข ฉันคิดว่าการเรียนออนไลน์เป็นเรื่องยาก ส่วนใหญ่ฉันยังฟังไม่เข้าใจเรื่องที่อาจารย์พูดทำให้ฉันรู้สึกปวดหัวมาก แต่เพื่อให้เรียนจบอย่างราบรื่นฉันทำได้แค่ตั้งใจเรียน ฉันหวังว่าอาจารย์สามารถพูดช้า ๆ หน่อย เพื่อให้เราเข้าใจได้ง่าย” (1/43)

สำหรับแบบปัญหาได้รับการแก้ไขเพียงบางส่วนนั้น พบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถปรับตัวในการเรียนออนไลน์ได้บางอย่าง แม้จะยังคงมีปัญหาอยู่บ้าง แต่สามารถเรียนออนไลน์ได้ ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์

“ปัญหาอื่น ๆ ได้รับการแก้ไขแล้ว แต่ปัญหาเกี่ยวกับสัญญาณอินเทอร์เน็ตยังมีปัญหาอยู่บ่อยครั้ง” (1/18)

“ปัญหาส่วนใหญ่ได้รับการแก้ไขแล้ว หลังจากปรับตัวเข้ากับชีวิต การเรียนออนไลน์ได้ แม้จะมีปัญหาใหม่ ๆ เกิดขึ้น ฉันก็สามารถแก้ไขได้ด้วยตัวเอง แต่ยังมีปัญหาบางครั้ง คือบางบทเรียนยากเกินไป และบางครั้งฟังอาจารย์ไม่ทัน” (1/30)

“หลังจากแก้ปัญหาได้แล้ว แต่ยังมีปัญหาเกี่ยวกับการทำการบ้านกลุ่มออนไลน์เป็นเรื่องยากที่จะสื่อสารและทำการบ้านร่วมกัน” (2/13)

“ยังมีปัญหาบางอย่างที่ยังปรับตัวไม่ได้ อาจารย์สอนเร็ว ไม่เข้าใจที่อาจารย์พูด ฉันไม่ค่อยเคยกับการพักเที่ยงหนึ่งชั่วโมงตอนเที่ยง มีเวลาไม่พอ” (2/18)

จากการศึกษากระบวนการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของผู้เรียนต่างชาติดังกล่าว พบว่ามีลักษณะเป็น U-Curve ที่หมุนวนหลายรอบ และบางคนมีไม่ครบ 4 ระยะ โดยจะไร้ช่วงน้ำผึ้งพระจันทร์ แต่จะเริ่มเข้าสู่ระยะเผชิญปัญหาตั้งแต่เริ่มต้น ซึ่งผลการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นปัญหาการเรียนออนไลน์ในหลายประเด็นที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของผู้เรียน แต่สถาบันการศึกษาไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าการจัดการเรียนรู้นิวศตวรรษที่ 21 มีรูปแบบที่หลากหลาย และการเรียนแบบออนไลน์ในลักษณะการเรียนแบบผสมผสานเป็นแนวทางหนึ่งที่มีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบันและจะยังคงสืบเนื่องไปในอนาคตด้วย ผลการศึกษาปัญหาการเรียน วิธีการปรับตัว และกระบวนการปรับตัว จึงถือเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอน มีดังนี้

2.1 ด้านผู้สอน ควรเน้นการจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน ลดการสอนแบบบรรยาย ลดการเรียนหน้าจอดีด้วยการให้เรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการปฏิบัติ (Active Learning) ใช้เทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ เพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน มอบหมายงานในปริมาณที่เหมาะสม มีวิธีการวัดประเมินผลที่สะท้อนกลับให้ผู้เรียนได้รับทราบอย่างชัดเจน และผู้สอนควรสามารถใช้ภาษาที่สองและสามเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน รวมทั้งควรปรับปรุงอุปกรณ์และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและโปรแกรมเพื่อการสอนออนไลน์ ทั้งนี้ หากผู้สอนนำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณาปรับปรุงการเรียนการสอนของตนเอง จะช่วยให้การเรียนการสอนออนไลน์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.2 ด้านผู้เรียน ควรเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนออนไลน์ ควบคุมพฤติกรรมการเรียนให้เข้มงวด มีวินัยและสมาธิ วางแผนการเรียน จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ เตรียมอุปกรณ์และสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้พร้อม ฝึกฝนทักษะการสื่อสารให้มากขึ้น มีความสามารถในการใช้โปรแกรมการเรียนออนไลน์ และแสวงหาโอกาสเพื่อช่องทางการสื่อสารกับเจ้าของภาษา รวมถึงเตรียมแผนการล่วงหน้าสำหรับเหตุการณ์ไม่คาดฝัน เช่น ความไม่พร้อมของอุปกรณ์และเครือข่าย เป็นต้น

2.3 ด้านหลักสูตร ควรพิจารณาการจัดรายวิชาให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการฝึกปฏิบัติให้มากขึ้น บริหารจัดการเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นอย่างมีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน และเพิ่มการให้ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติในประเทศไทย

2.4 ด้านมหาวิทยาลัย ควรให้ความช่วยเหลือผู้เรียนต่างชาติในด้านเอกสารเดินทางมาเรียนต่อที่ประเทศไทย จัดหาอุปกรณ์และปรับปรุงระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้มีความเสถียร และพิจารณาลดค่าเล่าเรียนให้เหมาะสม

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “การปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน ในยุควิถีใหม่ (New Normal): กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

1. สภาพปัญหาการเรียนของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่เรียนในรูปแบบออนไลน์ พบว่าผู้เรียนมีปัญหาด้านการสื่อสารมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัญหาด้านทัศนคติและพฤติกรรม ปัญหาด้านวิธีการเรียน ปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ปัญหาด้านหลักสูตรและการสอน ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม และปัญหาด้านเทคโนโลยีตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของนักศึกษาชาวจีนที่เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองที่สรุปไปในทำนองเดียวกันว่าปัญหาด้านการใช้ภาษาเป็นปัญหาหลัก เช่น งานวิจัยของ กมลทิพย์ รักเกียรติยศ และคณะ (2560) พบว่านักศึกษาจีนส่วนใหญ่มีปัญหาด้านการสื่อสารทางภาษา เนื่องจากความแตกต่างด้านสำเนียงและการออกเสียงเป็นสำคัญ หรืองานวิจัยของ Ren, Bunpiem, and Mahakhan (2012) ที่พบว่าสภาพปัญหาทั่วไปในการดำรงชีวิตประจำวันของนักศึกษาชาวจีนเป็นปัญหาที่เกิดมาจากการใช้ภาษา ดังนั้น เมื่อผู้เรียนต้องเรียนภาษาที่สองผ่านรูปแบบออนไลน์จึงรู้สึกว่าการสื่อสารเป็นปัญหาสำคัญที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.31 โดยมีระดับความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ปัญหาด้านเทคโนโลยี กลับเป็นปัญหาที่น้อยที่สุด เนื่องจากผู้เรียนมีประสบการณ์การเรียนออนไลน์ในประเทศจีนมาก่อนหน้านี้แล้ว จึงรู้จักการใช้เทคโนโลยีและมีความพร้อมสำหรับการเรียนออนไลน์ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วรินทร์ พูลผล และธัญพัทธ์ ไควรวานิช (2564) ที่ศึกษาเรื่อง “การปรับตัวทางเทคโนโลยีภายหลังโควิด-19: กรณีศึกษานักศึกษาในระดับอุดมศึกษา” พบว่าระดับการศึกษามีระดับนัยสำคัญมากที่สุดต่อการปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลภายหลังโควิด-19 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ยิ่งนักศึกษามีระดับความรู้หรือประสบการณ์ในการสะสมความรู้อย่างมากก็ยิ่งปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลภายหลังโควิด-19 ได้ดีขึ้นเท่านั้น

2. วิธีการปรับตัวของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนที่เรียนในรูปแบบออนไลน์ พบว่า ผู้เรียนต่างชาติเลือกใช้วิธีการปรับตัว 3 ลักษณะ ตามแนวคิดของ กัญญา สุวรรณแสง (2536) โดยเลือกใช้วิธีการแบบผู้มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.40 รองลงมาคือแบบประนีประนอม คิดเป็นร้อยละ 47.84 และแบบถอยหนี คิดเป็นร้อยละ 3.76 แสดงให้เห็นว่า เมื่อมีอุปสรรคปัญหาเกิดขึ้น ผู้เรียนยอมรับความเป็นจริงตามสภาพที่เกิดขึ้น และพยายามหาหนทางแก้ไขเพื่อแก้ปัญหาหมดสิ้นหรือลดน้อยลงจนไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน โดยมีนักศึกษาเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่เลือกใช้วิธีถอยหนีในบางปัญหาที่ต้องเผชิญ ดังนั้น นักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนจึงมีการปรับตัวในการเรียนภาษาที่สองผ่านรูปแบบออนไลน์อยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aspinwall and Taylor (1992 อ้างถึงใน วราภรณ์ รัตนวิศิษฐกุล, 2545, น. 126) ที่พบว่านักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่ใช้การจัดการกับปัญหาโดยตรงมากกว่าการหลีกเลี่ยงปัญหาจะมีการปรับตัวในมหาวิทยาลัยได้ดี มีการมองโลกในแง่ดีและเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการเรียนต่อไป

3. กระบวนการปรับตัว กระบวนการปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน แบ่งเป็น 4 ระยะ ตามแนวคิด U-Curve Model Theory ได้แก่ ระยะน้ำผึ้งพระจันทร์ ระยะเผชิญปัญหา ระยะปรับตัว และระยะหลังการปรับตัว แต่มีลักษณะหมุนวนหลายรอบ ไม่ได้ปรากฏเพียงรอบเดียว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Zhang (2011, p.91) ที่พบว่ากระบวนการปรับตัวของนักศึกษาจีนเมื่อเข้ามาศึกษาในประเทศไทยมีลักษณะเป็น U-Curve ที่หมุนวนหลายรอบ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบบางกรณีที่แตกต่างกันไปตามแนวคิด U-Curve กล่าวคือมีเพียง 3 ระยะ โดยไม่มีระยะที่ 1 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างคิดเป็นร้อยละ 27.70 ไม่มีระยะน้ำผึ้งพระจันทร์ แต่อยู่ในภาวะตื่นตระหนกทางวัฒนธรรมเนื่องจากความตึงเครียดจากการสื่อสารที่ทำให้มีอาการหวาดกลัวการเผชิญหน้ากับผู้สอนชาวไทยและเข้าสู่ระยะเผชิญปัญหาทันที ดังที่ Zhang (2011, p.86) เรียกกลุ่มคนกลุ่มนี้ว่าเป็นกลุ่มที่ไร้ช่วงน้ำผึ้งพระจันทร์ (Honeymoon Phase) โดยจะเข้าสู่ปัญหาตั้งแต่เริ่มต้นนั่นเอง ทั้งนี้ หลังจากการปรับตัวแล้วจะแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือส่วนที่ปรับตัวได้สมบูรณ์แบบจะสามารถใช้ชีวิตในการเรียนออนไลน์ได้อย่างสบายใจ และกลุ่มที่ปรับตัวไม่สมบูรณ์ จะกลับเข้าสู่กระบวนการปรับตัวอีกครั้ง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ren, Bunpiem, and Mahakhan, (2012) ที่สรุปว่ากระบวนการปรับตัวของนักศึกษาชาวจีน มี 2 แนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่ง เมื่อนักศึกษาชาวจีนเข้ามาในประเทศไทย ตอนแรกจะมีความรู้สึกตื่นตื้นตันกับการพบเห็นสิ่งแปลกใหม่ จากนั้นเกิดการช็อกทางวัฒนธรรม แล้วเริ่มมีการปรับตัวทางวัฒนธรรม และแนวทางที่สองคือ นักศึกษาชาวจีนจะมีการช็อกทางวัฒนธรรมในช่วงแรกก่อนแล้วค่อยปรับตัว เพื่อที่จะดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นกระบวนการที่นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่ได้ประสบผ่านมา

4. แนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ องค์ประกอบที่จะทำให้การเรียนออนไลน์ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ผู้สอน ควรมีคุณลักษณะการสอนและทักษะที่เอื้อต่อการสอนออนไลน์ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Hampel and Sticker (2005, อ้างถึงใน พิเชษฐ แซ่โซว และคณะ, 2563, น. 194-195) ที่กล่าวถึงลักษณะการสอนและทักษะของผู้สอนไว้ 7 ระดับ ได้แก่ ความรู้พื้นฐานทางด้านการใช้เทคโนโลยี ความรู้ด้านการใช้โปรแกรม การจัดการกับข้อจำกัดและความเป็นไปได้ของสื่อที่ใช้ การอยู่ร่วมกันทางสังคมออนไลน์ การจัดสิ่งสนับสนุนความสามารถด้านการสื่อสาร การสร้างสรรค์และสร้างตัวเลือก และแนวทางการสอนของตนเอง นอกจากนี้ ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนต้องการปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนออนไลน์ให้มากขึ้น เนื่องจากมีความสำคัญต่อการสื่อสารและการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียน ดังที่ ฐาปนีย์ ธรรมเมธา (2557, น. 11-16) กล่าวว่า การสื่อสารและปฏิสัมพันธ์เป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาทุกประเภทที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจกันมากขึ้นและทำให้ผู้สอนทราบความก้าวหน้าของผู้เรียน และคุณสมบัติสำคัญที่ผู้สอนภาษาไทยในฐานะที่สองควรมีก็คือทักษะการใช้ภาษาที่สองหรือสาม 2) ผู้เรียน ควรเตรียมความพร้อมก่อนเรียน มีวินัย มีความรับผิดชอบ กระตือรือร้น มุ่งมั่นตั้งใจเรียน และมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการเรียนรู้ ดังที่ พงศิตานันต์ นิชมรัตน์ และคณะ (2564, น. 4-7) กล่าวว่า ผู้เรียนควรมีการเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ และมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองจึงจะได้รับ

ประโยชน์จากการเรียนการสอนออนไลน์เพิ่มขึ้น 3) หลักสูตร ควรวางแผนทางการประยุกต์ใช้หลักสูตรและวิธีการสอน ให้สามารถถ่ายทอดเนื้อหาและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาไทยและให้ความเข้าใจวัฒนธรรมไทย ให้แก่ผู้เรียนต่างชาติ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของหลักสูตร ดังที่ พิเชษฐ แซ่โซว และคณะ (2563, น. 198) กล่าวว่า ในช่วงการเกิดโรคระบาดนี้ หลักสูตรควรพิจารณาเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสม และเตรียมความพร้อมของผู้เรียน ในการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ สำหรับเรียนออนไลน์ นอกจากนี้ หลักสูตรควรพิจารณาการบริหารจัดการเวลาเรียนที่ ยืดหยุ่นให้มากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนต่างชาติไม่ได้ศึกษาในประเทศไทย จึงมีข้อจำกัดเรื่องวันหยุดและเวลาเรียนที่ แตกต่างกัน รวมทั้งจำนวนชั่วโมงเรียน 3 ชั่วโมง/รายวิชา ที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนหลายคนประสบอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ เจริญ ภูวิจิตร (ม.ป.ป.) ที่เห็นว่าการเรียนออนไลน์ควรยืดหยุ่นเรื่องเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยการ ออกแบบการเรียนการสอนที่ใช้เวลาน้อยลง แต่ยังคงเกิดการเรียนรู้ได้ยิ่งขึ้น ผ่านการศึกษาจากสื่อต่าง ๆ หรือเรียนรู้ ผ่านการค้นคว้าข้อมูล และ 4) มหาวิทยาลัย มีบทบาทสำคัญในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์และ อำนวยความสะดวกในการจัดหาอุปกรณ์ แพลตฟอร์ม และสิ่งสนับสนุนต่าง ๆ เพื่อให้การเรียนออนไลน์เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพ แม้ว่าผู้เรียนจะพึงพอใจเกี่ยวกับจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัย แต่ยังคงเห็นว่าสิ่งที่ มหาวิทยาลัยจะช่วยเหลือให้การเรียนมีประสิทธิภาพขึ้นได้ ก็คือการจัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมให้กับ ผู้สอนและปรับปรุงระบบสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้มีความเสถียรมากขึ้น รวมไปถึงการให้ความช่วยเหลือสำหรับการ เดินทางมาเรียนต่อที่ประเทศไทยของผู้เรียนต่างชาติอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ สำหรับการทำงานวิจัยนี้ไปใช้

ปัญหาการเรียนออนไลน์และวิธีเผชิญปัญหาขึ้นอยู่กับตัวแปรส่วนตัวของผู้เรียน โดยเฉพาะปัจจัยเรื่องระดับ ความรู้ความสามารถด้านการสื่อสารภาษาไทย ทักษะคิดและพฤติกรรม และวิธีการเรียนรู้ ผู้สอนจึงควรจัดการเรียน การสอนโดยคำนึงถึงพื้นฐานของผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรควรจัดอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดูแลเอาใจใส่นักศึกษา เป็นพิเศษ เพื่อจะช่วยลดปัญหาการเรียนและพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนให้ดีขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการเรียนออนไลน์อย่างเป็นรูปธรรม เช่น การสร้างชุดแบบฝึก ทักษะเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการสื่อสาร การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์แก้ไขปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

2.2 ควรศึกษารูปแบบ กลยุทธ์ และประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการการเรียนการสอนออนไลน์ ให้แก่ผู้เรียนต่างชาติ

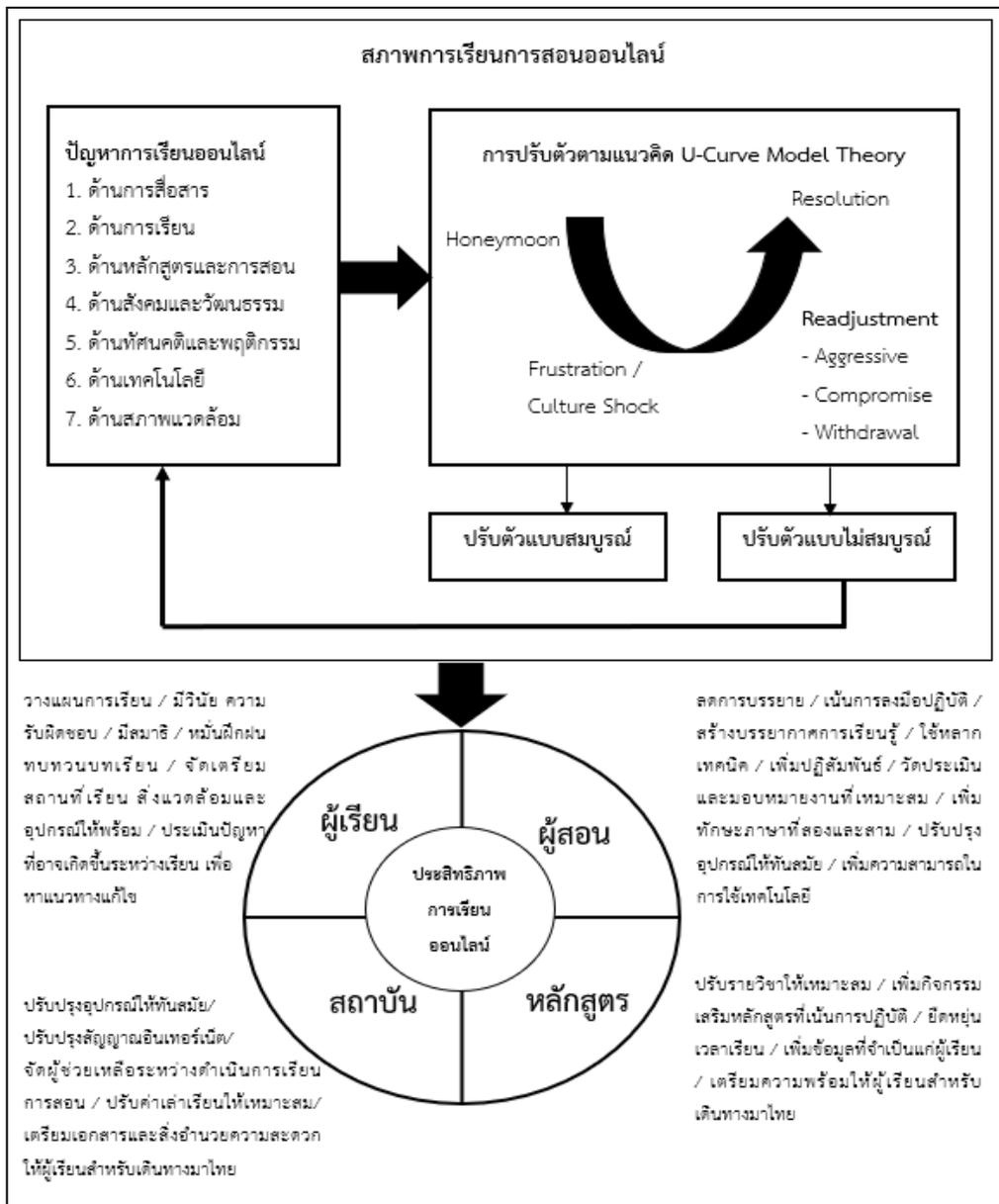
2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับภาวะสุขภาพจิต เพราะสุขภาพจิตเป็นผลของการปรับตัว ซึ่งจะช่วยให้เกิดความ เข้าใจในการดูแลนักศึกษาชาวจีนที่เรียนผ่านรูปแบบออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “การปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนในยุควิถีใหม่ (New Normal): กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมหาวิทยาลัย หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ประจำปี พ.ศ.2566 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทางมหาวิทยาลัยเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้ ที่ได้ ให้ความและงบประมาณสนับสนุน งานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

จากงานวิจัยเรื่อง “การปรับตัวในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีนในยุควิถีใหม่ (New Normal): กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ” สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากแผนภาพที่ 4 แสดงให้เห็นสภาพปัญหาของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ 7 ปัญหาหลัก ได้แก่ ปัญหาด้านการสื่อสาร ปัญหาการเรียน ปัญหาด้านหลักสูตรและการสอน ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาด้านทัศนคติและพฤติกรรม ปัญหาด้านเทคโนโลยี และปัญหาด้านสภาพแวดล้อม ซึ่งผู้เรียนมีกระบวนการปรับตัวสอดคล้องกับแนวคิด U-Curve Model Theory ที่แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะ Honeymoon ที่ผู้เรียนรู้สึกตื่นเต้นกับวัฒนธรรมแปลกใหม่ ระยะ Frustration ที่ความแปลกใหม่เริ่มกลายเป็นปัญหาแก่ผู้เรียน จนบางคนอาจอยู่ในสภาพหวาดหวั่นวัฒนธรรมใหม่ หรือ Culture Shock ระยะ Readjustment เป็นระยะปรับตัว ที่ผู้เรียนเลือกใช้วิธีปรับตัวแตกต่างกันไปตามแต่ละปัญหาที่พบ มี 3 ลักษณะ ตามแนวคิดของกันยา สุวรรณแสง (2536) คือ การปรับตัวแบบสู้

(Aggressive reactions) การปรับตัวโดยการประนีประนอม (Compromise Reaction) และการปรับตัวโดยการหนี (Withdrawal reaction) และเมื่อปรับตัวแล้วจะเข้าสู่ระยะสุดท้ายคือ Resolution เป็นช่วงหลังการปรับตัว ซึ่งบางคนปรับตัวได้สมบูรณ์ สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข แต่บางคนปรับตัวไม่สมบูรณ์ กล่าวคือยังคงมีปัญหาอยู่ ทำให้กลับไปยังจุดเริ่มต้นและต้องเข้าสู่กระบวนการปรับตัวอีกครั้ง ทั้งนี้ สิ่งที่ค้นพบจากการวิจัยดังกล่าว นำไปสู่แนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสัมพันธ์กับ 4 ส่วน ที่ต้องประสานร่วมมือกัน ได้แก่ ผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร และสถาบันการศึกษา หากมีการวางระบบที่ดีและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จะทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาที่สองผ่านรูปแบบออนไลน์ให้แก่ผู้เรียนต่างชาติในยุควิถีใหม่ (New Normal) มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ รักเกียรติยศ, ฐิตินันท์ ฝืนนิล, ธนัชพร นามวัฒน์, และ สุนทรรัตน์ เชื้อนควบ. (2560). การปรับตัวทางวัฒนธรรม การเรียนรู้ และการสื่อสารของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 36(2), 60-72.
- กรรณิการ์ แสงสุภา, เอื้อทิพย์ คงกระพันธ์, อุมารณณ์ สุขารมณณ์, และ ผกาพรรณ นันทะเสน. (2563). การปรับตัวของนักศึกษาในสถานการณ์โควิด-19. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 83-97.
- กรุงเทพธุรกิจ. (27 พฤษภาคม 2563). 'New Normal' คืออะไร? เมื่อโควิด-19 ผลักเรารู้ชีวิต 'ปกติวิถีใหม่'!. *กรุงเทพธุรกิจออนไลน์*. ค้นคืนจาก <https://www.bangkokbiznews.com/lifestyle/882508>.
- กันยา สุวรรณแสง. (2536). *บุคลิกภาพและการปรับตัว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น.
- เจริญ ภูวจิตร. (ม.ป.ป.). *การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล*. ค้นคืนจาก www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20210827.pdf.
- ฐาปนีย์ ธรรมเมธา. (2557). *อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ e-Learning: from theory to practice*. กรุงเทพมหานคร: โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2559). การปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติ: กรณีศึกษานักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย*, 8(2), 230-241.
- พุดติกานต์ นิยมรัตน์, จุฑาทิพย์ อาจไพรินทร์, ปุณช์รัมย์ วัชรภาพ, และ ชบาไพร รักสถาน. (2564). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัส COVID-19. *วารสารวิชาการสังคมมนุษย์*, 11(2), 1-16.
- พิเชษฐ แซ่ไชว, ชุศักดิ์ ยืนปาน, และ นัญญา เพียรสูงเนิน. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ในการศึกษาพยาบาลภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19. *วารสารสุขภาพและการศึกษาพยาบาล*, 26(2), 189-202.
- วรารณณ์ รัตนวิศิษฐ์กุล. (2545). *ความหวังและกลวิธีการเผชิญปัญหาของนักศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วรินทร์ พูลผล, และ ธนย์พัทธ์ ไคว้วนิช. (2564). การปรับตัวทางเทคโนโลยีภายหลังจากโควิด-19: กรณีศึกษานักศึกษาในระดับอุดมศึกษา. ใน มหาวิทยาลัยรังสิต, *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 16 ปีการศึกษา 2564*. มหาวิทยาลัยรังสิต. (น. 2030-2042). กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- วิไล ธรรมมาจา. (2564). การศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจและปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาแลกเปลี่ยนชาวจีน มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. *วารสารศิลปศาสตรปริทัศน์*, 16(2), 1-17.

Jiang, N. (2022, September 2). *Interview*. Telephone conversation.

Ren, Z., Bunpiem, S. & Mahakhan, P. (2012). A study of cross-cultural adaptation of Chinese Students in Thailand: Case study Burapha University. *Academic Journal of Humanities and Social Sciences*, 20(34), 185-201.

Zhang, Y. (2011). *The adaptation process of Chinese students studying in Thailand*. (Master's thesis). Mahidol University, Bangkok.

Using Self-Made Videos and Facebook Groups to Promote Motivation and Satisfaction on the Speaking Skills of International Program Students

Derey Nanquil-Panes

Full-time Lecturer, Department of Language Studies

Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: justinedane02@yahoo.com

Received: July 5, 2024, Revised: November 13, 2024, Accepted: December 20, 2024

Abstract

Teaching speaking as a skill has been a challenge for EFL language instructors as most students struggle to use the spoken language. This study focused on the motivation and satisfaction of learners about their speaking skills using self-made videos and Facebook groups as a platform to go with online learning during pandemic times. The conceptual design comprises strategies carefully crafted toward achieving motivation and satisfaction. This quantitative research utilized a descriptive design aimed at using both factors mentioned to significantly affect motivation and achieving satisfaction in developing speaking skills. Yamane's formula and the fishbowl technique determined the 29 participants who were first-year English-Chinese Major students at a private university taking extra English course in the summer term of 2020. It utilized an instructor-made questionnaire on the four areas, intrinsic-extrinsic and instrumental-integrative motivation, tested for reliability and validity. Statistically, the Likert Scale analyzed the data using frequency and percentage. The study yielded the following: 1. Self-made videos and Facebook groups motivate students to a great extent to improve their speaking skills, with grammatical accuracy rated the highest, and 2. The students are generally satisfied with their speaking skills in fluency and grammatical accuracy. Based on these results, it is recommended that teachers focus more on speech drills and grammatical accuracy, backing up studies on using a student-centered approach with guided instruction employing real-life-based activities.

Keywords: Motivation, Satisfaction, Self-made Videos, Facebook group, Guided Speaking Tasks

Introduction

Teaching listening and speaking skills to EFL/ESL learners has always been a challenge to language teachers, and carefully approaching such learning situations should be of utmost care with insightful analysis and utilization of teaching methodologies. As speaking is one of the challenging skills to improve, two salient factors considered in English Language teaching are motivation and satisfaction. After years of teaching English at the university, exposed to different learners, cultures, and proficiencies, experimentation is vital in the design of the instruction ascertaining what methodologies, strategies, and techniques work to tailor-fit instruction. In this relation, Farrell (2018)

states that teachers do reflect on what is happening in the way they do things in classroom teaching usually upon consideration of their teaching practice grasping a sense of learning from the profession.

As to motivation, there are various theories known in second language acquisition from well-known proponents like Gardner, Dörnyei, Lambert, etc. with theories like intrinsic, extrinsic, integrative, instrumental, self-determination, and many other modern ones. Dörnyei and Ushioda (2019) define motivation as “the direction and magnitude of human behavior, that is the choice of a particular action, the persistence with it, and the effort expended on it.” Conceptually for Stipek (1996), a motivated student is someone who is actively engaged in the learning process. Hadfield & Dörnyei (2013) also present in their book a new theory of motivation centered around the notion of the “Ideal Future Language Self”, “arguing that if students have a rich and inspiring vision of themselves as successful language learners and users, they will be motivated to work hard and actualize the vision and become that learner”. In addition, Self-Determination Theory as an empirically based theory of human motivation, development, and wellness (Deci & Ryan, 2012), also examines people's life goals or aspirations, showing differential relations of intrinsic versus extrinsic life goals to performance and psychological health (Deci & Ryan, 2008).

Considering all these concepts, the researcher opines that to motivate learners, it is vital to identify factors affecting students’ motivation. This way, problems could be identified and addressed accordingly to the teaching strategies. As some studies in Thailand are considered, one study affirms that “one among many reasons to take into consideration might be a lack of confidence in terms of speaking (Boonkit, 2010, p. 1035). This poses a question of what needs to be done for students to achieve a certain level of confidence. The following studies also show the possible reasons and factors. Jindathai (2015) showed that teaching and learning management, language exposure, and personality are considered the main reasons moderately affecting learning. In the study of Hadi, Izzah and Masae, (2021), anxiety, caused by a variety of reasons, has been found to affect the communication and presentational skills of Thai students. From the results of these researches, this study has been provided with a strong anchor on two points: improving teaching and learning conditions in the classroom and finding ways to motivate students.

Addressing the aforementioned factors, it is also significant to state what has been done in the teaching-learning process. Khamkhien (2010) asked how teachers can improve learners’ English performance. He has made a great point in the conclusion of his study, as confirmed by mere observations of the researcher teaching Thai students for more than a decade. On the other hand, Bashir, Azeem, and Dogar (2011), who studied factors affecting speaking skills, provided six recommendations after sorting out the factors, three of which relate to this study: more emphasis on using English as a mode of instruction in the classroom; foster use of various communicative practices in teaching the English language; and lastly, using English in communicating not only with teachers but with their fellow students. All of which are included in the designed speaking tasks in this study.

Further reviewing previous studies on motivation, satisfaction, and intervening components, six factors were identified: videos, cooperative learning, role-play, performance-based tasks,

independent learning, and social media. Generally, studies focused only on using these videos either as a model or student-made but with no inclusion of these videos to be shown for evaluation aside from the teachers. Thus, it was presumed that having a platform for posting the videos, the Facebook group, was highly considered a factor in motivation. Also, with the task done collaboratively in groups with individual and group preparations guided by the checklist, these tasks will further motivate them. In addition, an understanding that the videos posted on a Facebook group give them a setting similar to a classroom setting and thus, may positively affect their preparation. Moreover, the techniques listed are considered a great help in readying students for the tasks.

In consideration of all these studies backing up the teaching and learning approaches, it could be said that there is a need to address students' motivation levels to develop confidence and achieve satisfaction. The central thing is how to make the students speak well with confidence, as asserted by the material used. Moreover, from these standpoints, this study touches on "what" motivates students to learn a language, in this case, English. Is it to better themselves in speaking for self-development or do they need to do so because they aim for better employment opportunities? What would make them satisfied with their improvement should there be? Is using social media as a platform effective in motivating students in speech development? Will guided preparation with assessment work to these aims? And finally, will all these strategies combined work towards achieving the aims of the study? These essential questions are of great consideration. Thus, course design, speaking task schemes, and various strategies were carefully crafted to achieve motivation and satisfaction.

Objectives of the Study

In terms of teaching goals, considering the recent scenario of online learning, speaking and listening skills, together with reading and writing proficiencies, are utilized. Students, expected to have independence, learned alone, yet, for them to cope, assistance was provided especially for those with low proficiency levels. Thus, one way to cater to this was enabling students to do things independently, somehow limiting learners' stress brought about by the pandemic setting. Self-made videos and group collaboration guided by Task and Self-assessment Checklist are the ways to meet this need. Moreover, the use of a couple of platforms in education has been of utmost consideration as they offer avenues for collaboration. Facebook groups, in particular, provide a small group and direct feedback from both the teacher, in the form of comments, and the students, in the form of reactions and comments.

Generally, this study was conducted as affected by the needs of the times and the evolution of learning and instruction against the backdrop of the worldwide crises changing education. Specifically, the study aimed to identify the extent of learners' motivation and how self-made videos and the Facebook group help improve their speaking skills as well as to ascertain the extent of satisfaction with pronunciation and intonation, grammatical accuracy, lexical control or vocabulary use, and fluency.

Research Methodology

In conducting this descriptive study, these major steps were utilized: 1. designing course instruction, 2. preparing teaching tools, 3. organizing speaking tasks for self-made videos, 4. preparing, conducting reliability and validation of research instrument, 5. identifying the sampling process and the sample size, 6. gathering data, and 8. analyzing data. The course instruction design of this study employs some teaching strategies, approaches, methods, and technology, especially during the onset of online learning due to the pandemic. In particular, it uses student-centered teaching, a high-technology-based approach coupled with collaborative learning strategies, self-assessment, and monitoring through group work. Students prepared from the learning platforms to the classroom learning activities through drills and exercises in the online classes for speaking skills, goal setting, and self-regulation.

The participants in this study were students learning two majors, English and Chinese, taking extra English and Chinese subjects purely online. Considering factors like proficiency level, online learning, majors studied, the nature of the study focused on speaking, and the entry-level of students, generally, the course design adapted into the 100% online learning process the student-centered, task-based, and collaborative learning approaches alongside social media facility.

Specifically in terms of speaking and listening, the main objective of the teaching plan is to improve students' speaking skills in pronunciation and intonation, lexical control, grammatical accuracy, and fluency using eight (8) topics on functional English. A short review of the related literature and studies regarded as foundational concepts and considerations in the course instruction design was conducted on the following areas: *self-made videos, guided preparation, student-centered teaching, high-tech approaches, scaffolding, collaborative learning/cooperative learning, social media inclusion, drills, and speech exercises, independent study, and feedback.*

The use of self-made videos in improving the speaking skills of learners, through guided learning is considered to be a motivating factor just like what Meinawati et al. (2024) found, each video assignment can enrich the learner's engagement in speaking tasks. On the other hand, even in the field of engineering, the use of video-creation tasks is key to the success of improving the skills and learning motivation of students. (May et al. 2024, April).

As to the guided preparation for the self-made videos, all other learning techniques and strategies were utilized in combination, functional course design, speech and vocabulary drills, online resources, scriptwriting, independent learning, etc. Similarly, another study states that learning strategies that work include the use of digital means, systematized speech exercises, and involvement in hands-on events (Rahmayana et al, 2024). In employing student-centered activities, it is assumed that there will be an increased level of motivation. Making the students understand how these activities help improve their speaking skills makes it a good tool for intrinsic motivation. The key is linking the present to the future tasks as speakers of English and later as future professionals, as confirmed by the results of Ihsan's study (2016), generating the student's motivation as the second point in the framework for motivational strategies. With the high-tech approach that goes well with the present pandemic times, as summer is June and July for students, innovating activities from onsite learning to online learning fits well with the maximum use of online applications ranging from the main to the minor platforms. Therefore, in this study, one objective is to identify if this affects their level of motivation.

Teaching Thai students taking two majors with different proficiency levels would be challenging when the teacher values students' performance, adapting the "leave no one behind" principle, innovation, and creativity to tailor-fit instruction are of utmost importance. So, to scaffold learning at all levels, collaborative groups were employed consisting of learners with both high-and-low-level proficiencies. Individually, the students first prepared to write their scripts, checking grammatical construction and pronunciation. Then, the leader collated all the written scripts to check the overall writing through the MS Team editor. After that, each group practiced, using the corrected and improved script. Students also recorded more than once and, according to their liking, chose one for posting. This way, the number of practices is deemed a possible factor in improving fluency in speaking. In this study, students were grouped with 4 to 5 members, each according to the introductory videos, grouping them with high-to-low proficiency levels. This way, those with high-level speaking proficiency became leaders, serving as models for each group. The teacher mentored leaders and thus, in turn, cascaded to members whatever suggestions or corrections were made.

Some studies showing collaborative learning and cooperative education to have significant effects on motivation, and are beneficial in improving speaking skills are those of Kleanthous & Cardoso (2016) on Computer-assisted Computer Learning (CALL). Researchers recommended a collaborative environment that is learner-centered and teacher-facilitated. Ehsan et al., (2019) also endorsed the use of Cooperative Learning in English classes as beneficial in developing students' speaking skills and motivation. Lastly, the study of Bosworth (1994) considered collaborative learning of great importance since the instruction is limited to several factors such as online learning, varied levels of English proficiency, and number of languages learned. Students working in groups that are well-balanced as to members' proficiency levels are therefore deemed vital in learning. Furthermore, Bosworth listed five instructional strategies for improving the collaborative skills of learners: identification, demonstration, modeling, performance feedback, and reflection. The

study's teaching and learning design lays out all these five strategies.

As for social media inclusion in the course design, the study of Kleanthous and Cardoso (2016) study emphasized the value of using social media and collaborative learning in upholding language learning- specifically, the use of CALL or Computer-assisted Computer Learning. Lastly, McNulty & Lazarevic's (2012) study showed that the most prominent observations of this project were that the video-based ESL activities contributed to the overall learning motivation and the enhancement of pronunciation skills. Recent studies by Ding and Nurhasmiza Sazalli (2024), recommended social media integration into language acquisition training. Also, social media offers huge promise in expediting collaborative learning and boosting motivation (Fini Widya Fransiska, 2024). On a specific term in using social media, researchers considered YouTube an operative instrument for EFL learners about confidence in speaking (Musdayanti, Sudewi, & Nurhaeni, 2024). Also, a study on using TikTok videos found social media's appropriateness in terms of foreign language education touching on its major essentials. (Pantagakis, Promoteur, Renson, & Linden, 2024).

Moreover, drills and speech exercises have always been incorporated into teaching a language, be it word pronunciation, stress, intonation patterns, or imitative drills. One study on this is that of Ihsan (2016), stating six categories of oral production: imitative, intensive, responsive, transactional, interpersonal, and extensive, which are involved in teaching and developing speaking skills. In this study, the researcher utilized the teaching packet audios as the models for imitative speech drills, followed by the intensive and repetitive speech drills from class, groups down to individuals. The last three categories as employed in the teaching plan, show transactional, interpersonal, and extensive speech drills.

In the independent study, interestingly, Alokaily (2015) in her paper *Designing Online Speaking Assignments*, identified that between the two phases in his approach and OSA design, the "articulating and recording" and "evaluating and identifying errors" is the cycle identified as the most beneficial by the students before posting or sharing their output.

One last factor considered in the design of the teaching plan is feedback, one of the contributing factors affecting motivation. Sallang and Ling's (2019) research on the value of constructive feedback in building up instrumental motivation concerning the use of English as a language, backs this up.

The teaching tools used were the "Speak now 2: Communicate with Confidence" packets by Oxford, eight (8) units with student self-made videos by groups using functional speaking skills. In brief, the following are the six stages in the instruction design: 1. Vocabulary, Pronunciation, and Conversation Drills, 2. Laying Down the Speaking Task, 3. Self-and-Group-Write, Assess and Practice, 4. Self-Assessment, Class and Teacher's Feedback, 5. Learn, Set Goals, and Repeat, and 5. Setting Targets for Final Speaking Test.

The guided preparation sheets were used to prepare the eight self-made videos that were initially designed based on the speaking tasks stated in the teaching materials on topics like family and friends, food and restaurants, health, free time activities, and the like. Then they were adjusted

to accommodate the use of different strategies. After laying down the vocabulary and sample or model language structure/conversation during class lectures, later each group is required to use the vocabulary set given for the unit in writing their script patterned after the model conversation.

Back to the class lectures, speech drills, and exercises are employed to develop vocabulary, pronunciation, and intonation for meaning. During the classes, a time is given for groups to be in collaborative mode through the “break-out group” feature of MS Team where the teacher could join or be invited from one group meeting to another. Then the assigned leader planned with the members as to how they would present the topic by deciding either through group discussion/sharing, interviews, role-play, simulated mini-talk shows, and others. The teacher served only as the facilitator. Each member was then given a role, in which he/she wrote his/her script for independent learning aided by using online tools like MS Team Editor and Grammarly for grammatical accuracy. Then, it progressed from individual to group collation of script with which the leader did the grammatical check again but the final check was done by the teacher. So given a week to prepare with the final check of the script by the teacher before the self-practice and group practice, the self-made videos were posted on the Facebook group. During the next online class, all the videos were watched and given peer and teacher feedback and ratings. The cycle was repeated for the next unit covering a total of 8 lessons.

Also, as recent times require technological proficiency both for teachers and learners, high-tech approaches offer a variety of choices when it comes to online learning from using various smartphone applications not limited only to paid computer-based programs for e-learning which poses some limitations. As to learner-centered teaching approaches, Wright (2011) states that, generally, these were found to produce positive results. Specifically, Overby (2011) enumerated the proven effects of student-centered learning: increased levels of critical thinking and problem-solving, improved learning attitude, and increased attendance. Lastly, contrasting teacher-centered and student-centered learning environments, Gelisli's (2009) study revealed that success was significantly higher among those students exposed to the student-centered methods when compared to those exposed to the teacher-centered approach. As to the teacher's role, Teach.com states, “the teacher's primary job is to coach and facilitate student learning and overall comprehension of materials and to measure student learning through both formal and informal forms of assessment, like group projects, student portfolios, and class participation.” (Teach.com, 2020)

This research is quantitative using a descriptive research design with a researcher-made questionnaire. In selecting the respondents, Yamane's formula was used to determine the total number of respondents. Random sampling used specifically was the fishbowl technique. The participants of this study were 29 first-year English-Chinese major students at a private university taking IGE004, term 3 of 2020. They were then divided into 6 groups, 5 of which had 5 members and 1 having only 4 members. The grouping was based on their introductory video ratings with the top 5 highest leading the groups of well-balanced members based on the ratings. The classes were done 100% online. The main outputs required were eight (8) self-made videos with guided preparations for posting on a Facebook group for evaluation.

The research instrument used in this study is a two-part survey questionnaire, a 60-item instrument on motivation (intrinsic-extrinsic and integrative-instrumental) utilizing self-made videos and Facebook groups, and satisfaction on speaking skills.

It also has the Thai translation to secure the complete understanding on the part of the respondents, thus eliciting valid, reliable, and in-depth collection of data. It was first reviewed by experts, as to content and concepts; revisions were made based on the corrections and suggestions for improvement. Then, five experts validated the survey questionnaire using the IOC or Item Objective Congruence.

The questionnaire's reliability was determined to ensure that the responses gathered through the instrument were reliable and consistent. It was pilot-tested using another class section of the same level and majors not in the sample group. To secure the reliability of the questionnaire, Cronbach's Alpha was used in the internal consistency within the items. George and Mallery (2010) illustrated the value of the Coefficient Cronbach's Alpha as the following: ≥ 0.9 = Excellent, ≥ 0.8 = Good, ≥ 0.7 = Acceptable, ≥ 0.6 = Questionable, ≥ 0.5 = Poor, and ≤ 0.5 =Unacceptable. Thus, for the questionnaire of this study to be reliable, the value of the Coefficient Cronbach's Alpha is set to at least 0.7. The final value of the Coefficient Cronbach's Alpha is .88.

The two-part questionnaire gathered data mainly on areas of motivation and satisfaction using the 5-point Likert scale, ranging from "strongly disagree", "disagree", "neither agree nor disagree", "agree" to "strongly agree". Data collection took place at the end of the third semester of the academic year 2020. The 60-hour classes were done with eight self-made videos completed for all units. The study continued to the first semester of the academic year 2021. Regarding data analysis, students' responses ranged from "strongly disagree" to "strongly agree" and "very dissatisfied" to "very satisfied" on a Likert scale expressed in frequency and percentage. The following tables show the scales for verbal interpretation of motivation and satisfaction.

Table 1 Scale Guide for Motivational Level

For the scaling to be used for the motivation level of the students, it is presented as follows:

Mean Score	Verbal Interpretation
4.50 – 5.00	Very great extent
3.50 – 4.50	Great extent
2.50 – 3.49	Some extent
1.50 – 2.49	Very little Extent
1.00 – 1.49	Not at all

Table 2 Scale Guide for Satisfaction Level

For the scaling to be used for the satisfaction level of the students, it is presented as follows:

Mean Score	Verbal Interpretation
4.50 – 5.00	Very Satisfied

3.50 – 4.50	Satisfied
2.50 – 3.49	Neither Satisfied nor Dissatisfied
1.50 – 2.49	Dissatisfied
1.00 – 1.49	Very Dissatisfied

The participants' responses were tabulated, analyzed, and graphed into sections and parts of the questionnaire to measure the level of motivation and satisfaction. A computer-generated software was utilized in generating the results. For research questions 1 and 2, respectively, first to determine the extent of how self-made videos and the Facebook group motivate students in improving their speaking skills; and second, student satisfaction in terms of pronunciation and intonation, grammatical accuracy, lexical control or vocabulary use, fluency, mean, and standard deviation were used.

Research Results

The results are presented and discussed in two parts: first, the overall outcome on motivation in improving speaking through preparations for speaking assignments through video group presentation and self-made video posted on Facebook group as a presentation; and second, the overall satisfaction of students of their speaking skills. Based on the statistical results using mean and standard deviation on measuring motivation in the Likert Scale, the use of both self-made videos and Facebook groups as a learning motivation in developing speaking skills are at the level of "great extent" in motivating students with means of 4.27 and 3.98 respectively.

In terms of the two factors considered to be motivating, the use of self-made videos and Facebook groups as a platform for presentation, especially during the pandemic times, it can be noted that both have quite a big gap when it comes to results. Respectively, from 4.27 to 3.98, there is a matter of .29 in difference- and this is the only area that was rated below 4. It can be deduced therefore that of the two, self-made videos matter more than using social media as a platform. To support this point from the results, the item on using Facebook groups as a communication platform for activities in English yielded the lowest extent of all as rated by the students. So, it seems that onsite learning is more meaningful and relevant to students, as supported by items 2, 5, and 6 on the Facebook group as a platform, for more interactions in the classroom setting. This is one major point highly considered in the next study.

While in the area of satisfaction, students had a high satisfaction level with their grammatical accuracy. It could be well noted that the activities geared towards the improvement of this area highly motivated students, thus a point of major consideration in the process of teaching and learning.

Table 3 Overall Results on Motivation and Satisfaction

Extent of How Self-Made Videos and Facebook Groups Motivate Students in Improving their Speaking Skills

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Self-made Videos	29	2.30	5.0	4.2724	.59456
Facebook Groups	29	2.60	5.0	3.9759	.60866
Pronunciation and Intonation	29	2.20	5.0	4.1345	.65480
Grammatical Accuracy	29	2.00	5.0	4.4862	.62262
Lexical Control or Vocabulary Use	29	2.00	5.0	4.4069	.63860
Fluency	29	2.40	5.0	4.1103	.71930
<i>Valid N (listwise)</i>	29				

Groups	Mean	Verbal Interpretation	SD
Self-Made Video	4.27	Great Extent	0.59
Facebook Group	3.98	Great Extent	0.61

Note:

Mean Scale	Verbal Interpretation
4.50 – 5.00	Very Great Extent
3.50 – 4.49	Great Extent
2.50 – 3.49	Some Extent
1.50 – 2.49	Very Little Extent
1.0 – 1.49	Not at all

Table 3 shows results supporting several studies in the field of motivation about the speaking skills of students using speaking tasks for videos and social media as a platform. The following are studies on these areas: Taqwa and Sandi (2019) and Anil (2016) on technology-based learning; Mazrida (2019) and Hsu (2015), on self-made videos; Angkananon and Wald (2018) on YouTube and online media; AlOkaily (2015) on various speaking tasks; and Wongsu and Son (2022), and Duong and Pham (2021) on Facebook as an adjunct platform for learning. All of these studies prove that self-made videos and Facebook groups as a platform motivate students to develop their general skills in English.

Table 4 Motivation on How to Improve Speaking: Preparations for Speaking Assignments through Video Group Presentation

1.	Motivation on How to Improve Speaking: Preparations for Speaking Assignments through Video Group Presentation	Mean Results
1.5.	I am inclined to know the corrections and suggestions of the teacher on the group scripts submitted so that we will know what to improve grammatically before recording our self-made videos.	4.5
1.6	I am happy to acquire study habits to improve my speaking skills as they prepare me as a student and a professional someday.	4.4
1.7	I am motivated to apply the skills I learned in real-life situations like learning in class, talking to native speakers and preparing for my future career.	4.4
1.9	I am confident that can the different learning strategies are integrated into me as an ESL learner and a future professional English speaker.	4.0

Table 4 shows the extent of motivation of students in terms of improving speaking skills through preparations for speaking assignments. As to the details, items 5, 6, and 7 got the means of 4.5, 4.4, and 4.4, respectively, at the “great extent” level. Therefore, as interpreted, correcting grammatical mistakes, acquiring effective study habits, and applying skills in real-life situations are the top three ways self-made videos help motivate students. All other six factors have a mean range between 4.1 and 4.3, still all, to a great extent, with students concerned about their grammatical construction as the top reason.

In terms of intrinsic motivation, item 5 on correcting grammatical mistakes, shows that learners put utmost importance to grammatical accuracy. It is then good to know that in this study, the guided preparation using grammatical tools catered to this need of students which motivated intrinsically them to a great extent. It suffices to say then that as students learn grammar, they know that this will finally assist them in developing their speaking skills. On the other hand, Items 6 and 7, on integrative motivation. In this relation, students also see that acquiring good study habits as the second motivating factor and being taught how to be resourceful and independent are habits they have positively attained to be part of the English-speaking working environment someday. Studies and concepts backing this up are those of Barak (2010), on the notion of metacognition dealing with students’ awareness and utilization of their ideas concerning goal-setting and problem-solving skills; and Boekaerts (1996) on self-regulated learning enabling the transfer of knowledge and skills to actual life settings resulting in independence.

Table 5 Motivation on Improving Speaking Skills Using Self-Made Video Posts on Facebook Group as a Presentation

2.	Motivation on How to Improve Speaking: Using Self-Made Video Posts on Facebook Group as a Presentation	Mean Results
2.2.	I am persuaded that recording myself first before I practice with my group is highly important to speak well in the videos.	4.2
2.5.	The feedback reactions and comments given to the video posts encourage me to know if we are doing things right.	4.4
2.6.	I love the freedom the self-made videos provide in choosing my language, situation, and delivery.	4.2
2.8	I like using the Facebook group as a communication platform for any personal or professional activities in English.	3.6

Table 5 shows the extent of motivation of students in terms of using Facebook groups as a platform to post their self-made videos. Items 2, 5, and 6 got the mean of 4.2, 4.4, and 4.2, respectively, to a great extent, with item number 5, on feedback, reaction, and comments, topping the list of factors motivating students with a mean of 4.4. Therefore, as interpreted, preparing for the Facebook post feedback, reactions, and comments motivates students the most, followed by practicing with the group and the freedom in choosing language, situation, and delivery. As inferred, the students are aware of the top factor being whatever is said about their performance, made them motivated to prepare for the task. Also, group preparations and the freedom to write and deliver their scripts based on their personal experiences motivate students to a great extent. It could be said that learning the language becomes both engaging and instrumentally motivating as the learners can assimilate their own experiences and linguistic competence into their scriptwriting, knowing that these could be their future linguistic functions as English majors.

It can be inferred that with the top factor, extrinsic motivation, students are aware and wary of whatever is said (feedback) about their performance so they are motivated to prepare for such tasks. They engaged in the task to improve. Also, group preparations and the freedom to write and deliver their scripts based on their personal experiences are motivating both extrinsically (item 2), and instrumentally (item 6) to a great extent. It could be said that learning the language becomes both engaging and instrumentally motivating as the learners can assimilate their own experiences and linguistic competence into their scriptwriting knowing that these could be their future linguistic functions as English majors.

In the area of feedback, having the highest mean as a factor motivating students, it is interesting to know that as students prepared for the tasks, they also anticipated how well they would perform through the feedback given. Moreover, with this feedback from one task to another, students were also advised to work on both their strengths and weaknesses if given. The researcher thinks that constant monitoring of their performance and achievement affects their motivation to

learn. This shows an active learner.

As to teaching, this study also provides teachers a view on providing the right and motivating feedback to learners as this is an integral part of their improvement of students. Thus, in this study, one recommendation made is for teachers to be trained in this area, as confirmed by the other studies.

Table 6 Satisfaction of the Students of their Speaking Skills in terms of Pronunciation or Intonation, Grammatical Accuracy, Lexical Control or Vocabulary Use, and Fluency

Areas	Mean	Verbal Interpretation	SD
Pronunciation or Intonation	4.13	Satisfied	0.65
Grammatical accuracy	4.49	Satisfied	0.62
Lexical Control or Vocabulary Use	4.41	Satisfied	0.64
Fluency	4.11	Satisfied	0.72

Note:

Mean Scale	Verbal Interpretation
4.50 – 5.00	Very Satisfied
3.50 – 4.49	Satisfied
2.50 – 3.49	Neither Satisfied nor Dissatisfied
1.50 – 2.49	Dissatisfied
1.00 – 1.49	Very Dissatisfied

Table 6 generally shows that the students are satisfied with their speaking skills in terms of the four major areas of speaking: their pronunciation or intonation ($m = 4.13$, $SD = 0.65$), grammatical accuracy, ($m = 4.49$, $SD = 0.62$), lexical control or vocabulary ($m = 4.41$, $SD = 0.64$), and fluency ($m = 4.11$, $SD = 0.72$). There is homogeneity in the respondents' responses, as shown by the small values of standard deviations ranging from 0.62 to 0.72. From these results, it could be inferred that as students were only satisfied in these four areas, there is a need to review teaching strategies and reassess them to achieve the highest level of satisfaction, focusing more on fluency, pronunciation, and intonation in particular. On the other hand, it can be said that students would have a high level of satisfaction if they improved more in grammatical accuracy.

As to the level of satisfaction, specifically in terms of pronunciation and intonation, the top two items, with the other three a tie, 5, 6, 8, and 9 have the means of 4.3, 4.3, 4.6, and 4.3 respectively, at both levels of "Satisfied" and "Very Satisfied". Item number 8 on "the importance of stress in pronunciation for meaning" tops the list with a mean of 4.6 at the "Very Satisfied" level. This means that students focus non-verbally on conveying the right meaning when they speak entailing their knowledge of intonation and are satisfied with the improvement. It could also be interpreted that "checking pronunciation", "knowing the IPA", "considering stress for meaning", and "intonation related to meaning" are the top areas students are satisfied with. This means that as they speak, they are motivated to improve in these areas. This reinforces the idea of guided learning

encouraging students to be self-directed and independent knowing that they do the tasks for their future work and personal benefits as English language majors. On the other hand, item number 1 on “pronouncing well most of the vocabulary words” got the lowest mean of 3.6 though still at a satisfactory level. Also, item 2, “following the pronunciation models during the drills”, with a mean of 3.8, and item 3, “following intonation models during drills” with a mean of 3.9 got the lowest score though still at a “satisfied level. This implies that in the conduct of the study, there might be a lower level of attention given to this area or it could be the level of students’ proficiency, thus it is considered more emphasis must be given to this area in language teaching.

Lastly, all the other areas have a mean range between 3.6 and 4.1, still all at the “Satisfied” level. Though student satisfaction in these areas is the lowest, as well as considering their satisfaction level as “satisfied”, implies that teachers need to focus more on pronunciation drills to improve their skills thus making the “Satisfied” level possibly “Very Satisfied” when aptly applied.

As to the level of satisfaction of students in terms of grammatical accuracy, the top 2 items are 4 and 5 as tie and 9 with the means of 4.7, 4.7, and 4.6 respectively, at the level “Very Satisfied”. Grammatical accuracy is the only area where students rated themselves “Very satisfied” as an area of their speaking skills. These are the following: “pleased to improve knowing and understanding their errors after their self-assessment” and “willing and glad to correct mistakes”, “concerned about their grammatical accuracy knowing their mistakes and correcting them” have been the students’ utmost concerns. So, the question here is: what made them know their errors and how to correct them? It could be inferred that the key is preparation when students are adequately prepared, they become highly satisfied with the speaking skills improvement, though this could have been countered by qualitative research questions through interviews. Moreover, it can be inferred that when students know that they speak correctly as they have been guided and aided well in terms of grammatical construction, they have high satisfaction with their learning. On the other hand, item numbers 1, 3, and 8, are lowest yet still at the “Satisfied” level, all with the means of 4.3. These are items on “confidence using the online application”, “asking teacher’s assistance in terms of mistakes and speaking correctly”, and “feedback of the online editor or the teacher on simple and complex sentences”, with which they need the help of the teacher or any grammar applications.

In terms of the level of satisfaction of students in lexical accuracy or vocabulary use, items 4, 5, and 6, with the means of 4.7, 4.6, and 4.6 respectively, are all at the “Very Satisfied” level. Therefore, it could be said that vocabulary drills, pronunciation, and word use for the task in each unit, as motivating to a great extent to the students, are also specific areas in which they have high satisfaction with their improvement. Items 1 and 3 obtained the lowest mean of 4.2, though still on a satisfied level, respectively on “using the right words in the vocabulary learned in each unit in writing the script” and “using synonyms when one forgets words when speaking because he can rephrase” could mean that students might not able to highly maximize using the number of words and synonyms functionally in their tasks for each unit.

Lastly, in terms of fluency, items 2 and 4, both with the means of 4.3, are at a “Satisfied” level while item, 10, the lowest at 3.7, still at “Satisfied level”. Doing the speech drills through the sample scripts in the book and paraphrasing /rephrasing and “ad libs” as taught to be used when talking seem to be the factors in terms of fluency in which they are satisfied as to their improvement in speaking. This means that addressing this more in language learning will further motivate students and make them achieve satisfaction with their speaking skills. As to the item that got the lowest mean of 3.7 though still at a “Satisfied” level, it is on being satisfied with their “speaking skills in the Final Speaking Test answering fluently most of the questions”. So far, this is of the highest consideration of all the areas and items overall since it is the culmination of the goal, in which the students have to apply everything they have learned and prepared for. Thus, in the future, there will be considerations for modification in the teaching practice with more focus on this area.

Discussion

Generally, it was found that there is a great extent to how self-made videos and Facebook groups motivate students to improve their speaking skills. It can be said that if students are given the freedom to work on their own under guided learning in producing these self-made videos, the students are motivated to improve their speaking skills. Meinawati et al. (2024) back this up in their study with each video task enriching the learner’s engagement. There could be that sense of fulfillment from independent learning and collaboration. When one is assisted as he learns, just like in the study, as assistance comes in the form of group script writing and practice, he becomes ready to engage in the task of making videos entailing his speaking skills. Surprisingly even with engineering students, video-creating tasks impacted their learning motivation as stated in the study of May et al. (2024, April).

In terms of student satisfaction, this study revealed that the students are satisfied with their speaking skills in terms of the four major areas of speaking, their pronunciation or intonation, grammatical accuracy, lexical control or vocabulary, and fluency. As students were motivated in preparing the self-made videos knowing their aims as to why they learn resulted in their satisfaction. Probably, it is with the understanding that improvement in these areas as stated above will help them speak more- and even with confidence should things be acquired as steady learning habits. This hypothesis of the author is subject to further descriptive research through interviews and journaling in the future.

The results of the following studies support findings in the field of motivation and satisfaction about the speaking skills of students using speaking tasks for videos, Facebook, YouTube, and other social media as a platform. To list, Taqwa and Sandi (2019) and Anil (2016) on technology-based learning; Mazrida (2019) and Hsu (2015), and on self-made videos; Angkananon and Wald (2018) on YouTube and online media; and Wongsas and Son (2022) and Duong and Pham (2021) on Facebook as an adjunct platform for learning. On collaborative learning, Rai (2024) states that it has a constructive role in developing students’ language, social, and personal skills. All of these studies prove that self-made videos and Facebook or Facebook groups as a platform motivate students to

develop their general skills in English, specifically speaking skills. Moreover, the studies of Ehsan et al., (2019) and Bosworth (1994) also endorse collaborative learning being considered of great importance in affecting motivation.

Moving on to improving speaking skills via preparations for speaking assignments through video group presentation, the top three factors affecting motivation, rated “very satisfied” are improving grammatical accuracy, acquiring study habits for speaking skills improvement and professional preparation, and skills application in real life communication. The studies of ALOkaily (n.d.) on specified steps in doing assigned tasks and Liu (2010) on speaking tasks, specifically role play, support these. It is interesting to know that learners put emphasis on acquiring grammatical competence and rated it as the top area with which learners are satisfied. Reasons seen behind this satisfaction probably is the scaffolding of the guided preparations that involves writing their script and checking the accuracy through online applications like MS Team Editor or Grammarly as required.

In terms of motivation using self-made videos and the Facebook group as a platform for posting, “feedback, reaction, and comments”, “individual and group practice”, and “the freedom in choosing language, situation, and delivery” are the top three motivating factors ranked accordingly. Since the study was conducted during the pandemic times, individual live video presentations could have been difficult for students to deal with the given layers of the new learning setting they had to contend with. Thus, in the study, learners were made amply ready within a week time-frame to prepare. This is seen to have readied the learners through practice and the freedom of choice in language use and techniques, thus deriving student motivation.

Lastly and interestingly, in the area of satisfaction, grammatical accuracy tops the four areas with which students are highly satisfied, specifically on the improvement due to the knowledge of errors upon self-assessment, and their willingness to address mistakes. In the area of pronunciation and intonation, “stress in pronunciation for meaning” tops the list with which the students are very satisfied. In terms of vocabulary use or lexical control, “identifying the errors” tops the list of factors. Lastly, on the level of satisfaction of students in the area of fluency, the top two items are “reading fluently”, and “rephrasing ideas”.

Finally, the researcher would like to note that this study, with the inclusion of social media, online sources, and technology, is a combination of all known ELT strategies deemed important and effective in eliciting motivation and achieving satisfaction among the learners in terms of language acquisition and development, and found to be indeed effective towards achieving the stated aims.

Summary, Conclusions, and Recommendations

Summing up, both the use of social media and the Facebook group, in times of the pandemic when students had to study online, along with the guided preparations for the self-made videos are indeed motivating factors in language development. As to satisfaction, grammatical accuracy, specifically error correction through self-assessment and feedback, came out to be the top area among others where students are satisfied.

Therefore, based on these results, it is concluded that self-made videos and Facebook groups motivate students to a great extent in improving their speaking skills and that students are generally satisfied with the improvement in their speaking skills in terms of pronunciation and intonation, grammatical accuracy, lexical control or vocabulary, and fluency.

The following are the recommendations of this study: 1. as part of the preparations for the video-making tasks, more speech drills, individual and group, with emphasis on pronunciation, fluency, and vocabulary use should be major parts of the course; 2. more emphasis should be put in grammatical accuracy as the most motivating factor; 3. equip students with the various available online resources for the self-made video tasks to develop self-regulated learners; and lastly for education managers and curriculum developers, a student-centered approach with guided instruction, coupled with autonomous learning and activities requiring actual use of the language, linking real-life situations for experiential learning, are highly suggested in designing instruction and developing curriculum.

Thus, this study as instigated by the need to improve the speaking skills of EFL learners in Thailand has delved deeper into motivating factors and learning strategies to achieve satisfaction in learning, especially during the pandemic times when technology use was maximized at the most yielding the abovementioned results and recommendations.

References

- AlOkaily, R. (2015). "Designing online speaking assignments". Retrieved from Google. ae website: https://scholar.google.ae/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=UMjQtNMAAAAJ&citation_for_view=UMjQtNMAAAAJ:2osOgNQ5qMEC.
- Angkananon, K., & Wald, M. (2018). An experimental study of subtitled online video supporting Thai students learning English IT content. *Teaching English with Technology*, 16(4), 48–70. Retrieved from <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=707766>.
- Anil, B. (2021). Announcements. *BELT - Brazilian English Language Teaching Journal*. Retrieved from <https://revistaseletronicas.pucrs.br/belt/announcement>.
- Barak, M. (2009). Motivating self-regulated learning in technology education. *International Journal of Technology and Design Education*, 20(4), 381–401. <https://doi.org/10.1007/s10798-009-9092-x>.
- Bashir, M., Azeem, M., Dr Ashiq, & Hussain Dogar. (2011). Factor affecting students' English speaking skills. *ResearchGate*, 2, 2046–9578. https://www.researchgate.net/publication/228840274_Factor_Effecting_Students%27_English_Speaking_Skills.
- Boekaerts, M. (1996). Self-regulated learning at the junction of cognition and motivation. *European Psychologist*, 1(2), 100–112. <https://doi.org/10.1027/1016-9040.1.2.100>.
- Boonkit, K. (2010). Enhancing the development of speaking skills for non-native speakers of English. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 1305–1309. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.191>.
- Bosworth, K. (1994). Developing collaborative skills in college students. *New Directions for Teaching and Learning*, 1994(59), 25-31. <https://doi.org/10.1002/tl.37219945905>.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2012). Self-determination theory. Retrieved from psycnet.apa.org website: <https://psycnet.apa.org/record/2011-21800-020>.
- Deci, E., & Ryan, R. (2008). Self-determination theory: A macro theory of human motivation, development, and health. Retrieved from <https://psycnet.apa.org/record/2008-10897-002>.
- Ding, J., & Nurhasmiza Sazalli. (2024). Behavioral intention of Chinese college students using social media to improve English speaking skills: based on the technology acceptance model and self-determination theory. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 13(2). Retrieved from <https://ijarped.com/index.php/journal/article/view/497>.
- Dörnyei, Z., & Ushioda, E. (2019). *Teaching and researching motivation*. from https://www.google.co.th/books/edition/Teaching_and_Researching_Motivation/EaluAgAAQBAJ?hl=en&gbpv=1&dq=D%C3%B6rnyei.
- Duong, Q. P., & Pham, T. N. (2021). Moving beyond four walls and forming a learning community for speaking practice under the auspices of Facebook. *E-Learning and Digital Media*, 9(1), 204275302110280. <https://doi.org/10.1177/20427530211028067>.

- Ehsan, N., Vida, S., & Mehdi, N. (2019). The impact of cooperative learning on developing speaking ability and motivation toward learning English. *Journal of Language and Education*, 5(3 (19)), 83–101. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/the-impact-of-cooperative-learning-on-developing-speaking-ability-and-motivation-toward-learning-english>.
- Encalada, M. A. R., & Sarmiento, S. M. A. (2019). Perceptions about self-recording videos to develop EFL speaking skills in two Ecuadorian universities. *Journal of Language Teaching and Research*, 10(1), 60. <https://doi.org/10.17507/jltr.1001.07>.
- Farrell, T. S. (2018). *Reflective language teaching*. Retrieved from <https://books.google.co.th/books?hl=en&lr=&id=fQ5kDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR3&dq=Farrell>.
- Fini Widya Fransiska. (2024). Social media for English language enhancement and digital literacy skills: a pathway to global citizenship. *Education Studies and Teaching Journal (EDUTECH)*, 1(2), 261–276. <https://doi.org/10.62207/y83h4456>.
- Gelisli, Y. (2009). The effect of student-centered instructional approaches on student success. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 1(1), 469–473. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.085>.
- George, D., & Mallery, P. (2010). *IBM SPSS statistics 26 step by step a simple guide and reference*. Routledge.
- Hadfield, J., & Dörnyei, Z. (2013). *Motivating learning research and resources in language teaching*. <https://books.google.co.th/>; Pearson. https://books.google.co.th/books/about/Motivating_Learning.html?id=ESaLMAEACAAJ&redir_esc=y.
- Hadi, M. S., Izzah, L., & Masae, M. (2021). Factors affecting speaking anxiety of Thai students during oral presentation: Faculty of Education in TSAI. *English Language in Focus (ELIF)*, 3(1), 79–88. <https://doi.org/10.24853/elif.3.1.79-88>.
- Hsu, C.K. (2014). Learning motivation and adaptive video caption filtering for EFL learners using handheld devices. *ReCALL*, 27(1), 84–103. <https://doi.org/10.1017/s0958344014000214>.
- Ihsan, M. D. (2016). STUDENTS' MOTIVATION IN SPEAKING ENGLISH. *Journal of English Educators Society*, 1(1). <https://doi.org/10.21070/jees.v1i1.147>.
- Jindathai, S. (2015). Factors affecting English speaking problems among Engineering students at Thai-Nichi Institute of Technology. *Journal of Business Administration and Languages (JBAL)*, 3(2), 26–30. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/TNIJournalBA/article/view/164492>.
- Khamkhien, A. (2010). Teaching English speaking and English speaking tests in the Thai context: a reflection from a Thai perspective. *English Language Teaching*, 3(1), 184–190. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1081501>.
- Kleanthous, A., & Cardoso, W. (2016). *CALL communities and culture – short papers from EUROCALL 2016*. Retrieved from https://books.google.co.th/books?hl=en&lr=&id=TN6_DQAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA225&dq=Kleanthous.

- Liu, X. (2010). Arousing the college students' motivation to speak English through role--play. *International Education Studies*, 3(1), 136-144.
- May, R., Daher, J., Krüger, J., & Leich, T. (2024, April). An experience report on using video-creation tasks in requirements-engineering education. In *Proceedings of the 46th International Conference on Software Engineering: Software Engineering Education and Training* (pp. 201-211).
- McNulty, A., & Lazarevic, B. (2012). Best practices in using video technology to promote second language acquisition. *Teaching English with Technology*, 12(3), 49–61. Retrieved from <https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=148650>.
- Meinawati, E., Rahayu, R., Yunita, W., Chodidjah, C., & Hermawan, E. (2024). Improving students' English-speaking skills through project video: English. *Journal of English Development*, 4(02), 523-533.
- Mazrida, A. (2019). Improving EFL students' pronunciation through self-made video (A study at Department of English Language Education UIN Ar-Raniry Banda Aceh) (Pdf). *UIN AR-RANIRY*. Retrieved from <https://repository.ar-raniry.ac.id/id/eprint/9292>.
- None Musdayanti, Putu Wahyu Sudewi, & None Nurhaeni. (2024). YouTube for EFL Students: perceptions on building speaking confidence. *Glens Global English Insights Journal*, 1(2), 89–97. <https://doi.org/10.61220/glens.v1i2.350>.
- Overby, K. (2011). Article 32 Recommended Citation Overby. *ESSAI*, 9(1), 32. Retrieved from <https://dc.cod.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1375&context=essai>.
- Pantagakis, A., Promoteur, E., Renson, A., & Linden, V. (2024). *The Added Value of Short Videos on Social Media on Foreign Language Learning*. Retrieved from https://matheo.uliege.be/bitstream/2268.2/20597/4/Travail%20de%20fin%20d%27%c3%a9tudes_Erieta%20Pantagakis.pdf.
- Rai, H. (2024). Role of collaborative learning for developing speaking skills of secondary level students. *Gipan*, 6(1), 71–79. <https://doi.org/10.3126/gipan.v6i1.68136>.
- Rahmayana Rahmayana, Adib Jasni Kharisma, & Bambang Nur Alamsyah. (2024). Investigating motivational factors and strategies for learning English as a Foreign Language (EFL) among adult learners: a case study of Indonesian EFL learners. *Journal of English Language and Education*, 9(4), 175–186. <https://doi.org/10.31004/jele.v9i4.508>.
- Sallang, H., & Ling, Y.-L. (2019). The importance of immediate constructive feedback on students' instrumental motivation in speaking in English. *Britain International of Linguistics Arts and Education (BloLAE) Journal*, 1(2), 1–7. <https://doi.org/10.33258/biolae.v1i2.5>.
- Stipek, D. (2024). *Handbook of educational psychology*. Retrieved from <https://books.google.co.th/books?hl=en&lr=&id=yw8FmsvgzuQC&oi=fnd&pg=PA85&dq=Stipek>.

- Tai, Y., & Ting, Y.-L. (2016). New aspect of technology adoption: a case study of students' self-made English-learning video. *Asia Pacific Education Review*, 17(4), 663–675. <https://doi.org/10.1007/s12564-016-9464-3>.
- Taqwa, A., & Sandi, V. N. (2019). Students' experiences of using vlogs to learn English. *Journal of Foreign Language Teaching and Learning*, 4(1). <https://doi.org/10.18196/ftl.4134>.
- Teach.com. (2020, August). Teaching Methods. Retrieved from Teach.com website: <https://teach.com/what/teachers-know/teaching-methods/>.
- Wongsa, M., & Son, J.-B. (2020). Enhancing Thai secondary school students' English speaking skills, attitudes and motivation with drama-based activities and Facebook. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 16(1), 1–12. <https://doi.org/10.1080/17501229.2020.1853134>.
- Wright, G. B. (2011). Student-centered learning in higher education. *International Journal of Teaching and Learning in Higher Education*, 23(1), 92–97. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ938583>.
- Yang, Y.-T. C., & Wu, W.-C. I. (2012). Digital storytelling for enhancing student academic achievement, critical thinking, and learning motivation: a year-long experimental study. *Computers & Education*, 59(2), 339–352. <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2011.12.012>.

การวิเคราะห์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย
โดยใช้เกาะหมาก จังหวัดตราด เป็นกรณีศึกษา

The Analysis of Approaches to Low Carbon Tourism Management in Thailand
by Using Koh Mak Island, Trat Province as a Case Study

ธารีทิพย์ เหล่าวิโรจนกุล (Thareethip Laowirojanakul)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาการจัดการการท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Management Science, Silpakorn University

E-mail: laowirojanakul_t@su.ac.th

อัศวิน แสงพิบูล (Aswin Sangpikul)

รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University

E-mail: aswin.sal@dpu.ac.th

Received: January 8, 2024 Revised: March 22, 2024 Accepted: December 20, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจากข้อมูลเชิงวิชาการ 2) เพื่อศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในเชิงปฏิบัติในพื้นที่เกาะหมาก จ.ตราด จากแหล่งข้อมูลที่ปรากฏในสื่อองค์กรต่างๆ และ 3) เพื่อวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมในประเทศไทย งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ได้แก่ ข้อมูลเชิงวิชาการจากฐานข้อมูล TCI และ Google Scholar และข้อมูลจากองค์กรหรือสื่อต่างๆ ที่นำเสนอเกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่เกาะหมาก จ.ตราด โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจากข้อมูลเชิงวิชาการ สามารถสรุปและสังเคราะห์ได้ 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ชุมชนคาร์บอนต่ำ แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ที่พักคาร์บอนต่ำ อาหารคาร์บอนต่ำ กิจกรรมคาร์บอนต่ำ การขนส่งคาร์บอนต่ำ การร่วมมือภาคีเครือข่าย และการประชาสัมพันธ์ 2) ผลการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเชิงปฏิบัติในพื้นที่เกาะหมาก จ.ตราด สามารถรวบรวมได้ 9 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่ 1 ถึง 8 มีความคล้ายคลึงกับผลการวิจัยในข้อ 1) ข้างต้น และมีองค์ประกอบที่เพิ่มเติมจำนวน 1 องค์ประกอบ คือ การจัดการด้านพลังงาน และ 3) ผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมในประเทศไทย ด้วยการนำผลการวิจัยข้อที่ 1) และ 2) มาบูรณาการและสังเคราะห์ร่วมกัน ได้แนวทางการจัดการจำนวน 9 แนวทาง โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ด้านวิชาการ ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและปรับปรุง และนำแนวทางการปฏิบัติไปส่งเสริมการบริหารจัดการที่แก่ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมศักยภาพการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้มีความเหมาะสมสำหรับประเทศไทยต่อไป

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เกาะหมาก การอนุรักษ์พลังงาน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

Abstract

The objectives of this study are to 1) examine the components of low-carbon tourism from academic sources 2) examine the practical management of low-carbon tourism in the Koh Mak Island area, Trat province, based on data from various media sources and 3) to analyze and determine suitable management strategies for the low-carbon tourism in Thailand. This study collected data from 2 sources: a) academic sources from the TCI database and Google Scholar and b) media sources presenting information about low-carbon tourism in Koh Mak Island, using content analysis to analyze the data. The study found that 1) the components of carbon tourism from academic sources were summarized and synthesized into 8 components: low-carbon communities, low-carbon tourist attractions, low-carbon accommodations, low-carbon food, low-carbon activities, low-carbon transportation, network cooperation, and publicity. 2) The management of the low carbon tourism in Koh Mak Island, Trat province was categorized into 9 components. The 1st – 8th components were similar to the first finding while the 9th was energy management. 3) The analysis of approaches of low carbon tourism management in Thailand through integrating the first and second findings was derived 9 concepts. The current study is expected to fulfill the body of knowledge regarding low-carbon tourism that communities and relevant organizations can apply to enhance and develop low-carbon tourism management. These strategies aim to promote effective management practices for low-carbon tourism in Thailand, fostering sustainability for the future.

Keywords: Low-carbon tourism, Koh Mak Island, Sustainability, Energy Conservation

บทนำ

การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low-carbon tourism) เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์รูปแบบหนึ่ง ที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การประหยัดและการลดการใช้พลังงาน (চারিত্য্য হেলাবিโรজনকুল এবং অক্বিন সংকুল, 2566) โดยเฉพาะการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกหรือก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ และการลดการใช้พลังงานจากการทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างการท่องเที่ยว (Gefen, 2013) ปัจจุบันการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเริ่มมีการกล่าวถึงมากในสังคมไทย ทั้งผ่านสื่อทีวี สื่อสังคมออนไลน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ เพราะเป็นส่วนหนึ่งของเป้าหมายการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Goals: STGs) 17 ประการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่พัฒนามาจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ มีจุดประสงค์เพื่อสื่อสารและส่งเสริมมาตรฐานสถานประกอบการท่องเที่ยวในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และธรรมาภิบาล และเพื่อยกระดับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยสู่การเป็นจุดหมายปลายทางอย่างยั่งยืน (อะเมซซิ่งไทยแลนด์, 2566)

เกาะหมาก จ.ตราด หนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 3 ของหมู่เกาะทะเล เป็นพื้นที่ต้นแบบของแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำแห่งแรกของประเทศไทย เริ่มต้นในปี 2555 จากการลงนามปฏิญญาความร่วมมือของภาคีเครือข่ายภาคเอกชนและชุมชนร่วมกับองค์การบริหารพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ในการสร้างความตระหนักในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว ด้วยการให้ความรู้ด้านการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การรณรงค์ลดการใช้พลังงาน การผลิตพลังงานใช้เอง เช่น การผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังงานแสงอาทิตย์ การทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวอย่าง

รับผิดชอบ โดยควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำให้ชัดเจนยิ่งขึ้น (เดอะคลาวด์, 2565) มีการจัดทำธรรมนูญเกาะหมาก 8 ข้อระหว่างคนในและคนนอกพื้นที่ เช่น ไม่สนับสนุนให้ใช้สารเคมีที่มีสารตกค้างสูง หรือไม่สนับสนุนการใช้วัสดุจากโฟมหรือวัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษเพื่อใส่อาหาร เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นตัวอย่างของความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการช่วยเหลือสังคมและลดการปลดปล่อยคาร์บอนสู่ชั้นบรรยากาศโลก (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2558) โดยที่ผ่านมาเกาะหมากประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลระดับนานาชาติมากมาย อาทิ ปี 2565 ได้รับรางวัล Green Destinations Story Awards อันดับ 2 ของโลกด้านการจัดการและการฟื้นฟู จากงานท่องเที่ยวนานาชาติ Internationale Tourismus Borse ณ กรุงเบอร์ลิน ประเทศเยอรมนี และติด 100 อันดับแรกของแหล่งท่องเที่ยวยั่งยืนโลกจาก Green Destinations Foundation ประเทศเนเธอร์แลนด์

ด้วยเหตุผลด้านความยั่งยืนทางการท่องเที่ยวและความมุ่งมั่นของการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมศักยภาพทางการท่องเที่ยวของประเทศและพัฒนาความมั่นคงทางเศรษฐกิจ โดยในมิติของเศรษฐกิจ การที่ชุมชนใดชุมชนหนึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับ ถือได้ว่าชุมชนนั้นเป็นจุดหมายปลายทางที่จะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะเชิงอนุรักษ์หรือเชิงความยั่งยืนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ หากนักท่องเที่ยวรู้จักและเดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมากขึ้น จะยิ่งก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นในวงกว้าง ในมิติของสังคม การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ นอกเหนือจากประสบการณ์การท่องเที่ยวและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวโดยตรงแล้ว นักท่องเที่ยวยังมีปฏิสัมพันธ์ได้พูดคุยและเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น ที่อาจแตกต่างไปจากของตนเอง ในมิติด้านสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจะช่วยลดผลกระทบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น เช่น การลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจก การลดปัญหาขยะ และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและไฟฟ้า และในมิติด้านธรรมาภิบาล ผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ถ้าร่วมมือหรือบูรณาการความรู้ความเข้าใจร่วมกันในรูปของนโยบายการมีส่วนร่วม การรับรู้ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ การออกกฎหมายข้อบังคับ ฯลฯ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้ดียิ่งขึ้น ดังนั้น การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจึงเป็นวิธีการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่น่าไปสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของประเทศ

จากความสำคัญของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ปัจจุบันนักวิชาการได้ให้ความสนใจและศึกษาประเด็นด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำอยู่เป็นจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ให้เกิดขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวหรือชุมชนต่างๆ ให้มากขึ้น อาจยังเป็นสิ่งท้าทาย เนื่องจากองค์ความรู้ที่มีในวงการวิชาการปัจจุบัน ยังมีความกระจัดกระจาย และยังขาดองค์ความรู้เชิงบูรณาการที่สะท้อนให้เห็นภาพกว้าง หรือข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์เกี่ยวกับการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้เชิงบูรณาการหรือเชิงสังเคราะห์ที่ชัดเจน โดยเฉพาะกับพื้นที่ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เคยดำเนินการและเคยบริหารจัดการมาแล้ว เพื่อให้ชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นกรอบหรือขอบเขตของการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำได้อย่างกระจ่างมากขึ้น รวมทั้งเพื่อนำองค์ความรู้จากงานวิจัยไปพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเชิงบูรณาการ เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมในประเทศไทย โดยใช้เกาะหมาก จังหวัดตราด ซึ่งเป็นพื้นที่ต้นแบบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำและประสบความสำเร็จระดับประเทศและระดับนานาชาติมาเป็นกรณีศึกษา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจากข้อมูลเชิงวิชาการ (academic-based information)
2. เพื่อวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในเชิงปฏิบัติในพื้นที่ เกาะหมาก จ.ตราด จากแหล่งข้อมูลที่ปรากฏในสื่อองค์กร (practice-based information)
3. เพื่อวิเคราะห์และกำหนดแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมในประเทศไทย โดยใช้เกาะหมากจังหวัดตราด เป็นกรณีศึกษา (developing good practice)

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัย 2 รูปแบบเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้
สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

ผู้วิจัยค้นหาข้อมูลจากบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย ระหว่าง พ.ศ. 2556 – 2565 (ระยะเวลา 10 ปี) โดยเป็นบทความวิจัยเต็มฉบับจากฐานข้อมูลเชิงวิชาการออนไลน์ ทั้งฉบับภาษาไทยและฉบับภาษาอังกฤษ โดยดำเนินการตามวิธีดังต่อไปนี้

จากการทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ผู้วิจัยสร้างแบบสำรวจข้อมูล (survey form) (สร้อยญา จันทรชูสกุล, 2560, ปิยะวิทย์ ทิพรส และอศวิน แสงพิบูล, 2565) จากนั้นนำเนื้อหามาปรับปรุงให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่ตั้งไว้ และนำแบบสำรวจดังกล่าวไปทดลองใช้กับงานวิจัยจำนวน 5 เรื่อง โดยพบว่าแบบสำรวจนี้สามารถใช้เก็บข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกค้นหาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากบทความวิจัยฉบับเต็มฉบับภาษาไทยบนฐานข้อมูลศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Center; TCI) และวารสารอิเล็กทรอนิกส์กลางของประเทศไทย (Thai Journals Online; Thaijo) และบทความวิจัยเต็มฉบับภาษาอังกฤษบนฐานข้อมูลขนาดใหญ่ของวรรณกรรมทางวิชาการระดับนานาชาติ Google Scholar ด้วยการกำหนดคำสำคัญ (keyword) ในการสืบค้น ทั้งคำภาษาไทยและคำภาษาอังกฤษ เช่นคำว่า การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ Low-carbon tourism และเกาะหมาก จากนั้นผู้วิจัยรวบรวมเนื้อหาตั้งแต่ชื่อเรื่อง บทคัดย่อ วัตถุประสงค์ ผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ และนำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวม มาวิเคราะห์และสังเคราะห์หาองค์ประกอบที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการของผู้ประกอบการและผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในบริบทของประเทศไทย

ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการรวบรวมผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากบทความวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาหาประเด็นสำคัญ จัดจำแนกเป็นหมวดหมู่ และสังเคราะห์ข้อมูลในลำดับสุดท้าย จนได้เป็นองค์ความรู้ที่จักก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบการและหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เกี่ยวข้อง

สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย โดยเปรียบเทียบระหว่างแนวคิดเชิงทฤษฎีที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ขึ้นกับการดำเนินงานจริงในพื้นที่ท่องเที่ยว คือ เกาะหมาก จังหวัดตราด โดยเก็บข้อมูลข่าวสาร จำนวนทั้งสิ้น 35 ชิ้นงาน จากสื่อการนำเสนอขององค์กรที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ได้แก่ องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) จำนวน 9 ชิ้นงาน องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.) จำนวน 8 ชิ้นงาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จำนวน 7 ชิ้นงาน กรมประชาสัมพันธ์ จำนวน 5 ชิ้นงาน และสำนักพิมพ์ออนไลน์ จำนวน 6 ชิ้นงาน เช่น เดอะคลาวด์ เป็นต้น โดยผู้วิจัย

ดำเนินการเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิขององค์กรดังกล่าวผ่านการค้นหาค้นหาบน Google เก็บข้อมูลไปจนข้อมูลเกิดการอิมิตัว จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อจับประเด็นคำสำคัญจากแหล่งข้อมูลข้างต้น และนำมาจัดกลุ่มข้อมูลที่คล้ายคลึงกันในหมวดหมู่เดียวกัน

สำหรับวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3

เพื่อวิเคราะห์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมในประเทศไทย โดยการนำผลการวิจัยข้อที่ 1) และผลการวิจัยข้อที่ 2) มาบูรณาการและสังเคราะห์ร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อจับประเด็นสำคัญจากผลการวิจัยทั้งสองข้อดังกล่าว และนำมาจัดกลุ่มข้อมูลที่คล้ายคลึงกันในองค์ประกอบของการท่องเที่ยว คาร์บอนต่ำเดียวกัน เพื่อกำหนดเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำสำหรับประเทศไทย

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจากข้อมูลเชิงวิชาการ (academic-based information)

แหล่งข้อมูล	องค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
Fakfare and Wattanacharoensil (2023)/ Chookietwana, Sereenonchai, Arunrat, and Yuttitham (2021)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2562)/ Sukcharoenchok and Rado (2019)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2561)/ Apivantanaporn and Walsh (2016)	ชุมชนคาร์บอนต่ำ
Sukcharoenchok and Rado (2019)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2562)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2561)	แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
Sununta, Kongboon, and Sampattagul (2019)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2562)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2561)/ Apivantanaporn and Walsh (2016)	ที่พักคาร์บอนต่ำ
ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2562)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2561)/ ญัฐกานต์ พงษ์สรนันทน์ และอดาร์ช บาตรา (2561)/ Apivantanaporn and Walsh (2016)	อาหารคาร์บอนต่ำ
Chookietwana, Sereenonchai, Arunrat, and Yuttitham (2021)/ Nguyen, Gheewala, Sophea, Areerob, Hashimoto, Pimonsree, and Prueksakorn (2020)/ Sukcharoenchok and Rado (2019)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2562)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2561)	กิจกรรมคาร์บอนต่ำ
วณิชชา แก้วสุวรรณ และศุภิกา วานิชชัง (2564)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2562)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2561)/ Hanpattanakit, Pimonsree, Jamnongchob, and Boonpoke (2018)	การขนส่งคาร์บอนต่ำ
Chookietwana, Sereenonchai, Arunrat, and Yuttitham (2021)/ Sununta, Kongboon, and Sampattagul (2019)/ Sukcharoenchok and Rado (2019)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2562)/ ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา (2561)/ Apivantanaporn and	ความร่วมมือภาคีเครือข่าย

แหล่งข้อมูล	องค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ
Walsh (2016)	
Chookietwana, Sereenonchai, Arunrat, and Yuttitham (2021)/ ชาคริต อ่องทุน และนรินทร์ สังข์รักษา (2562)/ ชาคริต อ่องทุน และ นรินทร์ สังข์รักษา (2561)	การประชาสัมพันธ์

จากตารางที่ 1 เป็นการนำเสนอผลการศึกษารายองค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำจากฐานข้อมูลเชิงวิชาการ โดยผู้วิจัยได้สรุปและสังเคราะห์องค์ประกอบสำคัญเพื่อผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 8 องค์ประกอบดังนี้ 1) ชุมชนคาร์บอนต่ำ 2) แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 3) ที่พักคาร์บอนต่ำ 4) อาหารคาร์บอนต่ำ 5) กิจกรรมคาร์บอนต่ำ 6) การขนส่งคาร์บอนต่ำ 7) ความร่วมมือภาคีเครือข่าย และ 8) การประชาสัมพันธ์

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในเชิงปฏิบัติในพื้นที่ เกาะหมาก จังหวัดตราด (practice-based information)

องค์ประกอบ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	การจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของ เกาะหมาก จังหวัดตราด	แหล่งข้อมูล (อ้างอิงในภาคผนวก)
ชุมชนคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในโครงการต่างๆ และการใส่ใจสิ่งแวดล้อม - ส่งเสริมให้คนในชุมชนและผู้ประกอบการเน้นกิจกรรมทางธุรกิจคาร์บอนต่ำ - สื่อสารการท่องเที่ยวอย่างมีจิตสำนึกและรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว (responsible behavior) - ส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของคนในชุมชน - ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวกับชุมชนมีปฏิสัมพันธ์กันผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว - สร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำภายในชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> - กรมประชาสัมพันธ์ - องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) - TAT News
แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - การรักษาความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยว - การรณรงค์การลดใช้ถุงพลาสติกและการจัดการขยะในแหล่งท่องเที่ยว - การจัดจุดทิ้งขยะในแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอและคัดแยกประเภทขยะ - การติดป้ายการสื่อสารภายในแหล่งท่องเที่ยว หรือป้ายห้ามต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - MGR online - The Cloud - TAT News
ที่พักคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - การส่งเสริมให้ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจคาร์บอนต่ำ รวมทั้งโรงแรมสีเขียว (green hotel) - ผู้ประกอบการร้านอาหารและโรงแรมปลูกผักไร้สารพิษเพื่อให้บริการนักท่องเที่ยว - ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการร้านอาหารคัดแยกขยะและนำขยะจากอาหาร (food waste) ไปใช้ประโยชน์ต่อ เช่น ทำ 	<ul style="list-style-type: none"> - กรมประชาสัมพันธ์ - The Cloud - กรุงเทพมหานครชีวิต - TAT News - องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.)

องค์ประกอบ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	การจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของ เกาะหมาก จังหวัดตราด	แหล่งข้อมูล (อ้างอิงในภาคผนวก)
	<ul style="list-style-type: none"> ปุ๋ย หรือการนำกลับมาใช้ใหม่ (recycle) - โรงแรมรณรงค์ให้แขกช่วยกันประหยัดพลังงานและ ทรัพยากร 	
อาหารคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการปรุงอาหารแบบคาร์บอนต่ำให้แก่ นักท่องเที่ยว - ส่งเสริมการรับประทานอาหารปลอดภัยจากท้องถิ่น - ส่งเสริมการทำฟาร์มอินทรีย์ (organic farm) หรือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยนำผลผลิตมาปรุงหรือจำหน่าย ให้นักท่องเที่ยว - ส่งเสริมการใช้วัตถุดิบและรับประทานอาหารตาม ฤดูกาล 	<ul style="list-style-type: none"> - Post Today - The Cloud - องค์การบริหารจัดการ ก๊าซเรือนกระจก (อบก.)
กิจกรรมคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการใช้นานพาหนะคาร์บอนต่ำในการ ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น จักรยาน รถ/เรือ พลังงานไฟฟ้า เรือใบ เรือคายัก - จัดกิจกรรมของชุมชนและนักท่องเที่ยวร่วมกัน เช่น การเก็บขยะ การทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว - สอนทำอาหารไทยแบบคาร์บอนต่ำ - สอนย้อมผ้าจากสีธรรมชาติ 	<ul style="list-style-type: none"> - Post Today - MGR online - องค์การบริหารจัดการ ก๊าซเรือนกระจก (อบก.)
การขนส่งคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - การลดใช้เครื่องยนต์สันดาบ โดยส่งเสริมการใช้ จักรยานและรถพลังไฟฟ้า - ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการเดินเท้า (walking tour) - ให้เช่ารถกอล์ฟ 	<ul style="list-style-type: none"> - กรมประชาสัมพันธ์ - องค์การบริหารการพัฒนา พื้นที่พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) - องค์การบริหารจัดการ ก๊าซเรือนกระจก (อบก.)
ความร่วมมือภาคีเครือข่าย	<ul style="list-style-type: none"> - ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ลงนามความร่วมมือ ในการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ เช่น ไม่สนับสนุน ให้นักท่องเที่ยวนำยานพาหนะมาจอดเกาะ ไม่สนับสนุนการใช้ ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายยากบนเกาะ และไม่สนับสนุนกีฬา หรือ กิจกรรมที่ใช้เครื่องยนต์ - ภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน จัดกิจกรรม/ โครงการร่วมกัน เพื่อส่งเสริมการรับรู้และสร้างภาพลักษณ์ ของชุมชนในด้านการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - ฐานเศรษฐกิจ - Post Today - กรุงเทพธุรกิจ
การประชาสัมพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสร้างเว็บไซต์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ การท่องเที่ยวของชุมชนและการลดปล่อยคาร์บอนฟุตพริ้นท์ - สถานีโทรทัศน์นำเสนอข่าวเกี่ยวกับเกาะหมาก การ ท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์ คาร์บอนต่ำในแหล่งท่องเที่ยว 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์การบริหารการพัฒนา พื้นที่พิเศษเพื่อการ ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) - PPTV - Post Today - กรมประชาสัมพันธ์

องค์ประกอบ การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	การจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของ เกาะหมาก จังหวัดตราด	แหล่งข้อมูล (อ้างอิงในภาคผนวก)
การใช้พลังงาน	<ul style="list-style-type: none"> - การรณรงค์การใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ - การใช้พลังงานหมุนเวียนในการผลิตกระแสไฟฟ้า - การส่งเสริมการใช้ยานพาหนะพลังงานสะอาด การจัดการขยะ การเพิ่มพื้นที่สีเขียวในทะเลด้วยโครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูปะการัง ตลอดจนการฟื้นฟูแหล่งหญ้าทะเลในแนวปะการังบริเวณเกาะหมาก เป็นต้น - การใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อให้แสงสว่างและความร้อนในโรงแรม 	<ul style="list-style-type: none"> - TAT News - องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.) - องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.)

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์การจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในเชิงปฏิบัติในพื้นที่เกาะหมาก จ.ตราด โดยผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ขององค์กรเป็นหลัก โดยพบว่า ปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมที่คนในชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ลงมือปฏิบัติ (put into practice) เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำภายในชุมชนเกาะหมาก จ.ตราด โดยสรุปและจำแนกได้ 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชุมชนคาร์บอนต่ำ 2) แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 3) ที่พักคาร์บอนต่ำ 4) อาหารคาร์บอนต่ำ 5) กิจกรรมคาร์บอนต่ำ 6) การขนส่งคาร์บอนต่ำ 7) ความร่วมมือภาคีเครือข่าย 8) การประชาสัมพันธ์ และ 9) การใช้พลังงาน

จากตารางที่ 2 จะมี 1 องค์ประกอบที่ได้ค้นพบเพิ่มเติมจากผลการวิจัยในตารางที่ 1 (ผลเชิงวิชาการ) โดยได้มาจากผลการปฏิบัติของคนในชุมชน คือ องค์ประกอบที่ 9 การจัดการพลังงาน (energy management) ซึ่งเป็นโครงการ/กิจกรรมที่คนในชุมชนได้ลงมือปฏิบัติด้านการใช้พลังงาน/การอนุรักษ์พลังงาน เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำภายในชุมชน เช่น การรณรงค์ใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การใช้พลังงานแสงอาทิตย์เพื่อให้แสงสว่างและความร้อนในโรงแรม และการส่งเสริมการใช้ยานพาหนะพลังงานสะอาด เป็นต้น

ทั้งนี้ จะเห็นว่า ผลการวิจัยด้านองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ทั้งจากข้อมูลเชิงวิชาการและข้อมูลเชิงปฏิบัติที่ได้จากหน่วยงานต่างๆ มีความคล้ายคลึงกันมาก แต่มีเพียง 1 องค์ประกอบ (การจัดการพลังงาน) ที่ค้นพบเพิ่มเติมตามที่กล่าวข้างต้น ข้อมูลจากทั้ง 2 ตารางแสดงให้เห็นถึงขอบเขตของการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่ชัดเจนมากขึ้น เพื่อนำไปกำหนดเป็นแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมในประเทศไทยต่อไป ซึ่งจะนำเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมในประเทศไทย โดยใช้
เกาะหมาก จังหวัดตราด เป็นกรณีศึกษา (good practice)

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย
1. ชุมชนคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนหรือผู้นำชุมชนอาจริเริ่มการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำภายในชุมชนของตนเอง โดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ เช่น ศักยภาพของชุมชน ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว/กิจกรรมภายในชุมชน - กระตุ้นหรือส่งเสริมให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมีจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว - ส่งเสริมกิจกรรมของคนในชุมชนที่ลดการปลดปล่อยคาร์บอน - ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมการท่องเที่ยว

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย
2. แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - การรักษาความสะอาด - การจัดการขยะและกำหนดจุดทิ้งขยะที่ชัดเจน - การส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวแยกประเภทขยะ - การติดป้ายเพื่อการสื่อสารภายในแหล่งท่องเที่ยว
3. ที่พักคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจคาร์บอนต่ำหรือเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม - ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการปลูกผัก/ผลไม้ไร้สารพิษ เพื่อจำหน่ายหรือให้บริการนักท่องเที่ยว - ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการร้านอาหารคัดแยกขยะและนำขยะจากอาหารไปใช้ประโยชน์
4. อาหารคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมการปรุงอาหารคาร์บอนต่ำแก่นักท่องเที่ยว โดยเลือกผู้ประกอบการที่อยู่ในท้องถิ่นหรือบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งใช้วัตถุดิบและรับประทานอาหารตามฤดูกาล - ส่งเสริมการรับประทานอาหารปลอดภัยของท้องถิ่น เช่น อาหารจากฟาร์มอินทรีย์หรือการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยนำผลผลิตมาปรุงหรือจำหน่ายให้แก่ักท่องเที่ยว
5. กิจกรรมคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ หรือกิจกรรมนันทนาการที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม - จัดกิจกรรมของชุมชนและนักท่องเที่ยวร่วมกัน เช่น การเก็บขยะ การทำความสะอาดแหล่งท่องเที่ยว - ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมีกิจกรรมร่วมกัน
6. การขนส่งคาร์บอนต่ำ	<ul style="list-style-type: none"> - ลดการใช้เครื่องยนต์สันดาบ โดยส่งเสริมการใช้การเดินทางภายในชุมชนด้วยวิธีอื่น เช่น การเดินเท้า จักรยาน รถสามล้อ รถกอล์ฟ รถไฟฟ้า หรือรถพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น
7. ความร่วมมือภาคีเครือข่าย	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการภายในชุมชน หรือหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ควรแสวงหาความร่วมมือกัน เพื่อส่งเสริมกิจกรรมและการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำภายในชุมชน เพื่อพัฒนาจุดหมายปลายทางใหม่ให้กับจังหวัด
8. การประชาสัมพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรช่วยกันพัฒนาช่องทางการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของชุมชนและการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่างๆ
9. การจัดการด้านพลังงาน	<ul style="list-style-type: none"> - รณรงค์การใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพแก่คนในชุมชนและผู้ประกอบการ - ส่งเสริมการใช้พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานหมุนเวียนในการผลิตกระแสไฟฟ้า การจัดการขยะ และการเพิ่มพื้นที่สีเขียวภายในชุมชน

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำที่เหมาะสมในประเทศไทย โดยใช้เกาะหมาก จังหวัดตราด เป็นกรณีศึกษา ผลการวิจัยในส่วนนี้ อาจเรียกได้ว่าเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี (good practice) เนื่องจากได้มีการบูรณาการมาจากผลการวิจัยในตารางที่ 1 (เชิงวิชาการ จำนวน 8 องค์ประกอบ) และ

ตารางที่ 2 (เชิงปฏิบัติ จำนวน 9 องค์ประกอบ) แล้วจึงสรุปผลร่วมกัน เพื่อกำหนดเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีของการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย (good practice of low carbon tourism management) ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชุมชนคาร์บอนต่ำ 2) แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 3) ที่พักคาร์บอนต่ำ 4) อาหารคาร์บอนต่ำ 5) กิจกรรมคาร์บอนต่ำ 6) การขนส่งคาร์บอนต่ำ 7) ความร่วมมือภาคีเครือข่าย 8) การประชาสัมพันธ์ และ 9) การจัดการด้านพลังงาน ซึ่งผลการวิจัยในส่วนนี้ถือเป็นส่วนสำคัญที่สุดของงานวิจัยครั้งนี้ เพราะช่วยเติมเต็มองค์ความรู้ให้วงการวิชาการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อีกทั้งยังช่วยเสนอแนวทางการปฏิบัติที่ดีแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในอนาคต

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยในครั้งนี้ได้สรุปแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำโดยใช้เกาะหมาก จังหวัดตราด เป็นกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ หรือแนวทางปฏิบัติที่ดีของการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ชุมชนคาร์บอนต่ำ 2) แหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ 3) ที่พักคาร์บอนต่ำ 4) อาหารคาร์บอนต่ำ 5) กิจกรรมคาร์บอนต่ำ 6) การขนส่งคาร์บอนต่ำ 7) ความร่วมมือภาคีเครือข่าย 8) การประชาสัมพันธ์ และ 9) การจัดการด้านพลังงาน โดยผลการวิจัยนี้ มีความน่าเชื่อถือเนื่องจากข้อสนับสนุน 2 ประการ คือ ประการแรก งานวิจัยนี้ได้ทบทวนวรรณกรรมอย่างกว้างขวางดังแสดงในตารางที่ 1 เกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย อย่างเช่น การประเมินการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการแข่งขันเรือพายชิงแชมป์แห่งประเทศไทย ของวณิชชา แก้วสุวรรณ (2564) และการปฏิบัติที่เป็นเลิศในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ: กรณีศึกษาชุมชนในภาคตะวันออกของไทย ของ ชาคิต อ่องทุนและนรินทร์ สังข์รักษา (2562) ประการที่สอง งานวิจัยนี้ยังได้นำความรู้เชิงวิชาการจากตารางที่ 1 มาวิเคราะห์หาความเชื่อมโยงกับสิ่งที่ชุมชนได้ดำเนินการดังแสดงในตารางที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลที่ปรากฏในสื่อขององค์กรต่างๆ ตัวอย่างเช่น องค์กรที่ดูแลกับการท่องเที่ยวของประเทศ อาทิ อพท. หรือ ททท. และข้อมูลที่มาจากสื่อองค์กร/สื่อมวลชนต่างๆ ซึ่งข้อเท็จจริงพบว่า สิ่งที่ชุมชนได้ดำเนินการไปนั้น (9 องค์ประกอบ) อาจมีหลักการ/แนวทาง มากกว่าความรู้ที่นักวิชาการได้เผยแพร่ไว้ (8 องค์ประกอบ) อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยจากทั้ง 2 แหล่ง ให้หลักการ/แนวทางที่คล้ายคลึงกันมาก จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลเชิงสังเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ หรือแนวทางปฏิบัติที่ดีของการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 9 องค์ประกอบดังแสดงในตารางที่ 3

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจนำความรู้จากผลการวิจัยในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ โดยผลของการวิเคราะห์แนวทางจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำเปรียบเสมือนแนวทางปฏิบัติที่ดี (good practice) ที่ได้สังเคราะห์องค์ความรู้จากข้อมูลเชิงวิชาการและข้อมูลการดำเนินงานจริงในพื้นที่ของเกาะหมาก จังหวัดตราด (ตารางที่ 3) ซึ่งเป็นพื้นที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นต้นแบบของการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทย เพื่อให้เป็นตัวอย่างหนึ่งของการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในประเทศไทยต่อไป

2. ถึงแม้งานวิจัยนี้จะใช้พื้นที่เกาะหมาก จังหวัดตราด เป็นกรณีศึกษา (พื้นที่เป็นเกาะและมีชายทะเล) อย่างไรก็ตาม ผู้นำชุมชนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจปรับหรือประยุกต์ใช้ความรู้จากตารางที่ 3 ได้ตามความเหมาะสมเนื่องจากเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดี (good practice) ที่สามารถประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆ ได้ ตัวอย่างเช่น องค์กรประกอบ

แรก ได้แก่ ชุมชน โดยคนในชุมชนอาจเป็นผู้คิดริเริ่มการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำขึ้น โดยกระตุ้นคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวให้มีจิตสำนึกและความรับผิดชอบในแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ที่ลดการปลดปล่อยคาร์บอน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นของการเป็นชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ หรือองค์ประกอบด้านผู้ประกอบการ โดยควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจคาร์บอนต่ำ และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ เช่น ร้านอาหารหรือโรงแรมปลูกผักผลไม้ไร้สารพิษเพื่อจำหน่ายหรือให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ถือเป็นผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นของชุมชนที่ปลอดภัย และเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจให้เกิดขึ้นในชุมชน หรือองค์ประกอบด้านการขนส่ง ควรลดการใช้น้ำมันพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์แบบสันดาป ซึ่งอาจประยุกต์การเดินทางภายในชุมชนได้หลายวิธี เช่น การเดินเท้า จักรยาน สามล้อ รถกอล์ฟ รถไฟฟ้า หรือรถพลังงานแสงอาทิตย์ เป็นต้น ทั้งนี้การดำเนินงานตามองค์ประกอบใดๆ ก็ตาม อาจจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญร่วมด้วย เช่น ภาครัฐหรือเครือข่าย ในการพัฒนาองค์ประกอบแต่ละด้าน ให้ประสบผลสำเร็จและมีความยั่งยืน

3. ชุมชนใดที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ อาจกล่าวได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ (responsible tourism) และเป็นบันไดเพื่อก้าวไปสู่รูปแบบของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (sustainable tourism) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวนั้นเป็นการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (quality tourism) (อัศวิน แสงพิบูล, 2558) ดังนั้น ผู้นำชุมชนอาจนำแนวปฏิบัติของคนในชุมชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำมาเป็นจุดขายเพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์นี้ให้มีความโดดเด่น และอาจเรียกแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนได้ว่า เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ (quality tourism destination) ซึ่งจะเป็นแม่เหล็กและเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ บรรดาคนที่เดินทางไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพในประเทศไทย อันจะนำมาสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่มุ่งสร้างความสมดุลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในเกาะหมาก จ.ตราด เท่านั้น โดยการวิจัยในครั้งต่อไปอาจเปลี่ยนขอบเขตการวิจัยเป็นพื้นที่อื่น หรือต่อยอดการวิจัยด้วยการศึกษารเปรียบเทียบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในพื้นที่อื่นกับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของเกาะหมาก จ.ตราด หรือการศึกษารเปรียบเทียบการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของเกาะหมาก จ.ตราด กับการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของต่างประเทศ เป็นการเพิ่มเติมองค์ความรู้ใหม่ที่แตกต่างในบริบทของพื้นที่อื่น และสามารถนำมาพัฒนาหรือประยุกต์ใช้ในการท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำของประเทศไทยต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา. (2561). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำตามบริบทการพัฒนาประเทศไทย 4.0 ชุมชนในภาคตะวันออกของไทย* (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม. ค้นคืนจาก <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/handle/123456789/1651>.
- ชาคริต อ่องทูน และนรินทร์ สังข์รักษา. (2562). การปฏิบัติที่เป็นเลิศในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ: กรณีศึกษาชุมชนในภาคตะวันออกของไทย. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 13(2), 374-384.
- เดอะคลาวด์. (2565). *Low Carbon Destination*. ค้นคืนจาก <https://readthecloud.co/kohmak-resort-trat/>.

- วณิชชา แก้วสุวรรณ และศุภิกา วานิชขิง. (2564). *การประเมินการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากกิจกรรมการแข่งขันเรือพายชิงแชมป์แห่งประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- ณัฐกานต์ พงษ์สรนันท์ และอดิษฐ์ บาดรา. (2561). การท่องเที่ยวอาหารแบบคาร์บอนต่ำโดยมะพร้าว เกาะสมุย ประเทศไทย. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 12 Special (2018): ครบรอบ 25 ปี วิทยาลัยดุสิตธานี*, 231-247.
- ธารีทิพย์ เหล่าวิโรจนกุล และอัศวิน แสงพิกุล. (2566). การวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยด้านการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ: แนวทางสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์*, 18(1), 129-143.
- ปิยะวิทย์ ทิพรส และอัศวิน แสงพิกุล. (2565). การวิเคราะห์งานวิจัยและคำวิจารณ์ของลูกค้าในธุรกิจเชิงสุขภาพประเภทเดย์สปา. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 5(3), 75-87.
- สรัญญา จันทร์ชูสกุล. (2560). การประเมินคุณภาพวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัย*, 10(2), 160-175.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2558). *อพท. 1 ชูแบรนด์ Low Carbon Holiday มัดใจนักท่องเที่ยวคุณภาพสู่จังหวัดตราด*. ค้นคืนจาก: <http://www.trattown.com/th/travel/low-carbon-holiday>.
- อะเมซซิ่งไทยแลนด์. (2566). *อะไรเอ๋อ 17 STGs มาร์จิก 17 เป้าหมายสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. ค้นคืนจาก <https://www.facebook.com/AmazingThailand/posts/pfbid02s9DoogB9q6PecESFb8zFpVM5Z67RRkgikiLiGrtHo4afEPdnRSt7cSfIU3pdqejml>.
- อัศวิน แสงพิกุล. (2558). การเปรียบเทียบการจัดนำเที่ยวเชิงนิเวศของผู้ประกอบการเพื่อพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวสีเขียวอย่างมีคุณภาพ: กรณีศึกษาผู้ประกอบการในเกาะภูเก็ตและเกาะบาหลี. *วารสารสุทธิปริทัศน์*. 30(93). 275-294.
- Apivantanaporn, T. & Walsh, J. (2016). The low carbon tourism paradox: Evidence from Koh Mak. *Quaestus*, (9), 9-20.
- Chookietwana, J., Sreenonchai, S., Arunrat, N., & Yuttitham, M. (2021). *Communication Strategies of Natural Resources and Environmental Protection Volunteer (NEV) to Drive Low Carbon Community: A Case Study of Ban Tor Phae, Khun Yuam District, Mae Hong Son Province*. In *The 8th Business Economics and Communications International Conference, Phisanulok* (pp. 119-125).
- Gefen, Z. (2013). Research on Low-carbon Rural Tourism Development in Western Minority Regions in China —from the perspective of Neo institutional economics. *Journal of Contemporary Research in Business*, 10(4), 117-125.
- Fakfare, P. & Wattanacharoensil, W. (2023). Low-carbon tourism: determining domestic tourist perception from Thailand: TOURISM AGENDA 2030. *Tourism Review*, 78(2), 496-516.
- Hanpattanakit, P., Pimonsree, L., Jamnongchob, A., & Boonpoke, A. (2018). CO2 emission and reduction of tourist transportation at Kok Mak Island, Thailand. *Chemical Engineering Transactions*, 63, 37-42.
- Nguyen, H. A. T., Gheewala, S. H., Sophea, T., Areerob, T., Hashimoto, K., Pimonsree, S., & Prueksakorn, K. (2020). Comparative carbon footprint assessment of agricultural and tourist locations in Thailand. *Journal of Cleaner Production*, 269, 122407.

Sukcharoenchok, M. N. & Rado, I. (2019). *The impacts of community-based tourism on economic, social, and environmental dimensions for the local communities in Thailand*. (Master's thesis, School of Global Studies, Thammasat University). Bangkok, Thailand.

Sununta, N., Kongboon, R., & Sampattagul, S. (2019). GHG evaluation and mitigation planning for low carbon city case study: Dan Sai Municipality. *Journal of Cleaner Production*, 228, 1345-1353. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2019.04.312>.

ภาคผนวกของแหล่งข้อมูลในตารางที่ 2

กรมประชาสัมพันธ์

<https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/87/iid/175760>

กรุงเทพธุรกิจ

<https://www.bangkokbiznews.com/business/1013116>

กรุงเทพประกันชีวิต

<https://www.bangkoklife.com/emagazinehappyliife/Issue/2563/10/LiveOffline/19>

เดอะคลาวด์ (The Cloud)

<https://readthecloud.co/>

ฐานเศรษฐกิจ

<https://www.thansettakij.com/sustainable/zero-carbon/557321>

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท.)

<https://www.dasta.or.th/th/article/2968>

องค์การบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (อบก.)

<https://ghgreduction.tgo.or.th/th/>

MGR online

<https://mgronline.com/greeninnovation/detail/9650000032632>

Post Today

<https://www.posttoday.com/lifestyle/576003>

PPTV

<https://www.pptvhd36.com/travel/thailand/201611>

TAT News

<https://www.tatnews.org/2022/10/ko-mak-moving-ever-closer-to-becoming-thailands-first-low-carbon-destination/>

กลวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิง
ประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562*
Techniques for Conveying the Ayutthaya Kingdom
in Historical Thai Novels, 1938–2019

Lurong Niu

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Graduate student, Communicative Thai as a Second Language Program
Faculty of Liberal Arts Huachiew Chalermprakiet University

จันทร์สุดา ไชยประเสริฐ (Jansuda Chaiprasert)

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Lecturer, Department of Language Studies
Faculty of Liberal Arts Huachiew Chalermprakiet University

E-mail: 1311630943@qq.com

Received: July 2, 2024, Revised: October 17, 2024, Accepted: December 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 โดยศึกษานวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาจำนวน 13 เรื่อง ผลการวิจัยพบว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยได้สื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาเน้นผ่านองค์ประกอบสำคัญของนวนิยาย 4 ประการ ได้แก่ ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และมุมมองการเล่าเรื่อง โดยมีการสื่อความหมายโดยตรงและโดยทางอ้อม การสร้างตัวละครเน้นสื่อถึงภาพด้านการปกครองโดยตรง ยังได้สื่อถึงภาพด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศและภาพด้านวัฒนธรรมโดยทางอ้อม การสร้างบทสนทนาเป็นการสื่อความหมายโดยตรงที่เน้นสื่อถึงภาพด้านวัฒนธรรมเป็นหลัก และยังสื่อถึงภาพด้านการปกครอง ความสัมพันธ์กับต่างประเทศ และเศรษฐกิจ การสร้างฉากเน้นสื่อความหมายโดยตรง ได้สื่อถึงภาพด้านชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และมีการสื่อความหมายทางอ้อมที่บอกถึงภาพการปกครองด้วย มุมมองการเล่าเรื่องมีแบบผู้รู้แจ้งและผู้เล่าเป็นตัวละครเอกในเรื่อง สื่อถึงภาพชีวิตความเป็นอยู่ การทหาร การปกครอง เป็นต้น โดยภาพด้านต่าง ๆ มีทั้งภาพดีและภาพไม่ดี เห็นได้ว่า องค์ประกอบของนวนิยายมีบทบาทสื่อถึงภาพอาณาจักรอยุธยาทั้งในด้านเหมือนและไม่เหมือนกัน จึงส่งเสริมให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจความหมายของอาณาจักรอยุธยาที่มีความหลากหลายตามที่ผู้ประพันธ์ประสงค์จะถ่ายทอดได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: กลวิธีการสื่อความหมาย อาณาจักรอยุธยา นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์เรื่อง การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 หลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Abstract

This research aims to study techniques for conveying the Ayutthaya Kingdom in thirteen historical Thai novels, published between 1938 and 2019. Four literary elements are identified as techniques for conveying the Ayutthaya Kingdom's literal meanings and connotations: character; dialogue; setting; and point of view. Characterization in the novels studied focuses directly on the political aspects and indirectly on international relations and cultural aspects of the Ayutthaya Kingdom. Regarding dialogue, the novels primarily address cultural issues, including references to government, foreign affairs, and the economy. Regarding the setting, the direct meanings conveyed concern about living conditions, the economy, and culture, while indirect meanings related to government are also conveyed. Two types of points of view are used, namely the omniscient point of view and the first-person point of view, to present both positive and negative views on living conditions, the military; government, and so on. In conclusion, all four elements in the novels studied convey both similar and different meanings of the Ayutthaya Kingdom, allowing readers to acknowledge and comprehend its various dimensions as the authors intended to present.

Keyword: Techniques for conveying, Ayutthaya Kingdom, a Historical Thai novel

บทนำ

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์เป็นนวนิยายประเภทหนึ่งที่น่าสนใจและมีความสำคัญ เพราะนวนิยายประเภทนี้ นอกจากมีบทบาทในการให้ความบันเทิงแล้ว ยังมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้ทางประวัติศาสตร์ โดยราชบัณฑิตยสถาน (2545, น. 211) ให้ความหมายนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ว่า เป็นนวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ซึ่งผู้ประพันธ์นำมาสร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่โดยใช้จินตนาการ มีตัวละครที่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์และตัวละครที่ผู้ประพันธ์สมมติขึ้นมาใหม่เพื่อแสดงบทบาทร่วมกัน นอกจากนี้ ไพโรธ เลิศพิริยกุล (2542, น. 75) ก็ได้กล่าวว่า นวนิยายเนื้อหาอิงประวัติศาสตร์ (Historical Novel) คือ นวนิยายที่ใช้ตัวละคร เหตุการณ์ฉากโดยอาศัยแนวทางประวัติศาสตร์มาเขียน จากคำอธิบายข้างต้น เห็นได้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์เน้นนำเสนอเรื่องราวและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไปแล้วในอดีต โดยมีตัวละครที่มีการบันทึกในประวัติศาสตร์และตัวละครที่ผู้ประพันธ์สร้างขึ้นใหม่เพื่อดำเนินเรื่องร่วมกัน นวนิยายประเภทนี้จึงมีบทบาทถ่ายทอดความรู้ทางประวัติศาสตร์ไปยังผู้อ่าน

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยมีประวัติการแต่งมายาวนานถึง 100 ปี โดยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2467 จนถึงปัจจุบัน ดังที่ สุภิญญา ยงศิริ (2545, น. 15) ได้กล่าวว่า นวนิยายเรื่อง *ดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้* เป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องแรกของไทย ซึ่งแต่งใน พ.ศ. 2467 โดย อายัณโฆษ (ขุนธนกิจวิจารณ์) เนื้อเรื่องได้กล่าวถึงวีรกรรมทหารเอกสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช นวนิยายเรื่องนี้ได้ส่งอิทธิพลให้นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยยุคต่อมาที่มักจะกล่าวถึงวีรกรรมของวีรบุรุษต่าง ๆ โดยเฉพาะวีรบุรุษของอาณาจักรอยุธยา เช่น นวนิยายเรื่อง *ขุนศึก* ที่เริ่มแต่งโดย ก้าน พิงบุญ ณ อยุธยา (ไม้ เมืองเดิม) ในปี พ.ศ. 2484 และจบบริบูรณ์โดย สุมทุม บุญเกื้อ ในปี พ.ศ. 2485 ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับนายทหารต่อสู้เพื่อปกป้องบ้านเมืองในสมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราช เรื่อง *ฟ้าใหม่* ที่ ศุภร บุนนาค เริ่มแต่งในราว พ.ศ. 2508 ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับมหาดเล็กสี่ท่านร่วมมือสู้ข้าศึกพม่าในสมัยปลายกรุงศรีอยุธยา พร้อมช่วยกอบกู้บ้านเมืองและสร้างเมืองใหม่หลังกรุงศรีอยุธยาแตก จนกลายเป็นผู้มีคุณูปการอย่างใหญ่หลวงของคนไทยทั้งปวง เป็นต้น เห็นได้ว่า เรื่องราวและเหตุการณ์ที่เคยเกิดในอาณาจักรอยุธยา

เป็นเนื้อหาสำคัญที่ผู้ประพันธ์ต่าง ๆ นิยมนำมาเป็นโครงเรื่องในการสร้างนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

ตามบันทึกประวัติศาสตร์ อาณาจักรอยุธยา เป็นอาณาจักรลำดับที่ 2 ของชนชาติไทยสยาม (ไทยภาคกลาง) ในช่วง พ.ศ. 1893 ถึง พ.ศ. 2310 โดยมีกรุงศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางอำนาจหรือราชธานี ดำรงอยู่เป็นระยะเวลา ยาวนานถึง 417 ปี มีพระมหากษัตริย์ปกครองถึง 34 พระองค์ จาก 5 ราชวงศ์ ในสมัยนี้ มีเรื่องราวและเหตุการณ์ สำคัญต่าง ๆ มากมาย เช่น ไทยสยามเคยสูญเสียเอกราชแก่พม่า 2 ครั้ง เสียกรุงศรีอยุธยาครั้งแรกในปี พ.ศ. 2112 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกู้เอกราชคืนมาได้ในปี พ.ศ. 2127 และเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2310 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงกอบกู้เอกราชได้ในปลายปีเดียวกัน แล้วทรงสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี แห่งใหม่ กรุงศรีอยุธยาจึงล่มสลายในที่สุด นอกจากนี้ ในสมัยอาณาจักรอยุธยา ไทยได้สร้างความสัมพันธ์ทางการค้า กับหลายชาติ โดยเน้นจีน ญี่ปุ่น และชาติตะวันตกเป็นหลัก การให้ความสำคัญในการพัฒนาการค้าขาย ทำให้ อาณาจักรอยุธยามีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยิ่ง จนกลายเป็นศูนย์กลางการค้าในระดับนานาชาติในยุคสมัยนั้น (จิตรสิงห์ ปิยะชาติ, 2554 น. 70-71) ด้วยเหตุที่สมัยอาณาจักรอยุธยามีเรื่องราวและเหตุการณ์สำคัญที่คนไทยปัจจุบันควร เรียนรู้และจดจำนักประพันธ์ชาวไทยจึงได้นำเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้นมาเป็นโครงเรื่องในการสร้างนวนิยายอิง ประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบันมีจำนวนหลายสิบเรื่อง เช่น นวนิยายเรื่อง *ศึกเจ้าพระยา* ของ สุจิตต์ วงษ์ เทศ นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการสร้างกรุงศรีอยุธยา เรื่อง *คนดีศรีอยุธยา* ของ เสนีย์ เสาวพงศ์ นำเสนอเรื่องราว เกี่ยวกับการเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 เรื่อง *สายโลหิต* ของ โสภาค สุวรรณ นำเสนอเรื่องราวการสืบทอดสายโลหิต ของนายทหารสมัยกรุงศรีอยุธยา จนกระทั่งนวนิยายเรื่อง *บุพเพสันนิวาส* และ *พรหมลิขิต* ของ จันทรีวิรี สมปรีดา (รวมแพง) เรื่อง *ลายกนิรี* ของ พงศกร จินดาวัฒน์ ได้นำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความเจริญรุ่งเรือง วิถีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม และคุณธรรมจริยธรรมในสมัยอาณาจักรอยุธยา การนำเสนอเหตุการณ์สำคัญและชีวิตความเป็นอยู่ของ คนสมัยกรุงศรีอยุธยาในนวนิยายเหล่านี้ ได้ถ่ายทอดความรู้ทางประวัติศาสตร์ พร้อมสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาที่ ผู้ประพันธ์ประสงค์จะบอกถึงคนในสังคม ทำให้ผู้อ่านสามารถรับรู้ถึงภาพอาณาจักรอยุธยาทางด้านต่าง ๆ

เนื่องจากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นกลุ่มข้อมูลที่น่าสนใจ จึงมีผู้วิจัยทำการวิจัยไว้ หลายเรื่อง เช่น งานวิจัยเรื่อง กลวิธีการเล่าเรื่องและการสร้างบุคลิกลักษณะตัวละครสมเด็จพระสุริโยทัยในบันเทิงคดี อิงประวัติศาสตร์ไทย ของ พิชาพร วิจิเจริญ (2556) ได้ศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องและการสร้างบุคลิกลักษณะตัวละคร สมเด็จพระสุริโยทัยในสื่อบันเทิงคดีอิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสมเด็จพระสุริโยทัย สำหรับงานวิจัยเรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา ของ วรรัตน์ สุขขจี (2551) ได้ศึกษาความเป็นมาและองค์ประกอบ ของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา และการเปรียบเทียบเนื้อเรื่องนวนิยายอิงประวัติศาสตร์กับพระราช พงศาวดาร ยังมีงานวิจัยเรื่อง เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช: กลวิธีการเล่าเรื่องกับ การสร้างภาพลักษณ์ ของ มารศรี สอทิพย์ (2551) ได้วิเคราะห์กลวิธีการเล่าเรื่องและการสร้างภาพลักษณ์ของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชในเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ งานวิจัยเรื่อง ภาพตัวแทนของสมเด็จพระมหา ธรรมราชาในวรรณกรรมไทย ของ วันชนะ ทองคำเภา (2550) ได้ศึกษาภาพตัวแทนของสมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ ปรากฏในวรรณกรรมไทย พร้อมศึกษาวัตถุประสงค์ในการแต่งและกลวิธีการเล่าเรื่องที่ใช้ในการสร้างภาพตัวแทนของ สมเด็จพระมหาธรรมราชาในวรรณกรรมไทย เห็นได้ว่า มีการวิจัยเกี่ยวกับความเป็นมาและองค์ประกอบของนวนิยาย อิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา และวิจัยกลวิธีการเล่าเรื่องและการสร้างบุคลิกลักษณะ ภาพลักษณ์และภาพแทน ของพระมหากษัตริย์ของอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายกลุ่มนี้ แต่ยังไม่พบการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการสื่อความหมายของ อาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามว่า ผู้ประพันธ์ต่าง ๆ ได้ใช้กลวิธีอันใดบ้างใน การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายเหล่านี้

จากการรวบรวมนวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาโดยค้นหาทั้งในห้องสมุดมหาวิทยาลัยของไทย และร้านหนังสือออนไลน์ของไทย พบว่าทั้งหมดมี 51 เรื่อง หลายเรื่องในนั้นถูกนำเสนอเป็นละครโทรทัศน์ ออกอากาศตามช่องต่าง ๆ ด้วย ซึ่งหลังจากเรื่อง *สายโลหิต* ถูกดัดแปลงเป็นละครโทรทัศน์ครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2538

ปรากฏว่ามีผู้จัดทำละครนำนวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาอีกหลายเรื่องทำเป็นละครโทรทัศน์อย่างต่อเนื่อง เช่น เรื่อง *นายขนมต้ม* ออกอากาศปี พ.ศ. 2539 เรื่อง *เรือนมยุรา* ออกอากาศปี พ.ศ. 2540 เรื่อง *อดีต* ออกอากาศ ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้น จนถึงเรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ออกอากาศปี พ.ศ. 2561 เรื่อง *ลายกนรี* ออกอากาศ ปี พ.ศ. 2565 และ เรื่อง *พรหมลิขิต* ออกอากาศ ปี พ.ศ. 2566 เป็นต้น ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์หลายเรื่องเป็นกระแสที่ทำให้ผู้คนในสังคมสนใจเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์มากขึ้น ดังเช่นละครเรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ดร.นิเวศน์ เหมวชิรากร (2561) ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับอิทธิพลของละครเรื่องนี้ที่มีต่อสังคมว่า “ความนิยมของละคร *บุพเพสันนิวาส* ก่อให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ตามมามากมาย การท่องเที่ยวสถานที่ในอยุธยาและลพบุรีพุ่งขึ้นหลายเท่า เช่นเดียวกับชุดไทยที่มีคนซื้อและเช่าสูงขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน... คนหันมาสนใจประวัติศาสตร์มากขึ้น แม้แต่คณะโบราณคดีในมหาวิทยาลัยก็ยังมีคนสนใจสอบเข้าไปเรียนสูงขึ้นหลายเท่าตัว...” เห็นได้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาที่ถูกนำเสนอเป็นละครโทรทัศน์เหล่านี้ มีบทบาทชักชวนคนในสังคมสนใจเรียนรู้ประวัติศาสตร์มากขึ้น เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญที่บุคคลทั่วไปได้รับความรู้ทางประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา และเป็นสื่อสำคัญที่ถ่ายทอดภาพอาณาจักรอยุธยาไปยังคนในสังคม ทำให้ผู้คนทั่วไปสามารถรับรู้และเข้าใจความยิ่งใหญ่และความสำคัญของอาณาจักรอยุธยา

ด้วยความสำคัญของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยาที่ถูกนำเสนอเป็นละครโทรทัศน์ที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยในหัวข้อ “กลวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562” โดยเลือกนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาที่มีการนำเสนอเป็นละครโทรทัศน์มาเป็นกลุ่มข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นประโยชน์ทำให้คนในสังคมรับรู้และเข้าใจอาณาจักรอยุธยาได้ง่ายขึ้น และเกิดเจตคติร่วมกัน จดจำความเป็นมาทั้งความเจริญรุ่งเรืองและอุปสรรคที่ประเทศชาติได้ประสบมาก่อน เพื่อนำไปเป็นบทเรียนในการดำเนินและการพัฒนาประเทศในเวลาต่อไป นอกจากนี้ ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติยังสามารถเรียนรู้เรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้วิจัยได้เข้าใจประวัติศาสตร์และจารีตประเพณีของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ยังมีส่วนช่วยเหลือในการเข้าถึงสังคมไทยของผู้วิจัยอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481- 2562

กรอบแนวคิด

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสื่อความหมาย

การสื่อความหมาย เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดโดยผ่านการตีความ เพื่อแสดงความหมายต่าง ๆ ดังที่ พจนานุกรม (2546, น. 80-81) ได้กล่าวว่า การสื่อความหมาย เป็นกระบวนการที่ให้ความรู้ความเข้าใจ และให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้รับสารโดยอธิบายให้ทราบถึงลักษณะของสิ่งนั้น ๆ ด้วยวัตถุประสงค์เพื่อการกระตุ้นให้ผู้รับสารคิดตาม เกิดความอยากรู้อยากเห็นและความสนุกสนาน โดยการสื่อความหมายต้องเลือกใช้เทคนิควิธีการที่เหมาะสมและดึงดูดความสนใจของผู้รับสาร เพื่อให้เรื่องที่จะสื่อเป็นที่ยอมรับและเข้าใจได้ง่ายขึ้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่าเรื่องของวรรณกรรม

กลวิธีการเล่าเรื่อง เป็นองค์ประกอบสำคัญของวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี ดังที่ อีราวตี ไตลังคะ (2546, น. 44) ได้กล่าวว่า ในการเล่าเรื่องทั่ว ๆ ไป มีผู้เล่าเรื่องและการนำเสนอเรื่องซึ่งมักเป็นการผสมผสานระหว่างการสรุปหรือเล่าย่อที่บอกประวัติคร่าวๆ ของตัวละครหรือประวัติความเป็นมาของตัวละคร การพรรณนาสภาพบ้านเมืองภูมิประเทศและสถานที่ การถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกของตัวละคร การเสนอบทสนทนาของตัวละคร ฯลฯ ผู้วิจัย

จึงวิเคราะห์กลวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านกลวิธีการเล่าเรื่องของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งประกอบด้วย ตัวละคร ฉาก บทสนทนา และมุมมองการเล่าเรื่อง

ขอบเขตในการวิจัย

ผู้วิจัยได้รวบรวมนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาที่พิมพ์ครั้งแรกในปี พ.ศ. 2481-2562 โดยค้นหาจากเว็บไซต์ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยไทย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมถึงร้านหนังสือออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย ได้แก่ ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์ และ ร้านนายอินทร์ พบว่ามีนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาทั้งหมดเป็นจำนวน 51 เรื่อง ผู้วิจัยได้คัดเลือกนวนิยายส่วนหนึ่งเพื่อเป็นตัวแทนในการวิจัยครั้งนี้ โดยคัดเลือกจากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ได้รับการนำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ซึ่งทั้งหมดมี 13 เรื่อง ดังต่อไปนี้

ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ผู้ประพันธ์	ลำดับ	ชื่อเรื่อง	ผู้ประพันธ์
1	บางระจัน	ก้าน พึ่งบุญ ณ อยุธยา	8	อดีตา	วิมล ศิริไพบูลย์
2	ขุนศึก	ก้าน พึ่งบุญ ณ อยุธยา และ สุมทุม บุญเกื้อ	9	นिरาสสองภพ	ฐานวดี สถิตยอุทการ
3	พิชสวาท	วิมล ศิริไพบูลย์	10	กษัตริยา	วิมล ศิริไพบูลย์
4	สายโลหิต	โสภาค สุวรรณ	11	บุพเพสันนิวาส	จันทร์ยวีร์ สมปรีดา
5	ฟ้าใหม่	ศุภร บุนนาค	12	ลายกินรี	พงศกร จินดาวัฒนะ
6	นายขนมต้ม	คมทวน คັນธนู	13	พรหมลิขิต	จันทร์ยวีร์ สมปรีดา
7	เรือนมยุรา	วินิตา ดิถียนต์			

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และการวิเคราะห์ตัวบทนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาที่ได้นำเสนอเป็นละครโทรทัศน์ (Textual Analysis) โดยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของนวนิยาย และกลวิธีการสื่อความหมาย เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย

2. รวบรวมนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาจากเว็บไซต์ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยไทย ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยศิลปากร และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมถึงร้านหนังสือออนไลน์ที่ได้รับความนิยมในประเทศไทย ได้แก่ ซีเอ็ดบุ๊คเซ็นเตอร์ และร้านนายอินทร์ โดยใช้คำค้นนวนิยายประวัติศาสตร์และนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

3. คัดเลือกตัวแทนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยาที่พิมพ์ครั้งแรกใน พ.ศ. 2481-2562 โดยเลือกเฉพาะนวนิยายที่มีการนำเสนอเป็นละครโทรทัศน์ มีทั้งหมด 13 เรื่อง เพราะนวนิยายกับละครโทรทัศน์ต่างมีอิทธิพลต่อกันในแง่ที่ช่วยให้นวนิยายและละครได้เผยแพร่ในวงกว้าง ดังที่ ชูศักดิ์ ภัทรกุลณิชย์ (2558, น. 29) ได้กล่าวว่า ในอดีต ละครโทรทัศน์ที่ดัดแปลงจากนวนิยายนั้นต้องอาศัยชื่อเสียงของนวนิยายมาช่วยดึงดูดใจผู้ชมละคร เพราะนวนิยายนั้นมีชื่อเสียงมาก่อนแล้ว แต่ในปัจจุบัน คนจำนวนมากต้องการอ่านนวนิยายเพราะรู้จักละครโทรทัศน์ที่สร้างจากนวนิยายเล่มนั้นมาก่อน แสดงให้เห็นว่า นวนิยายที่ถูกคัดเลือกมานำเสนอเป็นละครโทรทัศน์นั้นเป็นกลุ่มข้อมูลที่ได้รับการเผยแพร่และได้รับความนิยมจากคนในสังคมอย่างกว้างขวาง ผู้วิจัยจึงคัดเลือกนวนิยายกลุ่มนี้มาเป็นกลุ่ม

ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

4. วิเคราะห์กลวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาโดยเลือกวิเคราะห์ข้อความที่กล่าวถึงอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562

5. นำเสนอผลการศึกษารูปแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 โดยผู้วิจัยคัดเลือกตัวบทส่วนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับอาณาจักรอยุธยาเป็นตัวอย่างในการวิเคราะห์ พบว่าในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยเน้นสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านองค์ประกอบ 4 ประการของนวนิยาย ได้แก่ 1) การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านตัวละคร คือ การสร้างตัวละครชนชั้นต่าง ๆ พฤติกรรม การแต่งกาย และความสัมพันธ์ของตัวละคร 2) การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านบทสนทนา คือ บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมของอาณาจักรอยุธยา บทสนทนาที่บอกบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของตัวละคร และบทสนทนาที่บอกความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร 3) การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านฉาก คือ ฉากสภาพบ้านเมืองในยามสงบสุข และฉากสภาพบ้านเมืองในยามผันผวนวุ่นวาย และ 4) การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านมุมมองการเล่าเรื่อง คือ มุมมองการเล่าเรื่องจากผู้เล่าแบบผู้รู้และผู้เล่าเป็นตัวละครเอกในเรื่อง โดยมีการสื่อความหมายในลักษณะโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งได้สื่อถึงความหมายเชิงบวกของอาณาจักรอยุธยาเป็นหลัก เช่น อาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองมีผู้น่ายิ่งใหญ่ มีการควบคุมบุคคลอย่างเป็นระบบ เป็นเมืองเปิดกว้าง มีความเจริญรุ่งเรือง เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้สื่อถึงความหมายเชิงลบของอาณาจักรอยุธยา เช่น อาณาจักรอยุธยาเกิดสงครามบ่อย กลายเป็นเมืองนรกบนดิน ชนชั้นปกครองไร้ความสามัคคี ทำให้อาณาจักรอยุธยาประสบปัญหาทั้งภายในและภายนอก ตกอยู่ในความผันผวนวุ่นวาย เป็นต้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านตัวละคร

ตัวละคร เป็นผู้ที่แสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อดำเนินเหตุการณ์ในเรื่อง ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญมากสำหรับนวนิยาย ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481- 2562 ได้สื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านตัวละคร โดยเน้นผ่านการสร้างตัวละครชนชั้นต่าง ๆ พฤติกรรม การแต่งกาย และความสัมพันธ์ของตัวละคร

1.1 การสร้างตัวละครชนชั้นต่าง ๆ

จากการศึกษา พบว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 ได้สร้างตัวละครทั้งชนชั้นปกครองและชนชั้นใต้ปกครอง ตัวละครชนชั้นปกครองประกอบด้วยพระมหากษัตริย์ เจ้านายหรือพระบรมวงศานุวงศ์ และขุนนาง เน้นสื่อให้เห็นถึงภาพผู้ปกครอง ภาพรูปแบบการปกครอง และภาพด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศสำหรับตัวละครชนชั้นใต้ปกครอง ประกอบด้วยไพร่และทาส เน้นสื่อให้เห็นถึงภาพด้านการควบคุมบุคคลและภาพด้านวัฒนธรรมเป็นหลัก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ตัวละครชนชั้นปกครอง

ตัวละครชนชั้นปกครอง เป็นบุคคลมีฐานะสูงในอาณาจักรอยุธยา ปรากฏในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 ทุกเรื่อง เช่น มีตัวละครพระมหากษัตริย์ผู้มีอำนาจสูงสุดที่ไม่มีผู้ใดบังอาจได้ มีตัวละครพระบรมวงศานุวงศ์ผู้มีอำนาจปกครองหัวเมืองต่าง ๆ และตัวละครขุนนางต่าง ๆ ซึ่งมีชาวต่างชาติจากหลายประเทศได้กินตำแหน่งขุนนางชั้นผู้ใหญ่ในอาณาจักรอยุธยา การสร้างตัวละครชนชั้นปกครองดังกล่าว บอกถึงภาพพระมหากษัตริย์อาณาจักรอยุธยาทรงเป็นเทวราช เป็นพระเจ้าแผ่นดิน และเป็นจอมทัพไทย มีอำนาจยิ่งใหญ่ในอาณาจักร และบอกถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นรูปแบบการปกครองเป็นระบบส่วนกลางและระบบหัวเมือง นอกจากนี้ยังบอกถึงอาณาจักรอยุธยาที่มีความเปิดกว้าง เป็นมิตรไมตรีกับต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีนและชาติตะวันตก ดังตัวอย่างนวนิยายเรื่อง *พรหมลิขิต* ได้กล่าวถึง หมื่นจันทรุเบศร์เป็นขุนนางชาวไทยเชื้อสายจีน มีตำแหน่งเป็น

มหาดเล็กคนโปรดคนหนึ่ง บิดาของหมื่นจันทรเบศร์เป็นชาวจีนที่ทำความดีความชอบค้าขายกับเมืองจันทน์ได้ด้วยยศเป็นถึงพระยาโกษาธิบดี กลายเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ในอาณาจักรอยุธยา รับผิดชอบราชการที่สำคัญต่าง ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หมื่นมหาฤทธิมิ่งตามหมื่นจันทรเบศร์ที่ถือว่าเป็นมหาดเล็กคนโปรดคนหนึ่ง ในตอนนี้แม้ยังอยู่กรมวังแต่ก็เตรียมเข้าทำงาน กรมคลังละม้ายตน ด้วยว่าเป็นบุตรชายคนสุดท้องของพระยาโกษาธิบดี ขุนนางชาวจีนที่ทำความดีความชอบค้าขายกับเมืองจันทน์ได้ด้วยยศใหญ่โตตั้งแต่ขุนหลวงกลาก่อน อีกทั้งขุนนางชาวจีนผู้นี้ยังเคยเป็นนายห้างตีการค้าฝรังเมื่อครั้งแผ่นดินขุนหลวงเพรธาษา ท่านยังได้ดูแลยอร์ช ฟอลคอนเมื่อครั้งยังเยาว์ เขาจึงสามารถสนิทสนมกันได้อย่างสนิทใจ

(จันทรยวีร์ สมปรีดา, 2562, น. 134)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยได้สร้างตัวละครขุนนางชาวจีนที่มาจากพ่อค้าธรรมดาคนหนึ่งกลายเป็นขุนนางชั้นสูงผู้มีอิทธิพลในอาณาจักรอยุธยา จนบุตรหลานมีโอกาสเข้ารับราชการใกล้ชิดพระมหากษัตริย์ เป็นการสื่อความหมายโดยตรงที่ทำให้เห็นว่าอาณาจักรอยุธยามีการควบคุมบุคคลอย่างเป็นระบบ ผู้ที่สร้างประโยชน์แก่แผ่นดิน สามารถยกระดับชั้นของตนเองได้ตามความดีความชอบที่ทำไว้ การสร้างตัวละครขุนนางชาวจีนชั้นสูงในอาณาจักรอยุธยา ยังเป็นการสื่อความหมายโดยอ้อมที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยามีความเปิดกว้าง ได้สร้างสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศจีน นอกจากนี้ ยังบอกถึงอาณาจักรอยุธยามีผู้นายิ่งใหญ่ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ รู้จักใช้ประโยชน์ชาวต่างชาติที่มีความสามารถเพื่อสร้างความก้าวหน้าและความเจริญรุ่งเรืองแก่บ้านเมือง

2) ตัวละครชนชั้นใต้ปกครอง

ตัวละครชนชั้นใต้ปกครอง เป็นบุคคลที่ต้องอยู่ภายใต้อำนาจของชนชั้นปกครอง ประกอบด้วยไพร่และทาส มีปรากฏในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยเกือบทุกเรื่อง สามารถสื่อให้เห็นว่าอาณาจักรอยุธยามีการแบ่งชนชั้นอย่างเคร่งครัด ทาสเป็นกลุ่มบุคคลที่ชนชั้นต่ำสุดในอาณาจักรอยุธยา ไม่มีสิทธิมนุษยชนเท่าเทียมบุคคลอื่น ๆ สำหรับไพร่ต้องฝากตัวอยู่ภายใต้อำนาจของขุนนาง มีหน้าที่ไปเข้ารับราชการตามกำหนด แต่มีสิทธิ์ตัดสินใจชีวิตของตนเองได้ ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *นายขนมต้ม* ได้กล่าวถึง นายเกิดเป็นไพร่ธรรมดาคนหนึ่งในอาณาจักรอยุธยา มีหน้าที่ต้องรับราชการในกรุงศรีอยุธยาเดือนเว้นเดือน หากไม่สามารถไปรับราชการได้ ก็สามารถเลือกส่งส่วยแทน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ครอบครัวของเกิดคือครอบครัวไพร่ ตามธรรมดาเกิดต้องมีหน้าที่ไปเข้ารับราชการในกรุงฯ เดือนเว้นเดือน แต่เนื่องจากระบบที่ไม่รัดกุมนัก ไพร่อย่างเกิดจึงได้รับการผ่อนผันให้ละเว้นไว้โดยเสียเงินแทน เดือนละ 1 ตำลึง 2 บาท หรือปีละ 4 ตำลึง 2 บาท

ดังนั้น เกิดและอีจึงต้องเพิ่มข้าวส่งส่วย

เมื่อว่างจากฤดูเก็บเกี่ยวในช่วงน้ำยังหลาก เกิดจะต้องพายเรือขึ้นไปหาของป่าตามลำน้ำลพบุรีมาเป็นค่าส่งส่วยในกรุงฯ ตามแต่จะหาได้ การณ์เป็นดังนี้เรื่อยมา

(คมทวน คันธนู, 2538, น. 15)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยมีการสร้างตัวละครไพร่ที่มีหน้าที่เข้ารับราชการตามข้อกำหนดของอาณาจักรอยุธยา เป็นการสื่อความหมายโดยตรงที่ทำให้เห็นถึงอาณาจักรอยุธยามีการควบคุมบุคคลอย่างเป็นระบบ มีกำหนดการรับผิดชอบหน้าที่และช่วงเวลาของไพร่ต่าง ๆ อย่างชัดเจน ไพร่เป็นผู้ต้องทำตามข้อกำหนด ไพร่บางส่วนมีสิทธิ์เลือกเสียเงินแทนการเข้ารับใช้ราชการได้ นอกจากนี้ ตัวละครไพร่ในเรื่องสามารถไปหาของป่ามาเป็นค่าส่งส่วย ยังเป็นการสื่อความหมายโดยอ้อมที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยามีทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างอุดมสมบูรณ์ด้วย

สรุปได้ว่า การสร้างตัวละครชนชั้นต่าง ๆ ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย เน้นสื่อความหมายโดยตรงที่แสดงถึงภาพด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยาเป็นหลัก และยังได้สื่อความหมายโดยทางอ้อมที่แสดงถึงภาพ

ด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ภาพด้านวัฒนธรรมและภาพด้านธรรมชาติด้วย โดยตัวละครที่มีชนชั้นแตกต่างกันสามารถสื่อถึงความหมายที่แตกต่างกันของอาณาจักรอยุธยา

1.2 พฤติกรรมของตัวละคร

ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 ได้นำเสนอพฤติกรรมทั้งด้านดีและด้านไม่ดีของตัวละครต่าง ๆ ซึ่งได้สื่อให้เห็นถึงความหมายทั้งด้านบวกและด้านลบของอาณาจักรอยุธยา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) พฤติกรรมด้านดีของตัวละคร

พฤติกรรมด้านดีของตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยส่วนใหญ่จะเน้นเป็นพฤติกรรมที่ทำให้ชาติบ้านเมือง โดยตัวละครที่ประพฤติปฏิบัติด้านดีมีทั้งผู้ในฐานะชนชั้นปกครองและผู้ในฐานะชนชั้นใต้ปกครอง สื่อให้เห็นถึงอาณาจักรอยุธยามีผู้นำยิ่งใหญ่ ยอมเสียสละเพื่อแผ่นดิน และมีประชาชนที่รักชาติ รู้จักหน้าที่ของตนเอง เป็นต้น ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *กษัตริย์* ได้กล่าวถึงไทยถูกพม่าล้อมไว้จนสิ้นเสบียงอาหาร พระวิสุทธิกษัตริย์ซึ่งเป็นพระอัครมเหสีของพระมหาธรรมราชา ทรงรับสั่งให้บุคคลในวังกินข้าวมือเดียวต่อวัน เพื่อสนับสนุนไพร่พลที่ต้องใช้กำลังรบ โดยยอมให้ลูกของตนเองอดทนไปด้วย พระสุพรรณกัลยาซึ่งเป็นพระราชธิดาของพระมหาธรรมราชาจึงปฏิบัติตามคำสั่งของมารดา และแบ่งอาหารตนเองให้แก่พระอนุชาทั้งสอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“พวกข้างในกินข้าวมือเดียวพอ!” พระวิสุทธิกษัตริย์มีกระแสรับสั่งเด็ดเดี่ยว
“เก็บเสบียงส่งพลไพร่ที่ต้องใช้กำลังรบ”

“แต่...ลูกยังเล็ก...” พระสวามีแย้งเบา ๆ

“เจ้าคนนายคนแปลว่า เป็นผู้นำ เราต้องนำ ต้องทำให้เป็นตัวอย่าง เขายากเขา
ไว้ เราจะอ้อมหมีพื้มันอยู่ได้อย่างไร ลูกยังเล็กนะดี จะได้กินน้อย ๆ”

ฉะนั้นเวลาเสวยร่วมกันสามพระองค์พี่น้อง พระพี่นางสุพรรณกัลยาจะเปิบพระ
กระยาหารไม่กี่คำ จากนั้น ทรงแบ่งให้พระอนุชาทั้งสอง

(วิมล ศิริไพบูลย์, 2546, น. 104-105)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย ได้นำเสนอพฤติกรรมด้านดีของตัวละครที่มีสถานภาพเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ของอาณาจักรอยุธยา สมาชิกครอบครัวของพระมหากษัตริย์รู้จักหน้าที่และบทบาทสำคัญของตนเองที่มีต่อบ้านเมือง มุ่งมั่นทำตัวเป็นแบบอย่างให้แก่ประชาชน เป็นการสื่อความหมายโดยตรงที่ทำให้เห็นถึงอาณาจักรอยุธยามีผู้นำยิ่งใหญ่ รู้จักต่อสู้เคียงข้างกันกับไพร่พลทั่วไป ชักจูงให้ราษฎรรู้จักเสียสละเพื่อปกป้องชาติ นอกจากนี้ การที่ตัวละครยอมเสียสละเพื่อบ้านเมืองและราษฎร ยังเป็นการสื่อความหมายโดยอ้อมที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งคนดีที่มีค่านิยมอันงดงาม บุคคลส่วนใหญ่มีค่านิยมรักษาประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว

2) พฤติกรรมด้านไม่ดีของตัวละคร

นอกจากพฤติกรรมที่ดีงามของตัวละครแล้ว นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยหลายเรื่องยังได้นำเสนอพฤติกรรมด้านไม่ดีของตัวละครบางคนด้วย เช่น ขุนนางชั้นผู้ใหญ่เปิดประตูเมืองปล่อยข้าศึกเข้ารุกรานแผ่นดินเจ้าจอมรับสินบนช่วยแก้คำตัดสินการลงโทษของพระมหากษัตริย์ เกิดศึกภายนอก แต่กลุ่มชนชั้นปกครองกลับต่อสู้แย่งชิงอำนาจกันเองภายใน เป็นต้น จึงสื่อให้เห็นถึงความหมายทางด้านลบของอาณาจักรอยุธยา ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *นายขนมต้ม* กล่าวถึง เจ้าฟ้าจืดซึ่งเป็นบุตรหลานของพระเพทราชา เมื่อได้รับข่าวที่เจ้าพระยาพิษณุโลกออกไปรบกับพม่า จึงนำพลไปยึดเมืองพิษณุโลก รีบเก็บเอาทรัพย์สมบัติไปหมด และยังเผาเมืองพิษณุโลกจนสิ้น ทำให้เจ้าพระยาพิษณุโลกต้องเลิกทัพรบพม่า แต่หันกลับมารบกับเจ้าฟ้าจืด จนเกิดศึกภายในอาณาจักรอยุธยา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพลาดียวกันเจ้าฟ้าจืด บุตรพระองค์ดำหรือแก้วซึ่งเป็นโอรสของพระเพทราชา
เจ้าฟ้าจืดเฉลิมพระยศเป็นกรมขุนสุรินทรสงครามในแผ่นดินของพระเจ้าบรมโกศ เคยถูกจำ

โทษอยู่ในวังแต่หลบหนีออกมาได้พร้อมด้วยบริวาร โดยหนีมาทางพิษณุโลก

ครั้งทราบข่าวเจ้าพระยาพิษณุโลกไปรบพม่า ณ เมืองสุโขทัย เจ้าฟ้าจืด ก็นำพลพวก

ยึดเมืองพิษณุโลกไว้ได้รับเก็บเอาทรัพย์สมบัติไปเสียสิ้น มีหน้าซำยังเผาเมืองเสียดราชนาสุณ
ข้างเมียบเจ้าพระยาพิษณุโลกหนีเล็ดลอดพร้อมบ่าวไพร่มาแจ้งข่าวแก่สามี ณ
เมืองสุโขทัย เจ้าพระยาพิษณุโลกก็ลู่แกโทสะจนสุดที่จะเหนียวรั้ง จึงเลิกทัพไปรวมพลที่
พิชิตร์ แล้วยกทัพไปตั้งค่ายทำเมืองพิษณุโลก
ในที่ลุดคีระหว่างคนไทยกับคนไทยก็อุบัติขึ้น โดยพม่ามิได้มีส่วนเกี่ยวข้องลงแรง
(คมทวน คันธนู, 2538, น. 155)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นพฤติกรรมต่อสู้อันภายในของบุคคลชนชั้นสูงในอาณาจักรอยุธยา
ในยามข้าศึกศัตรูกำลังเข้ามารุกรานแผ่นดิน ไม่คิดจะร่วมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพื่อปกป้องประเทศ แต่กลับไปแย่งชิง
อำนาจและทรัพย์สมบัติภายในกันเอง จนกระทั่งเผาเมืองทำให้ราษฎรอยู่ในภาวะยากลำบาก เป็นการสื่อความหมาย
โดยตรงที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยาแตกแยกภายใน ชนชั้นปกครองเห็นแก่ตัว ไร้ความสามัคคี ทำให้บ้านเมืองประสบ
ปัญหาทั้งภายในและภายนอก

สรุปได้ว่า การนำเสนอพฤติกรรมทั้งด้านดีและด้านไม่ดีของตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย ได้สื่อถึง
ความหมายทั้งด้านบวกและด้านลบของอาณาจักรอยุธยา โดยเน้นการสื่อความหมายโดยตรงเป็นหลัก พฤติกรรม
ด้านดีเน้นแสดงให้เห็นว่าอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งคนดี มีผู้นำยิ่งใหญ่ มีประชาชนที่รักชาติบ้านเมืองและยึดมั่น
หน้าที่ตนเอง สำหรับพฤติกรรมด้านไม่ดี เน้นแสดงให้เห็นว่าชนชั้นปกครองของอาณาจักรอยุธยาไร้ความสามัคคี
เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว จึงส่งผลให้บ้านเมืองตกอยู่ในความผันผวนวุ่นวาย

1.3 การแต่งกายของตัวละคร

จากการศึกษานวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พบว่ามีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาโดยผ่าน
การแต่งกายของตัวละคร ประกอบด้วยการแต่งกายตามฐานะ และการแต่งกายตามกาลเทศะ เน้นสื่อให้เห็นถึง
ความหมายด้านการควบคุมบุคคล และด้านวัฒนธรรมของอาณาจักรอยุธยา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) การแต่งกายตามฐานะ

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 หลายเรื่องได้กล่าวถึงชาวอาณาจักรอยุธยาต้อง
แต่งกายให้ถูกต้องตามฐานะของตนเอง มีความแตกต่างในการใช้เครื่องแต่งกายตามชนชั้นต่าง ๆ ดังตัวอย่างใน
นวนิยายเรื่อง *บุพเพสันนิวาส* กล่าวถึงการทดสอบถามหมั้นสุนทรเทวาเรื่องเกี่ยวกับผ้าที่ขุนนางอาณาจักรอยุธยาใช้
ในการแต่งกาย หมั้นสุนทรเทวาอธิบายว่า คนอาณาจักรอยุธยานิยมแต่งกายให้เหมาะสมตามฐานะและตำแหน่งของ
ตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ข้าอยากรู้เรื่องผ้า ทำไมคุณพี่ไม่นุ่งผ้าสมปักเจ้าคะ” [...]

“ผ้าสมปักไว้ให้ หัวหมั้นมหาดเล็ก หัวหมั้นนายเวร เจ้ากรมปลัดกรมขุน ข้างเพ็ชรรับ
ราชการจึงเป็นแค่ยศหมั้นธรรมตายังมีกินตำแหน่งใด มีควรงุ่นผ้าสมปัก...”

“อ้อ หากข้าจักนุ่งผ้าสมปักก็ยอมได้ เหตุด้วยว่าพ่อข้าเป็นถึงออกญาโหราธิบดี
ชั้นพระยาแลเจ้าพระยาลูกแลหลานนุ่งได้มีผิดจารีตธรรมเนียม ดังออเจ้าที่นุ่งผ้าลายหม
แพรได้มีผิดจารีตเพราะพ่อออเจ้าเป็นพระยาทั้งเป็นญาติห่าง ๆ ของพ่อข้า หากแต่ข้าออก
ราชการผู้คนตั้งไปไม่มีใครอวดโอ้เกินยศเกินศักดิ์ตั้งแต่จักเกิดคนดูแคลน” คนตัวโตอธิบายยื
ยาวจนคนฟังสนใจ

(จันทร์ยวีร์ สมปรีดา, 2561, น. 104-105)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า อาณาจักรอยุธยานิยมแต่งกายอย่างเคร่งครัด ผู้ที่มี
ตำแหน่งและสถานภาพต่างกันจะมีการแต่งกายที่แตกต่างกันด้วย การแต่งกายจึงเป็นสัญลักษณ์ของสถานะทางสังคม
ของชาวอาณาจักรอยุธยา ไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง ต้องแต่งกายให้เหมาะสมถูกต้องตามจารีตธรรมเนียม เพื่อเข้ากับ
สังคมได้อย่างกลมกลืน เป็นการสื่อความหมายโดยอ้อมที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยามีการควบคุมบุคคลอย่างเป็นระบบ

ให้ความสำคัญกับการแบ่งแยกสิทธิตามฐานะของบุคคล

2) แต่งกายตามกาลเทศะ

นอกจากแต่งกายตามฐานะแล้ว นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 หลายเรื่องยังได้กล่าวถึงตัวละครต้องแต่งกายตามกาลเทศะ แสดงว่ามารยาทด้านการแต่งกายเป็นสิ่งสำคัญในอาณาจักรอยุธยา ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *ลายกินรี* กล่าวถึง ผ้าลายอย่างเป็นผ้าชนิดหนึ่งทั้งงดงามและมีมูลค่าสูง เป็นเครื่องแต่งกายใช้เฉพาะอยู่แต่ในวัง พระเจ้าอยู่หัวนิยมแต่งกายด้วยผ้ากลุ่มนี้เมื่อมีพระราชพิธีสำคัญ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผ้าลายอย่างเป็นผ้าที่ราชสำนักสั่งทำและนำเข้ามาจากอินเดีย ลวดลายของผ้ากลุ่มนี้งดงาม ละเอียดลอบ ด้วยช่างหลวงเป็นผู้ออกแบบเขียนลายไทย พร้อมทั้งกำหนดสีจากนั้นก็ส่งไปเป็นต้นแบบให้อินเดียผลิตเป็นผ้าพิมพ์ ก่อนจะส่งกลับมาที่ราชสำนักอีกครั้ง ราชสำนักจะเจาะจงใช้ ‘ผ้าลายอย่าง’ เป็นภูษาทรงของพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศ์ชั้นสูงเรียกกันว่า ‘พระภูษาลาย’ นิยมใช้ในพระราชพิธีสำคัญ เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก ใช้ในการเสด็จออกรับราชทูต

(พงศกร จินดาวัฒนะ, 2565, น. 21)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า พระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศ์ชั้นสูงของอาณาจักรอยุธยานิยมแต่งกายให้ดูดีงามตามกาลเทศะ เมื่อมีพระราชพิธีสำคัญ หรือเป็นโอกาสเสด็จออกรับราชทูตต้องแต่งกายด้วยผ้าลายอย่างทั้งงามและมีค่า ได้สื่อความหมายโดยตรงที่แสดงถึงความงดงามด้านวัฒนธรรมการแต่งกายของอาณาจักรอยุธยา นอกจากนี้ บุคคลชั้นผู้ใหญ่นิยมแต่งกายด้วยผ้าที่มีคุณค่าสูง ยังเป็นการสื่อความหมายโดยทางอ้อมที่แสดงถึงความยิ่งใหญ่ของผู้นำอาณาจักรอยุธยา

สรุปได้ว่า การแต่งกายของตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยได้สื่อความหมายโดยตรงแสดงถึงความงดงามด้านวัฒนธรรมการแต่งกายของอาณาจักรอยุธยา นอกจากนี้ ความแตกต่างในการแต่งกายของตัวละครที่มีสถานภาพแตกต่างกัน เป็นการสื่อความหมายโดยอ้อมที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยามีการควบคุมบุคคลอย่างเป็นระบบได้แบ่งชนชั้นและกำหนดสิทธิ์ของบุคคลแต่ละกลุ่มอย่างชัดเจน

1.4 ความสัมพันธ์ของตัวละคร

จากการศึกษานวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พบว่ามีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาโดยผ่านความสัมพันธ์ของตัวละคร ประกอบด้วยความสัมพันธ์ทางสังคม และความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สื่อให้เห็นถึงความหมายด้านการควบคุมบุคคล และด้านวัฒนธรรมของอาณาจักรอยุธยา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ความสัมพันธ์ทางสังคม

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 หลายเรื่องได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลที่ใช้ชีวิตในอาณาจักรอยุธยา สื่อถึงความหมายด้านการควบคุมบุคคลในสังคม ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *พรหมลิขิต* กล่าวถึง พุดตานย้อนอดีตมาใช้ชีวิตในอาณาจักรอยุธยา นางกฤษซึ่งเป็นไพร่คนหนึ่งสังกัดพระยาวิสูตรสาคร ออกรับพุดตานเป็นหลานสาวและให้ขึ้นทะเบียนเป็นไพร่สังกัดที่เดียวกับตนเอง เพราะชาวอาณาจักรอยุธยาทั้งชายและหญิงต้องหาที่สังกัดเพื่อมีผู้ใหญ่คุ้มครอง จะได้ใช้ชีวิตอย่างราบรื่นปลอดภัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“หากแต่สังกัดก็จักมีผู้คุ้มครอง เกิดปะทะเหมาะเคราะห์ร้ายเจอเจอเรื่องไม่ดี นามเจ้านายในสังกัดอาจจักช่วยให้รอดพ้นเคราะห์ก็ได้ ข้าเองก็เป็นไพร่สังกัดพระยาวิสูตรสาครท่าน ออเจ้าหากมาอยู่กับข้า ข้าก็จักรับเป็นหลานขึ้นทะเบียนเป็นไพร่สังกัดท่าน เช่นเดียวกับข้าแล้วช่วยกันทำสวนทำไร่นาทำมาหากินกันไปอย่างไรเล่า”

“แล้วถ้าเป็นไพร่ในสังกัด ต้องทำงานให้เขาหรือเปล่าเจ้าคะ แล้วได้เงินเดือนไหม”

“ไพร่ในสังกัดหากเป็นชายก็ต้องใช้แรงงานให้หลวงเรียกว่าเข้าเดือนนอกเดือน ปีหนึ่งต้องทำให้หลวงท่านหกเดือนหรือไม่ก็ส่งส่วยให้ท่าน แต่หากเป็นหญิงท่านมักไม่เรียกส่วยใด ๆ...”

(จันทร์ยวีร์ สมปรีดา, 2562, น. 70)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงถึงความสัมพันธ์ทางสังคมของตัวละครที่มีสถานภาพเป็นไพร่ธรรมดา การเป็นไพร่ต้องสังกัดผู้หลักผู้ใหญ่ รับผิดชอบต่อภาระงานหรือส่งส่วยตามข้อกำหนด เป็นการสื่อความหมายโดยตรงที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยาที่มีการควบคุมบุคคลอย่างเป็นระบบ บุคคลทั่วไปต้องขึ้นทะเบียนเป็นไพร่สังกัดผู้มีอำนาจคุ้มครอง โดยมีการกำหนดหน้าที่ตามเพศอย่างชัดเจน

2) ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว

นอกจากความสัมพันธ์ทางสังคมแล้ว นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481–2562 ยังได้นำเสนอความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของคนอาณาจักรอยุธยา สื่อให้เห็นถึงค่านิยมสำคัญของชาวอาณาจักรอยุธยา เช่น มีความกตัญญู ดังตัวอย่างในเรื่อง *เรือนมยุรา* กล่าวถึงนกยูง มีสถานภาพเป็นบุตรสาวของขุนนางชั้นผู้ใหญ่ ต้องทำหน้าที่ดูแลงานบ้านงานเรือนภายในบ้าน ไม่สามารถเข้าไปอยู่ในวังตามความต้องการของตนเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“นกยูงคิดถึงคุณอาเจ้าค่ะ อยู่บ้านไม่มีความสุขเลยสักนาทีเดียว คิดถึงแต่ในวัง
...อยากจะทำกราบเท้าคุณอาอยู่หลายเดือนแล้วก็ได้”

หม่อมแสมมองดวงหน้าสดใสของหลานสาว แล้วถอนใจยาว เธอก็คิดถึงหลานเช่นกัน

“จะทำอย่างไรละ คุณพ่อก็มีลูกสาวอยู่คนเดียว อยากจะให้ไปเป็นแม่ศรีเรือน”

“นกยูงคิดอยู่นะเจ้าค่ะ หากว่าพี่อยู่เลื่อนขึ้นเป็นคนรับใช้คุณพ่อแล้ว นกยูงจะ
ขอกลับเข้ามาอยู่ในวังอีกสักครั้ง ท่านคงไม่ขัด”

(วินิตา ดิถียนต์, 2548, น. 36)

จากตัวอย่างข้างต้น บอกถึงความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของผู้หญิงที่มีสถานภาพเป็นบุตรสาว การเป็นบุตรสาวต้องรู้จักบุญคุณของผู้ใหญ่ เชื้อพ้องคำสั่งผู้ใหญ่เพื่อให้ผู้ใหญ่อยู่เย็นเป็นสุขในบ้าน เป็นการสื่อความหมายโดยทางตรงที่สื่อถึงความงามด้านวัฒนธรรม ความกตัญญูกตเวทิตะที่เป็นค่านิยมสำคัญของชาวอาณาจักรอยุธยา นอกจากนี้บุตรสาวต้องรับผิดชอบหน้าที่เป็นแม่ศรีเรือนเมื่อมารดาเสียชีวิตไป เป็นการสื่อความหมายโดยทางอ้อมที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยานิยมชายเป็นใหญ่ หญิงเป็นรอง ผู้หญิงที่ดีต้องอยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน รักษาความเรียบร้อยภายในบ้าน

สรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ของตัวละคร สามารถสื่อความหมายของอาณาจักรอยุธยาทั้งทางตรงและทางอ้อมได้เช่นกัน โดยเน้นสื่อถึงความหมายด้านการควบคุมบุคคลและค่านิยมสำคัญในอาณาจักรอยุธยา ซึ่งสื่อถึงทั้งภาพดีและภาพไม่ดีเช่นกัน

การสร้างตัวละคร เป็นกลวิธีสำคัญหนึ่งที่ผู้ประพันธ์ใช้สื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย โดยเน้นสื่อถึงภาพด้านการปกครองโดยตรงเป็นหลัก เช่น ภาพผู้ปกครอง ระบบการควบคุมบุคคล รูปแบบการปกครอง เป็นต้น ขณะเดียวกัน ยังสามารถสื่อถึงภาพด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ภาพด้านวัฒนธรรมโดยอ้อมด้วย ทำให้เห็นถึงอาณาจักรอยุธยาที่มีความเปิดกว้างในการยอมรับชาวต่างชาติ และมีวัฒนธรรมงดงามหลากหลายด้วย

2. การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านบทสนทนา

บทสนทนา เป็นบทพูดคุยโต้ตอบกันระหว่างตัวละครในเรื่อง สามารถแสดงออกบุคลิกลักษณะของตัวละคร เป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินเรื่อง และมีผลต่อการเสนอแนวคิดของเรื่อง ดังที่ วีรวรรณ อินทรพร (2561, น. 276) ได้กล่าวไว้ว่า บทสนทนามีบทบาทบอกถึงลักษณะนิสัยของตัวละคร สามารถแทนการบรรยายในการเสนอเรื่อง ช่วยเผยความคิดหรือแก่นเรื่องด้วย นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยได้สื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านการสร้างบทสนทนาที่บอกสภาพสังคมอาณาจักรอยุธยา บทสนทนาที่แสดงความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร และบทสนทนาที่บอกบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของตัวละคร

2.1 บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมอาณาจักรอยุธยา

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยหลายเรื่องได้สร้างบทสนทนาที่บอกถึงสภาพสังคมของอาณาจักรอยุธยา ประกอบด้วยบทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านการปกครอง บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านเศรษฐกิจ และบทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านชีวิตความเป็นอยู่ สื่อให้เห็นถึงความหมายทางด้านต่าง ๆ ของอาณาจักรอยุธยา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านการปกครอง

บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านการปกครองของอาณาจักรอยุธยาเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับผู้ปกครองและระเบียบการปกครอง โดยเน้นเป็นบทสนทนายระหว่างกลุ่มชนชั้นปกครอง ทำให้เห็นถึงภาพด้านดีและด้านไม่ดีของผู้ปกครอง และภาพด้านดีของระเบียบการปกครองเป็นหลัก ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *สายกินรี* กล่าวถึง นางจวงกราบขอขอบคุณออกหลวงอินทราชภัคดีที่ไม่ประหารชีวิตของอ้ายจันผู้เป็นบุตรชายของตนเอง ออกหลวงอินทราชภัคดีตอบว่าบ้านเมืองมีข้อมีแป ไม่มีผู้ใดสามารถสังหารชีวิตของคนอื่นได้อย่างตามใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

พูดข้อสั่งป่าวที่ทำน้ำพุงนางจวงกลับไปพักที่เรือนคนใช้ มารดาของจันถึงกับก้มลงกราบเท้าของออกหลวงอินทราชภัคดีซ้ำอีกครั้งด้วยความขอบคุณ

“ขอบใจคุณหลวงมากนะเจ้าคะ ที่ไม่ฆ่าอ้ายจันมัน...ดิฉันกลัวเหลือเกินว่าถ้าหากอ้ายจันมามอบตัวเมื่อไร...มันจะต้องถูกคุณหลวงสังหารแน่ๆ...”

“ฉันจะทำอย่างนั้นไปทำไมกัน บ้านเมืองมีข้อมีแป...ผิดก็ต้องตัดสินไปตามความผิด หาใช่นึกอยากจะสังหารใครก็ได้ทำตามอำเภอใจไม่ ต่อจากนี้ไปก็เป็นเรื่องของตระลาการแล้วละ...ถึงจะถูกตัดสินให้ประหารชีวิต แต่ก็ยังพอจะมีทางรอดได้อยู่”

(พงศกร จินดาวัฒนะ, 2565, น. 411)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นบทสนทนายระหว่างขุนนางกับสามัญชนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับขุนนางไม่มีสิทธิ์อยากประหารชีวิตของนักโทษได้ตามอำเภอใจของตนเอง เพราะการตัดสินความถูกความผิดของคนในสังคมต้องขึ้นอยู่กับกฎหมายของบ้านเมือง เป็นการสื่อความหมายโดยตรงที่แสดงถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครอง ให้ความสำคัญกับความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

2) บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ

ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยหลายเรื่องได้สร้างบทสนทนาที่บอกสภาพสังคมอาณาจักรอยุธยา ด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ซึ่งมักเป็นบทสนทนายระหว่างกลุ่มชนชั้นปกครอง หรือไพร่และทาสที่ใกล้ชิดกับชนชั้นปกครอง สื่อให้เห็นถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นมิตรไมตรีกับประเทศจีนและชาติตะวันตกต่าง ๆ แต่มีการทำสงครามบ่อยครั้งกับประเทศพม่า ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *สายโลหิต* กล่าวถึงคุณหญิงนิ่มและเจ้าคุณพิริยะพูดคุยกันเรื่องเกี่ยวกับสงครามที่กำลังจะเกิดขึ้นระหว่างพม่ากับอาณาจักรอยุธยา พม่าได้ยกทัพมารุกรานอาณาจักรอยุธยาหลายครั้งหลายครา ลูกหลานของตระกูลทั้งพระสุวรรณราชาและเจ้าคุณพิริยะล้วนเป็นทหารอาสาแผ่นดิน ได้รับป้องกันข้าศึกศัตรูพม่าอย่างเรื่อยมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ศึกครั้งนี้เห็นทีจะไม่กระไรละมังจ๊ะ”

“บอกไม่ได้ขอรับ ไม่ได้รบกับพม่านานเต็มที” ผู้พูดกล่าวเสียงเคร่งขรึมจนคนฟังรู้สึก

“บรรพบุรุษเล่าเรื่องสงครามให้กระผมฟัง ตั้งแต่ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระมหาจักรพรรดินั้น เห็นจะมีกษัตริย์กรุงหงสาวดีพระเจ้าตะเบ็งเซเวตี้ตั้งต้นก่อสงครามยกทัพพม่า มอญ เข้ามาตีกรุงศรีอยุธยาถึงสองครั้ง ก็หาได้ไม่ มาภายหลังพระเจ้าตะเบ็งเซเวตี้ดับสูญ บุเรงนองได้เป็นพระเจ้ากรุงหงสาวดีที่พวกมอญเรียกว่าพระเจ้าฝรั่งมังศรีตีได้ในครั้งที่สอง แผ่นดินพระมหินทราธิราช แล้วบุเรงนองตั้งให้พระมหาธรรมราชาครองราชสมบัติก็ตั้งแต่ตอนนั้นกระมังขอรับ ที่ลูกหลานฝ่ายกระผมและฝ่ายพระสุวรรณราชาจดจำเล่าสืบกัน

มาว่า ต้นตระกูลทั้งสองฝ่ายล้วนเป็นทหารอาสาแผ่นดิน รบป้องกันข้าศึกศัตรูกันเรื่อยมา”

(โสภา สวรรณ, 2551, น. 113)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นบทสนทนาระหว่างบุคคลชั้นสูงในอาณาจักรอยุธยา โดยมีเนื้อหาบอกถึงทหารไทยต่อต้านข้าศึกพม่าเรื่อยมาเป็นเวลานาน พม่าได้ยกทัพเข้ามาบุกรุกแผ่นดินสยามบ่อยครั้งทำให้อาณาจักรอยุธยาประสบทุกข์ทรมานจากสงครามอย่างต่อเนื่อง ประชาชนต้องต่อสู้ข้าศึกพม่าหลายชั่วอายุคนเป็นการสื่อความหมายโดยตรงที่แสดงถึงอาณาจักรอยุธยาที่มีสงครามอยู่ตลอดเวลา โดยพม่าเป็นข้าศึกศัตรูหลัก

3) บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านเศรษฐกิจ

ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยหลายเรื่องยังมีบทสนทนาที่บอกถึงสภาพสังคมด้านเศรษฐกิจของอาณาจักรอยุธยา โดยครอบครัวขุนนางและชาวบ้านทั่วไปมักจะพูดถึงกัน ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *พรหมลิขิต* กล่าวถึง หมื่นมหาฤทธิ์และบุตรหลานได้พูดคุยถึงกรุงศรีอยุธยาที่มีตลาดจำนวนมาก ตลาดจำหน่ายผ้าลายและเสื้อผ้ามีหลายแห่ง ชาวกรุงผู้ดีมีเงินชอบเที่ยวซื้อของตามความชอบใจ โดยไม่ค่อยต่อรองราคากับพ่อค้าแม่ค้า ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“หันซ้ายหันขวาล้วนแล้วแต่มีแต่ตลาด ชาวอยุธยานี้ก็หาซื้อเหมือนกันนะ”
เมื่อเคยชินเสียแล้วบางคำที่ได้ยินก็สามารถแก้งข้ามให้ผ่านหูไปได้บ้าง หมื่นมหาฤทธิ์จึงกล่าวได้อย่างหน้าชื่นตาบานคล้ายอวดไอ้บ้านเมืองตน

“ใช่ ที่อยุธยานี้มีมากมายหลายตลาดนัก หากออเจ้าชอบดูเสื้อผ้า แลบนี่ที่ประตูช่องกุดมีท่าเรือจ้างข้ามไปวัดเจ้าพระนางเชิง ย่านท่าทรายมีร้านขายผ้าสมปักเชิงปุม สมปักเชิง สมปักล่องจวน สมปักรี้ว ย่านฉะไกรใหญ่มีตลาดผ้าลาย น้องสาวของข้าทั้งสองมักจักมาหาซื้ออยู่เป็นเนืองนิจ เมื่อมีผู้ดีมีเงินมาซื้อหาพ่อค้าแม่ค้าล้วนแล้วแต่ชอบใจ ด้วยว่ามีจักมีใครต่อรองราคา น้องสาวข้าทั้งสองก็เช่นกัน”

(จันทร์ยวีร์ สมปรีดา, 2562, น. 220)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นบทสนทนาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพการค้าขายภายในกรุงศรีอยุธยาตลาดต่าง ๆ มีทุกทิศทางภายในเมือง มีประเภทสินค้ามากมายหลากหลาย ทำให้ชาวอยุธยาค้าขายอย่างสะดวกสบายเห็นได้ว่าการค้าขายภายในอาณาจักรอยุธยาได้รับการพัฒนาอย่างยิ่ง เป็นการสื่อความหมายโดยตรงที่บอกถึงความมั่งมีร่ำรวย และความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา

4) บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านวัฒนธรรม

นอกจากบทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว นวนิยายอิงประวัติศาสตร์หลายเรื่องยังมีบทสนทนาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพสังคมด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นบทสนทนาทั้งระหว่างบุคคลชั้นใหญ่ และระหว่างสามัญชนทั่วไป ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *สายโลหิต* กล่าวถึง ดาวเรืองเป็นเด็กหญิงที่ชอบเที่ยว จึงขออนุญาตคุณหญิงนิ่มผู้เป็นย่าไปเที่ยวงานวันสงกรานต์ เนื่องจากมีฉลองพระเจดีย์ทราย คุณหญิงนิ่มบอกหลวงสุวรรณราชาว่า ดาวเรืองขอไปเที่ยวชมพระราชาพิธีต่าง ๆ ทุกเดือน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“พี่ลำนวนจะเข้าไปช่วยพี่เปื้อนที่ตำหนักปลายทองค่ะ ว่าจะเตรียมเรื่องงานเฉลิมฉลองสงกรานต์...มีฉลองพระเจดีย์ทรายด้วยค่ะคุณย่า ดาวเรืองอยากไปเที่ยว” [...]

“คุณนี่ลูกคนนี่ของพ่อพัน นี่มาขอไปเที่ยวงานสงกรานต์ แล้วเดือนหกก็จะไปพระราชาพิธีแรกนาขวัญ นี่คนนี่ก็คงอยากเห็นแรกนาต่างพระองค์กับบรรดาเทพีเข้ากระบวนแห่ พอเดือนเจ็ด แปด เก้า สิบ ก็จะมีพระราชาพิธีอะไร ๆ ต่อมาอีก เป็นว่าขอเที่ยวกันทุกเดือนจริงไหมล่ะ”

สาวน้อยก้มหน้า ที่คุณย่าเกริ่นนั้นเห็นจะไม่ผิด แต่ก็ยังแก้ตัวว่า

“พระราชาพิธีแรกนาขวัญเคยเห็นแล้วเจ้าค่ะ ส่วนพระราชาพิธีต่าง ๆ ในเดือนเจ็ดแปด เก้า สิบ ก็เหมือนกัน แต่...”

“แต่อะไร...”

“ก็...เดือนสิบเอ็ดกับเดือนสิบสอง”

(โสภาค สุวรรณ, 2551, น. 399)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นบทสนทนาระหว่างสมาชิกครอบครัวของบุคคลชนชั้นสูงในอาณาจักรอยุธยา โดยมีเนื้อหาบอกถึงอาณาจักรอยุธยาที่มีการจัดพระราชพิธีต่าง ๆ ตลอดทั้ง 12 เดือนตามประเพณีวัฒนธรรม ผู้คนทั่วประเทศนิยมเข้าร่วมฉลองงานต่าง ๆ ได้สื่อความหมายโดยตรงแสดงถึงอาณาจักรอยุธยามีวัฒนธรรมที่งดงาม หลากหลาย และยังได้สื่อความหมายโดยอ้อมที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งความผาสุก ประชาชนสามารถรักษาและถ่ายทอดวัฒนธรรมอย่างเต็มรูปแบบ

สรุปได้ว่า บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมทางด้านต่าง ๆ ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยได้สื่อถึงภาพหลาย ด้านของอาณาจักรอยุธยา บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านเศรษฐกิจและด้านวัฒนธรรมเน้นสื่อถึงภาพด้านดี สำหรับ บทสนทนาที่บอกสภาพสังคมด้านการปกครอง และด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศได้สื่อถึงทั้งภาพดีและภาพไม่ดี

2.2 บทสนทนาที่บอกความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร

บทสนทนาที่บอกความรู้สึกนึกคิดของตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยได้บอก ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับการรักษาและอิสรภาพ ตัวละครบางคนในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยคิดว่าการรักษาควร รู้จักรักษาชีวิตไพร่เมือง รู้จักถนอมกำลังโดยพิจารณาสถานการณ์จริงของสงคราม เพื่อรอโอกาสในอนาคต และบางคน คิดว่าการรักษาต้องต่อสู้อย่างห้าวหาญเพื่อปกป้องแผ่นดิน ยอมเสียสละทุกอย่างได้เพื่อแผ่นดิน ดังตัวอย่างในนวนิยาย เรื่อง *พิชชวาท* กล่าวถึงอัครนี่ผู้เป็นพระอรชของอาณาจักรอยุธยาข้ามชาติมาเกิดใหม่ในสมัยปัจจุบันเล่าเหตุผลที่พระ อรรคเลือกฆ่าอูบลเพื่อให้วิญญาณอูบลเป็นผู้เฝ้าทรัพย์สมบัติของแผ่นดินเพราะคิดว่าทุกคนต้องกระทำหน้าที่ของตนให้ ดีที่สุด ควรยอมสละชีวิตของตนเองเพื่อประโยชน์แผ่นดินในเมื่อบ้านเมืองใกล้ความพินาศ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

อัครนี่เล่าเรื่อย ๆ ราวกับตนเองได้อยู่ในเหตุการณ์นั้น

“ยามบ้านเมืองใกล้ความพินาศ ใครเล่าจะไว้ใจใคร และถ้าศัตรูเข้าเมืองได้ ไม่ว่า บ้านเล็กเมืองน้อยย่อมถูกทำลายยับ ฉะนั้น...ยังบ้านขุนทหารเป็นอันไม่ต้องพูดถึง สตรี เหล่าชาวเมืองเล่า...ภาพเหล่านี้ย่อมหลับตาเห็นได้ ควรหรือคนที่เรารักจะถูกย่ำยี ควรหรือ ที่จะให้สูญศักดิ์ศรี และทำยสูญ สูญชีวิตด้วยน้ำมือคนอื่น...เมื่อถึงคราว...ทุกคนควรจะได้ กระทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด ยามนั้น...เราจะนึกถึงตนเองอีกทำไม เราควรจะต้องคิดถึง ประโยชน์แผ่นดินทั้งสิ้น และ...นี่คือ...สิ่งที่เขาผู้นั้นได้กระทำไว้! อย่าว่าแต่หัวใครอื่นเลย แม้แต่หัวตนเองก็ควรเสีย ถ้าเพื่อแผ่นดิน!”

(วิมล ศิริไพบูลย์, 2558, น. 620-621)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นบทสนทนาที่บอกความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับการรักษาของบุคคลชนชั้น ปกครองในอาณาจักรอยุธยา ในยามบ้านเมืองกำลังจะล่มสลาย ขุนนางชั้นผู้ใหญ่ไม่ยอมให้ข้าศึกศัตรูเหยียบย่ำศักดิ์ศรี ของตน ยอมเสียสละทุกอย่างแม้กระทั่งชีวิตตนเองเพื่อปกป้องประโยชน์ของประเทศ ได้สื่อความหมายโดยตรงที่แสดงถึง อาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งผู้ซื่อสัตย์จงรักภักดี

สรุปได้ว่า บทสนทนาที่บอกความรู้สึกนึกคิดของตัวละครในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยเน้นบอกความรู้สึก นึกคิดเกี่ยวกับการรักษา จึงสื่อถึงภาพด้านดีของอาณาจักรอยุธยาเป็นหลัก ทั้งบุคคลชั้นผู้ใหญ่และชาวบ้านธรรมดา ล้วนรักษาบ้านเมือง พยายามรักษาศักดิ์ศรีของทั้งบ้านเมืองและของส่วนตัวเองจะทำได้ ปกป้องถึงอาณาจักร อยุธยาเป็นเมืองแห่งผู้ซื่อสัตย์จงรักภักดีและเป็นเมืองแห่งผู้รักอิสรภาพ

2.3 บทสนทนาบอกบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของตัวละคร

บทสนทนาบอกบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยเน้น บอกถึงชาวอาณาจักรอยุธยามีมารยาท มีความกล้าหาญ ซื่อสัตย์ และมีความกตัญญู จึงแสดงถึงภาพด้านดีเป็นหลัก ทำให้เห็นว่าอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งคนดี ยกย่องพฤติกรรมที่ดีตามหลักจริยธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง *อดีต* กล่าวถึงเมืองใจกับศิโรตม์จะไปทำลายค่ายพม่า ซึ่งเป็นเรื่องอันตรายมาก แต่เจ้าจันขอติดตามไปด้วย เพราะไม่ยอมปล่อยให้เพื่อนเผชิญกับอันตรายเพียงลำพัง โดยยืนยันว่าคนบ้านเดียวกันไม่ร่วมสุขได้ แต่ต้องร่วมทุกข์ด้วยกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เมืองใจ ‘แหงนมองดูดาว’ แล้วบอกสั้น ๆ “ไปกันเถอะ”

หม้อคนนถูกยกสะพายระมัดระวัง เจ้าตัวเล็กคล้ายฤทธิ์ลง

“อย่าซึ่งเลยนำที่เมืองใจ ช่วยตะพายไปหม้อหนึ่งก็ได้”

“มันอันตราย” เสียงเมืองใจ ทอดถอน

“เพราะอันตราย เราถึงต้องมาด้วยกัน” มันตอบเสียอย่างนั้น

“ยามสุขไม่ต้องสุขด้วยกันก็ได้ แต่ยามทุกข์ลูกศิษย์อาจารย์เดียวกัน คนบ้าน

เดียวกันไยไม่ร่วมทุกข์กัน?” [...]

(วิมล ศิริไพบูลย์, 2558, น. 436-437)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นบทสนทนาระหว่างตัวละครทหารอาสาสมัครของอาณาจักรอยุธยา โดยเนื้อหาแสดงถึงชาวสยามมีความกล้าหาญ และร่วมเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการต่อต้านข้าศึก กล้าเสี่ยงตายพร้อมกัน ไม่ปล่อยให้เพื่อนต้องเผชิญอันตรายโดยลำพัง เป็นการสื่อความหมายโดยตรงบอกถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งคนดี ประชาชนมีความสามัคคี มีความกล้าหาญ และยอมเสียสละ

สรุปได้ว่า การสร้างบทสนทนาบอกบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอประจำชาติและบทสนทนาบอกบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอส่วนตัวของชาวอาณาจักรอยุธยาล้วนเน้นสื่อถึงภาพด้านดีของอาณาจักรอยุธยา ทำให้เห็นว่าอาณาจักรอยุธยาให้ความสำคัญอันดีงาม ปลูกฝังให้ผู้คนรักษาคุณธรรมและประพฤติตามทำนองคลองธรรม

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยเน้นสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาโดยสร้างบทสนทนาที่บอกถึงสภาพสังคมอาณาจักรอยุธยาเป็นหลัก ซึ่งได้สื่อความหมายโดยตรงมากกว่าโดยอ้อม ทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงภาพทางด้านต่าง ๆ ของอาณาจักรอยุธยา โดยมีภาพทั้งด้านดีและด้านไม่ดี นอกจากนี้ การสร้างบทสนทนาบอกความรู้สึกลึกซึ้งและบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของตัวละครมีบทบาทเสริมสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาให้ชัดเจนมากขึ้น แต่เน้นสื่อภาพด้านดีมากกว่าภาพด้านไม่ดี การสร้างบทสนทนาที่มีเนื้อหาต่าง ๆ ดังกล่าว จึงเป็นกลวิธีสำคัญอีกประการหนึ่งที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยา

3. การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านฉาก

ฉาก เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งของนวนิยาย ดังที่ อีราวตี ไตลิ่งคะ (2546, น. 60) ได้กล่าวว่า ฉาก เป็นสถานที่และเวลา รวมทั้งสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมในบันเทิงคดี ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยมีการสร้างฉากต่าง ๆ ที่มีบทบาทสื่อถึงความหมายของอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งความผาสุกในยามไม่มีศึกสงคราม แต่กลายเป็นเมืองนรกบนดินเนื่องจากประสพภัยพิบัติสงคราม โดยแบ่งเป็นฉากสภาพบ้านเมืองในยามสงบสุขและฉากสภาพบ้านเมืองในยามผันผวนวุ่นวาย

3.1 ฉากสภาพบ้านเมืองในยามสงบสุข

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยหลายเรื่องเน้นนำเสนอฉากสภาพบ้านเมืองในยามสงบสุขเป็นหลัก ซึ่งมักจะเป็นช่วงเวลาที่ไม่มีการศึกสงครามใด ๆ ชาวอาณาจักรอยุธยาอยู่ร่มเย็นเป็นสุข ประกอบด้วยฉากชีวิตความเป็นอยู่ ฉากการค้าขาย และฉากประเพณีและวัฒนธรรม เน้นสื่อให้เห็นถึงภาพด้านดีของอาณาจักรอยุธยา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ฉากชีวิตความเป็นอยู่

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยหลายเรื่องได้สร้างฉากชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในอาณาจักรอยุธยา ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *ฟ้าใหม่* กล่าวถึง ช่วงเวลาค่าเย็นทุกวัน อาณาจักรอยุธยามีอากาศเย็นสบาย และทิวทัศน์สวยงาม ผู้คนแต่ละครอบครัวได้กลับถึงบ้านหลังจากเสร็จกิจการหาเลี้ยงชีพประจำวัน พวกเขาได้นั่งกินข้าวและพักผ่อนพร้อมหน้าพร้อมตากัน ทุกคนรู้สึกมีความสุขมาก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เมื่อตะวันเพิ่งลับดวงไปไม่ถึงห้าบาทนาฬิกา แสงสังโลกยังทาบทา ท้องฟ้าซีก
อัสตงเป็นสีทองสุกกำลัง แต่ภาคกลางท้องฟ้านี้ไม่มีคตินิทแล้ว แลดวงเดือนนั้นก็ชิงช่วงเวลา
เร่งซักรถเยี่ยมขอบฟ้าขึ้นไร ๆ ภาพเช่นนี้เป็นภาพชวนดูอย่างยิ่ง... อากาศเหนือน้ำเย็นเฉื่อย
ฉิวเพราะแรงลมเป่า และน้ำนั้นก็เปี่ยมฝั่งตั้งจะกระดกคลื่นขึ้นถึงพื้นเรือนแพ...

ในเวลาเช่นนี้เป็นยามแสนสบายสำหรับฝูงชนทั้งชายหญิง เขาเหล่านั้นเสร็จ
กิจการหาเลี้ยงชีพประจำวันตามอรรถภาพ ได้เสพออาหารเอมโอชโภชนาพร้อมหน้าลูกเต้า
แล้วก็เป็นเวลาสำหรับจะนั่งเหยียดยาวอยู่หน้าเรือน

(ศุกร บุนนาค, 2547, น. 27-28)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นฉากชีวิตความเป็นอยู่ที่บอกถึงผู้คนอาณาจักรอยุธยาใช้ชีวิตอย่างสงบ
สุขและพึงพอใจ จากฉากนี้ เห็นได้ว่าอาณาจักรอยุธยามีสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การอยู่อาศัย ผู้คน
ออกไปทำงานหาเลี้ยงชีพในช่วงเวลากลางวัน และกลับมาพักผ่อนที่บ้านพร้อมสมาชิกครอบครัวในตอนกลางคืน
ได้สื่อความหมายโดยตรงที่แสดงถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งความผาสุก และยังได้สื่อความหมายทางอ้อมที่บอก
ถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองที่มีผู้นำยิ่งใหญ่ ประชาชนอยู่ร่มเย็นเป็นสุข สามารถใช้ชีวิตอย่างสะดวกสบาย

2) ฉากการค้าขาย

อาณาจักรอยุธยามีความเจริญรุ่งเรืองด้านการค้าขาย นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยหลายเรื่องจึงได้
สร้างฉากการค้าขายในตลาดต่าง ๆ ของอาณาจักรอยุธยา ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *ลายกนก* กล่าวถึง ระหว่างทาง
ที่พูดขออนุญาตเข้าไปหาเจ้าจอมสารภีผู้เป็นป้าในวัง ได้เห็นเรือที่บรรทุกสินค้าขนานานาชนิดจากต่างประเทศมาวางขายใน
ตลาดที่ได้รับอนุญาตของกรมวัง บรรดาสาวชาววังตำแหน่งต่าง ๆ พากันเที่ยวซื้ออย่างสนุกสนาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เรือลำน้อยสวนกับเรือหลายลำที่บรรทุกสินค้าขนานานาชนิด ด้วยกรมวังอนุญาตให้
พ่อค้านำสินค้าจากต่างแดนล่องเข้าไปขายในบริเวณสระแก้วได้

นางจิบทำตาโตด้วยความตื่นเต้นเมื่อเห็นแผงสินค้าวางขายอยู่แถวท่านี้ สินค้าที่ขาย
ในเขตวังส่วนมากเป็นของนอกจำพวกน้ำอบน้ำปรุง ตุ๊กตาฝรั่ง ผ้าผ่อนแพรพรรณ เครื่องประดับ
ขนมขบเคี้ยว และข้าวของแปลกตาที่ไม่สามารถหาซื้อได้จากตลาดทั่วไป บรรดาสาวชาววังน้อย
ใหญ่ในเครื่องแต่งกายหลากสี ต่างพากันเดินจับจ่ายซื้อข้าวของกันอย่างสนุกสนาน

(พงศกร จินดาวัฒนะ, 2565, น. 227)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นฉากการค้าขายที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยามีความเจริญรุ่งเรือง
ด้านการค้าขายอย่างมาก จากฉากนี้ เห็นได้ว่า มีพ่อค้าหลากหลายชาตินำสินค้าพิเศษของแต่ละประเทศมาขาย
ในอาณาจักรอยุธยา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อำนวยความสะดวกสบายในการค้าขายสินค้าต่างประเทศ ทำให้ทั้งพ่อค้า
และประชาชนของอาณาจักรอยุธยาได้รับผลประโยชน์ ได้สื่อความหมายโดยตรงที่แสดงถึงผู้ปกครองสนับสนุน
การพัฒนาการค้าขาย ทำให้อาณาจักรอยุธยามีความเจริญรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจ

3) ฉากประเพณีและวัฒนธรรม

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยหลายเรื่องยังได้สร้างฉากเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรมของอาณาจักร
อยุธยา ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *บุพเพสันนิวาส* ได้บรรยายถึงพิธีการแต่งงานของพระศรีวิสารสุนทรและแม่หญิง
การะเกด มีเด็กกันประตูเงินประตูทองด้วยสร้อยเงินและสร้อยทอง มีพระสงฆ์เข้าร่วมเพื่อสวดอวยพรและชด้น้ำมันต์
ซึ่งเต็มไปด้วยทั้งใบไม้และกลีบดอกไม้ไทยที่มีกลิ่นหอมกรุ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เมื่อขบวนบ่าวสาวมาถึงเรือนเจ้าสาวก็ถูกกันให้ขึ้นเรือนก่อน จากนั้นเด็กตัวน้อย
ลูกหลานพระยาโกษาธิบดีก็จัดแจกก้นประตูเงินประตูทองด้วยสร้อยเงินและสร้อยทองแล
กับถู่เบ็ยสีแดงที่นายเจิมอุ้มตะลุ่มเงินมาให้พระศรีวิสารสุนทรได้แจกจ่ายเป็นค่าผ่านประตู
เมื่อขึ้นบนเรือนนั่งพักชั่วคราวพระสงฆ์ก็มานั่งเรียงรายเก้ารูปรวมพระพุทธรูปคือพระประธาน

เป็นลิลิรูป หลังเจิมหน้าผากรับศีลห้าและสวดอวยพรเสร็จจึงเป็นคราวของน้ำมันต์
ซึ่งเรียกว่าชัตน้ำมันต์

บาตรน้ำมันต์เป็นดินเผาใบเท่าโองวางติดกับที่นั่งของพระสงฆ์อาวุโส ในบาตรเต็ม
ไปด้วยน้ำและใบเงิน ใบทอง ใบนาก หญ้าแพรก ผักส้มป่อย ผีวมะกรูด กลีบดอกไม้ไทยที่มี
กลิ่นหอมกรุ่นทั้งดอกกุหลาบมอญและมะลิ
(จันทร์ยวีร์ สมปรีดา, 2561, น. 444)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นฉากที่แสดงถึงสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมภายในครอบครัวของ
บุคคลชนชั้นสูงในอาณาจักรอยุธยา การจัดพิธีแต่งงานเน้นความเป็นสิริมงคล โดยมีขั้นตอนและสิ่งของจำเป็นต่าง ๆ
ที่มีความหมายสิริมงคลในการทำพิธี บรรยากาศงานแต่งเต็มไปด้วยความสุขและความร่าเริง ซึ่งได้สื่อความหมาย
โดยตรงบอกถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองที่มีวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์และเป็นเมืองแห่งความผาสุก ประชาชนใช้
ชีวิตอย่างสงบสุข ขณะเดียวกัน การใช้สร้อยเงินสร้อยทองกันประตู่และใช้ใบไม้ที่ชื่อว่าใบเงินใบทองในการตกแต่งงาน
แต่ง ยังได้สื่อความหมายโดยอ้อมบอกถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองมั่งคั่งร่ำรวย

สรุปได้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยได้สร้างฉากสภาพบ้านเมืองอาณาจักรอยุธยาในยามสงบสุข
จึงมีบทบาทสื่อถึงภาพอันดีงามของอาณาจักรอยุธยาโดยตรงเป็นหลัก บ้านเมืองสงบสุขไร้ศึกสงคราม ส่งเสริม
การค้าขายทั้งภายในและภายนอกประเทศ ประชาชนร่ำรวยใช้ชีวิตอยู่ร่มเย็นสบาย จึงสามารถพัฒนาและรักษา
สืบทอดวัฒนธรรมอันหลากหลายอย่างต่อเนื่อง บ่งบอกว่าอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งความผาสุก
มีความเจริญรุ่งเรืองและมีวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์

3.2 ฉากสภาพบ้านเมืองในยามผันผวนวุ่นวาย

ฉากสภาพบ้านเมืองในยามผันผวนวุ่นวายที่ปรากฏในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย เน้นเป็นฉากเมื่อทำ
สงครามกับพม่าและฉากบ้านเมืองหลังถูกทำลายเป็นหลัก นอกจากนี้ ยังมีฉากการต่อสู้เพื่อแย่งชิงอำนาจภายใน
กลุ่มชนชั้นปกครอง ได้สื่อถึงความหมายทั้งด้านบวกและด้านลบของอาณาจักรอยุธยา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ฉากบ้านเมืองถูกรุกราน

ฉากบ้านเมืองถูกรุกราน เป็นฉากที่แสดงให้เห็นถึงเมื่อบ้านเมืองประสบศึกสงคราม ประชาชน
ไม่สามารถใช้ชีวิตตามปกติได้ ชีวิตความเป็นอยู่เต็มไปด้วยความยากลำบาก ส่งผลกระทบร้ายต่อการทำไร่นา
และการเก็บเกี่ยวด้วย ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *ขุนศึก* ได้กล่าวถึง ในช่วงเวลาเดือนยี่ซึ่งปกติเป็นเวลาทีประชาชน
อาณาจักรอยุธยาจะต้องเก็บเกี่ยวข้าวในนา แต่เนื่องจากพม่ายกทัพเข้ามารุกรานแผ่นดิน ทำให้ชาวบ้านไม่สามารถ
ทำมาหากินตามปกติอย่างเช่นเคย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ด้วยเดือนยี่นั้นแม้ข้าวในนาจะต้นทุ่งสูงเหลือง และบ้างใกล้เกี่ยวก็ดี แต่เหล่า
ราษฎรทุ่งชายเคืองนอกหันตราด้านตะวันออกก็ยังหาได้เก็บเกี่ยวสำเร็จไม่ เพราะต่างเกรง
อำนาจจากพม่าข้าศึกที่ยกทัพใหญ่หลวงมาตั้งค่ายรายต่อกันอยู่ แล้วแต่งทัพออก
ปล้นสะดมคอยรังควาน มิให้เป็นอันจะตั้งหน้าทำมาหากินเลย ทัพที่ลาดล่าถอยกันนาน
หลายเพลมาแล้ว จึงชาวบ้านชายเคืองก็พากันวิตกนัก

(ก้าน พิงบุญ ณ อยุธยา และ สุมทุม บุญเกื้อ 2554, น. 469)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นฉากที่พรรณนาถึงช่วงเวลาฤดูเก็บเกี่ยว ทัพข้าศึกพม่าตั้งค่ายรายต่อกัน
ในดินแดนของอาณาจักรอยุธยา ข้าวในนาสุกเหลืองพร้อมจะเก็บเกี่ยวได้ แต่ไม่มีชาวบ้านผู้ใดกล้าไปเก็บเกี่ยวตามปกติ
เพราะทัพพม่าคอยปล้นสะดมคุกคาม ช่วงเวลาฤดูเก็บเกี่ยวและข้าวสีเหลืองในนาที่ไม่ได้เก็บเกี่ยวจึงเป็นสัญลักษณ์สื่อถึง
ความยากลำบากและความไม่สะดวกสบายของการใช้ชีวิตโดยตรง ทำให้เห็นว่า ศึกสงครามเป็นเหตุผลที่ทำให้อาณาจักร
อยุธยาตกอยู่ในความผันผวนวุ่นวาย ไม่ใช่เมืองแห่งความผาสุกอีกต่อไป

2) ฉากบ้านเมืองหลังถูกข้าศึกทำลาย

การเกิดสงคราม มักจะส่งผลให้ประชาชนใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยหลายเรื่องจึงได้สร้างฉากภาพบ้านเมืองหลังถูกข้าศึกทำลาย ดังตัวอย่างในนวนิยายเรื่อง *บวงระจัน* ได้กล่าวถึงหลังจากกองทัพพม่าได้ยึดครองแขวงวิเศษไชยชาญ กระโจมและบ้านเรือนของชาวบ้านคนไทยถูกเผาเป็นเก้าถ่านเกือบหมด ทุกหย่อมหมู่บ้านระส่ำระสาย ชาวบ้านถูกฆ่าฟันนอนตายกลางดินเกือบทุกที่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

หลังคาเรือนและกระโจมทับโรงนามอดเป็นเก้าถ่านลงกองดินนับไม่ถ้วน ทุกหย่อมหมู่บ้านระส่ำระสาย ศพตายในเพลิง ศพนอนกลางดินเมื่อถูกโจรพม่าปล้น เด็กอ่อนตายเพราะแม่เด็กมันตายไปก่อน ผู้เฒ่าหรือชายฉกรรจ์ทั้งหลาย ดาบพม่าปลิดชีวิตไปแล้ว นับไม่ได้ แต่ผู้หญิงถูกปล้นริบตัว ลูกสาวและบุตรธิดาใครอื่นต้องจากเหย้าด้วยมือโจรอุ้มขึ้นนั่งม้าไปส่งยังค่ายใหญ่ วิเศษไชยชาญกำลังจะเป็นเมืองร้าง กระโจมและโรงเรือนถูกเผาพินาศทุกวัน หากไม่เผาเรือนและกระโจมนั้นก็ร้างเจ้าของ ด้วยผู้คนอพยพพากันหนีร้อนขึ้นไปอยู่บ้านบางระจันแทบหมดสิ้น

(ก้าน พึ่งบุญ ณ อยุธยา, 2557, น. 57-58)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นฉากที่พรรณนาถึงสภาพภายในหมู่บ้านอาณาจักรอยุธยาหลังจากถูกข้าศึกบุกรุกเข้ามาทำร้าย บ้านเรือนและสิ่งก่อสร้างอื่น ๆ ที่กลายเป็นเก้าถ่านลงกองดิน ชาวบ้านกรุงศรีอยุธยาถูกฆ่าตายอย่างโหดร้าย หมู่บ้านที่ชาวไทยเคยอยู่ร่มเย็นเป็นสุข เต็มไปด้วยชีวิตชีวา ถูกทำลายจนกลายเป็นเมืองร้าง ชาวบ้านที่รอดชีวิตก็พากันหนีไปที่อื่น จึงเป็นการสื่อความหมายโดยตรงที่ทำให้เห็นว่า อาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองนรกบนดินเพราะภัยพิบัติสงคราม ทุกสถานที่เต็มไปด้วยความทุกข์ยากลำบาก

สรุปได้ว่า นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยได้สร้างฉากสภาพบ้านเมืองอาณาจักรอยุธยาในยามผันผวนวุ่นวาย มีบทบาทสื่อถึงความหมายด้านลบของอาณาจักรอยุธยาเป็นหลัก เช่น อาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งความยากลำบาก และกลายเป็นเมืองนรกบนดินเพราะภัยพิบัติสงคราม

การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านฉากต่าง ๆ ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย เน้นสื่อความหมายโดยตรง โดยฉากชีวิตความเป็นอยู่ ฉากการค้าขาย และฉากประเพณีและวัฒนธรรมได้สื่อถึงภาพอันตึงตังของอาณาจักรอยุธยาในยามไร้ศึกสงครามเป็นหลัก ทำให้เห็นว่าอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งความผาสุก มีความเจริญรุ่งเรือง สำหรับฉากเมื่อประสบสงคราม เน้นสื่อถึงภาพมืดมนที่ผู้คนใช้ชีวิตยากลำบาก บ้านเมืองผันผวนวุ่นวาย อาณาจักรอยุธยากลายเป็นเมืองนรกบนดิน มีบทบาทตักเตือนให้คนในสังคมรับรู้ถึงความโหดร้ายของภัยพิบัติสงคราม

4. การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาผ่านมุมมองการเล่าเรื่อง

มุมมองการเล่าเรื่อง คือ เล่าเรื่องผ่านมุมมองของใคร ซึ่งเป็นกลวิธีสำคัญหนึ่งของการเล่าเรื่อง โดย วิวัฒน์ อินทรพร (2561, น. 249-254) ได้กล่าวว่า ผู้เล่าเรื่องแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ได้แก่ ผู้เล่าเรื่องที่เป็นตัวละครในเรื่อง และผู้เล่าเรื่องที่ไม่ใช่ตัวละครในเรื่อง นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย ส่วนใหญ่เน้นเล่าเรื่องผ่านมุมมองของผู้เล่าเรื่องที่ไม่ใช่ตัวละครในเรื่อง โดยเป็นผู้เล่าแบบผู้รู้แจ้ง ส่วนน้อยมีผู้เล่าเรื่องที่เป็นตัวละครหลักในเรื่อง การเล่าเรื่องจากทั้งสองมุมมองนี้สามารถสื่อให้เห็นถึงความหมายของอาณาจักรอยุธยาอย่างชัดเจนเช่นกัน ดังนี้

4.1 มุมมองการเล่าเรื่องจากผู้เล่าแบบผู้รู้แจ้ง

มุมมองการเล่าเรื่องมีผู้เล่าเรื่องเป็นผู้รู้ทุกเรื่องทุกเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ของสมัยกรุงศรีอยุธยา รวมถึงบุคลิกลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติของตัวละคร ความคิดความเชื่อของตัวละครทุกตัว และความเป็นไปเป็นมาของทุกเหตุการณ์ สามารถสื่อให้เห็นถึงความหมายของอาณาจักรอยุธยาอย่างชัดเจน ดังตัวอย่างใน นวนิยายเรื่อง *ฟ้าใหม่* ได้บรรยายถึงชาวต่างชาติที่เดินทางมาถึงกรุงศรีอยุธยาจะไม่ประสบภัยอันใดจากคนท้องถิ่น ชาวกรุงศรีอยุธยามีจิตใจแจ่มใสต่อคนต่างชาติต่างภาษา ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำการค้าขายจะมีความปลอดภัยและความสะดวกสบายมากกว่าไปประเทศอื่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มาเมืองอยุธยาไม่ต้องระวังตัวกลัวภัยอันจะเกิดทั้งจากคนชาวเมืองไม่ทั้งราชภัยจากที่สูง ชาวเมืองก็พอใจคบกับคนต่างชาติต่างผิวรูป... ผู้คนเมืองไทยนี้ เขามีจิตใจแจ่มใสเหมือนแสงตะวันที่ส่องจ้าอยู่เหนือหัวเขานั้นแหละ เขาจะรบราฆ่าฟันก็แต่กับคนที่ป็นอริกับพวกเขา หรือบางทีเขาอาจจะรบกันเองในหมู่หนึ่งเพื่อผลในการผลัดเปลี่ยนกันนั่งบัลลังก์ แต่กับคนต่างชาติไปมาค้าขายแล้วแสนจะสะดวกสบาย ผิดกับพวกไปค้าเมืองสิงหล เมืองโคระสาน...ไม่รู้เลยว่าจะถูกปล้นสินค้าเมื่อไร

(ศุภร บุนนาค, 2547, น. 64)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า เป็นมุมมองการเล่าเรื่องจากผู้รู้แจ้งที่กล่าวถึงบุคลิกลักษณะอันเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติของชาวกรุงศรีอยุธยาว่าเป็นผู้ที่มีมิตรไมตรีต่อชาวต่างชาติ ยินดีต้อนรับชาวต่างชาติ นำสิ่งของแปลกใหม่เข้ามาค้าขายในแผ่นดินสยาม ซึ่งเป็นการสื่อความหมายผ่านความคิดเห็นจากผู้ประพันธ์โดยตรง สื่อถึงภาพอันดีงามด้านวัฒนธรรมของอาณาจักรอยุธยา ผู้คนมีน้ำใจและเป็นมิตรไมตรี ยอมรับต่างวัฒนธรรมได้ ทำให้อาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองแห่งวัฒนธรรมหลากหลาย นอกจากนี้ ชาวกรุงศรีอยุธยารับเอาวัฒนธรรมต่าง ๆ มาทำให้ชาวต่างชาติแสดงว่าอาณาจักรอยุธยาให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน มีสภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับการทำธุรกิจ

4.2 มุมมองการเล่าเรื่องจากผู้เล่าเป็นตัวละครเอกในเรื่อง

มุมมองการเล่าเรื่องแบบนี้มีผู้เล่าเรื่องเป็นตัวละครเอกที่รู้เห็นและประสบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาด้วยตนเอง มีบทบาททำให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจภาพอาณาจักรอยุธยาผ่านผู้กระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ดังเช่นในนวนิยายเรื่อง *นิราศสองภพ* มีการบรรยายถึง “ฉัน” ได้เห็นสถานการณ์วุ่นวายภายในเมืองกรุงศรีอยุธยา และได้ยินข่าวจากชาวบ้านว่ากองทัพไทยพ่ายแพ้พม่าอีกเช่นเคย และถอยเข้าเมืองด้วยความย่อยยับ ผู้คนในเมืองพากันเก็บข้าวของและปิดหน้าร้าน ภายในประตูเมืองมีแต่ความโหดร้ายจากสงคราม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

จวบจนสาย ฉันจึงตามเขากลับบ้าน วันนี้ไม่เหมือนทุกวัน บ้านเมืองที่เคยสงบสุขเริ่มวุ่นวาย ผู้คนแตกตื่นโกลาหล บ้างเก็บข้าวของ ร้านรวงต่าง ๆ ปิดประตูหมด ฉันรู้จักชาวบ้านเหล่านั้นว่าทัพพระยาได้และทัพพระยาพระนริศแพศีกทหารพม่าอีกเช่นเคย

การพ่ายแพ้ครั้งนั้นเป็นความอัปยศครั้งยิ่งใหญ่ ทำให้พม่ายิ่งฮึกเหิม...

ทหารบาดเจ็บและกองทัพที่แตกพ่ายพากันเข้าประตูเมืองด้วยความย่อยยับรอบตัวมีแต่ความโหดร้ายจากสงคราม

(ฐานวดี สถิตยยุทธการ, 2545, น. 130-131)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่า ตัวละครเอกหญิงในเรื่องเล่าเรื่องตามที่ตนเองได้เห็นและได้รับรู้ระหว่างใช้ชีวิตในอาณาจักรอยุธยา ซึ่งตัวละครนี้เป็นตัวละครสมมติที่มีบทบาทแสดงความคิดเห็นแทนผู้ประพันธ์ การใช้ตัวละครเอกในเรื่องเป็นผู้เล่าเรื่องจึงทำให้ผู้อ่านรับรู้ถึงความคิดเห็นและทัศนคติของผู้ประพันธ์โดยทางอ้อม จึงเป็นการสื่อความหมายโดยอ้อมที่บอกถึงอาณาจักรอยุธยาเป็นเมืองขาดความแข็งแกร่งด้านการทหาร จึงกลายเป็นเมืองแห่งนรกบนดินเพราะศึกสงคราม การใช้ชีวิตของประชาชนอยู่ในภาวะยากลำบากมาก อาณาจักรอยุธยาจากเคยเป็นเมืองแห่งความสงบสุขกลายเป็นเมืองที่ไม่เหมาะกับการอยู่อาศัยอีกต่อไป

ในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยเน้นการเล่าเรื่องผ่านผู้เล่าแบบผู้รู้แจ้งเป็นหลัก โดยเน้นสื่อความหมายโดยตรง ทำให้ผู้อ่านรับรู้ภาพด้านชีวิตความเป็นอยู่ การปกครอง และการทหารของอาณาจักรอยุธยา สำหรับการเล่าเรื่องผ่านตัวละครในเรื่องเน้นสื่อความหมายโดยทางอ้อม เน้นให้ผู้อ่านรับรู้ภาพการทหารของอาณาจักรอยุธยา มุมมองการเล่าเรื่องทั้งสองดังกล่า มีบทบาทสื่อถึงภาพทั้งดีและไม่ดีของอาณาจักรอยุธยา ทำให้ผู้อ่านรับรู้ความหมายที่ผู้ประพันธ์ประสงค์จะถ่ายทอดนั้นชัดเจนยิ่งขึ้น

การอภิปรายผล

งานวิจัย กลวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 ผลการวิจัยพบว่า มีกลวิธีการสื่อความหมายผ่านองค์ประกอบของนวนิยาย 4 ประการ ได้แก่ ตัวละคร บทสนทนา ฉาก และมุมมองการเล่าเรื่อง โดยได้สื่อถึงความหมายหลากหลายทั้งเชิงบวกและเชิงลบของอาณาจักรอยุธยา ทำให้เห็นว่า การตีความผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยมีบทบาทช่วยให้ผู้อ่านได้รับรู้และเข้าใจภาพอาณาจักรอยุธยาที่ผู้ประพันธ์สร้างขึ้นตามความคิดความเชื่อและความรู้ทางประวัติศาสตร์ของตนเองได้มากและดียิ่งขึ้น กล่าวได้ว่าการสื่อความหมายมีประโยชน์ทำให้สิ่งที่ผู้ประพันธ์นำเสนอ นั้นกลายเป็นสิ่งที่รับรู้และเข้าใจง่ายขึ้น จึงสอดคล้องกับแนวคิดของ สมพร เพ็ญจันทร์ (2547, น. 178) ที่ได้กล่าวว่าการสื่อความหมาย เป็นกระบวนการส่งสารหรือข้อความ ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นไปยังบุคคลอื่น โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจและการรับรู้เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารนั้น ๆ ได้ดีและชัดเจนขึ้น นอกจากนี้ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยได้นำเสนอตัวละครพระมหากษัตริย์หลายพระองค์ของอาณาจักรอยุธยา เช่น สมเด็จพระมหาธรรมราชา สมเด็จพระนเรศวรมหาราช สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ เป็นต้น ซึ่งได้สื่อความหมายบอกถึงภาพพระมหากษัตริย์อาณาจักรอยุธยาโดยตรง พระมหากษัตริย์มีความยิ่งใหญ่ ทรงเป็นเจ้าเหนือชีวิต เป็นจอมทัพไทย และเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดที่ไม่มีผู้ใดบังอาจได้ ขณะเดียวกัน การสร้างตัวละครอื่น ๆ การสร้าง บทสนทนา และการสร้างฉาก ยังได้สื่อความหมายโดยทางอ้อมบอกถึงความยิ่งใหญ่และการมีวิสัยทัศน์ของพระมหากษัตริย์ด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ไทยในวรรณคดีสมัยอยุธยาของ ปัทมา ทิมประเสริฐกุล (2547) ผลการศึกษาพบว่า พระมหากษัตริย์ในวรรณคดีสมัยอยุธยามีภาพลักษณ์เป็นผู้มีความรอบรู้ มีพระราชอำนาจและฤทธานุภาพ และมีเกียรติยศ นอกจากนี้ พระองค์ยังปฏิบัติหน้าที่สำคัญของพระมหากษัตริย์ในการเป็นนักปกครอง และการเป็นนักรบ

การสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาทั้งด้านดีและด้านไม่ดีผ่านกลวิธีต่าง ๆ ทำให้เห็นถึงอาณาจักรอยุธยาเคยเป็นเมืองที่มีความแข็งแกร่งเอาชนะชนะศัตรูข้าศึกเพื่อกู้เอกราชคืนมาจนได้ แต่กลายเป็นเมืองตกอยู่ในความวุ่นวาย ผันผวน เสียคนดีมีฝีมือต่อสู้สงครามไปเป็นจำนวนมากเพราะการไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันภายในประเทศ เป็นการตกเตือนให้คนในสังคมรับรู้ถึงความสำคัญของความสามัคคีภายใน คือ เป็นพลังแรงขับเคลื่อนให้ประเทศก้าวเดินต่อไปข้างหน้าและผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ การที่อาณาจักรอยุธยาจากเคยเป็นเมืองแห่งความผาสุก ประชาชนอยู่ร่มเย็นเป็นสุข และมีเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมกลายเป็นเมืองนรกบนดิน ถูกทำร้ายจนหมดสิ้นเพราะศึกสงคราม เป็นการตกเตือนให้คนในสังคมรับรู้ความโหดร้ายของสงคราม ควรรวมพลังเพื่อรักษาสันติภาพทั้งภายในและภายนอกประเทศด้วย

นวนิยายเหล่านี้ถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้างการรับรู้ โดยการผลิตซ้ำความคิดนับตั้งแต่ปี 2481-2562 ในเรื่องความรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยา การแตกความสามัคคีและอำนาจของชนชั้นนำและการยอมรับในอำนาจนั้น โดยนวนิยายที่ประพันธ์ก่อน พ.ศ. 2550 เน้นนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับการทำศึกสงครามและการปกป้องบ้านเมือง แสดงความสามัคคีและความรักชาติ ลักษณะของอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายกลุ่มนี้จึงนำเสนอลักษณะเชิงบวกคู่กับลักษณะเชิงลบ ส่วนนวนิยายที่ประพันธ์หลัง พ.ศ. 2550 เน้นนำเสนอการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ และความเจริญรุ่งเรืองของชาติบ้านเมืองในสมัยอยุธยา ลักษณะของอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายกลุ่มนี้จึงนำเสนอออกมาเป็นลักษณะเชิงบวก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์กลวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย พ.ศ. 2481-2562 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาภาพแทนทหารในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา
2. ควรศึกษากลวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในสื่อประเภทอื่น เช่น ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์และภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ เป็นต้น

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

จากการวิเคราะห์กลวิธีการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยาในนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย ทำให้เห็นถึงตัวละคร บทสนทนา ฉากและมุมมองการเล่าเรื่องเป็นองค์ประกอบสำคัญของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยา โดยได้สื่อความหมายทั้งโดยตรงและโดยอ้อม จึงทำให้เห็นถึงภาพหลากหลายของอาณาจักรอยุธยา ซึ่งมีภาพทั้งด้านดีและด้านไม่ดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ทำความเข้าใจกับความสำคัญขององค์ประกอบนวนิยายมากยิ่งขึ้น รับรู้ถึงองค์ประกอบต่าง ๆ มีบทบาทที่ทั้งเหมือนกันและแตกต่างกันในการสื่อความหมายอาณาจักรอยุธยา เป็นประโยชน์ให้เข้าใจและรับรู้ใจความสำคัญของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ก้าน พึ่งบุญ ณ อยุธยา. (2557). *บางระจัน*. กรุงเทพมหานคร: วันว่าง.
- ก้าน พึ่งบุญ ณ อยุธยา และ สุมทุม บุญเกื้อ. (2554). *ขุนศึก* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพมหานคร: ศรีปัญญา.
- คมทวน คันธนู. (2538). *นายขนมต้ม*. กรุงเทพมหานคร: 222 วิวาทดี.
- จันทร์ยวีร์ สมปรีดา. (2561). *บุพเพสันนิวาส* (พิมพ์ครั้งที่ 63). กรุงเทพมหานคร: แสบปี บานานา.
- จันทร์ยวีร์ สมปรีดา. (2562). *พรหมลิขิต*. กรุงเทพมหานคร: แสบปี บานานา.
- จิตรสิงห์ ปิยะชาติ. (2554). *อยุธยา แผ่นดินประวัติศาสตร์ชาติไทย รวมประวัติศาสตร์อาณาจักรอยุธยาที่คนไทย ควรรู้*. กรุงเทพมหานคร: ยิปซี.
- ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช. (2558). *อ่าน (ไม่) เอาเรื่อง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: อ่าน.
- ฐานวดี สถิตยุทธการ. (2545). *นิราศสองภพ*. กรุงเทพมหานคร: ดับเบิ้ลนายน์.
- นิเวศน์ เหมวชิรากร. (19 เมษายน 2561). กระแส “อ้อเจ้า”. *Finnomena*, ค้นคืนจาก <https://www.finnomena.com/dri-niwes/aorjao/>.
- ปัทมา ทิมประเสริฐกุล. (2547). *ภาพลักษณ์พระมหากษัตริย์ไทยในวรรณคดีสมัยอยุธยา* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- พงศกร จินดาวัฒน์. (2565). *ลายกีนรี* (พิมพ์ครั้งที่ 17). กรุงเทพมหานคร: กรู๊ฟ พับลิชชิ่ง.
- พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิต และธรรมชาติ.
- พิชชาพร วิจิเจริญ. (2556). *กลวิธีการเล่าเรื่องและการสร้างบุคลิกลักษณะตัวละครสมเด็จพระสุริโยทัยในบันเทิงคดี อิงประวัติศาสตร์ไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ไพโรธ เลิศพิริยกุล. (2542). *วรรณกรรมปัจจุบัน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.

- มารศรี สอทิพย์. (2551). *เรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับสมเด็จพระนเรศวรมหาราช: กลวิธีการเล่าเรื่องกับการสร้างภาพลักษณ์* (ดุสิตนิพนธ์ปริญญาดุสิตบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ - ไทย*. กรุงเทพมหานคร: อรุณาการพิมพ์ หจก.
- วรรัตน์ สุขวัจน์. (2551). *การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยกรุงศรีอยุธยา* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- วันชนะ ทองคำเภา. (2550). *ภาพตัวแทนของสมเด็จพระมหาธรรมราชาในวรรณกรรมไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- วินิตา ดิถียนต์. (2548). *เรือนมยุรา* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: เพื่อนดี.
- วิมล ศิริไพบูลย์. (2546). *กษัตริยา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม.
- วิมล ศิริไพบูลย์. (2558). *พิษสวาท* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม.
- วิมล ศิริไพบูลย์. (2558). *อดีตดา* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม.
- วีรวัฒน์ อินทรพร. (2561). *วรรณคดีวิจารณ์*. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภร บุนนาค. (2547). *ฟ้าใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ภาพรพิรินทร์.
- สมพร เพ็ญจันทร์. (2547). *แนวคิดและหลักการจัดการในองค์การสาธารณะ*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภิญญา ยงศิริ. (2545). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- โสภาค สุวรรณ. (2551). *สายโลหิต* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: คลังวิทยา.
- อิวราดี ไตลังคะ. (2546). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างในวรรณกรรมแปลของจอร์จ ออร์เวลล์

The Perspective on the Lower Class in George Orwell's Translated Literature

Truong Thi Hang

อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Lampang Rajabhat University

E-mail: truongthihang.vn@gmail.com

Received: August 22, 2024, Revised: October 18, 2024, Accepted: December 20, 2024

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้มุ่งศึกษามุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างของจอร์จ ออร์เวลล์ผ่านวรรณกรรมแปลจำนวน 7 เรื่อง ประกอบด้วย สารคดี 3 เรื่อง ได้แก่ *Down and Out in Paris and London*, *Homage to Catalonia* และ *Selected Essays* และนวนิยาย 4 เรื่อง ได้แก่ *Burmese Days*, *A Clergyman's Daughter*, *Animal Farm* และ *1984* ผลการศึกษาทำให้ทราบทั้งข้อดีและข้อจำกัดของชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคมและในประเทศตะวันตก คุณลักษณะที่โดดเด่นของชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคม คือ ความมีน้ำใจ ขณะเดียวกันชนกลุ่มนี้ก็มีข้อจำกัดในด้านความเจ้าเล่ห์และการขาดวิสัยทัศน์ ข้อดีของชนชั้นล่างในประเทศตะวันตก ได้แก่ ความมีน้ำใจและความขยัน ส่วนข้อจำกัดมีทั้งความเจ้าเล่ห์ การขาดวิสัยทัศน์ ความไม่มีระเบียบวินัย และความโอหัง การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ข้อมูลเชิงลึกในความเข้าใจที่ซับซ้อนของจอร์จ ออร์เวลล์เกี่ยวกับพลวัตทางชนชั้นผ่านโครงสร้างของสังคมที่มีความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ชนชั้นล่าง จอร์จ ออร์เวลล์ วรรณกรรมแปล มุมมองทางสังคม การศึกษาด้านชนชั้น

Abstract

This study examines George Orwell's portrayal of the lower class through an analysis of seven translated works: three non-fiction books (*Down and Out in Paris and London*, *Homage to Catalonia*, and *Selected Essays*) and four novels (*Burmese Days*, *A Clergyman's Daughter*, *Animal Farm*, and *1984*). The research reveals Orwell's nuanced depiction of the lower class in both colonial and Western contexts, highlighting their strengths and limitations. In colonial settings, the lower class is characterized by generosity but also cunning and a lack of foresight. In Western societies, Orwell portrays them as generous and industrious, while also exhibiting traits such as cunning, short-sightedness, lack of discipline, and arrogance. This analysis provides insights into Orwell's complex understanding of class dynamics across different societal structures.

Keywords: Lower class, George Orwell, translated literature, social commentary, class analysis

บทนำ

การแบ่งคนในสังคมออกเป็นกลุ่มต่างๆ โดยมีความแตกต่างบางอย่างเป็นหลักยึด คือ แนวคิดที่มีประวัติความเป็นมายาวนานและอาจสืบย้อนกลับไปได้ถึง 3,000 ปี เป็นต้นว่า สังคมฮินดูยุคพระเวทแบ่งคนออกเป็น 4 วรณะ ได้แก่ พราหมณ์ กษัตริย์ แพศย์ และศูทร หรือชาวโรมันสมัยโบราณแบ่งพลเมืองออกเป็น “คลาสสิส” (classis) ต่างๆ เพื่อรับใช้สังคม ส่วนมโนทัศน์เกี่ยวกับ “ชนชั้นทางสังคม” หรือ “ชนชั้น” นั้น เป็นที่รู้จักในสังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมตะวันตกช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 หลังคาร์ล มาร์กซ์ นักทฤษฎีการเมืองและสังคมวิทยาชาวเยอรมัน เสนอแนวคิดระบบชนชั้นที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนกับปัจจัยการผลิต แนวคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนมุมมองการแบ่งกลุ่มในสังคมครั้งสำคัญเนื่องจากเน้นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจแทนที่จะเป็นฐานันดรและยศอันเป็นมรดกตกทอดจากรุ่นสู่รุ่น แม้นักวิชาการหลายกลุ่มจะไม่เห็นด้วยกับสิ่งที่มาร์กซ์นำเสนอเพราะมองว่า การแบ่งชนชั้นจากพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอย่างเดียวยังไม่ครอบคลุม แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า แนวคิดดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นของการแบ่งชนชั้นแบบใหม่และจุดประกายให้มีการแบ่งชนชั้นตามอีกหลายลักษณะ

กลุ่มคนที่มีฐานะต่ำสุดในสังคมนั้น นอกจากคำเรียกว่า “ชนชั้นล่าง” แล้ว ยังมีศัพท์อื่นๆ ที่สื่อความหมายเดียวกัน เช่น “ชนชั้นผู้ใช้แรงงาน” (ศิริพร ยอดกมลศาสตร์, 2540, น. 143) และ “ชนชั้นต่ำ” (ดลศม เจริญธรรม, 2559, น. 7) ฯลฯ อย่างไรก็ตาม เมื่อมองโดยภาพรวม คำศัพท์ทั้งสามล้วนสื่อถึงกลุ่มกรรมกรผู้ใช้แรงงานที่หาเช้ากินค่ำด้วยความลำบากและคุณภาพชีวิตไม่ดีเท่าที่ควร ที่สำคัญ คือ เป็นกลุ่มที่ไม่สนใจการเมืองเนื่องจากขาดความรู้และต้องทำงานหนักจนไม่มีเวลาว่างให้ขบคิดถึงปัญหาในสังคมร่วมสมัย เมื่อความขัดแย้งระหว่างชนชั้นนายทุนกับผู้ใช้แรงงานปะทุขึ้นในสังคมอุตสาหกรรมตะวันตกช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 และกลายเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำที่ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่อง “ชนชั้นล่าง” ในฐานะกลุ่มเปราะบางและถูกเอาเปรียบก็ได้รับความเอาใจใส่จากกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มปัญญาชนอย่างนักเขียนและนักวิชาการ

จอร์จ ออร์เวลล์ เป็นนักเขียนชาวอังกฤษที่ทรงอิทธิพลในวงการวรรณกรรมโลก ผลงานของเขามีความหลากหลาย ประกอบทั้งบันเทิงคดีและสารคดี แต่วรรณกรรมที่ทำให้ออร์เวลล์มีชื่อเสียงโด่งดังและกลายเป็นนักเขียนผู้ทรงอิทธิพลระดับโลก ได้แก่ นวนิยายเรื่อง *Animal Farm* และ *1984* บัญชา สุวรรณานนท์ (2558, น. 110) ให้ข้อมูลว่า นับถึง ค.ศ. 1989 นวนิยายเรื่อง *1984* ได้รับการแปลเป็นภาษาต่างประเทศมากกว่า 65 ภาษา ส่วน *Animal Farm* ก็ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง โดยอยู่ในรายชื่อ “Modern Library List of Best 20th-Century Novels” ได้รับรางวัล “Retrospective Hugo Award” ใน ค.ศ. 1996 และได้รับการจัดพิมพ์ในชุด “The Great Books of the Western World” โดย Encyclopædia Britannica Inc. ฯลฯ

วรรณกรรมของออร์เวลล์ที่แปลเป็นภาษาไทยแล้วมีทั้งหมด 7 เรื่อง (บัญชา สุวรรณานนท์, 2558, น. 147-149) ซึ่งผลงานที่แปลโดยบัญชา สุวรรณานนท์ มี 4 เรื่อง ได้แก่ *Burmese Days* (พม่ารำลึก) (2560) *Down and Out in Paris and London* (ความจนกับคนจรในปารีสและลอนดอน) (2560) *Selected Essays* (ความจำเป็นยิ่งยวดของการต่อต้านเผด็จการ) (2562) และ *Animal Farm* (แอนิมอล ฟาร์ม) (2565) ส่วน *โลกของครุสลา* ซึ่งคัดเอาเนื้อหาบางส่วนมาจากนวนิยายเรื่อง *The Clergyman's Daughter* แปลโดย สุนันทา เหล่าจัน (2518) สารคดีเรื่อง *Homage to Catalonia* (แต่คาทาโลเนีย) แปลโดย สดใส (2536) และนวนิยายเรื่อง *1984* แปลโดย รัชมี ฝ่าเหืองทอง และอำนวยการพิมพ์ ปฎิพัทธ์ ฝ่าพวงศ์ (2563)

ที่ผ่านมานักวิชาการไทยเน้นการศึกษาวรรณกรรมของออร์เวลล์ 2 เรื่อง ได้แก่ *แอนิมอล ฟาร์ม* และ *1984* เพราะสื่อมุมมองเกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างชนชั้นและเจตนาของผู้เขียนในการต่อต้านระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จอย่างตรงไปตรงมา ตัวอย่างงานวิจัยเกี่ยวกับวรรณกรรม 2 เรื่องดังกล่าว ได้แก่ “บทวิเคราะห์วรรณกรรม 1984 : ว่าด้วยการวิพากษ์สังคมการเมืองไทย” ของ ธูพล ทองอินทราช (2558) “การใช้อำนาจของชนชั้นปกครองที่ปรากฏในวรรณกรรมของจอร์จ ออร์เวลล์ : กรณีศึกษานวนิยายแปลเรื่อง แอนิมอล ฟาร์ม และเรื่อง หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” ของ ณัฐพล ชลวนารัตน์ (2561) และ “นัยการเมืองใน ‘หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่’ (1984) ของจอร์จ ออร์เวลล์” ของ ศิริชัช

โททัสสะ และเพิ่มศักดิ์ จะเรียกพันธ์ (2565) อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมที่สะท้อนจุดยืนทางการเมือง ตลอดจนมุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างของออร์เวลล์ยังมีอีกหลายเรื่องที่น่าสนใจ โดยนอกจากจะให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมร่วมสมัยแล้ว ยังทำให้เห็นถึงพลวัตในทัศนะเกี่ยวกับชนชั้นล่างของออร์เวลล์ที่เปลี่ยนไปตามวัยและประสบการณ์ชีวิตจากการคลุกคลีอยู่กับชนชั้นล่างในประเทศตะวันออกอย่างพม่าและประเทศตะวันตกอย่างอังกฤษ ฝรั่งเศส และสเปน

มุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างของออร์เวลล์ไม่ได้ทำให้เขากลายเป็นผู้นำทางความคิดหรือบุคคลในอุดมคติในกระบวนการต่อสู้ระหว่างชนชั้น เพราะอย่างที่ ส.ศิริรักษ์ เขียนไว้ในส่วน “คำนำ” ของหนังสือ *โลกของครูสาว* ว่า สิ่งที่ออร์เวลล์ทำเป็นเพียงการ “ยอมรับ รายงานอย่างมีขันติโดยไม่อวดทูลว่า จะสามารถควบคุมกระบวนการต่างๆ ในโลกนี้ได้” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2518, น. 16) คุณูปการของออร์เวลล์จึงอยู่ที่การเป็นตัวอย่างของนักเขียนที่ใช้ผลงานวรรณกรรมมาเป็นเครื่องมือในการรับใช้มนุษย์ โดยเฉพาะในกรณีของชนชั้นล่างในประเทศตะวันตก เขาเปรียบเสมือนแพทย์ที่วินิจฉัยอาการเจ็บป่วยของคนไข้ได้ถูกต้องและรายงานผลออกมาอย่างซื่อสัตย์ แต่ไม่อาจลงมือรักษาได้เนื่องจากขาดอุปกรณ์ มุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างของออร์เวลล์จึงมีประโยชน์ต่อผู้นำทางการเมืองที่มีเจตนาช่วยเหลือและพัฒนาชนชั้นล่างอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นการเมืองที่เพียงอาศัยชนชั้นล่างเป็นฐานในการอำนวยความสะดวกแก่ตนเองและพรรคพวก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษามุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างในวรรณกรรมแปลของจอร์จ ออร์เวลล์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ข้อมูลจากเอกสาร และดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน **ขั้นตอนที่ 1** เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วน คือ ข้อมูลเกี่ยวกับวรรณกรรมแปลของออร์เวลล์ที่ประกอบด้วย 7 เรื่องและข้อมูลเกี่ยวกับระบบชนชั้น ทั้งนี้ ได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มคนในสังคม ตลอดจนมุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างจากนักวิชาการตะวันออกและนักวิชาการตะวันตกรวมถึงออร์เวลล์ด้วย **ขั้นตอนที่ 2** เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับชนชั้นล่างในวรรณกรรมแปลของออร์เวลล์ ทำให้เห็นถึงมุมมองของเขาเกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ กล่าวคือ ชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคมเป็นกลุ่มที่น่าสนใจ แต่ขณะเดียวกันก็มีลักษณะเจ้าเล่ห์และขาดวิสัยทัศน์ ข้อดีของชนชั้นล่างในประเทศตะวันตก คือ ความขยันและความมีน้ำใจ แต่มีข้อจำกัด คือ ความเจ้าเล่ห์ การไม่มีระเบียบวินัย การขาดวิสัยทัศน์ และความโอหัง และ **ขั้นตอนที่ 3** เป็นการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ แบ่งเป็น 2 หัวข้อใหญ่ ได้แก่ มุมมองของออร์เวลล์เกี่ยวกับชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคมและมุมมองของออร์เวลล์เกี่ยวกับชนชั้นล่างในประเทศตะวันตก

การทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับชนชั้นล่าง

ปรีดี พนมยงค์ อธิบายที่มาของคำว่า “ชนชั้น” หรือ “class” ในภาษาอังกฤษว่า “ในทางยุโรปนั้นปรัชญาเมธีได้อาศัยหลักของชาวโรมันซึ่งจำแนกบุคคลเพื่อรับใช้สังคมในกองทัพ เรียกเป็นภาษาละตินว่า *classis* (คลาสสิส) ซึ่งภาษาอังกฤษแปลงมาเป็น *class* (คลาส) และท่านที่นิยมแบบยุโรปได้แปลเป็นไทยว่า ‘ชนชั้น’ ” ตลอดจนให้ความรู้เกี่ยวกับความเป็นมาของการแบ่งชนชั้นว่า “ในสังคมปฐมสหการ สมาชิกทั้งหลายร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันฉันทันพี่น้อง ฐานะและวิถีดำรงชีพของสมาชิกแห่งสังคมจึงไม่แตกต่างกัน ดังนั้น ภาวะแห่งการที่จะแบ่งแยกออกเป็นวรรณะหรือฐานันดรหรือชนชั้นจึงไม่มี ในสังคมทาส คักดินา ธนानุภาพ ซึ่งสมาชิกในสังคมมีฐานะและวิถี

ดำรงชีพต่างๆ กัน สมาชิกในสังคมก็แบ่งแยกออกเป็นวรรณะหรือฐานันดรหรือชนชั้นต่างๆ” (ปรีดี พนมยงค์, 2567, น. 77-78)

ศิริพร ยอดกมลศาสตร์ (2540, น. 143) ให้ข้อมูลว่า มาร์กซ์เป็นคนเสนอแนวคิดระบบชนชั้นในสังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมตะวันตกในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 มีหลักใหญ่อยู่ที่ความสัมพันธ์ทางการผลิต ผลประโยชน์ การมีอำนาจที่เกิดจากปัจจัยการผลิต และโลกทัศน์ของแต่ละกลุ่มคน การที่มาร์กซ์พิจารณาฐานะของบุคคลจากพฤติกรรมทางเศรษฐกิจทำให้สามารถแบ่งคนออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ชนชั้นนายทุนในฐานะผู้ครอบครองทุนหรือปัจจัยการผลิต และชนชั้นแรงงานซึ่งเป็นกลุ่มที่ปราศจากปัจจัยการผลิต ต้องขายกำลังแรงงานเพื่อแลกกับรายได้ ความขัดแย้งที่สืบเนื่องจากความครอบงำของชนชั้นนายทุนและการดิ้นรนต่อสู้ของชนชั้นแรงงานเป็นประเด็นหลักในความสัมพันธ์ระหว่างพลเมือง และเป็นพลังขับเคลื่อนให้สังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมมีพลวัตอย่างต่อเนื่อง

อันที่จริง การแบ่งแยกกระหว่างกลุ่มชนไม่เพียงเกิดขึ้นในสังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมตะวันตกหรือในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 อย่างเดียว หากมีความเป็นมาอันยาวนานและอาจสืบย้อนกลับไปได้ถึง 3,000 ปี รุสตั้ม หวันสุ (2563, น. 165-167) กล่าวว่า แนวคิดเรื่องการแบ่งวรรณะปรากฏครั้งแรกในคัมภีร์พระเวทในปุรุษสุกตะ ซึ่งเรียบเรียงขึ้นเมื่อ 1,200-1,000 ปีก่อนคริสตกาล วรรณะมีต้นกำเนิดมาจากอวัยวะ 4 ส่วนของพระพรหม และมีหน้าที่แตกต่างกัน วรรณะพราหมณ์กำเนิดจากพระโอษฐ์ (ปาก) มีหน้าที่สวดมนต์และให้คำปรึกษาแก่กษัตริย์ ประกอบด้วยนักบวชและนักปราชญ์ วรรณะกษัตริย์กำเนิดจากพระอุระ (อก) มีหน้าที่สู้รบ ป้องกันหรือขยายอาณาจักร ปกครองบ้านเมือง และเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ประกอบด้วยนักปกครองและนักรบ วรรณะแพศย์กำเนิดจากพระเพลา (ตัก) เป็นกลุ่มแสวงหาทรัพย์ที่ประกอบด้วยพ่อค้าและเกษตรกร ส่วนวรรณะศูทรกำเนิดจากพระบาท (เท้า) ประกอบด้วยกรรมกร ลูกจ้าง และผู้ใช้แรงงาน และมีหน้าที่รับใช้สามวรรณะแรก ในระบบจตุรวรรณะดังที่กล่าวมา พราหมณ์ กษัตริย์ และแพศย์สืบเชื้อสายจากอริยะที่เป็นคนผิวขาว ขณะที่ศูทรเป็นชาวพื้นเมืองในชมพูทวีปที่มีผิวสีดำ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช กล่าวว่า การที่อริยะเข้ามาอาศัยปะปนกับชาวพื้นเมืองเป็นต้นเหตุนำไปสู่การแบ่งแยกทางสีผิว นอกจากวรรณะทั้งสี่ดังกล่าวข้างต้นแล้ว ชมพูทวีปยังมีกลุ่มชนที่เรียกว่า “จัณฑาล” ซึ่งถูกมองว่า ต่ำต้อยและอยู่นอกสังคมเพราะไม่มีวรรณะ จัณฑาลประกอบด้วยทาสที่เป็นชาวพื้นเมือง ชาวอริยะที่สามเริหรือภรรยาเป็นทาส และลูกที่เกิดจากการแต่งงานข้ามวรรณะ เนื่องจากคำว่า “วรรณะ” แปลตรงๆ ว่า “สีแห่งผิวกาย” ความเหลื่อมล้ำในสังคมฮินดูยุคพระเวทจึงสืบเนื่องจากปัญหาเรื่องสีแห่งผิวกายโดยแท้ (ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช, 2556, น. 6-13)

แนวคิด “วรรณะ” และ “ชนชั้น” แม้จะปรากฏในบริบทที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การแบ่งวรรณะมีขึ้นในสังคมฮินดูเมื่อ 3,000 กว่าปีก่อน ส่วนแนวคิดระบบชนชั้นมีขึ้นในสังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมตะวันตกช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 แต่หลักสำคัญของแนวคิดทั้งสองมีความใกล้เคียงกัน คือ เป็นการแบ่งกลุ่มคนโดยมีความแตกต่างบางอย่างเป็นหลักยึด ในกรณีของสังคมฮินดูยุคพระเวท ความแตกต่างด้านสีผิวทำให้เกิดการแบ่งแยกกระหว่างกลุ่มที่สืบเชื้อสายอริยะกับชาวพื้นเมือง ขณะที่สังคมทุนนิยมอุตสาหกรรมมีการแบ่งแยกกระหว่างนายทุนที่เป็นฝ่ายครอบครองปัจจัยการผลิตกับผู้ใช้แรงงาน นักวิชาการไทยที่มองประเด็น “วรรณะ” และ “ชนชั้น” ในมุมมองกว้างและสามารถเชื่อมโยงกันได้ คือ ปรีดี พนมยงค์ ดังที่เขาเขียนไว้ในหนังสือ *ความเป็นอนิจจังของสังคม* ว่า “วรรณะหรือฐานันดรหรือชนชั้นซึ่งแปลมาจากศัพท์อังกฤษ class นั้น เป็นการแบ่งสมาชิกแห่งสังคมตามฐานะและวิธีการดำรงชีพแห่งสภาพความเป็นอยู่ทางชีวปัจจัยในสังคม” (ปรีดี พนมยงค์, 2567, น. 77)

ว่าด้วยมุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่าง ปรีดี พนมยงค์ (2567, น. 79) ให้ข้อมูลว่า เนื่องจากนักรบในกองทัพโรมันต้องมีอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่เป็นของตัวเอง คนที่มีสมบัติมากจึงกลายเป็นชนชั้นสูงและคนมีสมบัติน้อยต้องอยู่ในลำดับที่ต่ำลงมา ส่วนกลุ่มที่ไม่มีสมบัติใดๆ นั้น การจะรับใช้สังคมได้ต้องอาศัยช่องทางที่มีลูกอย่างเดียว ในภาษาละตินเรียก ลูกว่า “proles” (โปรเลส) และเป็นที่มาของคำว่า “proletarius” (โปรเลตารีอัส) ที่แปลว่า “ชนชั้นผู้ไร้สมบัติ” ภาษาฝรั่งเศสออกเสียงว่า “proletariat” (โปรเลตารีอาต์) ส่วนภาษาอังกฤษออกเสียงว่า “โพรลีตารีเยต” นักวิชาการไทยส่วนใหญ่แปลคำๆ นี้ว่า “ชนชั้นกรรมาชีพ” แต่ ปรีดี พนมยงค์ ไม่เห็นด้วย โดยมองว่า “ควรแปลว่า

ชนชั้นไร้สมบัติหรือวรรณะผู้ไร้สมบัติ” ขณะที่ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2543, น. 4-5) ให้ความรู้ไว้ว่า ก่อนที่อริยะจะเข้าไปตั้งถิ่นฐาน ชมพูทวีปมีเพียง 2 ชั้น ได้แก่ ชั้นสูงและสามัญชน ฤคเวทเรียกชั้นสูงว่า “กษัตริย์” และใช้คำว่า “วีศ” เพื่อสื่อถึงสามัญชน สภาพดังกล่าวใกล้เคียงกับสังคมอื่นๆ ในสมัยโบราณ เช่น สังคมกรีกแบ่งคนออกเป็นชั้นสูงและชั้นสามัญ เช่นเดียวกับสังคมไทยสมัยก่อนที่มีเพียงเจ้าและไพร่เท่านั้น

แนวคิดของมาร์กซ์แม้จะได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 กระนั้นก็มีนักวิชาการหลายกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับเขา ทำให้เกิดมุมมองเกี่ยวกับการแบ่งชนชั้นแบบอื่นๆ เช่น มีการแบ่งคนในสังคมออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ “ชนชั้นสูง” เป็นกลุ่มที่มีหลักทรัพย์และรายได้สูง “ชนชั้นกลาง” เป็นกลุ่มที่มีหลักทรัพย์และรายได้ระดับปานกลาง และ “ชนชั้นต่ำ” เป็นกลุ่มที่มีหลักทรัพย์และรายได้ต่ำ คนที่ถูกจัดอยู่ใน “ชนชั้นต่ำ” หรือ “ชนชั้นกลาง” นั้น อนุมานได้ว่า เป็นผู้ใช้แรงงานหาเช้ากินค่ำด้วยความลำบากและคุณภาพชีวิตไม่ดีเท่าที่ควร คนกลุ่มนี้ยังถูกเหมารวมว่า ส่ำสอนทางเพศและแทบไม่ต่างอะไรกับสัตว์ (ดลสม เจริญธรรม, 2559, น. 7) ไม่เพียงเท่านั้น แมกซ์ เวเบอร์ นักเศรษฐศาสตร์การเมืองและสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ยังพิจารณาการแบ่งชนชั้นจากมิติทางสังคม คือ กลุ่มสถานภาพที่บุคคลเป็นสมาชิก และมิติทางการเมืองจากการแบ่งปันอำนาจ ทำให้สามารถแบ่งคนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ชนชั้นอภิสิทธิ์ แรงงานปกขาว ชนชั้นนายทุนน้อย และชนชั้นผู้ใช้แรงงาน (ศิริพร ยอดกมลศาสตร์, 2540, น. 143-144) ขณะที่ดับเบิลยู ลอยด์ วอร์เนอร์ นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน พิจารณาประเด็นรายได้ ความมั่นคง การศึกษา และอาชีพ ทำให้สามารถแบ่งพลเมืองออกเป็น 6 กลุ่ม ได้แก่ ชนชั้นสูงระดับสูง ชนชั้นสูงระดับต่ำ ชนชั้นกลางระดับสูง ชนชั้นกลางระดับต่ำ ชนชั้นต่ำระดับสูง และชนชั้นต่ำระดับต่ำ (ดลสม เจริญธรรม, 2559, น. 8)

ออร์เวลล์เป็นนักเขียนที่สนใจการเมืองและปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมร่วมสมัย โดยเฉพาะในประเด็นการแบ่งแยกระหว่างชนชั้น การประมวลผลงานวรรณกรรมของออร์เวลล์ทำให้ทราบว่า ทศนะเกี่ยวกับระบบชนชั้นของเขาเป็นการผสมผสานกันระหว่างแนวคิดของมาร์กซ์กับกลุ่มนักวิชาการที่ต่อต้านมาร์กซ์ แม้ออร์เวลล์จะไม่สนใจความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนกับปัจจัยการผลิต แต่เขาก็ให้ความสำคัญกับประเด็นเศรษฐกิจโดยเฉพาะเรื่องรายได้ ในมุมมองของออร์เวลล์ สังคมประกอบด้วย 3 ชั้น ได้แก่ ชนชั้นสูง (The High) ชนชั้นกลาง (The Middle) และชนชั้นต่ำ (The Low) และเมื่อพูดถึงชนชั้นที่มีฐานะต่ำสุดในสังคม ออร์เวลล์เน้นประเด็นรายได้ โลกทัศน์ และความสนใจที่ชนกลุ่มนี้มีต่อปัญหาในสังคมร่วมสมัย เขาใช้คำที่สื่อถึงชนชั้นต่ำสุดในสังคมว่า “The Low” ซึ่งรัศมี เผ่าเหลืองทอง และอานวยชัย ปฏิพัทธ์เผ่าพงศ์ แปลเป็นภาษาไทยว่า “ชนชั้นต่ำ” เพื่อให้สอดคล้องกับคำว่า “ชนชั้นสูง” และ “ชนชั้นกลาง” อย่างไรก็ตาม พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้กำหนดความหมายของคำว่า “ต่ำ” และ “ล่าง” ไว้ว่า “*ต่ำ* ว. ตรงข้ามกับสูง, มีระดับด้อยหรือน้อยกว่าปกติ เช่น ความดันโลหิตต่ำ *ต่ำช้า* ว. เลวทราม” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 497) และ “*ล่าง* ว. อยู่ในที่หรือฐานะต่ำกว่าสิ่งที่อ้างอิง, ถัดไปข้างใต้ เช่น พื้นล่าง ชั้นล่าง ข้างล่าง อยู่ล่าง” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556, น. 1052) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำว่า “ชนชั้นล่าง” แทนคำว่า “ชนชั้นต่ำ” เนื่องจากคำว่า “ล่าง” สื่อถึงฐานะทางสังคมของบุคคลอย่างเดียว ขณะที่คำว่า “ต่ำ” อาจทำให้เชื่อมโยงไปถึงความหย่อนในทางศีลธรรมด้วย

ผลการวิจัย

เนื่องจากผลงานของออร์เวลล์ทุกเรื่องเกิดจากประสบการณ์ชีวิตจริง มุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างของเขาที่สะท้อนผ่านวรรณกรรมประเภทบันเทิงคดีและประเภทสารคดีจึงมีความสอดคล้องกันและเป็นเอกภาพ อนึ่ง การที่ออร์เวลล์พิจารณาชนชั้นล่างจากรายได้ โลกทัศน์ และความสนใจในปัญหาของสังคมร่วมสมัย ทำให้กลุ่มชนชั้นล่างในวรรณกรรมแปลของเขามีความหลากหลาย ประกอบด้วย ชาวพม่า ชาวอินเดีย และชาวจีนอพยพในนวนิยายเรื่อง *พม่ารำลึก* ความเรียงเรื่อง *ยิงช้าง* และ *การแขวนคอ* กลุ่มนักเรียนที่ผู้ปกครองไม่มีเงินจ่ายค่าเล่าเรียนใน *โลกของครูสาว* สรรพสัตว์ที่เป็นตัวแทนของผู้ใช้แรงงานใน *แอนิมอล ฟาร์ม* ตลอดจนชาวไอชนเนย์ที่ไม่ใช่สมาชิกพรรคในนวนิยายเรื่อง *1984* ด้านสารคดีนั้น *ความจนกับคนจรในปารีสและลอนดอน* สะท้อนมุมมองของออร์เวลล์เกี่ยวกับ

ผู้ใช้แรงงานในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และกลุ่มคนจรในกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ขณะที่ *แต่คาทาโลเนีย* ให้ความรู้เกี่ยวกับทหารอาสาสมัครทั้งที่เป็นชาวสเปนและชาวต่างชาติในสงครามกลางเมืองสเปน

1. มุมมองของออร์เวลล์เกี่ยวกับชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคม

ออร์เวลล์ได้สัมผัสกับชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคมครั้งแรกเมื่อเขาเป็นตำรวจจักรวรรดิในประเทศพม่า ระหว่าง ค.ศ. 1922-1927 ประสบการณ์ตลอดระยะเวลา 5 ปีดังกล่าวทำให้ออร์เวลล์ตระหนักถึงข้อดีและข้อจำกัดของชนกลุ่มนี้อย่างลึกซึ้ง อย่างไรก็ตาม การที่พม่าตกอยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษย่อมมีผลต่อลักษณะบางอย่างที่เป็นข้อจำกัดของชาวพื้นเมือง ซึ่งอาจไม่แสดงออกถ้าหากชนกลุ่มนี้อยู่ในบริบทอื่น เช่น การเป็นพลเมืองในประเทศเอกราชหรือการมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับชาวตะวันตก

1.1 ข้อดีของชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคม

ความมีน้ำใจเป็นคุณลักษณะที่ชาวอาณานิคมแสดงออกอย่างเสมอต้นเสมอปลาย ในนวนิยายเรื่อง *พม่ารำลึก* ชาวพม่า ชาวจีนอพยพ และคนรับใช้ชาวอินเดียต่างแสดงน้ำใจต่อพลอร์รี่ หนุ่มอังกฤษวัย 35 ปีที่ทำธุรกิจป่าไม้ในเมืองแจ๊คตะดา รวมถึงชาวตะวันตกที่เข้ามาใช้ชีวิตอยู่ในพม่า พลอร์รี่มีเพื่อนรับใช้ชาวพื้นเมืองชื่อหม่องซังหละ แต่เรียกสั้นๆ ว่า โกสะหล่า โดยทำงานกับเขาตั้งแต่วันแรกที่เดินทางมาถึงพม่า สิ่งหนึ่งที่ทำให้โกสะหล่าและพลอร์รี่เข้ากันได้ง่าย คือ ทั้งสองอายุห่างกันไม่ถึงเดือน เคยเดินเที่ยวยีนกและร่วมบุกป่าตั้งค่ายมาด้วยกันนับพันครั้ง ในฐานะบ่าวรับใช้ โกสะหล่าพยายามเสาะหาผู้หญิงมาบำเรอ นาย ช่วยยืมเงินจากคนจีนที่ออกเงินกู้ และคอยหาไปนอนเวลานายเมาไม่ได้สติ เนื่องจากโกสะหล่าเคยแต่งงานมีภรรยา 2 คนและมีลูกแล้ว 5 คน แตกต่างกับพลอร์รี่ที่ยังเป็นหนุ่มโสด พลอร์รี่ “จึงยังคงเป็นเด็กหนุ่มอยู่ในสายตาของโกสะหล่า” นอกจากความรักความเอ็นดูเจ้านายซึ่งโกสะหล่ามองว่า ยังเป็นเด็กและอ่อนต่อโลกนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างชายทั้งสองยังมีลักษณะเป็นความจงรักภักดี ตลอดจนเป็นความสงสารที่คนมีรูปลักษณ์สมบูรณ์มีต่อคนที่รูปลักษณ์มีตำหนิ “เขาไม่ยอมให้ใครแย่งหน้าที่บริการนายที่โต๊ะอาหารหรือแบกปืนให้นายหรือคอยจับหัวม้าไว้ให้เวลานายจะขึ้นขี่ เวลาออกเดินป่าก็ให้นายขี่หลังข้ามลำธาร โกสะหล่าออกจะสงสารนายอยู่ ส่วนหนึ่งก็เพราะคิดว่า นายยังเด็กและถูกหลอกได้ง่ายๆ ส่วนหนึ่งเพราะปานที่ใบหน้าของนายซึ่งโกสะหล่าเห็นว่า ช่างน่าแขยงนัก” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 85)

นอกจากโกสะหล่าที่ดูแลพลอร์รี่อย่างใกล้ชิดในฐานะคนรับใช้ พลอร์รี่ยังได้รับความเอาใจใส่จากชาวพม่าที่เป็นผู้ใหญ่บ้านในครั้งพอลิซาเบธ หลานสาวนักธุรกิจป่าไม้คนหนึ่งที่เขาปรารถนาจะแต่งงานด้วย ออกไล่สัตว์ป่า ทัณฑ์ที่เห็นชาวยุโรป 2 คนเดินเข้ามา ผู้ใหญ่บ้านก็รีบขึ้นไปจัดระเบียบบนเรือนด้วยการใช้เท้าเหยียบขาที่กำลังนอนหลับในระเบียบให้หลีกไปทางอื่น จากนั้นหันมาคารวะชาวยุโรปอีกครั้งพลางเชื้อเชิญให้เข้ามาข้างใน เนื่องจากผู้ใหญ่บ้านและครอบครัวได้จัดเตรียมที่นั่งอย่างสมเกียรติให้แก่แขกไว้ในบ้าน แต่ด้วยอคติของพอลิซาเบธที่มีต่อชาวพื้นเมืองพม่ามาตั้งแต่ต้น เธอจึงไม่ยอมเข้าบ้านและอยากให้นำน้ำแก้ออกมาตั้งที่ระเบียง การต้องเคลื่อนย้ายเก้าอี้ตามใจพอลิซาเบธจึงดำเนินไปอย่างทุลักทุเล จากนั้นผู้ใหญ่บ้านก็ออกมาพร้อมพาน้ำชา กล้วยลูกยวาสีเขียวสดหนึ่งหวี และบุหรี่ยี่ห้อหมวล แต่ครั้นจะรินชาให้ พอลิซาเบธก็สั่งหน้าปฏิเสธ ผู้ใหญ่บ้านจึงตกรอกอยู่ในอาการประหม่า ท่าทางเก้อ และได้แต่เอามือถูจมูกแก้เขิน เขาพยายามเอาใจแขกอีกครั้งด้วยการถามพลอร์รี่ว่า “ตะขิ่นมะ [นายหญิง] ต้องการนมใส่น้ำชาหรือไม่ แก ได้ยินมาว่า คนยุโรปดื่มน้ำชาใส่นม ถ้าต้องการก็จะให้ชาวบ้านไปจับวัวมารีดนมให้” การที่พอลิซาเบธปฏิเสธน้ำชาของผู้ใหญ่บ้านเกิดจากความรังเกียจชาวพื้นเมือง แต่ในความเป็นจริงเธอกำลังกระหายน้ำ จึงขอให้พลอร์รี่ใช้คนนำน้ำโซดาที่โกสะหล่าเตรียมใส่กระเป่าหิ้วติดมาให้ การกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อจิตใจของเจ้าบ้านอย่างมาก “เมื่อเห็นเช่นนั้นผู้ใหญ่บ้านก็รู้สึกผิดว่า ตนตระเตรียมรับรองอาคันตุกะได้ไม่ดีพอ แกขอตัวเข้าข้างในบ้าน ปล่อยให้คนยุโรปอยู่ที่ระเบียงกันตามลำพัง” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 257)

ประเทศพม่าในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 นอกจากชาวตะวันตกที่เป็นฝ่ายปกครองและชาวพม่าผู้เป็นเจ้าของดินแดนแล้ว ยังมีกลุ่มชาวจีนที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากถิ่นฐาน ใน *พม่ารำลึก* พลอร์รี่ได้ผูกมิตรกับครอบครัว

ลี้เอ็กที่เป็นชาวจีนอพยพและมักจะไปมาหาสู่กันเป็นประจำ ครั้งหนึ่งเขาพาอิลิซาเบ็ธไปเยี่ยมลี้เอ็กด้วยหวังว่า เธอจะซาบซึ้งในวิถีชีวิตของชาวพื้นเมืองเช่นเดียวกับเขา เมื่อลี้เอ็กเห็นชาวยุโรปเดินเข้ามาาก็ลี้เอ็กจัดการต้อนรับ สาวพม่าร่างอ้วนหน้ากลม 2 คนซึ่งพลอร์คิดว่า น่าจะเป็นภรรยาบ่อยของลี้เอ็กช่วยกันยกเก้าอี้และกาน้ำชาออกมาพร้อมกัน ส่วน “พ่อเฒ่าเอาช็อกโกแลตออกมากล่องหนึ่งและกำลังแกะฝาเปิดพลาจยัมแบบผู้ใหญ่เอ็นดูเด็ก” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 208) แม่เจ้าบ้านจะแสดงไมตรีจิตอย่างกระตือรือร้นแต่อิลิซาเบ็ธกลับไม่สบอารมณ์ที่ต้องเข้ามาอยู่ในทะเลเดียวกันกับชาวพื้นเมือง ต่อมาเกิดเหตุการณ์ที่เด็กน้อยคนหนึ่งคลานมาดูถ่วงงองและรองเท้าของอิลิซาเบ็ธด้วยความอยากรู้อยากเห็น แต่พอเงยหน้าขึ้นและประสบใบหน้าชาวๆ ของชาวยุโรป 2 คน เด็กก็ตกใจร้องไห้และเริ่มฉี่รดพื้นสำหรับชาวตะวันตกในสมัยนั้น การที่เด็กร้องไห้หรือฉี่รดพื้นถือเป็นเรื่องปกติ แต่เมื่อเห็นปฏิกิริยาของอิลิซาเบ็ธที่มีแต่ความรังเกียจ ชาวพื้นเมืองต่างรู้สึกอับอายและพากันโทษเด็ก อิลิซาเบ็ธก็ไม่รักษามารยาทใดๆ ลูกขึ้นเดินออกนอกบ้านอย่างรวดเร็วโดยมีพลอร์เดินตามไปที่ถนน ปลอ่ยให้เจ้าบ้านจมอยู่กับความไม่สบายใจฝ่ายเดียว “ลี้เอ็กและคนอื่นๆ มองตามไปด้วยความไม่สบายใจ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 211)

เมืองอาณานิคมของอังกฤษในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 มีการตั้งสโมสรแทบทุกแห่งเพื่อเป็นพื้นที่ให้ชาวตะวันตกที่มารับราชการและทำธุรกิจได้พบปะสังสรรค์กัน เจ้ากัตะดา เมืองที่พลอร์เข้ามาทำธุรกิจป่าไม้ก็เช่นเดียวกัน แม้สโมสรเมืองเจ้ากัตะดาจะมีสมาชิกไม่มาก แต่เนื่องจากเป็นที่รวมตัวของชาวตะวันตกจึงเปรียบเสมือนสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ในสายตาของชาวพื้นเมือง หัวหน้าคนรับใช้สโมสรเป็นชาวทมิฬ เขาพยายามบริการทุกคนอย่างไม่ขาดตกบกพร่องและเอาใจเจ้านายด้วยการฝึกสำนวนภาษาให้ใกล้เคียงกับคนอังกฤษ ครั้งหนึ่งเอลลิสผู้จัดการบริษัทป่าไม้เอ่ยถามถึงน้ำแข็งที่เหลืออยู่ในสโมสร หัวหน้าคนรับใช้ก็ตอบเป็นภาษาอังกฤษอย่างสุภาพเรียบร้อยว่า “ลี้เอ็กสิบลบอนด์ขอรับ ผมว่า คงพอใช้แค่วันนี้เท่านั้น พักนี้ผมพบว่า ยากเหลือเกินที่จะเก็บน้ำแข็งไม่ให้ละลาย” เอลลิสเป็นคนอารมณ์ร้อนและมีอคติต่อชาวพื้นเมืองอย่างรุนแรง จึงมองเรื่องที่คนรับใช้พูดสำนวนภาษาที่ใกล้เคียงกับเจ้าอาณานิคมว่า เป็นเรื่องไม่เหมาะสมและอาจเอื้อม “อย่าเลือกพูดแบบนี้ได้ไหม ทำเอ๋ย หน้อย ‘ผมพบว่ายากเหลือเกิน?!’ แดกพจนานุกรมเข้าไปหรือไง? ‘นายครับ น้ำแข็งเก็บไม่อยู่’ - นีลี แก่น่าจะพูดแบบนี้ เราเห็นจะต้องไล่ให้หมอนี้ออกไปเสียแล้ว ถ้ามันซักจะพูดอังกฤษได้ดีเกินไป คนใช้พูดอังกฤษนี้ ฉันทนไม่ได้ แก่ได้ยีนใหม่ บ่อย?” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 39-40)

จากเนื้อหาที่ปรากฏในนวนิยายเรื่อง *พม่ารำลึก* พลอร์ได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างดีจากโกสะหล่าที่เป็นคนรับใช้และจากผู้ใหญ่บ้านในครั้งที่เขาและอิลิซาเบ็ธออกล่าสัตว์ป่า ส่วนความมีน้ำใจของลี้เอ็กซึ่งเป็นชาวจีนอพยพมีขึ้นในลักษณะความเอ็นดูที่ผู้ใหญ่มีต่อเด็ก ในกรณีของหัวหน้าคนรับใช้ชาวทมิฬนั้น เขาพยายามแสดงน้ำใจด้วยการทำหน้าที่บริการอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง ตลอดจนการฝึกภาษาอังกฤษให้มีสำเนียงที่ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษา ความมีน้ำใจของชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคมดังที่กล่าวมา ยังสามารถตีความในเชิงการรู้มารยาท การสำรวมกิริยาและการวางตนเมื่อต้องปฏิสัมพันธ์ต่อบุคคลที่มีสถานภาพสูงกว่า ประจักษ์ในตอนที่หัวหน้าคนรับใช้ชาวทมิฬฝึกใช้สำนวนภาษาอังกฤษที่สุภาพและแสดงถึงการเป็นผู้มีการศึกษา แต่เอลลิสกลับมองความพยายามดังกล่าวเป็นการเทียบตนให้เทียมเท่ากับชนชั้นเจ้านาย หากพิจารณาประเด็นนี้ตามทฤษฎีว่าด้วยภาคปฏิบัติทางสังคมของ ปีแอร์ บูร์ดิเยอ (Pierre Bourdieu) (ปีแอร์ บูร์ดิเยอ, ม.ป.ป.) ที่มองว่า ภาษาไม่ใช่เครื่องมือในการสื่อสารที่ไร้เดียงสา แต่เป็นกลไกในการสร้างความแตกต่าง การครอบงำ และความรุนแรง ดังนั้น รูปแบบหรือวิธีการที่ภาษาถูกใช้ ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนพูด รูปแบบของการพูด บริบทที่พูด และวิธีการพูด ล้วนเกี่ยวข้องกับภาคปฏิบัติทางสังคม ภาษาจึงถือเป็นกลไกควบคุมทางสังคมแบบหนึ่ง จะเห็นได้ว่า ภาษาได้เข้ามาเป็นเครื่องมือในการแสดงอำนาจจากเหตุการณ์ใน *พม่ารำลึก* โดยเป็นทั้งเครื่องมือแสดงอำนาจทางชนชั้นในมุมมองของเอลลิสและเป็นเครื่องมือแสดงการต่อสู้ต่อรองทางชนชั้นในมุมมองของหัวหน้าคนรับใช้ชาวทมิฬ ความพยายามของหัวหน้าคนรับใช้ชาวทมิฬที่ใช้ภาษาอังกฤษให้ดีและได้มาตรฐานตามที่คนอังกฤษพูดกันนั้น นอกจากจะเป็นการแสดงน้ำใจต่อเจ้านายแล้ว ยังสื่อถึงการเป็นผู้มีการศึกษาไม่ใช่ชนชั้นล่างที่ต่ำต้อยและไม่รู้หนังสืออย่างที่ชาวอังกฤษเข้าใจ

เป็นเรื่องยากที่จะคะเนได้ว่า หากชาวพื้นเมืองอยู่ในบริบทอื่น เช่น เป็นพลเมืองในประเทศเอกราชและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกับชาวตะวันตก การแสดงน้ำใจต่อคนต่างชาติจะมีขึ้นในรูปแบบเดียวกับที่ผู้เขียนนำเสนอในนวนิยายเรื่อง *พม่ารำลึก* หรือไม่ ด้วยสถานะของชนกลุ่มนี้ที่อยู่ใต้การปกครองของอังกฤษ การแสดงออกถึงความมีน้ำใจและการเอาใจใส่สายจึงเป็นไปในลักษณะต้องทำให้อีกฝ่ายพึงพอใจ สถานภาพที่เป็นชาวพื้นเมืองจึงเป็นตัวกำหนดไม่ให้นักกลุ่มนี้มีการแสดงออกในด้านลบแก่เจ้าอาณานิคม แม้จะถูกรังเกียจและต้องทนรับกับความประพฤตินี้ไม่เคารพในความเป็นมนุษย์อย่างเสมอกันก็ตาม

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมของชาวตะวันตกในพม่าตามแนวคิดการเหยียดเชื้อชาติ (racism) หรือความลำเอียงทางเชื้อชาติ (ethnocentrism) (พีเชอ สบายพันธ์, 2564, น. 252-254) จะเห็นได้ว่า ชาวอังกฤษที่มาอยู่ในประเทศพม่าช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 มองความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับชาวพื้นเมืองว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ที่อยู่ใต้การปกครอง และระหว่างเจ้านายกับคนรับใช้ แนวคิดนี้ส่งผลโดยตรงต่อทัศนคติที่ตัวละครชาวอังกฤษมีต่อตัวละครชาวพื้นเมือง เช่น ในเรื่องทีโอดีซาเบธและเอลลิสแสดงความรักเกียจชาวพื้นเมืองอย่างเปิดเผย ฯลฯ ดังนั้น ในสายตาของเจ้าอาณานิคม ชนพื้นเมือง คือ ความเป็นอื่น โดยเป็นอื่นไม่เพียงเพราะความแตกต่างอย่างเดียว ทว่ายังเกิดจากฐานะที่ต่ำกว่าด้วย

1.2 ข้อจำกัดของชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคม

ควบคู่กับความมีน้ำใจดังกล่าวข้างต้น ชาวพื้นเมืองก็มีข้อจำกัด ได้แก่ ความเจ้าเล่ห์และการขาดวิสัยทัศน์ โดยปรากฏในนวนิยายเรื่อง *พม่ารำลึก* ตลอดจนความเรียง 2 เรื่อง คือ *ยั้งช้าง* และ *การแขวนคอ*

1.2.1 ความเจ้าเล่ห์

ลักษณะเจ้าเล่ห์ของชาวพื้นเมืองเป็นที่ประจักษ์ในกรณีของมะหละเหม่ม หลิงพม่าที่พลอร์รี่ซื้อมาเป็นเมียเก็บ ความสัมพันธ์ระหว่างพลอร์รี่กับมะหละเหม่มไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรักมาตั้งแต่ต้น แต่ดำรงด้วยความใคร่และผลประโยชน์ พลอร์รี่ต้องการคู่นอนเพราะรู้สึกเหงาจากการใช้ชีวิตในต่างแดนและไม่สามารถเข้ากับชาวอังกฤษที่อยู่ในสโมสรด้วยกัน ฝ่ายมะหละเหม่มก็พอใจกับความสัมพันธ์นี้เนื่องจากทำให้สามารถอวดอ้างกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันว่า เธอมีสามีเป็นชาวตะวันตก นอกจากนั้น ยังช่วยให้ไม่ต้องทำงานหนัก ได้แต่งตัวสวยงาม และมีเงินใช้อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม มะหละเหม่มไม่ใช่ผู้หญิงในอุดมคติ เธอมีซูลับชื่อปะเผซึ่งเป็นน้องชายของโกสละหล่า พลอร์รี่รู้เรื่องนี้ดีและเคยพูดกับเธอตรงๆ ว่า “เธอมีคนรักชาวพม่า” สิ่งที่น่าตำหนิในตัวมะหละเหม่ม คือ แม้จะไม่มีความรักพินใด ๆ กับพลอร์รี่ แต่ด้วยผลประโยชน์เธอก็พร้อมที่จะทำทุกอย่างเพื่อเหนี่ยวรั้งเขา มะหละเหม่มขาดคุณธรรมถึงขั้นเคยใส่ยาเสน่ห์ลงในอาหารของพลอร์รี่ด้วย “...แต่ครั้งยามที่พลอร์รี่ไม่สนใจทอดูบ เธอก็กลับรู้สึกขมขื่นน้อยใจ บางครั้งเธอก็กับเอายาเสน่ห์ไปใส่อาหารของเขา” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 88)

หลังโอดีซาเบธเข้ามาอาศัยในเมืองเจ้ากัตะดา พลอร์รี่ก็ปลื้มตกหลุมรักและปรารถนาที่จะแต่งงานกับเธอ เขาพยายามตัดขาดกับมะหละเหม่มเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่กับคนที่อยู่ในวัฒนธรรมเดียวกัน เมื่อมะหละเหม่มจับน้ำเสียงของพลอร์รี่ได้ว่า ทุกอย่างจบสิ้นลงแล้ว เธอก็แสดงปฏิกิริยาที่พลอร์รี่ไม่เคยเห็นมาก่อน เป็นพฤติกรรมที่มีแต่ความเสแสร้ง ไร้ความจริงใจ และน่าขยะแขยง “เธอแผดเสียงร้องที่ฟังน่าสยองแล้วก้มลงกราบอีก เอาศีรษะโขกพื้น ช่างดูสยดสยอง และสิ่งที่น่าสยดสยองกว่าอะไร สิ่งที่ทำให้หัวใจพลอร์รี่ คือ ความไร้ศักดิ์ศรีอย่างอาย ความต่ำหยาบของอารมณ์ที่แฝงอยู่เบื้องหลังการวิงวอนนี้ ทั้งหมดนี้ไม่มีประกายแห่งความรักให้แก่เขาสักวาบเดียวเลย ที่เธอร้องให้คร่ำครวญตอกขกหัวนี้ก็เพราะเธอต้องสูญเสียฐานะที่เธอเคยมีเมื่อครั้งเป็นเมียเก็บของเขา สูญเสียความเป็นอยู่สะดวกสบาย ไม่ต้องทำงานการ เลื้อยผ้าแพงๆ สวยงาม และอยู่เหนือพวกคนใช้ เรื่องนี้ช่างน่าสมเพชเหลือจะกล่าว หากเธอรักเขา เขาก็อาจไล่เธอไปจากบ้านด้วยความสำนึกผิดน้อยกว่านี้มาก ไร้ความโศกเศร้าอันใดจะขมขื่นไปกว่าความโศกเศร้าชนิดที่ไร้ศักดิ์ศรีโดยสิ้นเชิง” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 247)

แม้พลอร์รี่จะเป็นคนพุดน้อยและไม่ค่อยแสดงออก ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากความไม่มั่นใจในตัวเองเพราะเขามีปานขนาดใหญ่อยู่บนใบหน้าซีกซ้าย แต่เขาก็กลับเป็นคนช่างสังเกตและละเอียดอ่อน ทันทีที่เห็นพฤติกรรมอันน่าสยดสยอง

ของมะหละเหม่ม พลอร์ก็์เข้าใจและทราบสิ่งที่เธอต้องการอย่างแท้จริง เขาตัดความรำคาญด้วยการล้างเอาธนบัตรห้าใบๆ ละสิบลูบียื่นให้ ฝ่ายมะหละเหม่มหลังได้เงินสมความประสงค์แล้วก็เปลี่ยนอากัปภิกิริยาไปอย่างรวดเร็ว เธอ “*รับเงินมายัดใส่อกเสื้ออิงจี๋เย็บๆ น้ำตาของเธอหยุดไหลลงแทบจะทันที*” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 248)

ในความเรียงเรื่อง *ยิงช้าง* (จอร์จ ออร์เวลล์, 2562, น. 188-205) ออร์เวลล์ได้บอกเล่าประสบการณ์ที่เขายิงช้างลากไม้เชือกหนึ่งขณะเป็นตำรวจจักรวรรดิในพม่า เมื่อได้รับแจ้งว่ามีช้างตกมันเข้ามาอาละวาดในหมู่บ้านและเหยียบกุลีชาวทมิฬตายคนหนึ่ง เขาก็รีบขี่ม้าแลบออกเดินทางพร้อมสั่งให้ลูกน้องยืมปืนยาวมาด้วย ออร์เวลล์พบช้างในสภาพที่กำลังกินหญ้าอย่างสงบในระยะห่าง ทำให้เขาตกใจว่า จะไม่ยิงเพราะการยิงช้างสำหรับใช้งานถือเป็นเรื่องใหญ่ในสมัยนั้น อย่างไรก็ตาม เมื่อเห็นออร์เวลล์มาพร้อมกับปืนยาว ชาวพื้นเมืองก็ตามมอล้อมดูกันถึง 2,000 คน แล้วตะโกนโหวกเหวกด้วยความตื่นเต้นว่า ตำรวจอังกฤษกำลังจะยิงช้าง

ทั้งนี้ สาเหตุที่ชาวพื้นเมืองอยากให้ออร์เวลล์ยิงช้างมีอยู่ 2 ประการ อันดับแรก การได้เห็นชาวตะวันตกยิงช้างเปรียบเสมือนการได้ดูเกมกีฬาหรือการแสดงมายากลที่น่าตื่นเต้น หากไม่มีการยิงช้างเกิดขึ้นตามที่ชาวพื้นเมืองคาดหวัง ออร์เวลล์ย่อมถูกตราหน้าว่า ชี้ขลาดและเป็นตัวตลกในสายตาของผู้คนจำนวนมาก แต่ที่สำคัญกว่าทั้งหมดคือ ชาวพื้นเมืองอยากให้ช้างถูกยิงเพื่อแล่นเนื้อมาทำอาหาร ออร์เวลล์จึงตกอยู่ในสภาพที่กลืนไม่เข้าคายไม่ออก ด้านหนึ่งเขาไม่อยากยิงช้างเพราะถือเป็นสมบัติล้ำค่าสำหรับบริษัทป่าไม้ แต่อีกด้านหนึ่งเขาตระหนักได้ว่า หากไม่ยิงช้างตามที่ชาวพื้นเมืองคาดหวัง คักดีศรีของตัวเองรวมถึงเกียรติภูมิของชาวอังกฤษจะถูกกลบหลู้อย่างสิ้นเชิง “*ตอนนี้ผมสำนึกแล้วว่า เมื่อคนผิวขาวกลายเป็นทรราชย่อมเท่ากับเป็นการทำลายเสรีภาพของตนเอง กลายเป็นหุ่นกลวงๆ ที่วางมาด เป็น ซาฮิบ [นาย] ไปตามธรรมเนียมเท่านั้นเพราะสภาวะการปกครองทำให้เขาต้องดำเนินชีวิตไปโดยต้องพยายามสร้างความประทับใจให้กับ ‘คนพื้นเมือง’ และดังนั้น เมื่อเกิดเรื่องวิกฤตตราใดเขาจึงต้องทำตามที่ ‘คนพื้นเมือง’ คาดหวังจากเขา*” เนื่องจากช้างเป็นสัตว์ใหญ่ ไม่อาจตายลงทันทีที่ถูกยิงนัดแรก ออร์เวลล์จึงต้องยิงซ้ำหลายครั้งก่อนจะผลจากฝูงชน ภายหลังมีคนรายงานว่า ช้างตายหลังจากเขาจากไปประมาณครึ่งชั่วโมงและชาวพื้นเมืองก็ได้แบ่งเนื้อกันอย่างสนุกสนาน ตามข้อมูลในหนังสือชีวประวัติของออร์เวลล์ เขาถูกตำหนิอย่างรุนแรงโทษฐานยิงช้างโดยไม่จำเป็น และหลังเกิดเหตุไม่นานก็ถูกย้ายจากเมืองเมาะละเหม่มไปประจำที่เมืองกะตะ เมืองเจียบๆ แห่งหนึ่งในทางตอนเหนือของพม่า (เอ็มม่า ลาร์คิน, 2560, น. 133)

ออร์เวลล์ได้นำเสนอความเจ้าเล่ห์ของชาวพื้นเมืองทั้งในสารคดีและบันเทิงคดีในลักษณะเป็นกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เช่น มะหละเหม่มที่พยายามรักษาความสัมพันธ์กับพลอร์เพราะประโยชน์ทางการเงินและหน้าตาทางสังคม ดังนั้น เมื่อพลอร์ไม่เอาใจใส่ มะหละเหม่มก็พร้อมที่จะใส่ยาเสน่ห์ลงในอาหารของเขา ตลอดจนแสดงพฤติกรรมที่ไม่น่าพิสมัยเพื่อเรียกร้องเงิน ส่วนในความเรียงเรื่อง *ยิงช้าง* การที่ชาวพื้นเมืองพากันมาดูการยิงช้างมากถึง 2,000 คนทำให้ออร์เวลล์ตกที่นั่งลำบาก คือ ไม่ว่าเขาจะตัดสินใจอย่างไรก็ล้วนตกเป็นฝ่ายเสียเปรียบและได้รับผลกระทบฝ่ายเดียว สุดท้ายออร์เวลล์เลือกยิงช้างเพื่อปกป้องคักดีศรีและเกียรติภูมิของชาวตะวันตกทั้งที่รู้ว่า การกระทำดังกล่าวไม่เป็นผลดีต่ออาชีพการงานของเขา ลักษณะเจ้าเล่ห์ของชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคมดังที่กล่าวมาไม่ชัดเจนนักเนื่องจากมีข้อมูลน้อยและมีขึ้นในบริบทของประเทศพม่าเพียงแห่งเดียว อนึ่ง สถานภาพของชาวพื้นเมืองในพม่าที่ถูกกดขี่ข่มเหงโดยเจ้าอาณานิคมอังกฤษย่อมมีผลต่อการแสดงลักษณะนิสัยที่เป็นด้านลบนี้ด้วย เพราะในสายตาของชาวพื้นเมือง ชาวตะวันตกไม่ใช่มิตรแต่เป็นคู่อริ ความเจ้าเล่ห์ของชนชั้นล่างในพม่าจึงอาจมองในมุมที่เป็นการโต้กลับของผู้ที่อยู่ใต้การปกครองต่อผู้ปกครอง ทำให้กรณีตัวอย่างที่ยกมาไม่อาจสรุปให้เป็นภาพแทนของชาวพื้นเมืองทั้งหมดได้

1.2.2 การชาตวิสัยทัศน์

ข้อจำกัดของชาวพื้นเมืองในเรื่องการชาตวิสัยทัศน์แสดงจากที่พวกเขาหมกมุ่นอยู่กับปัญหาเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวันแทนที่จะมุ่งไปประเด็นใหญ่อย่างเรื่องการวางแผนอนาคต ยิ่งไปกว่านั้น ชาวพื้นเมืองในวรรณกรรมแปลของออร์เวลล์หลายคน แม้จะมีโอกาสปรับเปลี่ยนสถานภาพให้ดีขึ้น แต่เนื่องจากความขี้เกียจและการชาตวิสัยทัศน์จึงต้องจมอยู่กับความลำบากยากแค้นตลอดชีวิตอย่างน่าเสียดาย

ใน *พม่ารำลึก* มะหละเหม่และโกสะหล่าเป็นชาวพื้นเมืองที่มีเจ้านายคนเดียวกัน แต่ทั้งสองก็ไม่เคยลงรอยกันได้เนื่องจากความอิจฉา “โกสะหล่าเรียกนางว่า ‘แม่ฉัน’ เพื่อแสดงความรู้สึกขวาง ไม่ใช้ขวางที่ฟลอรีมีเมียเก็บ แต่เขาอิจฉาที่มะหละเหม่มีอิทธิพลในบ้าน” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 85) ส่วนเรื่องที่โกสะหล่ามีภรรยา 2 คนก็ทำให้ครอบครัวของเขามีแต่การทะเลาะเบาะแว้งอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยปกติศึกสองนางจะเกิดขึ้นเมื่อฟลอรีอยู่สำนักงานแต่เขาก็เคยโดนลูกหลงครั้งหนึ่งจากเหตุการณ์ที่โกสะหล่าและภรรยาหลงตีกัน (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 125)

นอกจากนั้น ในความเรียงเรื่อง *การแขวนคอ* ออร์เวลล์ได้นำเสนอเหตุการณ์ที่นักโทษชาวอินเดียนคนหนึ่งถูกแขวนคอ หลังภารกิจเสร็จสิ้นลง ออร์เวลล์และกลุ่มพนักงานชาวอินเดียนก็เดินออกจากคุกสู่ถนนข้างนอก พนักงานชาวพม่าคนหนึ่งเผล่ออกมาตะโกนว่า “ดิงขาเธอ!” พร้อมหัวเราะชอบใจ ออร์เวลล์กล่าวว่า ทุกคนพากันหัวเราะตามอย่างสนุกสนาน ปราศจากความสะเทือนใจจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้านั้น และเรื่องราวต่างๆ ที่พวกเขาพูดคุยกันก็ดูน่าขบขันไปหมด “เราดื่มเหล้าด้วยกัน ทั้งคนพื้นเมืองและคนยุโรปด้วยมิตรจิตอันดีทีเดียว ร่างชายผู้ตายอยู่ห่างออกไปไม่ถึงร้อยเมตร” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2562, น. 216)

ข้อจำกัดในเรื่องการขาดวิสัยทัศน์ของชาวพื้นเมืองไม่เพียงแสดงออกจากที่พวกเขาสนใจแต่ปัญหาเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนความเฉยชาต่อสภาพของบ้านเมืองและเหตุการณ์สะเทือนใจที่มีอยู่รอบตัว แต่ยังประจักษ์จากที่ชนกลุ่มนี้ไม่รู้จักรางแผนอนาคต โกสะหล่าและมะหละเหม่เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจ หลังฟลอรีเสียชีวิต โกสะหล่าได้รับมรดกเป็นเงิน 400 รูปีตามที่ระบุไว้ในพินัยกรรม เขาจึงเปิดร้านขายน้ำชาในตลาด “แต่ร้านก็เจ๊งตามที่น่าจะเป็น ในเมื่อเมียทั้งสองคนทะเลาะกันอยู่ในร้านไม่หยุดหย่อนทุกโมงยาม” ด้วยเหตุนี้ โกสะหล่าและภรรยาหลงจึงต้องออกไปเป็นคนรับใช้ โกสะหล่าเป็นคนรับใช้ที่มีข้อได้เปรียบหลายอย่างเพราะเคยทำงานกับฟลอรีมานาน ประกอบกับลักษณะส่วนตัวที่เป็นคนคล่องแคล่วและรู้งาน ทำให้เขาได้รับค่าตัวเดือนละ 50 รูปี แต่เนื่องจากคุ้นเคยกับชีวิตที่เกียจคร้านสมัยทำงานอยู่กับฟลอรี ไม่นานนักเขาและภรรยาก็ถูกไล่ออกและครอบครัวต้องตกอยู่ในสภาพลำบากยากแค้น บะฉิ่นผู้เป็นลูกชายมีอาการไอเรื้อรังแต่ไม่ได้รับการรักษาจนกระทั่งเสียชีวิต สุดท้ายโกสะหล่าและภรรยาหลงไปเป็นคนรับใช้แก่พ่อค้าชาวจีนคนหนึ่งในเมืองอย่างกึ่งซึ่งมีภรรยาเป็นโรคประสาท โดยได้รับค่าจ้างเดือนละ 16 รูปี

หลังฟลอรีเสียชีวิต มะหละเหม่ตกอยู่ในสภาพที่ย่ำแย่ เธอประกอบอาชีพโสเภณีในเมืองมันตะทะเลย์แต่เนื่องจากรูปร่างหน้าตาสูญเสียความงามจึงได้รับค่าบริการเพียงครั้งละ 4 อันนา มีหน้าซำยังถูกลูกค้าเตะและตบตีในบางครั้ง ชีวิตตกอับซึ่งแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับสมัยที่อยู่กับฟลอรีแม้จะไม่ถึงกับทำให้มะหละเหม่เสียใจ แต่เธอก็รู้สึกเสียดายที่ไม่ได้มองการณ์ไกลและวางแผนอนาคตของตัวเองเอาไว้ “มะหละเหม่เสียดายช่วงเวลาแสนสุขสบายสมัยที่ฟลอรียังมีชีวิตอยู่ บางทีอาจเสียดายด้วยความขมขื่นใจยิ่งกว่าใคร เสียดายช่วงเวลาสุขสบายที่ตนเฝ้าใฝ่ฝันว่าจะรู้จักเก็บออมเงินที่เฒ่าได้จากฟลอรี” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 449)

สรุปได้ว่า ลักษณะการขาดวิสัยทัศน์ของชาวอาณานิคมในวรรณกรรมแปลของออร์เวลล์แสดงออกในรูปแบบที่คนกลุ่มนี้หมกมุ่นอยู่กับปัญหาในชีวิตประจำวัน เช่น ความอิจฉาภายในกลุ่มชาวพื้นเมืองที่มีเจ้านายคนเดียวกัน ความขัดแย้งระหว่างภรรยาหลงกับภรยาน้อย ตลอดจนความเฉื่อยชากับสภาพของบ้านเมืองขณะอยู่ใต้การปกครองของชาวตะวันตก ที่น่าเป็นห่วงกว่านั้น คือ แม้จะมีโอกาสปรับเปลี่ยนสถานภาพให้ดีขึ้น แต่เนื่องจากชาวพื้นเมืองไม่มีวิสัยทัศน์จึงไม่อาจวางแผนอนาคตและต้องจมอยู่กับความยากไร้ไปตลอดชีวิต

2. มุมมองของออร์เวลล์เกี่ยวกับชนชั้นล่างในประเทศตะวันตก

2.1 ข้อดีของชนชั้นล่างในประเทศตะวันตก

วรรณกรรมแปลของออร์เวลล์สะท้อนลักษณะของชนชั้นล่างตะวันตกทั้งด้านความขยันและความมีน้ำใจ โดยปรากฏในสารคดีเรื่อง *ความจนกับคนจรในปารีสและลอนดอน* และ *แต่ค่าทาโลเนีย* ตลอดจนนวนิยาย 2 เรื่อง คือ *แอนิมอล ฟาร์ม* และ *1984*

2.1.1 ความขยัน

ออร์เวลล์พูดถึงความขยันของชนชั้นล่างในกรุงปารีสด้วยการยกตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม ในช่วงแรกที่เดินทางถึงปารีส เขาเช่าห้องพักในโรงแรมที่ชื่อว่า โอเทล เด ทรว มัโน (โรงแรมนกรระจอกสามตัว) ซึ่งเป็นอาคารโทรมและทึบ สูงห้าชั้น และมีคนยากไร้อาศัยกันอย่างแออัด การได้คลุกคลีกับคนยากไร้ในกรุงปารีสทำให้ออร์เวลล์สามารถเก็บข้อมูลความเป็นอยู่และความขยันของชนกลุ่มนี้ได้อย่างละเอียด เป็นต้นว่า นักศึกษาชาวบัลแกเรียคนหนึ่งเช่าห้องใต้หลังคาเป็นที่อาศัยและทำงาน เขารับจ้างทำรองเท้าหุ้มส้นตลาดอเมริกาเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ แต่ด้วยสภาพห้องที่แออัดจึงต้องนั่งทำรองเท้า 12 คู่อยู่บนเตียงตั้งแต่หกโมงเช้าจนถึงเที่ยงเพื่อแลกกับค่าแรง 35 ฟรังก์ ขณะที่หญิงชาวรัสเซียคนหนึ่งเช่าห้องอยู่กับลูกชายที่ชอบเรียกตัวเองว่า ศิลปิน “ขณะที่เจ้าลูกชายแต่งตัวดีไปเอ้อระเหยอยู่ตามร้านกาแฟในย่านมงต์ปาร์นาส ด้วยแม่ทำงานซุนดุงเท้าวันละ 16 ชั่วโมง ได้ค่าแรงข้างละ 25 ซองติ่ม” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 12)

แอนิมอล ฟาร์ม เป็นนวนิยายแนวเสียดสีสังคมและการเมืองที่ออร์เวลล์ใช้ต่อต้านโซเวียตรัสเซียโดยตรง ตัวละครในเรื่องเป็นสัตว์ต่างๆ ในฟาร์มที่นายโจนส์เป็นเจ้าของ ด้วยความปรารถนาในเสรีภาพและความเสมอภาค สรรพสัตว์จึงก่อการปฏิวัติขับไล่ นายโจนส์ออกจากฟาร์ม อย่างไรก็ตาม ภายใต้การบริหารของผู้นำชุดใหม่ บ็อกเซอร์ม้าใจซื่อที่ได้รับความชื่นชมมาโดยตลอดว่า ทำงานหนักที่สุดในฟาร์ม ก็ต้องทำงานหนักขึ้นกว่าเดิม ครั้นโนเบิลแมน สุกรเจ้าปัญญาที่สามารถกำจัดสหายคู่แข่งแล้วขึ้นมามีอำนาจสูงสุดในฟาร์ม สั่งให้สร้างโรงสีลม บ็อกเซอร์ก็เป็นฝ่ายเสียสละยอมทำงานหนักเพื่อแบ่งเบาภาระให้กับสัตว์ตัวอื่น “ยามที่ก้อนหินเริ่มเลื่อนไถลและสัตว์ร้องเอะอะเมื่อโดนก้อนหินลากถูถูก้างลงเนิน ก็ได้บอกบ็อกเซอร์ออกแรงรั้งเชือกไว้จนก้อนหินหยุดไถล เมื่อได้เห็นบ็อกเซอร์ตรากตรำลากหินขึ้นตามทางลาดไปทีละน้อยอย่างยากเข็ญ หายใจหอบถี่ ก็บังจิกดิน สีข้างเหงื่อโทรมเป็นเมือก สัตว์ทั้งหลายก็รู้สึกชื่นชมยิ่งนัก” บ็อกเซอร์ยังตกลงกับไก่อุ่นตัวหนึ่ง “ให้คอยขับปลุกมันเร็วขึ้นสี่สิบห้านาทีในตอนเช้าแทนที่จะเร็วขึ้นเพียงครึ่งชั่วโมงเหมือนเดิม” เพื่อที่ตนเองจะออกทำงานได้เร็วขึ้น ในยามว่างซึ่งสมัยอยู่ใต้การปกครองของโนเบิลแมน สรรพสัตว์ก็ไม่ค่อยมีเวลาว่างกันมากนัก บ็อกเซอร์ยังอุตสาหะไปรวบรวมหินที่ย่อยแล้วบนเหมืองหินและลากลงมาในบริเวณก่อสร้างโรงสีลมแต่เพียงผู้เดียว (จอร์จ ออร์เวลล์, 2565, น. 75)

ขณะที่ 1984 เป็นนวนิยายเรื่องสุดท้ายของออร์เวลล์ โดยเขียนในเชิงเสียดสีสังคมและการเมืองเช่นเดียวกับ *แอนิมอล ฟาร์ม* ตัวละครเอกชื่อวินสตัน สมาชิกพรรคชั้นนอกที่ทำงานในกระทรวงแห่งความจริงของโอซันเนีย รัฐเผด็จการที่มีพรรคการเมืองเพียงพรรคเดียวและมีพี่เบิ้มหรือ “Big Brother” เป็นผู้นำสูงสุด วินสตันรู้สึกซึ่งระบอบและชีวิตที่เป็นอยู่เพราะทุกอย่างขึ้นตรงต่อการบริหารจัดการของส่วนกลาง ตั้งแต่การกำหนดความคิดของประชาชน นโยบายทั้งในและต่างประเทศที่เอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มผู้นำ พรรคยังเข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของประชาชนอย่างการแต่งงานและความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน กับทั้งสอดส่องการเคลื่อนไหวของทุกภาคส่วนอย่างใกล้ชิด เนื่องจากออร์เวลล์มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในการเขียนนวนิยายเรื่อง 1984 คือ เพื่อโจมตีระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จของโซเวียตรัสเซียภายใต้การนำของสตาลิน เขาจึงเน้นการนำเสนอบทบาทของชนชั้นนำหรือ “สมาชิกพรรคชั้นใน” ที่เคยเป็นชนชั้นกลางระดับบนในอดีตและชนชั้นกลางระดับล่างที่กลายเป็น “สมาชิกพรรคชั้นนอก” หลังเกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในรัฐโอซันเนีย ในส่วนของชนชั้นล่างนั้น ออร์เวลล์เพียงพาดพิงถึงในลักษณะเป็นภาพรวม คือ ภายใต้การปกครองของรัฐเผด็จการ ชนชั้นล่างตกอยู่ในสภาพลำบาก ต้องใช้ชีวิตอย่างลำเค็ญ และหมกมุ่นอยู่กับปัญหาปากท้องจนไม่มีเวลาคิดถึงเรื่องที่ใหญ่กว่าอย่างเสรีภาพ สิทธิมนุษยชน และการเปลี่ยนแปลงระบอบ ออร์เวลล์ได้ยกตัวอย่างเกี่ยวกับชนชั้นล่างบ้างในลักษณะสอดแทรกอยู่ในเหตุการณ์เกี่ยวกับตัวละครเอก เช่น ทุกครั้งที่วินสตันไปพบจูเลียที่เป็นคนรักในห้องเช่าย่านกรมาชีพ เขาจะได้ยินเสียงร้องเพลงของสตรีชาวอร์มันจากลานด้านล่างใต้หน้าต่าง วินสตันรู้สึกเศร้าและสะเทือนใจทุกครั้งที่ได้เห็นสตรีชาวอร์มันผู้นี้เนื่องจากเธอจะอยู่ในสภาพ “เดินกลับไปกลับมาไม่รู้เหนื่อย เดี่ยวเคลื่อนไหวเดียวหยุด เดี่ยวร้องเพลงเดี่ยวเงียบ และตั้งไม้หนีบออกจากผ้าอ้อมเป็นจำนวนมากขึ้นทุกที” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 251) การที่รัฐเผด็จการควบคุมความคิดและพฤติกรรมของ

ประชาชนอย่างเข้มงวด และพอใจที่ทุกคนทำตามนโยบายโดยปราศจากความเห็นต่าง การโต้แย้ง และการเรียกร้องสิทธิอันพึงมี ทำให้ความเป็นอยู่ของชาวไอซ์แลนด์โดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นล่างมีแต่ความลำเค็ญ ประชาชนทำงานกันอย่างหนักเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ และกิจวัตรประจำวันก็เกิดขึ้นในแบบซ้ำซากน่าเบื่อหน่ายไม่ต่างจากเครื่องจักรที่มีการติดตั้งโปรแกรมสั่งงานไว้ตายตัว

ข้อมูลที่สะท้อนความขยันของชนชั้นล่างตะวันตกในวรรณกรรมแปลของออร์เวลล์ประกอบทั้งตัวอย่างที่เป็นรูปธรรม เช่น กรณีของชาวบัลแกเรีย ชาวรัสเซีย และชาวฝรั่งเศสที่อาศัยในย่านคนจนในกรุงปารีส หญิงชาวเยอรมันในประเทศอังกฤษ รวมถึงผู้ใช้แรงงานทั่วไปในโซเวียตที่แสดงผ่านสัญลักษณ์สรรพัสต์วีน *แอนิมอล ฟาร์ม* ทั้งนี้ น่าสังเกตว่า ออร์เวลล์เพียงถ่ายถอดสภาพชีวิตของชนชั้นล่างในกรุงปารีสในสารคดีเรื่อง *ความจนกับคนจรในปารีส และลอนดอน* ตามความเป็นจริงที่เขาได้สัมผัสรับรู้มาด้วยตัวเอง ตรงข้ามกับกรณีการนำเสนอหญิงชาวเยอรมันใน *1984* และสรรพัสต์วีนที่เป็นตัวแทนของผู้ใช้แรงงานใน *แอนิมอล ฟาร์ม* ซึ่งมีการสอดแทรกเจตนาในการต่อต้านรัฐเผด็จการ ตลอดจนทัศนคติของออร์เวลล์ในเรื่องที่การปกครองแบบเผด็จการเป็นตัวแปรสำคัญทำให้ผู้ใช้แรงงานตกอยู่ในสภาพลำบากและต้องทำงานอย่างหนักเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพ

2.1.2 ความมีน้ำใจและมิตรภาพ

ขณะเป็นคนล้างจานในกรุงปารีส ออร์เวลล์มีโอกาสพบปะกับชนชั้นล่างที่มาจากหลายประเทศ ทำให้สัมผัสได้ถึงมิตรภาพและน้ำใจที่คนกลุ่มนี้มีต่อกัน เขาเล่าว่า ในทุกๆ คืนวันเสาร์ ผู้ใช้แรงงานจะมารวมตัวกันที่ร้านเหล้าเล็กๆ แห่งหนึ่งในชั้นล่างของโรงแรมนกรระจอกสามตัว โดยในกลุ่มชนชั้นล่างที่มารวมตัวกันมีทั้งผู้ชายและผู้หญิงซึ่งประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน น้ำใจที่กลุ่มชนชั้นล่างในกรุงปารีสมีต่อกันแสดงออกจากความสัมพันธ์ระหว่างฟูแรกซ์ ช่างปูนจากมณฑลลีมูแซง กับมาตามเอฟ. เจ้าของโรงแรมนกรระจอกสามตัวและผู้ใช้แรงงาน ฟูแรกซ์เป็นคนที่ความจำเสื่อมและมักเมาหัวราน้ำในคืนวันเสาร์ เขาชอบแสดงสุนทรพจน์และร้องเพลงชาติฝรั่งเศสท่ามกลางฝูงชน หากฟูแรกซ์ได้ดื่มจนเมามาย เขาจะอยู่ในสภาพควบคุมตัวเองไม่ได้ บ้างนั่งร้องไห้ บ้างก็อาเจียนลงโต๊ะ หรือใช้จ่ายเงินที่หามาด้วยความยากลำบากตลอดสัปดาห์อย่างสุรุษสุร่าย ดังนั้น มาตามเอฟ. จึงต้องทำหน้าที่ดูแลเขา เมื่อถึงช่วงห้าโมงเย็นของทุกๆ วันเสาร์ เธอจะกำชับทุกคนว่า “ช่วยกันจับตัวฟูแรกซ์หน่อย ไม่งั้นเดี๋ยวผลาญเงินหมดตัวอีก” พอจับตัวไว้ได้ เธอก็จะแย่งเอาเงินไป เหลือไว้ให้เขาเพียงแค่อุดมึนเหล้าได้แก้วเดียว สัปดาห์หนึ่งเขาหลบได้สำเร็จ แล้วไปเมาถึงไม่ได้สติอยู่ที่ปลาส มงฌ์ จนโดนรถชนบาดเจ็บสาหัส” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 153)

แต่คาทาโลเนีย เป็นสารคดีบอกเล่าประสบการณ์ในครั้งที่ออร์เวลล์เข้าร่วมสงครามกลางเมืองสเปนช่วง ค.ศ. 1936-1937 สงครามเริ่มต้นจากเหตุการณ์ที่นายพลฟรังโกเข้ายึดอำนาจของรัฐบาลผสมสังคมนิยมแห่งสาธารณรัฐสเปน ออร์เวลล์ก็เช่นเดียวกับกลุ่มชนต่างๆ ในโลกเสรีที่สนับสนุนสาธารณรัฐสเปน ได้อาสาไปรบกับกองทัพฟรังโกซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากนาซีเยอรมันและฟาสซิสต์อิตาลี เขาเคยได้รับบาดเจ็บขณะต่อสู้ในแนวหน้า ตั้งข้อความว่า “ผมเข้าทรุดล้มลง หัวฟาดพื้นเสียงสนั่น แต่ผมไม่รู้สึกลับเจ็บ มันชาไปหมด รู้สึกวิงเวียนศีรษะ ล้มปชัญญะบอกว่า เราบาดเจ็บมาก แต่ไม่ใช่เจ็บปวดตามความรู้สึกที่ๆ ไป” การถูกยิงที่คอหอยทำให้ออร์เวลล์ไม่สามารถพูดอะไรได้ แต่ยังมีสติรับรู้ถึงเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น “ทหารชาวอเมริกันที่กำลังฟังคำสั่งตกใจกระโจนมาที่ผม ‘พระเจ้าโดนคุณแล้ว’ คนเริ่มมุ่งเข้ามา เสียงอื้ออึงอลหม่าน ‘ยกขึ้นมา ไทน์ โคนตรงไหน ถอดเสื้อออกซิ’ ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2536, น. 223) จากนั้นทหารอาสา 4 นายก็ช่วยกันแบกเปลส่งออร์เวลล์ไปที่รพพยาบาล เขาบรรยายความรู้สึกขณะนั้นว่า “นี่สงสารเจ้าสี่คนที่เหลือไหลโคลย้อยทรมาณแบกเปลอยู่บนบ่า อีกตั้งไม่ลืมน่าจะถึงรพพยาบาล เส้นทางก็ลำบากลำบาก ต้องทุลทุลทุเลเดินเหยียบหลุมบ่อ ซ้ำยังสิ้นเสียงด้วย ผมรู้ดีว่า เขาจะต้องเสียเหงื่ออันคนละหลายๆ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2536, น. 225)

ขณะเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล ทหารคอมมิวนิสต์เชื้อสายดัตช์คนหนึ่งได้ยื่นเรื่องที่ทหารอาสาชาวอังกฤษถูกยิง จึงพยายามหาหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษมาให้ออร์เวลล์อ่านแก้เหงา อาการบาดเจ็บทำให้ออร์เวลล์ไม่อยากกินอาหารที่ทางโรงพยาบาลจัดเตรียมให้ เพียงต้องการบุหรี่เพราะเขาเป็นคนสูบบุหรี่จัด “ผมขอสูบบุหรี่แต่ตอนนี้เป็นเวลา

ที่ยาเส้นขาดแคลนมาก บุหรี่ก็หาไม่ได้” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2536, น. 226) โชคดีที่ทหารสเปน 2 คนซึ่งออร์เวลล์เคยพบในช่วงแรกๆ ของการไปอยู่แนวหน้า มาเยี่ยมเพื่อนที่โรงพยาบาลและจำเขาได้ ทั้งสองแสดงน้ำใจต่อออร์เวลล์ด้วยการมอบยาเส้นให้ซึ่งเป็นของหายากยิ่งในสมัยนั้น “เขาเป็นเด็กหนุ่มอายุราวๆ สิบแปดปี ยืนกึ่งๆ กึ่งๆ อยู่ข้างเตียงผม ท่าทางเหมือนพยายามนึกหาคำพูดหรือคิดหาวิธีแสดงว่า เขาเสียใจที่ผมได้รับบาดเจ็บ ทั้งสองคนหยิบยาเส้นจากกระเป๋ายื่นให้ผมแล้วรีบหนีไปก่อนที่ผมจะทันได้ส่งคืน นี่แหละ คือ แบบฉบับของคนสเปน ผมมารู้ตอนหลังว่า ในเมืองนี้คุณไม่อาจซื้อยาเส้นได้เลยและสิ่งที่สองหนุ่มได้ให้แก่ผมนั้น คือ บันส่วนประจำสัปดาห์ที่เขาได้รับ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2536, น. 227)

ส่วนใน *โลกของครูสาว* หลังต้องประสบกับความผิดหวังอย่างซ้ำซาก โดโรธีก็ตัดสินใจสมัครเป็นครูสอนในวิทยาลัยรัฐวูดซึ่งมีนักเรียนทั้งหมด 12 คน แต่อาชีพใหม่นี้ไม่ได้ทำให้โดโรธีรู้สึกสบายใจขึ้นเพราะนางครีวี ผู้จัดการโรงเรียนเป็นคนขี้เหนียว เจ้าเล่ห์ และชอบเอาเปรียบ นางครีวีทำบัญชีนักเรียนโดยแบ่งเป็น 3 ช่องไว้ชัดเจน ช่องแรกเป็นรายชื่อนักเรียนที่ผู้ปกครองจ่ายค่าเล่าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ช่องที่สองเป็นกลุ่มที่ผู้ปกครองยอมจ่ายค่าเล่าเรียนแต่อาจช้ากว่าที่กำหนด ส่วนช่องที่สามเป็นกลุ่มที่ผู้ปกครองค้างจ่ายค่าเล่าเรียนไว้เป็นประจำ นางครีวีไม่เพียงบังคับให้โดโรธีจํารายชื่อนักเรียนในแต่ละช่อง แต่ยังสั่งให้เธอปฏิบัติต่อนักเรียนแต่ละกลุ่มตามที่นางต้องการด้วย แม้จะต้องสอนอย่างเหน็ดเหนื่อยตลอดภาคเช้า แต่โดโรธีก็ไม่ได้รับอนุญาตให้พักผ่อนเพราะนางครีวีอยากให้เธอช่วยทำอาหารสำหรับกลุ่มนักเรียนที่บ้านอยู่ไกล ในการแบ่งอาหารกลางวัน นางครีวีเลือกปฏิบัติโดยแบ่งส่วนที่อร่อยให้แก่เด็กนักเรียนที่ผู้ปกครองยอมเสียค่าเล่าเรียนตามกำหนด และหันขึ้นที่มีแต่มันให้กลุ่มที่ผู้ปกครองเสียค่าเล่าเรียนระดับปานกลาง ส่วนนักเรียนซึ่งผู้ปกครองยังค้างจ่ายค่าเล่าเรียนนั้น ต้องกินอาหารที่เตรียมมาจากบ้านต่างหาก ตั้งแต่ชั่วโมงแรกๆ ของการทำหน้าที่ผู้สอน โดโรธีก็ตระหนักได้ว่า นักเรียนในวิทยาลัยรัฐวูดแทบจะไม่มีใครมีความรู้ใดๆ ทั้งทางประวัติศาสตร์ วรรณกรรม ศิลปะ และเลขคณิต สิ่งที่เกิดกลุ่มนี้ได้ฝึกฝนเป็นประจำ คือ การคัดลายมือเพื่อนำไปอวดกับผู้ปกครอง โดโรธีจึงปรับวิธีสอนแบบใหม่ ตลอดจนใช้เงินส่วนตัวซื้อหนังสือและอุปกรณ์การเรียนมาเสริม นักเรียนส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ยากไร้และไม่กล้าแสดงออกเนื่องจากถูกนางครีวีขู่เป็นประจำ แต่เมื่อได้รับความรักความเอาใจใส่จากโดโรธี เด็กๆ ก็บังเกิดความซาบซึ้ง เริ่มตั้งใจเรียน และพยายามแสดงน้ำใจต่อครูคนใหม่ วันหนึ่งลอรา เพ็ธ เด็กหญิงผมสีน้ำตาลเข้มได้เป็นตัวแทนนักเรียนนำช่อดอกเบญจมาศมามอบแก่โดโรธี “จากพวกเราค่ะ” แสดงให้เห็นว่า ลูกศิษย์เริ่มชอบเธอเข้าข้างแล้ว สำหรับค่าดอกไม้ช่อนี้ นักเรียนหญิงได้รวบรวมจากค่าขนมกันคนละนิดละหน่อย” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2518, น. 52)

ความมีน้ำใจของชนชั้นกลางตะวันตกในวรรณกรรมแปลของออร์เวลล์แสดงออกในรูปแบบที่หลากหลายสำหรับผู้ใช้งานในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ที่ต้องหาเช้ากินค่ำด้วยความลำบาก ความมีน้ำใจประจักษ์จากที่ชนกลุ่มนี้เอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ร่วมงานสังสรรค์กันในทุกๆ คืนวันเสาร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่มาตามเอฟ. เจ้าของโรงแรมนกรกระจอกสามตัวและผู้ใช้งานเข้ามาดูแลเรื่องการเงินให้แก่ฟูแร็กซ์ นอกจากนี้ ยังแสดงจากน้ำใจที่ทหารอาสาสมัครในสงครามกลางเมืองสเปนมีต่อออร์เวลล์ขณะได้รับบาดเจ็บและเข้ารับรักษาตัวในโรงพยาบาล กรณีเด็กนักเรียนใน *โลกของครูสาว* นั้น แม้จะมาจากครอบครัวที่ยากจนและไม่ได้รับการเอาใจใส่ แต่เด็กๆ ก็มีจิตสำนึก รู้สึกซาบซึ้งในความรักของครูคนใหม่ และพยายามแสดงน้ำใจต่อครูเท่าที่จะคิดหาช่องทางได้

2.2 ข้อจำกัดของชนชั้นกลางในประเทศตะวันตก

หากเปรียบเทียบกับชนชั้นกลางในเมืองอาณานิคม ชนชั้นกลางตะวันตกในวรรณกรรมแปลของออร์เวลล์ปรากฏข้อจำกัดมากกว่า โดยมีทั้งความเจ้าเล่ห์แสนกล ความไม่มีระเบียบวินัย การขาดวิสัยทัศน์ และความโอหัง

2.2.1 ความเจ้าเล่ห์

ออร์เวลล์มีเพื่อนสนิทชาวรัสเซียคนหนึ่งชื่อบอริส เขาเคยเป็นทหารในกองทัพรัสเซียสมัยอยู่ภายใต้การปกครองของพระเจ้าจักรพรรดิ หลังการปฏิวัติเดือนตุลาคม ค.ศ. 1917 ซึ่งนำไปสู่การสถาปนาสหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตในเวลาต่อมา บอริสเช่นเดียวกับชาวรัสเซียอีกจำนวนมากต้องลี้ภัยการเมืองในฝรั่งเศส เขาประกอบ

อาชีพบริการในโรงแรมช่วงหนึ่งก่อนจะตกงานและต้องใช้ชีวิตแบบคนจร บอริสเป็นคนช่างฝัน ชอบจินตนาการถึงอนาคตที่สดใสปราศจากอุปสรรค และมักมองทุกเรื่องว่าเป็นเรื่องง่ายๆ ครั้งหนึ่งบอริสได้รับข่าวที่สมาคมลับของพวกเขาบอลเชวิกในพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียกำลังเคลื่อนไหวยู่ในกรุงปารีสและพยายามติดต่อกับชาวรัสเซียลี้ภัยเพื่อชักจูงให้เป็นบอลเชวิกด้วยกัน สมาชิกสมาคมส่วนใหญ่เป็นผู้สื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ในมอสโกและกำลังต้องการบทความเกี่ยวกับการเมืองอังกฤษจำนวนมาก บอริสจึงโน้มน้าวให้ออร์เวลล์ซึ่งเป็นชาวอังกฤษรับจ้างเขียนบทความให้กับสมาคม ออร์เวลล์ไม่ยอมทำงานชิ้นนี้เพราะการยุ่งเกี่ยวกับกลุ่มบอลเชวิกรัสเซียอาจทำให้เขาตกที่นั่งลำบาก และที่สำคัญ เขาไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองอังกฤษด้วย บอริสจึงเสนอทางออกที่สะท้อนความเจ้าเล่ห์ของเขาอย่างชัดเจนว่า “มีใครวะที่รู้เรื่องการเมือง? ง่ายจะตาย แกก็แค่ลอกบทความมาจากหนังสือพิมพ์อังกฤษก็พอแล้ว หนังสือพิมพ์เดลีเมลที่ปารีสไม่มีขายหรือ? ก็ลอกเอามาจากนั้นแหละ” ในที่สุดออร์เวลล์ก็ยอมงานเพราะมีเงินเหลืออยู่เพียง 18 ฟรังก์ ทั้งสองไปที่สำนักงานของสมาคมลับและผ่านการตรวจหลายชั้นก่อนจะเข้าสู่กระบวนการสัมภาษณ์ ตัวแทนสมาคมคนหนึ่งยังกล่าวตำหนิชายหนุ่มทั้งสองที่ทำงานประมาทเกินไป ดังข้อความว่า “ทุกคนที่มาที่นี่เอาหม้อผ้าซักมาด้วยทั้งนั้น ทำเหมือนกับว่า จะเอาผ้ามาซักข้างล่างไง คราวหน้าเอาหม้อผ้าใดๆ มาด้วยนะ เราไม่ต้องการให้ตำรวจมาตมกลิ่นเจอ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 79) หลังซักใช้กันยกใหญ่ ตัวแทนสมาคมก็ตกลงจ้างออร์เวลล์เขียนบทความการเมืองอังกฤษแต่มีเงื่อนไขว่า เขาต้องจ่ายค่าสมัครสมาชิกเป็นเงินจำนวน 20 ฟรังก์ บอริสสัญญาว่า จะรับผิดชอบเงินส่วนนี้ให้โดยขอมัดจำ 5 ฟรังก์ไปก่อน ก่อนจะละจากกัน ตัวแทนสมาคมยังช่วยเสริมความมั่นใจแก่แกทั้งสองด้วยการเน้นย้ำถึงวิธีการความปลอดภัยว่า “นั่น สหาย คุณจะได้รับการติดต่อจากเราทางไปรษณีย์ตั้งแต่เที่ยวแรกพรุ่งนี้เช้าหรือไม่ก็อาจจะเที่ยวสอง อัตราค่าจ้างเรา คือ บทความละ 150 ฟรังก์ คราวหน้าที่มาอย่าลืมเอาหม้อผ้ามาซักด้วย โอ เรอัวร์ [ลาก่อน] สหาย” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 81) ออร์เวลล์ไม่ได้รับการติดต่อใดๆ จากสมาคมลับอีกเลยจนกระทั่งเวลาผ่านไป 10 วัน เขาและบอริสจึงไปที่สำนักงานด้วยความร้อนใจ ปรากฏว่า ชาวรัสเซียย้ายไปที่อื่นแล้วเนื่องจากมีปัญหาเรื่องค่าเช่า ออร์เวลล์สันนิษฐานว่า “พวกนี้ไม่ได้มีอะไรเกี่ยวกับพรรคคอมมิวนิสต์แต่ประการใด ผมว่ามันเป็นแค่พวกนักต้มตุ๋นธรรมดาที่อาศัยหลอกหากินกับพวกรัสเซียลี้ภัยด้วยการเรียกค่าสมัครสมาชิกสมาคมที่ไม่มีตัวตน” แม้จะเสียตายเงิน 5 ฟรังก์ที่เป็นค่ามัดจำในการสมัครสมาชิก แต่เรื่องที่เกิดขึ้นก็ให้บทเรียนออร์เวลล์หลายอย่างโดยเฉพาะเล่ห์เหลี่ยมของชนชั้นล่างรัสเซียในกรุงปารีส “คนพวกนี้ฉลาดและแสดงได้สมบทบาทอย่างน่าชมเชย สำนักงานของมันดูเหมือนอย่างสำนักงานลับของพวกคอมมิวนิสต์น่าจะเป็นทุกอย่าง ส่วนลูกเล่นตรงที่ยั่วว่า ให้เอาหม้อผ้าซักมาด้วยนั่น นับว่าเด็ดดวงเข้าขั้นอัจฉริยะจริงๆ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 82)

ช่วงแรกๆ ของการอาศัยในกรุงปารีส ออร์เวลล์ต้องใช้ชีวิตอย่างยากแค้นเนื่องจากไม่มีงานทำ บอริสก็พยายามให้ความหวังเกี่ยวกับภักตาคารรัสเซียซึ่งเจ้าของเป็นเพื่อนของเขาเองและมีแผนจะเปิดกิจการในอีก 2 สัปดาห์ ต่อมาออร์เวลล์สมัครเป็นคนล้างจานในโรงแรมแห่งหนึ่งและผ่านการทดสอบงานในวันแรกไปอย่างเหน็ดเหนื่อย ครั้นหัวหน้าแผนกบุคคลเรียกมาทำสัญญารายเดือน เขาก็อธิบายข้อจำกัดของตนเองอย่างซื่อสัตย์ว่า “ผมรอจะได้ทำงานอื่นอยู่ในตอนนี้ จ้างผมทำงานสักแค่สองสัปดาห์ได้ไหมครับ” แต่ถึงตรงนี้หัวหน้าแผนกบุคคลยกไหล่และบอกว่า “โรงแรมจ้างคนเป็นรายเดือนเท่านั้น” เป็นอันว่า ผมคงเสียโอกาสได้ทำงานไปเสียแล้ว” เมื่อบอริสทราบเรื่องก็ตำหนิออร์เวลล์ฐานที่ไม่รู้จักใช้เล่ห์เหลี่ยมเพื่อเอาตัวรอด และเสนอทางออกที่แสดงถึงความเจ้าเล่ห์ของเขาอีกเช่นเคยว่า “รีบกลับไปบอกหัวหน้าแผนกบุคคลเดี๋ยวนี้ว่า แกพร้อมจะทำงานเดือนหนึ่ง บอกเขาว่าแกทิ้งอีกงานไปแล้ว พอภักตาคารของเราเปิด แกก็ค่อยออกจากงาน” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 99)

หลังใช้ชีวิตคลุกคลีอยู่กับชนชั้นล่างในกรุงปารีสช่วงระยะหนึ่ง ออร์เวลล์ก็ตัดสินใจกลับลอนดอนเนื่องจากมีเพื่อนแจ้งข่าวว่า สามารถหางานใหม่ให้ได้แล้ว ซึ่งเป็นงานดูแลคนปัญญาอ่อนแต่กำเนิดคนหนึ่ง แต่เมื่อออร์เวลล์เดินทางถึงลอนดอน เขาก็ได้รับคำตอบว่า “ผู้ว่าจ้างของคุณไปต่างประเทศเสียแล้ว ต้องทนรอหน่อยนะ แต่เขาจะกลับมาภายในเดือนหนึ่ง คุณคงพอรอได้จนถึงตอนนั้นนะครับ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 213) การไม่มีรายได้ทำให้ออร์เวลล์ต้องใช้ชีวิตแบบคนจรระหว่างรอรับงานใหม่ โดยเข้าพักในหอคนจรและเคลื่อนไหวกไปตามเมืองต่างๆ

เนื่องจากหอคนจรอังกฤษอนุญาตให้เข้าพักได้ไม่เกินหนึ่งครั้งในรอบหนึ่งเดือน การร่วมเดินทางกับคนจรไปตามสถานที่ต่างๆ ทำให้ออร์เวลล์ตระหนักได้ว่า ชนชั้นล่างอังกฤษก็มีลักษณะเจ้าเล่ห์ไม่ต่างจากชนชั้นล่างในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โบโซ่เป็นตัวอย่างที่น่าสนใจ เขาเป็นจิตรกรข้างถนนที่มีรูปร่างอัปลักษณ์และมีไหวพริบในการขอเงินบริจาคจากคนดู เขาเล่าว่า “ถ้าเป็นวันแข่งเรือประเพณีและวันซึ่งถ้วยสมาคมฟุตบอล ฉันหาได้ถึงสี่ปอนด์เลย แต่ต้องรู้จักรีดนะ รู้ไหม ถ้ามันนั่งดูเฉยๆ นะไม่ได้เงินหรอก” หนึ่งในวิธีที่โบโซ่ใช้ได้ผลเป็นประจำ คือ การชวนคนดูพูดคุยด้วย ทำให้พวกเขารู้สึก “ละอายใจถ้าไม่หยอดเงินให้เรา ดีที่สุด คือ ต้องคอยเปลี่ยนภาพไปเรื่อยๆ เพราะพอคนเขาเห็นเรากำลังเขียนภาพเขาจึงจะแหวะดู” จากประสบการณ์ของโบโซ่ปรากฏว่า คนดูจำนวนมากพยายามหลีกเลี่ยงการบริจาค แต่เขาก็สามารถหาวิธีรับมือจนได้ “เราทำงานไปเพื่อให้คนมาชมดูแล้วผู้ช่วยก็ย่องมาทางข้างหลังคนดูแบบเนิบๆ จนคนไม่รู้ว่าเป็นผู้ช่วย แล้วทันใดก็ชักหมวกเก็บออกมา ที่นี้คนก็โดนดักไว้ทั้งสองทาง เราไม่มีวันได้เงินจากพวกกรวยๆ หรุๆ ส่วนใหญ่ได้ก็แต่จากพวกกระจอกงองออยซอมซอนนั้นแหละกับพวกคนต่างชาติ ฉันเคยได้ถึงหกเพนนีจากไอ้ยูนและไอ้มีด” ข้อความที่กล่าวมาสะท้อนแนวคิดของโบโซ่ 2 เรื่อง คือ คนจนมักจะเห็นใจคนจนด้วยกันมากกว่าคนรวยและชาวต่างชาติเป็นกลุ่มที่ใจกว้างกว่าชาวอังกฤษ โบโซ่ยังพูดถึงเทคนิคในการเรียกร้องความสงสารจากคนดูอย่างน่าสนใจว่า “ต้องขอร้องเงินให้มีมิติคิด ยกเว้นที่อาจทิ้งไว้ในหมวกให้เห็นสักเพนนีหนึ่ง คนเขาจะไม่ให้เงินเราถ้าเห็นว่า เราได้มาซิดลิ่งหนึ่งหรือสองซิดลิ่งแล้ว” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 272)

ลักษณะเจ้าเล่ห์ของชนชั้นล่างตะวันตกเป็นข้อสรุปมาจากตัวอย่างชาวรัสเซียและชาวอังกฤษที่ออร์เวลล์มี โอกาสสัมผัสมาด้วยตัวเอง กรณีของชาวรัสเซียในกรุงปารีสมีขึ้นใน 2 รูปแบบ คือ การตั้งสมาคมลับเพื่อเก็บค่าสมัครสมาชิกและการโกหกเพื่อเอาตัวรอดตามแบบฉบับของบอริส อย่างไรก็ตาม ความเจ้าเล่ห์ของบอริสได้แฝงซ่อน ความหวังดีที่เขามีต่อเพื่อนไว้ด้วย จากการมองว่า วิธีการเหล่านั้นจะช่วยให้ออร์เวลล์มีรายได้เลี้ยงชีพต่อไป สำหรับ ตัวอย่างชนชั้นล่างอังกฤษที่ออร์เวลล์นำเสนอในตอนนี้ ได้แก่ โบโซ่ จิตรกรข้างถนนที่มีวิธีเรียกร้องเงินบริจาคได้หลายวิธี และล้วนแสดงการมีไหวพริบและความเจ้าเล่ห์ของเขาในแบบที่ไม่มีใครเหมือน

2.2.2 ความไม่มีระเบียบวินัย

แม้จะสนิทกันและบอริสเป็นเพื่อนที่มีน้ำใจต่อออร์เวลล์ในยามยาก แต่ความไม่มีระเบียบวินัยของชาวรัสเซียคนนี้ก็ทำให้ออร์เวลล์ตกที่นั่งลำบากหลายครั้ง การทำงานล้างจานในโรงแรมยามเหน็ดเหนื่อยแต่อย่างน้อยที่สุด ก็ช่วยให้ออร์เวลล์ไม่ต้องกังวลเรื่องอาหารการกิน หลังทำงานได้ห้าถึงหกสัปดาห์ บอริสบอกให้ออร์เวลล์ลาออกไปทำงานในภัตตาคารรัสเซียที่เพื่อนของเขาเป็นเจ้าของ ออร์เวลล์เขียนถึงเรื่องนี้ว่า “ผมไม่อยากเสี่ยงออกจากงานที่แน่นอนและทำได้สบายอยู่แล้วที่โรงแรม กระนั้นผมก็สัญญากับบอริสเอาไว้แล้ว ผมจึงต้องไปลาออก เช้าวันต่อมาตอนเจ็ดโมงเช้า ผมไปที่โอแบร์ม เดอ เมฮัน ก๊อตตาร์ด ประตูปิดล็อกไว้ ผมเลยไปเที่ยวตามหาบอริสซึ่งแผ่นหนี้ย้ายจากที่พักไปเช่าห้องที่ถนนนัวร์ เดอ ลา ครัว นีแวร์ ผมไปพบว่า บอริสนอนหลับอยู่กับผู้หญิงที่เขาไปหิวมาเมื่อคืนก่อน ที่เขาบอกผมว่า เป็นคน ‘จิตใจดี’ ส่วนเรื่องภัตตาคารนั้น เขาว่า เตรียมไว้หมดแล้ว เหลือแต่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ สองสามเรื่องที่ต้องดูแลจัดการให้เรียบร้อยก่อนเปิดกิจการ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2536, น. 167-168) ในความเป็นจริง ภัตตาคารยังไม่พร้อมที่จะเปิดให้บริการเนื่องจากเจ้าของขาดเงินลงทุน เมื่อออร์เวลล์ออกไปสำรวจด้วยตัวเอง เขาก็ต้องผิดหวังเพราะภัตตาคารอยู่ในสภาพ “ไม่ได้มีการตกแต่งเพิ่มเติมแต่อย่างใดเลยนับตั้งแต่ที่เรามาเยือนครั้งก่อน...ต้องปาฏิหาริย์เท่านั้นภัตตาคารจึงจะเปิดได้ในสัปดาห์และเท่าที่ดูสภาพแล้ว กิจการอาจฟุบไปก่อนเปิดเสียด้วยซ้ำ เห็นได้ชัดว่า เกิดอะไรขึ้น เจ้าของร้านขาดเงิน” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2536, น. 168)

การเข้าร่วมสงครามกลางเมืองสเปนในช่วง ค.ศ. 1936-1937 ได้ช่วยให้ออร์เวลล์เห็นถึงข้อจำกัดด้านระเบียบวินัยของชนชั้นล่างในประเทศสเปน ดังที่เขาเขียนไว้ในสารคดีเรื่อง *แดคทาโลเนีย* ว่า “อาสาสมัครส่วนใหญ่เป็นเด็กหนุ่มข้างถนนในบาร์เซโลนา อายุสิบหกหรือสิบเจ็ดปี ทุกคนเร่าร้อนด้วยพลังปฏิวัติ แต่ก็ไม่รู้แม้แต่ความหมายของสิ่งที่เรียกว่า สงคราม แต่จะ让他จัดแถวก็ทำได้แสนยาก พวกเขาไม่รู้จักระเบียบวินัยกันเลย ถ้าไม่พอใจคำสั่งเขาก็ออกนอกแถว เกียกกับนายทหารอย่างเผด็จการ” ในฐานะทหารต่างชาติที่รัฐใช้ปืนตีกว่าชาวสเปน ออร์เวลล์จึงได้ติด

ยศสิบโททันทีที่ไปถึงแนวหน้า มีหน้าที่บัญชาทหารยามจำนวน 12 คน แต่การบัญชากลุ่มชนที่ไม่เคยผ่านการฝึกอบรมมาก่อนย่อมไม่ใช่เรื่องง่าย ออร์เวลล์ยอมรับว่า “พวกนี้แหละ คือ ตัวอันตราย ผมจำได้ว่า ไอ้หนุ่มคนหนึ่งขว้างระเบิดมือเข้าไปในหลุมไฟเพียงเพราะนึก ‘สนุก’ เท่านั้นเอง” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2536, น. 40)

ออร์เวลล์เคยกล่าวในเชิงขบขันว่า “พระเจ้าเท่านั้นที่ทรงทราบว่า ความไม่แน่นอนของชาวสเปนได้ช่วยชีวิตผมไว้แล้วกี่ครั้ง” ครั้งหนึ่งเขาออกลาดตระเวนในสภาพที่หมอกลงจัดและได้แจ้งเรื่องนี้ไว้กับผู้คุมยามล่วงหน้าแล้ว แต่ฉากลับเขาเหยียบพลาดล้มคว่ำลงบนพุ่มไม้ ยามตกใจตะโกนลั่นว่า “ฟาสซิสต์บุก” ทำให้มีการสั่งยิงตามมาอีกยกใหญ่ ออร์เวลล์เขียนบรรยายความรู้สึกในขณะนั้นว่า “ผมรู้สึกสนุกเมื่อได้ยินหัวหน้ายามสั่งให้ยิงมาทางผมอย่างรวดเร็ว แน่ละ ผมต้องนอนหมอบพ่น กระสุนปลิวข้ามหัวไป ผมรอดมาได้ ไม่มีอะไรสามารถทำให้คนสเปนโดยเฉพาะคนหนุ่มๆ เชื่อได้เลยว่า อาวุธปืนนั้นอันตราย” ความไม่มีระเบียบของทหารอาสาสเปนยังทำให้เกิดเหตุการณ์ชวนซ้ำอีกหลายครั้ง เป็นต้นว่า ระหว่างร่วมขบวนต่อต้านฟาสซิสต์ ออร์เวลล์พยายามบันทึกข้อมูลและถ่ายภาพเก็บไว้สำหรับเขียนหนังสือในภายหลัง ครั้งหนึ่งเขาขอถ่ายภาพทหารอาสาในท่าที่กำลังหันปากกระบอกปืนกลมาทางคนถ่าย “‘อย่ายิงนะ’ ผมพูดติดตลก มือปรับโฟกัสกล้องถ่ายรูปไปเรื่อยๆ ‘ไม่หรอก เราไม่ยิง’ แต่นาทีต่อมา ผมได้ยินเสียงก๊ากก้องนำกล้วกระสุนผ่านหน้าผมไปเป็นสาย เกือบจะฉากแก้มผมเลยทีเดียว เขาทำโดยไม่ตั้งใจแต่ไอ้มือปืนกลชอบบอกชอบใจเห็นว่ามันเป็นตลกร้าย” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2536, น. 51)

เนื่องจากบอริสเป็นเพื่อนที่ออร์เวลล์สนิทที่สุดขณะใช้ชีวิตอยู่ในกรุงปารีสและเคยร่วมทุกข์ร่วมสุขมาด้วยกันหลายครั้ง เขาจึงเขียนถึงเพื่อนคนนี้เป็นประจำในฐานะตัวแทนของชนชั้นล่างชาวรัสเซีย ความไม่มีระเบียบวินัยของบอริสแสดงจากเรื่องที่เขาบอกให้ออร์เวลล์ลาออกจากงานทั้งที่ยังไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับการเปิดภัตตาคารรัสเซียอย่างชัดเจน รวมถึงเรื่องการผัดนัดบ่อยๆ ทำให้ออร์เวลล์ต้องตามหาเขาตามโรงแรมคนจนต่างๆ เมื่อมีงานต้องปรึกษาระหว่างที่ความไม่มีระเบียบวินัยของทหารอาสาสมัครในสงครามกลางเมืองสเปนมีขึ้นในลักษณะการทำงานตามอำเภอใจและไม่ตระหนักถึงอันตรายของอาวุธและสงคราม ซึ่งสืบเนื่องจากที่อาสาสมัครกลุ่มนี้อายุยังน้อย ขาดประสบการณ์ในการสู้รบและในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น ที่สำคัญ คือ ไม่เคยได้ผ่านการฝึกอบรมใดๆ เกี่ยวกับการสู้รบหรือสงคราม

2.2.3 การขาดวิสัยทัศน์

เมื่อมองโดยภาพรวม การขาดวิสัยทัศน์ของชนชั้นล่างในกรุงปารีสแสดงออกจากที่พวกเขาหมกมุ่นอยู่กับปัญหาเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวัน ทำให้ไม่มีเวลาขบคิดถึงปัญหาในสังคมร่วมสมัย ตลอดจนการหาช่องทางพัฒนาชีวิตของตัวเองให้ดีขึ้น ออร์เวลล์นำเสนอประเด็นนี้จากตัวอย่างขององรีซึ่งเป็นคนล้างท่อ องรีเคยเป็นคนขับรถรายได้ดีก่อนจะตกหลุมรักผู้หญิงคนหนึ่ง “ครั้งเจ้าหล่อนไม่รับรัก เขาจึงเตะเข้าให้ด้วยความโมโห พอโดนเตะหญิงคนนั้นก็กลับหลงรักองรีสุดหัวใจ” หลังครองคู่กันระยะหนึ่งและใช้เงินหนึ่งพันฟรังก์ที่องรีหามาด้วยความยากลำบากจนหมดเกลี้ยง ฝ่ายหญิงก็บอกใจทำให้องรีโมโหใช้มีดแทงเธอที่ต้นแขนและต้องติดคุกเป็นเวลาหกเดือนที่น่าสังเกตุ คือ “พอโดนแทง สาวเจ้ากลับหลงรักองรียิ่งกว่าเดิม ทั้งสองคืนดีกันและตกลงกันว่า พอออกจากคุกองรีควรจะซื้อรถแท็กซี่แล้วจะได้แต่งงานสร้างครอบครัวด้วยกันเสียที แต่บักซ์ต่อมาแม่เจ้าประคุณก็นอกใจอีก พอองรีออกจากคุกมาเธอก็ตั้งท้องแล้ว องรีไม่ได้ไปแทงซ้ำ เขาถอนเงินที่เก็บสะสมไว้ทั้งหมดมาใช้กินดื่มสำมะเลเทเมาจนในที่สุดต้องไปนอนในคุกอีกเดือน หลังจากนั้นก็ไปทำงานล้างท่อ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 13) ข้อความที่กล่าวมาสะท้อนให้เห็นวงจรชีวิตของชนชั้นล่างในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ที่หมกมุ่นอยู่กับเรื่องรักๆ ใคร่ๆ จนไม่อาจสร้างเนื้อสร้างตัวหรือปรับเปลี่ยนสถานะของตัวเองให้ดีขึ้นทั้งที่เป็นคนมีฝีมือและมีโอกาส

กรณีของโบโซก็มีความน่าสนใจไม่น้อย เขาไม่มีสมบัติใดๆ ติดตัวนอกจากเสื้อผ้าที่สวมอยู่ วัสดุเขียนภาพ และหนังสืออีกสองสามเล่ม ที่ร้ายแรงกว่านั้น คือ สุขภาพของเขาทรุดโทรมลงเรื่อยๆ จากการทำงานหนัก “ข้าข้างหนึ่งที่เสียก็มีอาการแสบเรื่อยๆ และคงจะต้องตัดออกไปในที่สุด ส่วนเขานั้นเนื่องจากต้องคุกเข่ากับพื้นอยู่เสมอจึงมีหนังหนาราวพื้นรองเท้า เห็นได้ชัดว่า เขาไม่มีอนาคตอื่นอีกนอกจากการเป็นขอทานและความตายในบ้านแรงงาน”

อย่างไรก็ตาม สถานภาพดังกล่าวไม่อาจทำให้โบโซ่กังวลใจหรือต้องคิดหาช่องทางทำให้ชีวิตดีขึ้น เขายึดอยู่กับหลักคิดแบบเข้าข้างตัวเองว่า “การเป็นขอทานไม่ใช่ความผิดของเขาและเขาไม่ยอมรู้สึกอายใจว่า ทำผิดแต่อย่างไรในเรื่องนี้ ไม่ยอมให้เรื่องนี้รบกวนจิตใจให้ทุกข์ร้อน เขาเป็นศัตรูของสังคมและพร้อมจะประกอบอาชญากรรมหากสบโอกาสเหมาะ” การขาดวิสัยทัศน์ยังแสดงจากพฤติกรรมของโบโซ่ที่ใช้เงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย ไม่รู้จักเก็บหอมรอมริบ ตลอดจนการเป็นปฏิปักษ์กับสังคมในทำนองว่า สังคมติดหนี้คนยากจนอย่างเขา (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 275)

ในกลุ่มคนจรที่ออร์เวลล์ไปคลุกคลีด้วยยังมีอีกหลายตัวอย่างเกี่ยวกับการขาดวิสัยทัศน์ในลักษณะที่คนกลุ่มนี้เห็นแก่ประโยชน์เล็กๆ น้อยๆ และไม่สามารถวางแผนอนาคตได้ ออร์เวลล์เล่าถึงคนจรอายุ 70 ปีคนหนึ่งซึ่งทุกคนตั้งฉายาว่า “ปู” เขาพอใจหาเลี้ยงชีพด้วยการเก็บก้นบุหรี่รวบรวมยาสูบไปขายในราคาออนซ์ละ 3 เพนนี หรือเพื่อนของโบโซ่คนหนึ่งเป็นนักเขียนจดหมายขอเงิน เขามักจะเขียนจดหมายออกอ้อนขอเงินช่วยงานศพภรรยาที่บงกชกรการกุศลต่างๆ เมื่อได้เงินสมประสงค์แล้ว ก็นำไปซื้อขนมปังก้อนใหญ่และมาร์เจอร์นมากินจนพุงกาง ออร์เวลล์พูดถึงกรณีนี้ว่า “เป็นคนจิตทรมานเหมือนหมาไฮยีน่า” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 282)

ออร์เวลล์ยอมรับว่า การขาดวิสัยทัศน์ไม่ใช่ลักษณะที่ติดตัวคนชั้นล่างมาแต่กำเนิด แต่เกิดจากสภาพชีวิตที่ยากไร้ การต้องทำงานหนัก และไม่ได้รับการศึกษาเท่าที่ควร ทั้งหมดนี้ส่งผลให้ชนชั้นล่างมองเห็นแต่เรื่องเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวัน และผลที่เกิดตามมา คือ นอกจากจะไม่สามารถคิดหาช่องทางทำให้ชีวิตดีขึ้น ตลอดจนร่วมพลังกันต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิต่างๆ แล้ว ชนชั้นล่างยังอยู่ในสภาพถูกตบตาและตกเป็นเครื่องมือทางการเมืองให้แก่ชนชั้นผู้นำด้วย ในนวนิยายเรื่อง *แอนิมอล ฟาร์ม* สรรพสัตว์ในฟาร์มแทบจะถูกล้างสมองโดยผู้นำชุดใหม่ที่เป็นสุกรล้วน หลังนโปเลียนและสโนว์บอลกลายเป็นศัตรูกันเพราะไม่อาจลงรอยเรื่องแนวคิดและผลประโยชน์ สรรพสัตว์ก็อยู่ในสภาพสับสนและไม่สามารถตัดสินใจด้วยตัวเองว่า ใครเป็นฝ่ายถูก “สัตว์ฟงโนไปเลียนพูดแล้วก็ฟงโนว์บอลพูด แต่ไม่อาจตัดสินใจได้ว่า ฝ่ายใดพูดถูก ที่จริงแล้วพวกสัตว์มีรูปร่างที่เห็นด้วยกับตัวที่กำลังพูดอยู่ในขณะนั้นเสมอ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2565, น. 64) ทันทันที่นโปเลียนกำจัดสโนว์บอลสำเร็จและขึ้นมาอำนาจสูงสุดในฟาร์ม ก็รีบสั่งให้ลูกน้องทำการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อปล้ำล้างอิทธิพลของสโนว์บอล ที่น่าสังเกต คือ สรรพสัตว์คล้อยตามด้วยความเต็มใจทั้งที่ก่อนหน้านี้มันไม่เคยต่อสู้เคียงบ่าเคียงไหล่กับสโนว์บอลในศึกขับไล่หมูซึ่

ออร์เวลล์แสดงความเห็นในนวนิยายเรื่อง *1984* ว่า การต่อสู้ระหว่างชนชั้นในสังคมมีมูลเหตุมาจากความแตกต่างและการไม่อาจปรองดองในจุดมุ่งหมายของกลุ่มคน 3 ประเภท เป้าหมายหลักของชนชั้นสูง คือ การคงอยู่ในที่เดิมตลอดไป ขณะที่ชนชั้นกลางมุ่งมาดปรารถนาจะสลับที่กับชนชั้นสูง ส่วนชนชั้นล่างก็ใฝ่ฝันเรื่องการปล้ำล้างความแตกต่างทั้งมวลและสร้างสังคมที่ทุกคนเสมอกันหมด อย่างไรก็ตาม เมื่อมองโดยภาพรวม เป้าหมายของชนชั้นล่างมีความไม่ต่อเนื่องและเลื่อนลอยที่สุด “เนื่องจากเป็นลักษณะนิรันดร์ของชนชั้นต่ำที่ถูกบดขยี้จากงานหนักหนาสาทาสจนไม่อาจคำนึงถึงสิ่งนอกเหนือจากชีวิตประจำวันได้ ยกเว้นนานๆ ครั้ง” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 231) การต่อสู้ระหว่างชนชั้นในประวัติศาสตร์จึงมีแนวทางหลักเดียวกัน คือ เมื่อชนชั้นสูงอยู่ในอำนาจได้ระยะหนึ่งก็เริ่มเสียความเชื่อมั่นในตัวเองและขาดประสิทธิภาพในการปกครอง จากนั้นถูกชนชั้นกลางที่แสวงหาเป็นลูกขึ้นต่อสู้เพื่ออิสรภาพและความยุติธรรม ทำให้ได้ชนชั้นล่างมาเป็นพวกจำนวนมากเพื่อโค่นล้มชนชั้นสูง แต่ทันทีที่บรรลุจุดประสงค์ ชนชั้นกลางก็ปรับเปลี่ยนสภาพมาเป็นชนชั้นสูงและผลึกใสชนชั้นล่างให้กลับสู่ความเป็นทาสเหมือนเดิม ออร์เวลล์มองว่าข้อจำกัดด้านวิสัยทัศน์นี้เองทำให้ชนชั้นล่างไม่เคยประสบความสำเร็จในการบรรลุจุดประสงค์ของตนเองแม้เพียงชั่วคราว

ออร์เวลล์ได้นำเสนอลักษณะการขาดวิสัยทัศน์ของชนชั้นล่างตะวันตกจากกรณีของอองรี คนล้างท่อในกรุงปารีสที่มีความสามารถและมีโอกาสหารายได้เลี้ยงชีพในแบบที่ไม่ต้องลำบากนัก แต่อองรีก็หมกมุ่นอยู่กับเรื่องความรัก การแก้แค้น และการประชดสังคนไปเรื่อยๆ จนท้ายที่สุดชีวิตมีแต่ความล้มเหลว ขณะที่ตัวอย่างการขาดวิสัยทัศน์ของคนจรในกรุงลอนดอนมีความหลากหลายกว่า เช่น เรื่องที่โบโซ่ไม่เคยวางแผนชีวิตในอนาคตถึงแม้เขาจะมีโอกาสกลายเป็นขอทานและจบชีวิตอยู่ในบ้านแรงงาน หรือคนจรจำนวนมากพอใจกับช่องทางหาเลี้ยงชีพแบบง่ายๆ อย่าง

การเก็บก้นบูหรืรวบรวมยาสูบไปขาย หรือการขอเงินจากองค์กรกุศลเพื่อเอาชีวิตรอดไปวันๆ ที่ออร์เวลล์กังวลเหนือสิ่งอื่นใด คือ การขาดวิสัยทัศน์ทำให้ชนชั้นล่างไม่มีความคิดเป็นของตนเองและอาจกลายเป็นเครื่องมือทางการเมืองให้แก่ชนชั้นกลางและกลุ่มผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการเบ็ดเสร็จ

2.2.4 ความโอหัง

ประสบการณ์จากการทำงานโรงแรมทำให้ออร์เวลล์ตระหนักได้ว่า ในกลุ่มคนทำงานโรงแรมก็มีการแบ่งชนชั้น เขาพูดถึงเหตุการณ์ในวันที่สามของการทำงานล้างจานว่า หัวหน้าแผนกบุคคลได้เรียกพบและตำหนิเรื่องการไว้หนวดของเขาอย่างรุนแรง ภายหลังบอริสจึงอธิบายธรรมเนียมการไว้หนวดของพ่อครัว ตลอดจนการแบ่งชนชั้นระหว่างบิกร พ่อครัว และคนล้างจานให้ฟังอย่างละเอียดว่า “บิกรในโรงแรมชั้นดียอมไม่ไว้หนวด ดังนั้น เพื่อเป็นการแสดงอำนาจเหนือพวกคนล้างจาน พวกนี้จึงตั้งกฎว่า คนล้างจานก็ห้ามไว้เหมือนกัน ส่วนพวกพ่อครัวนั้นไว้หนวดเพื่อแสดงความเหยียดหยันพวกบิกร” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 119-120) ออร์เวลล์ให้ความรู้เพิ่มเติมว่า พ่อครัวเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเป็น “คนงาน” มากที่สุดและเป็น “ขี้ข้า” น้อยที่สุดในโรงแรม แม้จะหาเงินได้ไม่เท่าบิกร แต่งานของพ่อครัวมีศักดิ์ศรีและมั่นคงกว่า พ่อครัวยังรู้สึกภาคภูมิใจที่ตนเองไม่ใช่ผู้รับใช้แต่เป็นคนงานที่มีฝีมือ ยิ่งกว่านั้นการที่พ่อครัวเป็นพนักงานแต่บิกรไม่ได้เป็นก็ทำให้คนกลุ่มนี้เพิ่มความมโหฬารและมองว่า ตนเหนือชั้นกว่าบิกร (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 131)

นอกจากกรณีพ่อครัวในโรงแรมแล้ว ออร์เวลล์ยังได้ยกตัวอย่างที่สะท้อนความโอหังของบิกร ซึ่งแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับความสุภาพเรียบร้อยขณะคนกลุ่มนี้ออกไปบริการแขก ออร์เวลล์เคยประสบเหตุการณ์ผู้ช่วยหัวหน้าบิกรชาวอิตาลีเลียนที่อารมณ์ฉุนเฉียวคนหนึ่ง หยดอยู่หน้าประตูห้องอาหารแล้วแสดงอำนาจต่อบิกรฝึกงานที่ทำขวดเหล้าอุ่นแตก เขาชูกำปั้นเหนือหัวและตะคอกใส่บิกรฝึกงานว่า “ตุ๊ว เมอ เฟ- [ไ้ไ้แตแมง] อย่างนี้เรียกตัวเองว่าบิกรอะไร ไ้ไ้? หน้าอย่างมึงอะไรจะเป็นบิกร? อย่างมึงแค่ผู้ฟั้นช่องที่แม่มึงทำงานยังไม่ได้เลย มาเจอไร! [ไ้ไ้แมงดาเอ๊ย!]” ความโกรธทำให้ผู้ช่วยหัวหน้าบิกรกล่าวคำพรูสาทต่อไปไม่ไหว จึงหันมาแสดงพฤติกรรมอันต่ำทรามแทน ดังข้อความว่า “ขณะที่เปิดประตูก็ผายลมออกมาดังลั่น อันเป็นวิธีสปรมาทที่คนอิตาลีเลียนชอบทำ” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 115)

เมื่อตัดภาพมาที่ชนชั้นล่างอังกฤษ ปรากฏว่า คนกลุ่มนี้ก็มีลักษณะโอหังไม่แพ้ผู้ใช้แรงงานในกรุงปารีส ออร์เวลล์ยกตัวอย่างกรณีของโบโซว่า เขาพยายามเลี่ยงการกุศลทางศาสนาเพราะคนจรรยาธรรมร่วมร้องเพลงสวดก่อนจะได้รับแจกขนมปัง ไม่เพียงเท่านั้น “โบโซถือศักดิ์ศรีอีกหลายเรื่อง ยกตัวอย่าง เช่น เขาคุยโวว่า เขาไม่เคยเก็บก้นบูหรืเลยในชีวิต แม้ยามที่อยากสูบยาแทบตาย เขาก็ถือว่า ตนเองเหนือชั้นกว่าพวกยาจกทั่วไปซึ่งเขากล่าวว่า เป็นพวกน่าสมเพชที่ไม่รู้จักแม้แต่จะทำตัวองเอง” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 276) โดยปกติของคนจรรยาธรรมจะแจกบัตรอาหารเพื่อให้คนจรไปแลกอาหารในร้านที่ถูกกำหนดไว้ตายตัว ครั้งหนึ่งออร์เวลล์ได้รับบัตรอาหารมีค่า 6 เพนนี ซึ่งระบุให้เข้ารับบริการที่ร้านกาแฟในลิเวอร์พูล อย่างไรก็ตาม เมื่อบิกรหญิงทราบ ว่า กลุ่มของออร์เวลล์เป็นคนจรรยาธรรมก็พลันมีอาการดูถูกและให้บริการในแบบที่ไม่เต็มใจ (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 246)

ต่อมาเมื่อกลุ่มของออร์เวลล์เดินทางถึงเมืองโลเวอร์ บินฟิลด์ และลงนอนแผ่หลากับพื้นหญ้าเพื่อรองนอนว่า หอคคนจรรยาธรรมจะเปิด เขาก็ประสบเหตุการณ์ที่สะท้อนความโอหังของชนชั้นล่างอีกครั้ง ในกลุ่มคนจรรยาธรรมที่มารวมตัวกันมีหญิงอายุ 60 ปีคนหนึ่ง “เป็นคนร่างท้วม ดูโหดม สกปรกมาก สวมชุดกระโปรงดำชายลากยาว วางท่าเย่อหยิ่ง หากใครไปนั่งใกล้ แม้ก็จะทำจุกมุกพูดพืดแล้วกระเถิบห่างออกไป” คนจรรยาธรรมคนหนึ่งร้องทักขึ้นมาว่า “จะไปไหนจ๊ะ เธอ?” ฝ่ายหญิงก็ทำจุกมุกพูดพืดแล้วเมินทอดตาไปไกลๆ ชายคนจรรยาธรรมจึงเข้าหาเหยื่อว่า “เฮน่า เธอจ๋า...อย่าหน้าบูดลิ เราพวกเดียวกันนะ ลงเรือลำเดียวกันทั้งนั้น” หญิงคนจรรยาธรรมกล่าวเสียงขุ่นที่แสดงความไม่พอใจว่า “ชอบใจเต็มที...ไว้ฉันอยากคบหากับพวกจรรยาธรรมเมื่อไรแล้วจะบอก” (จอร์จ ออร์เวลล์, 2560, น. 324) ออร์เวลล์ยอมรับว่า ความมโหฬารของหญิงคนจรรยาธรรมที่มองว่า ตัวเองอยู่เหนือชั้นกว่าคนจรรยาธรรมทั่วไปนั้น ทำให้เขารู้สึกขบขันอย่างยิ่ง

ลักษณะโอหังของชนชั้นล่างตะวันตกในวรรณกรรมแปลของออร์เวลล์เป็นข้อสรุปจากตัวอย่างเกี่ยวกับการวางอำนาจของพ่อครัวและบริกรในกรุงปารีส กรณีของโบโซ่ จิตรกรข้างถนนชาวอังกฤษซึ่งแม้จะหาเช่ากินค่าด้วยความลำบากและต้องใช้เล่ห์เหลี่ยมสารพัดในการรีดเงินจากคนดู แต่ขณะเดียวกันเขาก็ยึดติดอยู่กับศักดิ์ศรีลุ่มๆ แล้งๆ เช่นเดียวกับหญิงคนจรวัยชราที่ออร์เวลล์พบในเมืองโลเวอร์ บินฟีลด์ ที่มองว่า ตัวเองสูงส่งกว่าคนจรจัดทั่วไป

การเปรียบเทียบข้อดีและข้อจำกัดระหว่างชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคมกับชนชั้นล่างในประเทศตะวันตกอาจทำได้เพียงในภาพกว้างๆ เนื่องจากออร์เวลล์ได้สัมผัสกับชนชั้นล่างในประเทศพม่าในช่วงเวลาจำกัด คือ 5 ปีที่เขาไปเป็นตำรวจจักรวรรดิ ขณะที่ชนชั้นล่างในประเทศตะวันตกนั้น ออร์เวลล์ได้คลุกคลีอยู่ด้วยแทบจะตลอดชีวิตของเขา ทำให้ขอบเขตด้านประชากรมีความหลากหลายมากกว่า กล่าวคือ มีทั้งชาวอังกฤษ ชาวฝรั่งเศส ชาวสเปน และทหารอาสาจากประเทศอื่นๆ ในสงครามกลางเมืองสเปน อย่างไรก็ตาม แม้จะอยู่ในบริบทที่แตกต่างกันแต่ชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคมและชนชั้นล่างในประเทศตะวันตกก็มีลักษณะคล้ายกันหลายอย่าง ได้แก่ ความมีน้ำใจและมิตรภาพ ความเจ้าเล่ห์ และการขาดวิสัยทัศน์ นอกจากนี้ การได้ใช้ชีวิตแบบคลุกคลีกับชนชั้นล่างตะวันตกในช่วงเวลานานทำให้ ออร์เวลล์แลเห็นลักษณะอีกหลายอย่างของคนกลุ่มนี้ ซึ่งเขาไม่ได้พูดถึงในส่วน of ชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคม ประกอบด้วย ความขยัน ความไม่มีระเบียบวินัย และความโอหัง

การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคมกับชนชั้นล่างในประเทศตะวันตก แม้จะเป็นชนชั้นล่างเหมือนกันแต่กลับอยู่ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ความเป็นชนชั้นล่างของกลุ่มต่างๆ ในประเทศพม่าจึงต้องพิจารณาในแง่ที่เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชาวพื้นเมือง ได้แก่ ชาวพม่า ชาวอินเดีย และชาวจีนอพยพ กับผู้ปกครองชาวอังกฤษ นับสำคัญในการเป็นชนชั้นล่างของชาวพื้นเมืองจึงมีอคติทางชาติพันธุ์และอคติทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยอย่างปฏิเสธไม่ได้ ทำให้เกิดการต่อสู้ต่อรองและโต้กลับในมิติที่มีความแตกต่างและซับซ้อนกว่าการเป็นชนชั้นล่างในสังคมตะวันตก ชาวพื้นเมืองในประเทศพม่าไม่ได้เป็นชนชั้นล่างเพราะความยากจนทางรายได้เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมาจากสภาพที่เป็นประชากรในอาณานิคมของอังกฤษ เงื่อนไขข้อนี้แตกต่างอย่างยิ่งจากการเป็นชนชั้นล่างในประเทศตะวันตก ดังนั้น มุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างในเมืองอาณานิคมจึงไม่สามารถวิเคราะห์จากการกระทำและคำพูดที่ชนกลุ่มนี้แสดงออกอย่างตรงไปตรงมาเพียงมิติเดียวได้ กิริยาวาจของชนชั้นล่างในประเทศพม่าตั้งอยู่บนเงื่อนไขของความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่อยู่ใต้การปกครองกับผู้ปกครอง จึงต้องมีความเคารพนบและพินอบพิเทาต่อเจ้านายในฐานะผู้ซึ่งเป็นชีวิตและให้ทุนให้โทษแก่ตนเองได้โดยตรง ในขณะที่การปฏิสัมพันธ์ของชนชั้นล่างในฝรั่งเศส อังกฤษ และสเปน เป็นการแสดงออกกระหว่างผู้ที่อยู่ในระดับเดียวกัน คือ เป็นคนจร เป็นคนหาเช่ากินค่า และเป็นชาวตะวันตกเหมือนกัน

มุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างของออร์เวลล์มีพลวัตอย่างต่อเนื่อง เขายอมรับว่า แม้จะมีใจโน้มเอียงไปหาชนชั้นล่างมาตั้งแต่อายุน้อย แต่ความรู้ความเข้าใจของเขาเกี่ยวกับชนกลุ่มนี้ในเบื้องต้นจะหนักไปทางทฤษฎี อย่างไรก็ตาม ชีวิตที่ผาดโผนจากการเป็นตำรวจจักรวรรดิในพม่า การใช้ชีวิตอย่างคนจรในปารีสและลอนดอน การต่อสู้กับกำลังฟาสซิสต์ในสงครามกลางเมืองสเปน และการเป็นนักข่าวที่ต้องเดินทางตามสถานที่ต่างๆ ทำให้มุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างของออร์เวลล์เปลี่ยนไปจากเดิม เขาไม่ได้มองชนชั้นล่างในฐานะชนชั้นในอุดมคติตามที่ฝ่ายซ้ายโฆษณาชวนเชื่อ แต่ก็ไม่รู้สึกถึงเกียรติยศสำเนียงภาษาและสันดานอันหยาบคายของคนกลุ่มนี้เหมือนในอดีต การได้คลุกคลีกับคนยากไร้จำนวนมากทำให้ออร์เวลล์เห็นใจสภาพความเป็นอยู่ของชนชั้นล่าง เกิดความสงสารในฐานะกลุ่มเปราะบางและถูกเอาเปรียบ แม้ออร์เวลล์จะชื่นชมคุณลักษณะหลายอย่างของชนชั้นล่าง เช่น ความมีน้ำใจและความขยัน ฯลฯ แต่เขาก็ไม่ปฏิเสธเรื่องที่ว่าชนชั้นล่างมีข้อจำกัดอย่างความเจ้าเล่ห์ การขาดวิสัยทัศน์ การไม่มีระเบียบวินัย และความโอหัง

สิ่งที่ออร์เวลล์เชื่อมั่นและถือเป็นคุณูปการของเขาต่อผู้ยากไร้ คือ การมองว่า ข้อจำกัดดังกล่าวมีทางแก้ไขได้ถ้าหากชนกลุ่มนี้ได้รับการศึกษา ความเอาใจใส่ และการส่งเสริมเพียงพอ

การที่ออร์เวลล์มีชีวิตในช่วงที่สถานการณ์การเมืองโลกมีแต่ความพลิกผัน อันสืบเนื่องจากสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง (ค.ศ. 1914-1918) สงครามโลกครั้งที่สอง (ค.ศ. 1939-1945) การขยายอิทธิพลของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่นำโดยโซเวียตรัสเซีย ตลอดจนบทบาทของชนชั้นล่างในฐานะเป็นกลุ่มที่มีสมาชิกมากที่สุดในสังคม ทำให้เขามีโอกาสพิจารณาชนชั้นล่างทั้งจากมิติทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมวัฒนธรรม ประเด็นสำคัญที่ออร์เวลล์พยายามนำเสนอผ่านผลงานของเขา คือ ชนชั้นล่างไม่ว่าจะอยู่ในระบอบใดก็ล้วนเป็นกลุ่มที่ถูกเอาเปรียบและถูกใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองให้แก่ชนชั้นสูงและชนชั้นกลาง โดยเฉพาะชนชั้นกลางระดับบนที่ปรารถนาจะขึ้นมาสลับตำแหน่งกับชนชั้นสูง แนวคิดดังกล่าวส่งผลให้วรรณกรรมของเขาหลายเรื่องต้องเผชิญกับชะตากรรมที่ลำบาก เช่น นวนิยายเรื่อง *1984* กลายเป็นหนังสือต้องห้ามในโซเวียตและอีกหลายประเทศทั่วโลก ขณะที่การเผยแพร่ นวนิยายเรื่อง *แอนิมอล ฟาร์ม* ก็มีอุปสรรครอบด้าน ออร์เวลล์เขียนนวนิยายเรื่องนี้เสร็จใน ค.ศ. 1944 แต่ไม่สามารถจัดพิมพ์ในประเทศอังกฤษได้ สำนักพิมพ์ทุกแห่งที่เขาส่งต้นฉบับไปให้ได้ให้คำตอบในทำนองเดียวกันว่า *แอนิมอล ฟาร์ม* โจมตีระบอบของโซเวียตเสียใจเกินจะเผยแพร่เพราะขณะนั้นโซเวียตเป็นพันธมิตรสำคัญในสงครามโลกครั้งที่สอง จนกระทั่ง ค.ศ. 1945 สำนักพิมพ์ในสหรัฐอเมริกาได้ตกลงตีพิมพ์เรื่องนี้และทำให้ออร์เวลล์กลายเป็นนักเขียนที่มีชื่อเสียงโด่งดังระดับโลก สำหรับอิทธิพลที่ออร์เวลล์มีต่อวงการวรรณกรรมของไทยนั้น มีขึ้นหลังจากที่เขาเสียชีวิตแล้วประมาณสองทศวรรษ รัศมี เผ่าเหลืองทอง และอานวยชัย ปฏิพัทธ์เผ่าพงศ์ กล่าวในส่วน “คำนำผู้แปล” ของนวนิยายเรื่อง *1984* ว่า ทั้งสองตัดสินใจแปลเรื่องนี้แม้จะมีคนคัดค้านหลายคนเพราะเห็นว่า เนื้อหาสอดคล้องอย่างเหมาะสมกับบริบททางการเมืองของไทยในช่วง พ.ศ. 2520 (จอร์จ ออร์เวลล์, 2563, น. 13)

หากจะเปรียบเทียบ ผลงานของออร์เวลล์เข้ามาับบทบาทต่อวงการวรรณกรรมไทยหลังลัทธิมาร์กซ์นานพอสมควร มุมมองเกี่ยวกับระบบชนชั้นของมาร์กซ์มีอิทธิพลต่อทัศนคติทางการเมืองของปัญญาชนไทยตั้งแต่ช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 นักวิชาการที่แสดงจุดยืนในการต่อต้านชนชั้นสูงและอยู่เคียงข้างชนชั้นล่างในสมัยนั้น ได้แก่ จิตร ภูมิศักดิ์ จากผลงานที่มีชื่อเสียงของเขาอย่างเรื่อง *โฉมหน้าศักดินาไทย* (2543) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากชนชั้นนายทุนของไทยในสมัยดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นชาวจีนอพยพและเข้ามาอยู่ในประเทศไทยในฐานะผู้อาศัย ส่งผลให้คนกลุ่มนี้มุ่งความสนใจไปที่ประเด็นเศรษฐกิจมากกว่าการเมืองหรือความเหลื่อมล้ำทางสังคม (Vichit-vadakan, 1979, pp. 8-10) ความขัดแย้งระหว่างชนชั้นในสังคมไทยจากมุมมองของ จิตร ภูมิศักดิ์ จึงถูกนำเสนอในลักษณะที่ชนชั้นศักดินาเป็นฝ่ายขูดรีดและเอาเปรียบผู้ยากไร้ แทนที่จะเป็นชนชั้นนายทุนกับผู้ไร้แรงงานตามมุมมองของมาร์กซ์ การนำเสนอความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยดังที่กล่าวมาทำให้ จิตร ภูมิศักดิ์ ถูกต่อต้านอย่างหนัก โดย *โฉมหน้าศักดินาไทย* กลายเป็นหนังสือต้องห้ามและตัวเขาเองก็ติดคุกด้วยข้อหาเป็นคอมมิวนิสต์ ขณะเดียวกันนักวิชาการที่เป็นกลุ่มอนุรักษนิยมอย่าง ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็พยายามใช้วรรณกรรมเป็นเครื่องมือในการต่อต้านมุมมองของ จิตร ภูมิศักดิ์ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช มองว่า สังคมไทยดำรงอยู่ได้ด้วยระบบอุปถัมภ์ แม้จะมีการแบ่งชนชั้นระหว่างเจ้านายที่เป็นเชื้อพระวงศ์กับสามัญชน แต่พระมหากษัตริย์ไทยทรงรักประชาชนดุจดังลูกหลาน ไม่ได้เป็นเจ้าที่ดินเหมือนกับชนชั้นศักดินาในประเทศตะวันตก และยังไม่อาจเปรียบเทียบกับชนชั้นนายทุนในฐานะฝ่ายครอบครองปัจจัยการผลิตได้ วรรณกรรมของ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่มุ่งต่อต้านลัทธิมาร์กซ์และปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยมีหลายเรื่อง เช่น *ฝรั่งศักดินา* (2548) *ไม่แดง* (2552) และ *สี่แผ่นดิน* (2554) ฯลฯ

แม้ออร์เวลล์จะเสียชีวิตแล้วเป็นเวลากว่า 70 ปี และสถานการณ์ของชนชั้นล่างทั่วโลกก็มีพลวัตอย่างต่อเนื่องตามความเจริญก้าวหน้าของสังคมมนุษย์ แต่มุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างของเขายังทรงคุณค่าและให้บทเรียนหลายอย่าง โดยเฉพาะในขบวนการพัฒนาคนที่เป็นกลุ่มเปราะบางในสังคม ออร์เวลล์ยอมรับเรื่องว่าการแบ่งชนชั้นจะไม่หายไปในอนาคต เนื่องจากมนุษย์มีความหลากหลาย ตลอดจนมีพื้นเพและศักยภาพที่แตกต่างกัน แต่เขาก็ชี้ให้เห็นว่า

จำนวนสมาชิกในแต่ละชนชั้นไม่ใช่ตัวเลขที่ตายตัว กลับผันแปรไปตามยุคสมัยและตามโอกาสที่พลเมืองแต่ละคนจะได้รับ ความเชื่อมั่นดังกล่าวเป็นแนวคิดสำคัญของออร์เวลล์และน่าจะมีผลต่อกระบวนการต่อสู้เพื่อประโยชน์ของชนชั้นล่างที่ดำเนินต่อเนื่องมาจนกระทั่งทุกวันนี้

ข้อเสนอแนะ

นอกจากมุมมองเกี่ยวกับชนชั้นล่างแล้ว วรรณกรรมแปลของออร์เวลล์ยังสะท้อนมุมมองเกี่ยวกับชนชั้นกลาง โดยเฉพาะชนชั้นกลางระดับบนที่มีอำนาจทางการเงินและปรารถนาจะเข้ามามีบทบาททางการเมืองอย่างควบคู่กัน ดังนั้น จึงควรมีการศึกษามุมมองของออร์เวลล์เกี่ยวกับชนชั้นกลางและอาจศึกษาในเชิงเปรียบเทียบเกี่ยวกับชนชั้นกลางในสังคมไทยด้วย

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

มุมมองของออร์เวลล์เกี่ยวกับชนชั้นล่างซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อจำกัดนั้น ได้ตกผลึกมาจากประสบการณ์ชีวิตจริงที่เขาเคยคลุกคลีอยู่กับชนกลุ่มนี้มายาวนาน และการที่ออร์เวลล์เลือกนำเสนอสภาพของชนชั้นล่างโดยปราศจากวัตถุประสงค์ทางการเมือง ถือเป็นตัวอย่างที่น่ายกย่องของนักเขียนที่ซื่อตรงต่ออาชีพของตนเองโดยไม่เกรงกลัวอำนาจรัฐ การศึกษาค้นคว้านี้ยังทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับบริบททางการเมืองและสังคม ตลอดจนบทบาทของวรรณกรรมในฐานะเป็นเครื่องมือในการรับใช้สังคมมนุษย์

เอกสารอ้างอิง

- จอร์จ ออร์เวลล์. (2518). *โลกของครูสาว* (สุนันทา เหล่าจัน, ผู้แปล). พระนคร: เคล็ดไทย.
- จอร์จ ออร์เวลล์. (2536). *แต่ค่าทาโลเนีย* (สดีโส, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: เคล็ดไทย.
- จอร์จ ออร์เวลล์. (2560). *ความจนกับคนจรในปารีสและลอนดอน* (บัญชา สุวรรณานนท์, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: ไต้ฝุ่น.
- จอร์จ ออร์เวลล์. (2560). *พม่ารำลึก* (พิมพ์ครั้งที่ 2). (บัญชา สุวรรณานนท์, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: ไต้ฝุ่น.
- จอร์จ ออร์เวลล์. (2562). *ความจำเป็นยิ่งยวดของการต่อต้านเผด็จการ* (บัญชา สุวรรณานนท์, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: ไต้ฝุ่น.
- จอร์จ ออร์เวลล์. (2563). *1984* (พิมพ์ครั้งที่ 7). (รัศมี เผ่าเหลืองทอง และอานวยชัย ปฏิพัทธ์เผ่าพงศ์, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: สมมติ.
- จอร์จ ออร์เวลล์. (2565). *แอนิมอล ฟาร์ม* (พิมพ์ครั้งที่ 8). (บัญชา สุวรรณานนท์, ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: ไต้ฝุ่น.
- จิตร ภูมิศักดิ์. (2543). *โฉมหน้าศักดินาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า.
- ณัฐพล ชลวนารัตน์. (2561). *การใช้อำนาจของชนชั้นปกครองที่ปรากฏในวรรณกรรมของจอร์จ ออร์เวลล์ : กรณีศึกษานวนิยายแปลเรื่อง แอนิมอล ฟาร์ม และเรื่อง หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ดลศม เจริญธรรม. (2559). *การศึกษาเปรียบเทียบวิกฤตความเป็นแม่ของผู้หญิงชนชั้นล่างในองค์กรสวัสดิการสังคมของรัฐและเอกชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธวัชพล ทองอินทราช. (2558). *บทวิเคราะห์วรรณกรรม 1984 : ว่าด้วยการวิพากษ์สังคมการเมืองไทย*. *วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา*, 3(2), 57-82.
- บัญชา สุวรรณานนท์. (2558). *Know Orwell*. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คโมบี.

- ปรีดี พนมยงค์. (2567). *ความเป็นอนิจจังของสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์.
- ปีแอร์ บูร์ดิเยอ. (ม.ป.ป.). “มานุษยวิทยาร่วมสมัย : สายธารความคิดมานุษยวิทยาสากลสู่มานุษยวิทยาไทย” Pierre Bourdieu ปีแอร์ บูร์ดิเยอ. ค้นคืนจาก <https://contempanthro.sac.or.th/03-pierre-bourdieu.html>.
- พิเชฐ สายพันธ์. (2564). ทฤษฎีวิพากษ์เชื้อชาติ (Critical Race Theory) และการกลับมาของปัญหาอคติการเหยียดเชื้อชาติ. *วารสารมานุษยวิทยา*, 4(2), 252-260.
- ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2543). *ขุนช้างขุนแผน ฉบับอ่านใหม่*. กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า 2000.
- ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2548). *ฝรั่งศักดินา*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2552). *ไม่แดง* (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า 2000.
- ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2554). *สี่แผ่นดิน* (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า 2000.
- ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช. (2556). *ธรรมแห่งอริยะ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ดอกหญ้า 2000.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รุสตั้ม หวันสู. (2563). ระบบวรรณะของชาวมุสลิมในอินเดีย. *วารสารปณิธาน : วารสารวิชาการด้านปรัชญาและศาสนา*, 16(1), 159-198.
- ศิริชัช โททัสสะ และเพิ่มศักดิ์ จะเรียมพันธ์. (2565). นัยทางการเมืองใน “หนึ่ง-เก้า-แปด-สี่” (1984) ของจอร์จ ออร์เวลล์. *วารสารเอเชียตะวันออกเฉียงและอาเซียนศึกษา*, 22(1), 1-23.
- ศิริพร ยอดกมลศาสตร์. (2540). แนวคิดว่าด้วยชนชั้นกลางในสังคมไทย. *วารสารสังคมศาสตร์*, 30(2), 143-156.
- เอ็่มม่า ลาร์คิน. (2560). *จีบพม่าตามหาจอร์จ ออร์เวลล์ ประวัติศาสตร์ระหว่างบรรทัดในร้านน้ำชา* (สุภัตรา ภูมิประภาส, ผู้แปล) (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- Vichit-vadakan, J. N. (1979). *Not Too High and Not Too Low: A Comparative Study of Thai and Chinese Middle-Class Life in Bangkok, Thailand* (Doctor Dissertation). University of California, Berkeley.

กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย
พ.ศ. 2556 - 2565*
Representations of the Ideal Male in Thai Television Dramas,
from 2013 to 2022

Zhang Liqun

นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง¹
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Graduate student, Communicative Thai as a Second Language Program, Faculty of Liberal Arts

Huachiew Chalermprakiet University

วีรวัฒน์ อินทรพร (Weerawat Intaraporn)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Faculty of Liberal Arts, Huachiew Chalermprakiet University

Email: 2805033573@qq.com

Received: August 24, 2024, Revised: November 8, 2024, Accepted: December 2024

บทคัดย่อ

ตัวละครชายในฝันเป็นองค์ประกอบสำคัญของละครโทรทัศน์ไทยประเภทพาฝัน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 – 2565 จำนวน 12 เรื่อง โดยใช้การวิจัยแบบวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 – 2565 มีกลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝัน 3 กลวิธี ได้แก่ 1) กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านโครงเรื่องโดยการเปิดเรื่องด้วยการแนะนำด้านบวกของตัวละคร การดำเนินเรื่องคือให้ตัวละครเผชิญปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหาจนสำเร็จ การปิดเรื่องด้วยการครองคู่ของตัวละครชายในฝันกับนางเอก 2) กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านบุคลิกลักษณะภายนอกในด้านรูปร่างหน้าตาดี บุคลิกดี การแต่งกายที่เหมาะสม และการประกอบอาชีพที่มั่นคง 3) กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านบุคลิกลักษณะภายใน คือ ความมีสติปัญญา ความกล้าหาญ ความมีน้ำใจ ความมีมารยาทเป็นสุภาพบุรุษ ความรับผิดชอบ ความอบอุ่นอ่อนโยน ความมีอารมณ์ขัน และความมีส่วนร่วมในการทำงาน บ้าน ลักษณะทั้งหมดนี้ทำให้ละครโทรทัศน์ไทยประเภทพาฝันได้สร้างภาพแทนของผู้ชายในอุดมคติขึ้นมาให้แก่ผู้ชม

คำสำคัญ: กลวิธีการนำเสนอ ชายในฝัน ละครโทรทัศน์ไทย

¹ บทความเรื่องนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์เรื่อง ภาพแทนชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทยพ.ศ. 2556 – 2565 หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Abstract

The ideal male is a key element of romance in Thai television dramas. This research aims to analyze twelve dramas broadcasted from 2013 to 2022. Content analysis is applied as the research methodology, and findings are reported as descriptive. The research identifies three ways the ideal male is represented in the studied romance dramas, as follows: 1) Presentation through the plot, where positive characteristics of the male protagonist are shown in the exposition; during plot complications, the male protagonist encounters problems and successfully resolves them; the resolution typically ends with the happy marriage of the male protagonist and his true love.” 2) Presentation of outer appearances of the male protagonists, who are mainly portrayed as handsome, well-dressed - usually in uniforms, with good personalities and professional careers. 3) Presentation of inner characteristics, including wisdom, bravery, generosity, gentlemanly conduct, responsibility, kindness, humor, and being helpful with household tasks.” Through these three presentations, romance Thai television dramas have created representations of the ideal male in the minds of the audience.

Keywords: Representation, The ideal male, Thai television drama

บทนำ

ละครโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่ให้ความบันเทิงและความรู้ โดยการใช้ภาพเคลื่อนไหวที่มีสีสันและเสียงที่เป็นธรรมชาติ มีนักวิชาการหลายคนได้อธิบายความรู้เกี่ยวกับละครโทรทัศน์ไว้ ดังที่อรนุช เลิศจรรยารักษ์ (2558, น. 72) อธิบายว่า ละครโทรทัศน์เป็นการผสมผสานเข้าด้วยกันขององค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งบทโทรทัศน์ การแสดง เทคนิคการถ่ายทำ การตัดต่อ แสง เสียง และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ

ละครโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีผลสะท้อนและผลกระทบต่อผู้ชมทั้งการให้ความบันเทิง ให้ความรู้ และสั่งสอน มนุษย์เราให้รู้จักปฏิบัติหน้าที่ในสังคม ที่สำคัญที่สุดคือให้กำลังใจแก่ผู้ชมที่จะต่อสู้กับอุปสรรคในชีวิตทุกด้าน ดังที่ชยพล สุทธิโยธิน และสันติ เกษมสิริทัศน์ (2548, น. 65-66) อธิบายว่า ละครโทรทัศน์เป็นศิลปะความบันเทิงที่เยี่ยวยาวจิตใจมนุษย์ให้เข้มแข็ง จึงต้องมีบทบาทสำคัญในชีวิตมนุษย์ คือ การตอบสนองของความต้องการทางอารมณ์ของมนุษย์ การชำระล้างจิตใจ การยกระดับความคิดและสติปัญญา และกระตุ้นให้เกิดพลังใจในการดำเนินชีวิต

ตัวละครคือองค์ประกอบสำคัญของละครโทรทัศน์ เป็นผู้กระทำให้เรื่องดำเนินไปตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง โดยเฉพาะตัวละครเอก อิงอร สุพันธุ์วณิช (2558, น. 151) กล่าวว่า ตัวละครเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญเพราะตัวละครจะทำให้เรื่องดำเนินไป เป็นผู้สื่อแนวคิดของเรื่องให้ชัดเจนขึ้น เรื่องจะสนุกหรือไม่ก็ต้องพิจารณาจากตัวละครด้วย บางครั้งเนื้อหาคดี แต่ตัวละครไม่สมจริง ไม่มีพัฒนาการก็อาจจะทำให้เรื่องนั้นด้อยลงไปได้

ตัวละครชายในละครโทรทัศน์แนวพาฝันเป็นตัวละครสำคัญที่ขาดไม่ได้ ดังที่สายทิพย์ นุกูลกิจ (2543, น. 183-184) ได้กล่าวถึงตัวละครในนวนิยายซึ่งหมายรวมถึงตัวละครในสื่อบันเทิงคดีอื่น ๆ ด้วยว่า ตัวละคร คือบุคคลที่ผู้แต่งสมมติขึ้นมาเพื่อให้กระทำพฤติกรรมในเรื่องมีบทบาทในเรื่อง หรือเป็นผู้ทำให้เรื่องเคลื่อนไหวดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง ตัวละครจึงนับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของเรื่องบันเทิงคดีซึ่งจะขาดไม่ได้ เพราะถ้าไม่มีตัวละครแล้ว

เรื่องราวต่าง ๆ ในนวนิยายก็ย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้ ตัวละครในบันเทิงคดีย่อมมีได้ไม่จำกัดทั้งในส่วนที่เป็นตัวละครเอก และตัวละครประกอบสุดแต่ผู้แต่งจะเห็นว่าเหมาะสม

ตัวละครชายในฝันเป็นตัวละครประเภทหนึ่งที่น่าเสนอในสื่อละครโทรทัศน์ โดยจะปรากฏผ่านตัวละครชายที่มีลักษณะน่าพึงปรารถนาทั้งภายในและภายนอก และมีคุณสมบัติที่ดี เป็นผู้ชายที่ดี ลักษณะเหล่านี้ทำให้ละครโทรทัศน์ที่เสนอภาพตัวละครชายในฝันได้สร้างภาพแทนของผู้ชายในอุดมคติขึ้นมาให้แก่ผู้ชม และเนื่องจากการผลิตละครเป็นธุรกิจที่ต้องมีการลงทุนเพื่อหวังผลกำไร การผลิตละครจึงต้องตอบสนองความพึงพอใจของผู้ชมที่จะได้เห็นตัวละครชายในฝันมีบทบาทสำคัญในเรื่อง ด้วยเหตุนี้ เมื่อละครเป็นที่ชื่นชอบและได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย การเสนอตัวละครชายในฝันจึงอาจส่งผลให้เกิดภาพแบบอย่างของผู้ชายที่พึงปรารถนา และมีอิทธิพลต่อความคิดคนชม

เนื่องจากชายในฝันมีลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะตัว และยังมีบทบาทสำคัญต่อเรื่อง ภาพชายในฝันจะมีการเปลี่ยนแปลงตามการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมและเหตุการณ์ของสังคม ภาพชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทยจะออกมาเป็นลักษณะใดย่อมมีความสัมพันธ์กับผู้สร้าง กลวิธีการนำเสนอตัวละครนำชายในละครโทรทัศน์ไทยแสดงให้เห็นถึงวิธีการสร้างตัวละครนำชายที่มีลักษณะเป็นผู้ชายที่พึงปรารถนาทั้งภายในและภายนอก และมีคุณสมบัติที่ดี เป็นผู้ชายที่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตัวละครชายในฝัน หรือพระเอกในละคร เช่น จิตภา ธนโรจน์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การเล่าเรื่องและการสร้างตัวละครหลักของละครโทรทัศน์แนวโรแมนติกคอมเมดี้ตามแบบฉบับละครช่อง 7HD ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการเล่าเรื่องของละครโทรทัศน์แนวโรแมนติกคอมเมดี้ตามแบบฉบับละครช่อง 7HD และบุคลิกลักษณะนิสัย (คาแรกเตอร์) ของตัวละครหลัก (พระเอก-นางเอก) ในละครโทรทัศน์แนวโรแมนติกคอมเมดี้ ตามแบบฉบับละครช่อง 7HD นลินทิพย์ เนตรวงศ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ภาพแทน“ชายในฝัน”ในละครโทรทัศน์แนวโรแมนติกซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับการประกอบสร้างภาพตัวแทนของ “ผู้ชายในฝัน”ผ่านตัวละครนำชาย (พระเอกและพระรอง) ในละครโทรทัศน์แนวโรแมนติกของช่อง 3 ระหว่างปี 2557 ถึง ปี 2558 และเปรียบเทียบการถอดรหัสภาพตัวแทน“ผู้ชายในฝัน”ของกลุ่มผู้ชมละครหญิง โดยใช้วิธีการศึกษาผ่านการวิเคราะห์ตัวบทและการสัมภาษณ์เชิงลึก แต่ งานของผู้วิจัยมีความแตกต่างในด้านข้อมูลละคร คือ ขอบเขตที่เลือกมาวิเคราะห์แตกต่างกัน ผู้วิจัยเลือกละครโทรทัศน์ไทยที่พระเอกมีลักษณะเป็นผู้ชายที่พึงปรารถนาทั้งภายในและภายนอก และมีคุณสมบัติที่ดี เป็นผู้ชายที่ดี และได้รับความนิยมของทั้งช่อง 3 ช่อง 7 และช่อง One 31 ระหว่างปี 2556 ถึงปี 2565 นอกจากนี้ ยังแตกต่างเรื่องวิธีการศึกษา ซึ่งบทความเรื่องนี้ศึกษากลวิธีการนำเสนอชายในฝัน เช่น การเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง การปิดเรื่อง และการนำเสนอตัวละคร

ผู้วิจัยในฐานะชาวต่างชาติที่ศึกษาสาขาการสื่อสารภาษาไทยเป็นภาษาที่สองจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 – 2565 เพื่อให้เข้าใจกลวิธีการนำเสนอชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 – 2565 การศึกษาครั้งนี้จะทำให้เข้าใจอุดมคติเกี่ยวกับผู้ชายในสังคมไทย ทำให้เข้าใจวิธีการนำเสนอและวิธีการสร้างตัวละครในละครโทรทัศน์ และทำให้เห็นกระบวนการสร้างผู้ชายในฝันซึ่งเป็นภาพแทนในอุดมคติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 – 2565 โดยจะศึกษา กลวิธีการสร้างโครงเรื่อง กลวิธีการสร้างบุคลิกภายนอก และกลวิธีการสร้างบุคลิกภายในของตัวละคร

วิธีดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการนำเสนอ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาวิเคราะห์
2. ศึกษาและรวบรวมละครโทรทัศน์ไทยที่พระเอกมีลักษณะเป็นผู้ชายที่พึงปรารถนา
3. ศึกษาละครโทรทัศน์ไทยที่พระเอกมีลักษณะเป็นผู้ชายที่พึงปรารถนาทั้งภายในและภายนอก และมีคุณสมบัติที่ดี เป็นผู้ชายที่ดี และได้รับความนิยมระหว่างปี 2556 ถึงปี 2565 เนื่องจากเลือกละครโทรทัศน์ระยะเวลา 10 ปี เพื่อเห็นภาพกลวิธีการนำเสนอพระเอกแบบชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย
4. คัดเลือกละครโทรทัศน์ไทยที่ตัวละครชายมีลักษณะเป็นผู้ชายที่ดี ได้ละครโทรทัศน์ จำนวน 12 เรื่อง ได้แก่ คุณชายธราธร (ช่อง 3 2556 10 ตอน) คุณชายปวรรุจ (ช่อง 3 2556 13 ตอน) คุณชายพุฒิภัทร (ช่อง 3 2556 11 ตอน) คุณชายรัชชานนท์ (ช่อง 3 2556 11 ตอน) คุณชายรณพีร์ (ช่อง 3 2556 10 ตอน) สุภาพบุรุษลูกผู้ชาย (ช่อง 7 2556 16 ตอน) ปดิวรีดา (ช่อง 3 2559 14 ตอน) กรงกรรม (ช่อง 3 2562 19 ตอน) ร้อยป่า (ช่อง 7 2563 17 ตอน) กระต๊าก (ช่อง 3 2564 15 ตอน) กระเช้าสีดา (ช่อง ONE31 2564 16 ตอน) และสามีชีวิต (ช่อง 7 2565 18 ตอน)
5. วิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอพระเอกในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 - 2565
6. นำเสนอผลงานศึกษาวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ละครโทรทัศน์** หมายถึง ละครที่นำเสนอทางโทรทัศน์หรือปัจจุบันอาจเสนอผ่านสื่อสังคม (social media) และแอปพลิเคชัน (application) เพื่อการรับชมภายในเคหสถาน เน้นความบันเทิงเป็นหลัก เป็นรายการทางโทรทัศน์ที่มีบทละคร เรื่องราว ตัวละคร บทสนทนา และฉาก โดยอาจดัดแปลงจากวรรณกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของการรับรู้ด้วยเสียง ภาพ และการเคลื่อนไหว หรือสร้างสรรค์เรื่องหรือบทละครขึ้นเพื่อการผลิตเป็นละครโทรทัศน์โดยเฉพาะ
2. **ผู้ชายในฝัน** หมายถึง ภาพตัวแทนของผู้ชายในอุดมคติของกลุ่มผู้ชมละครที่เสนอผ่านสื่อประเภทละครโทรทัศน์ โดยจะปรากฏผ่านตัวละครชายที่มีลักษณะเป็นผู้ชายที่พึงปรารถนาทั้งภายในและภายนอก และมีคุณสมบัติที่ดีและเป็นผู้ชายที่ดี

ผลการวิจัย

การศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 – 2565 พบกลวิธีการนำเสนอ 3 กลวิธี คือ กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านโครงเรื่อง กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านบุคลิกลักษณะภายใน และกลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านบุคลิกลักษณะภายนอก ดังนี้

1. กลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านโครงเรื่อง

โครงเรื่องคือเหตุการณ์ที่จัดเรียงลำดับและเป็นเหตุเป็นผลกัน โครงเรื่องต้องมีการเปิดปิดเรื่องและมีความขัดแย้งเป็นการสร้างปมปัญหา ดังที่วีริยะ สิริสิงห์ (2551, น. 85) อธิบายว่า กลวิธีการเขียนเรื่องให้น่าสนใจ ผู้เขียนจะต้องคำนึงถึงกลวิธีการวางโครงเรื่อง คือ ต้องมีกลวิธีในการเปิดเรื่อง กลวิธีในการดำเนินเรื่อง และกลวิธีในการปิดเรื่อง กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 – 2565 มีการนำเสนอตัวละครชายในฝันผ่านโครงเรื่อง 3 วิธี ได้แก่ กลวิธีการนำเสนอผ่านการเปิดเรื่องด้วยการแนะนำด้านบวกของตัวละคร กลวิธีการ

นำเสนอผ่านการแก้ปัญหา และกลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านการปิดเรื่องด้วยความสุข ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 การเปิดเรื่องด้วยการแนะนำด้านบวของตัวละคร

การนำเสนอตัวละครผ่านการเปิดเรื่องคือส่วนแรกที่เริ่มต้นละครโทรทัศน์ ผู้วิจัยพบว่า ผู้ผลิตได้ใช้กลวิธีการเสนอตัวละครชายในฝันด้วยการแนะนำตัวละครให้ผู้ชมรู้จัก โดยได้แสดงให้เห็นความสามารถและความกล้าหาญในการทำงาน ด้วยการเสนอให้เห็นสถานการณ์ที่เป็นปัญหา และตัวละครชายสามารถจัดการแก้ปัญหาได้ ช่วยให้เรื่องราวดำเนินต่อไป ทำให้ผู้ชมได้รับรู้ถึงความมีเสน่ห์ของตัวละครชาย

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *คุณชายพุ่มิภัทร* พระเอกชื่อ หม่อมราชวงศ์พุ่มิภัทร จุฑาเทพ หรือ คุณชายภัทร เป็นโอรสคนที่สามในหม่อมเจ้าวิชากร จุฑาเทพ มีอาชีพเป็นศัลยแพทย์ประสาทอันดับ 1 ของประเทศไทย ละครเปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์ขณะที่หม่อมราชวงศ์พุ่มิภัทรเลิกงานกำลังจะกลับไปพักผ่อน แต่เมื่อถึงหน้าประตูโรงพยาบาล คนใช้วิกฤกษ์ก็ถูกส่งตัวมาโรงพยาบาลพอดี ในฐานะแพทย์ หม่อมราชวงศ์พุ่มิภัทรจึงรีบกลับเข้าไปในโรงพยาบาลเพื่อผ่าตัดให้คนไข้ แสดงให้เห็นว่าตัวละครชายเป็นแพทย์ที่มีความรับผิดชอบ แม้ว่าเลิกงานแล้ว แต่เมื่อมีคนไข้หนักที่เป็นความรับผิดชอบของตนก็รีบช่วยรักษาคนไข้จนปลอดภัย ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าตัวละครชายเป็นแพทย์ผู้มีความสามารถและมั่นใจในฝีมือของตนเอง

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *ปดิวรีด้า* พระเอกชื่อ ศรีณย์ เป็นปลัดอำเภอ เปิดเรื่องด้วยเหตุการณ์ตัวละครชายต่อสู้กับผู้ร้ายเพื่อปกป้องดูแลความปลอดภัยของประชาชนและทรัพย์สินของประเทศชาติ ตามอาชีพการงานของตัวละครชาย ก่อนที่เพื่อนร่วมงานมาถึง ตัวละครชายก็จัดการผู้ร้ายทั้งสองคนด้วยตนเองคนเดียวเรียบร้อยแล้ว เพื่อนร่วมงานต่างชื่นชมและปรบมือให้ นับเป็นฉากที่ดึงดูดความสนใจผู้ชม ทำให้ได้รับรู้ว่าอาชีพการงานของตัวละครชายคือปลัดอำเภอและมีรูปร่างหน้าตาดี และยังเป็นคนที่มีความสามารถและความกล้าหาญในงานเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานตรงกับลักษณะของชายในฝัน

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *ร้อยป่า* เปิดเรื่องด้วยตัวละคร เสือ กลิ่นสัก เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ได้รับมอบหมายให้ไปปราบพวกบุกรุกป่า เสือต่อสู้กับผู้ร้ายที่กำลังลักลอบตัดต้นไม้ แสดงให้เห็นว่าตัวละครชายมีความกล้าหาญที่กล้าต่อสู้กับผู้ร้ายและใช้สติปัญญาของตัวเองเพื่อปกป้องทรัพยากรของประเทศ ลักษณะนี้จึงเป็นกลวิธีการนำเสนอภาพของตัวละครที่ตรงกับลักษณะของชายในฝัน

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *กะรัตรัก* เปิดเรื่องด้วยการแนะนำพระเอกที่ชื่อ ไร่ เป็นนักศึกษาปีที่สี่ เพื่อแสดงให้เห็นตัวละครชายในฝันว่าเป็นคนที่ช่วยเหลือคนอื่น เมื่อเห็นคนอื่นตกอยู่ในสถานการณ์ยากลำบากก็จะคอยถามและเต็มใจที่จะช่วย เหตุการณ์ในตอนเปิดเรื่องนี้คือ กะรัตนางเอกของเรื่องลืมหินโรดท์พท์มือถือและกุญแจรถไว้ในรถ เสื้อผ้าก็ถูกประทุรกดหนีบ ทำให้กะรัตไม่สามารถขับตัวได้ และไร่เป็นวีรบุรุษได้ช่วยนางเอก ถูกร่มออกมาในขณะที่นางเอกไม่มีร่มและฝนตกอยู่ เหตุการณ์นี้สร้างความสุขแก่ผู้ชม เนื่องจากการที่ใครกำลังต้องการความช่วยเหลือ เมื่อมีบุคคลปรากฏตัวขึ้นช่วยเหลือให้ความลำบากหมดไป พฤติกรรมเช่นนี้นับเป็นสิ่งที่น่าประทับใจ และทำให้คนดูเกิดความรู้สึกพึงพอใจไปกับการกระทำของตัวละครชายในฝัน

ภาพที่ 1 ศรัณย์ต่อสู้กับผู้ร้าย

ภาพที่ 2 เสือ กลืนสีกต่อสู้กับผู้ร้ายที่ลักลอบตัดไม้

(ที่มา1: <https://ch3plus.com/drama/597>)

(ที่มา2: https://www.bugaboo.tv/lakorn/roipa/783504?refid=w_right_path)

ภาพที่ 3 ไอ้ถือร่มเพื่อป้องกันกระดเมื่อฝนตก

(ที่มา3: <https://ch3plus.com/drama/1236>)

สรุปได้ว่า กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันผ่านการเปิดเรื่องทางบวก ดังที่ได้ยกตัวอย่างมานอกจากจะเป็นการแนะนำตัวละครให้ผู้ชมรู้จักแล้ว ยังทำให้ผู้ชมเห็นถึงเสน่ห์ของตัวละครและจะเป็นตัวอย่างที่ดีว่าผู้ชายที่มีพฤติกรรมแบบนี้เป็นผู้ชายในฝัน

1.2 การดำเนินเรื่อง

การดำเนินเรื่องคือการเสนอปัญหาหรือการสร้างความขัดแย้งในเรื่อง เมื่อปัญหาหรือความขัดแย้งนั้นหมดไปเรื่องก็จะจบลง ดังที่กุหลาบ มัลลิกะมาส (2543, น. 116 - 122) กล่าวไว้ว่า กลวิธีการดำเนินเรื่องมีหลากหลายวิธี เช่น การเล่าเรื่องตามลำดับ การสร้างความขัดแย้งในการดำเนินเรื่อง การใช้เหตุบังเอิญหรือเหตุไม่คาดคิด การสื่อความคิดของผู้แต่งอย่างแจ่มแจ้ง การคลี่คลายสถานการณ์ของเรื่องไปตามลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่าโครงเรื่องหลักของละครที่นำมาศึกษาครั้งนี้อยู่ที่ตัวละครชายที่จะต่อสู้เอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ช่วยคลี่คลายให้ทุกอย่างเกิดความราบรื่น

ละครโทรทัศน์เรื่อง *คุณชายธราธร* พระเอกชื่อ หม่อมราชวงศ์ธราธรหรือคุณชายใหญ่ เป็นนักโบราณคดี การดำเนินเรื่องได้แสดงให้เห็นการแก้ไขปัญหาหรือการเอาชนะความขัดแย้งในเรื่องได้ ดังตัวอย่างเหตุการณ์ในเรื่องเมื่อหม่อมราชวงศ์ธราธรออกภาคสนาม พบโจรขโมยโบราณวัตถุ สุดท้ายได้ช่วยเจ้าหน้าที่จับ

โจร ปกป้องโบราณวัตถุซึ่งเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมของประเทศ นอกจากตัวละครที่กล่าวมาแล้ว ในละครโทรทัศน์เรื่อง คุณชายพุมภีทร พระเอกได้เข้าไปมีบทบาทในการช่วยเหลือนางเอกให้รอดพ้นจากการเป็นอนุภรรยาของผู้มีอำนาจในยุคนั้น หรือละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง *คุณชายรัชชานนท์* พระเอกชื่อ หม่อมราชวงศ์รัชชานนท์หรือคุณชายเล็ก พระเอกมีบทบาทสำคัญในเรื่องโดยช่วยพาจันทมาเป็นน้องสาวเพื่อเขาจะได้ดูแลเธอไปตลอดชีวิตหลังจากที่พ่อเลี้ยงเสียชีวิต และที่สำคัญคือ ช่วยนางเอกกู้บัลลังก์เวียงคุกสำเร็จ

นอกจากนี้ยังมีละครโทรทัศน์ที่แสดงให้เห็นการแก้ไขปัญหาของตัวละคร ซึ่งนับเป็นกลวิธีการวางโครงเรื่อง ดังเช่น เรื่อง *ปดิวรัดา* ศรีธัญย์ ลงไปปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของชาวบ้านขับไล่ผู้ร้ายชื่อเสื่อขาวที่ปล้นทรัพย์สินและข่มเหงชีวิตของชาวบ้าน ในที่สุด ศรีธัญย์ปกป้องชีวิตและทรัพย์สินของชาวบ้านได้สำเร็จ ละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง *ทรงกรรรม* พระเอกชื่อกรมหลวงหรืออาซา ช่วยทำการค้าขายในบ้าน อาซาเป็นคนที่คอยแก้ไขและไกล่เกลี่ยความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในบ้าน เช่น ความขัดแย้งระหว่างพี่สะใภ้คนโตกับนางย้อยซึ่งเป็นแม่สามีของเธอ เนื่องจากพี่สะใภ้คนโตเคยประกอบอาชีพเป็นโสเภณี แม่ไม่พอใจกับอาชีพการงานที่พี่สะใภ้คนโตเคยทำ จึงไม่ยอมรับเป็นลูกสะใภ้ อาซาช่วยแก้ความขัดแย้งระหว่างแม่กับพี่สะใภ้คนโต ในที่สุดทั้งสองคนก็อยู่ร่วมกันอย่างกลมเกลียวสรุปได้ว่า กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันผ่านการดำเนินเรื่อง ดังที่ได้ยกตัวอย่างมา ทำให้ผู้ชมเห็นความสามารถของตัวละครที่แก้ไขปัญหาหรือการเอาชนะความขัดแย้งได้สำเร็จ ทำให้เห็นลักษณะชายในฝันที่มีความสามารถในการจัดการกับปัญหาต่าง ๆ

1.3 การปิดเรื่องด้วยการครองคู่ของตัวละครชายในฝันกับนางเอก

การนำเสนอตัวละครชายในฝันผ่านการปิดเรื่องด้วยการครองคู่ของตัวละครชายในฝันกับนางเอก คือจุดสิ้นสุดในเนื้อเรื่อง ผู้สร้างนำเสนอตัวละครชายในฝันผ่านการปิดเรื่องด้วยความสุข โดยให้บทสรุปเนื้อหาตอนท้ายเรื่องว่าได้แต่งงานกับนางเอก ยกเว้นบางเรื่องหากมีฉากที่ตัวละครแต่งงานแล้วก่อนจบก็จะให้ตัวละครชายในฝันมาสรุปเนื้อหาสำคัญอีกครั้ง เพื่อให้ผู้ชมได้เห็นความสุขความสมหวังของนางเอกที่ได้แต่งงานกับพระเอก การปิดเรื่องเช่นนี้ ส่งเสริมให้ลักษณะผู้ชายในฝันของตัวละครเด่นชัดขึ้น เพราะการแต่งงานกับนางเอกหรือการขอนางเอกแต่งงานแสดงให้เห็นจุดหมายปลายทางของตัวละคร เหมือนกับรางวัลที่นางเอกได้รับ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง *ปดิวรัดา* ศรีธัญย์ขอโทษรินเรื่องที่รินลงไปหาศรีธัญย์ที่ปักซีเต้ แต่เขาไม่มีเวลาที่จะได้พูดคุยกัน เพราะศรีธัญย์คิดถึงแต่เรื่องงานที่จับใจเสื่อขาว นอกจากนั้น เสื่อขาวยังจับรินเพื่อจะทำร้าย แต่ศรีธัญย์ก็ได้ไปช่วยเหลือรินจนปลอดภัย เขาพูดกับรินว่า การที่มีรินอยู่เคียงข้าง เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ดังตัวอย่าง

ศรีธัญย์ : แค่คิดว่าเราไม่ได้อยู่ด้วยกัน เรื่องคิจะเวทย์ เรื่องฐานะที่แตกต่าง เรื่องคำครหานินทา ดูเบาไปหมดเลย เพราะเรื่องที่ใหญ่ที่สุด คือการไม่มีหล่อนอยู่เคียงข้าง
ริน : ไม่ใช่ทุกคนที่ได้พบคู่ ไม่ใช่ทุกคู่จะมีความรัก รินมีवासนา ได้พบทั้งคู่ได้พบทั้งความรัก รินจะพยายามรักษามันเอาไว้ให้ดีที่สุดคะ

(*ปดิวรัดา*, 2559, ตอนที่ 14)

จากตัวอย่างบทสนทนาในตอนจบของเรื่อง แสดงว่าตัวละครชายเป็นคนที่รักและห่วงใยภรรยา เมื่อภรรยาถูกคนเลวจับตัวไป จะรู้สึกเป็นห่วง ขณะเดียวกัน ยังเป็นคนที่มีความรับผิดชอบ ในเวลาทำงานจะทำงานอย่างจริงจัง ไม่ค่อยสนใจเรื่องอื่นที่ไม่เกี่ยวกับงาน จึงทำให้ละเลยภรรยาที่มาหาในเวลาทำงาน ในภายหลัง เขายอมรับความผิดพลาดที่ไม่ได้ใส่ใจภรรยาเท่าที่ควร เมื่อยอมรับความผิดพลาดแล้ว ตัวละครชายก็ได้พบกับรักแท้และอยู่ร่วมกันกับนางเอกอย่างมีความสุข

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ทรงกรรรม* ในตอนปิดเรื่องครอบครัวของตัวละครเอกซึ่งเป็นครอบครัวใหญ่ได้จัด

งานเลี้ยงสมาชิกในครอบครัว หลังจากทีกินข้าวเสร็จ จันทากับภรรยาหรืออาซาซึ่งเป็นพระเอกของเรื่องได้พูดคุยถึงเรื่องชีวิตที่ผ่านมาของตบซึ่งเป็นบทรูปของการทำความดีดังตัวอย่าง

จันทา : สมบัติไม่ใช่สิ่งสำคัญในชีวิตจริง ๆ นะเฮีย หามาได้ก็มีวันหมดไปได้ แต่ความรักความหวังดีที่มีให้กัน มันไม่มีวันหมด ไม่มีวันหายไปจริง ๆ นะ

อาซา : คนเรามันเลือกเกิดไม่ได้หรอก ต่อให้ชะตากรรมจะพาเราไปตกต่ำมากแค่ไหน แต่ถ้าเกิดหัวใจของเรามันยังดี มีความรักให้กับคนอื่น อะไรก็ทำร้ายเราไม่ได้หรอก แม้ว่าในชีวิตจะเจอกับเรื่องร้าย ๆ อย่างน้อยสักวัน เราก็ได้รับรางวัลการเป็นคนดีบ้างแหละ

(กรงกรรม, 2562, ตอนที่ 19)

จากตัวอย่าง คำพูดของตัวละครชายได้แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนที่มีมองโลกทางบวก มีแนวคิดที่จะเป็นคนดี แล้วกระทำตามแนวคิด โดยมีความรักให้กับผู้ที่เขารัก เช่น คนในครอบครัว การมองโลกทางบวกและด้านลักษณะสำคัญของชายในฝันที่ละครเรื่องนี้ได้สรุปเป็นบทปิดเรื่อง

ละครโทรทัศน์เรื่อง *กะรัตรัก* ปิดเรื่องด้วยฉากไอ้ชอกกะรัตแต่งงานในงานแนะนำโครงการอาคารวิเวรไฮน์ของบริษัท ในฉากขอแต่งงานนี้ ได้แสดงให้เห็นความน่ารักของไอ้ที่มีอารมณ์ขัน ดั่งบทสนทนาของไอ้และกะรัตว่า

ไอ้ : ผมคงทนพีได้อย่างมากก็สองวันครับ

กะรัต : สองวันไหน

ไอ้ : วันแรกจนวันสุดท้ายครับ

(กะรัตรัก, 2564, ตอนที่ 15)

จากตัวอย่างคำพูดของพระเอกตอนขอแต่งงาน แสดงให้เห็นว่า พระเอกเป็นคนรักเดียวใจเดียว และมีอารมณ์ขัน เนื่องจากฝ่ายชายอายุน้อยกว่าฝ่ายหญิงมาก จึงเป็นเรื่องที่ผิดปกติ เพราะส่วนใหญ่การเป็นสามีภรรยาในสังคมไทยนั้น ผู้ชายจะต้องมีอายุมากกว่าผู้หญิงเล็กน้อยหรือเท่ากัน ดังนั้น ความรักของพวกเขาสองคนจึงอาจถูกคนอื่นวิพากษ์วิจารณ์ นอกจากความมั่นคงในความรักแล้ว อารมณ์ขันก็ยังเป็นสิ่งสำคัญมากกับการใช้ชีวิตในอนาคต เพราะสามารถทำให้ทั้งสองคนหลีกเลี่ยงการวิจารณ์ของคนอื่น และช่วยให้ชีวิตดำเนินไปอย่างมีความสุขได้

ละครโทรทัศน์เรื่อง *กระเช้าสีดา* หลังจากทีพิงค์หย่ากับสื่อเรียบร้อยและต่างได้จัดการทุกสิ่งทุกอย่างในครอบครัวเดิมให้ชัดเจนแล้ว อำพลซึ่งได้พบกับพิงค์แล้วเป็นเวลา 1 ปี ได้ขอแต่งงานกับพิงค์ ดั่งบทสนทนาของอำพลกับพิงค์ที่สรุปเรื่องราวเกี่ยวกับความรักของคนทั้งคู่ว่า

อำพล : ถ้าไม่ลองเลือกทางใหม่ จะรู้ได้ยังไงว่าทางนั้นดีหรือไม่ดี ให้ผมดูแลชีวิต

คุณนะ

พิงค์ : เห็นแล้วนะ ฉันทเอาคืนคุณสิยังไง ถ้าคุณทำให้ฉันทเสียใจ ฉันทจะเอาคืนมากกว่านั้นอีกหลายเท่า

อำพล : คุณทำอะไรกับผมไม่ได้ ผมรักคุณทั้งชีวิตอยู่แล้ว

(กระเช้าสีดา, 2564, ตอนที่ 16)

จากตัวอย่าง บทสนทนายระหว่างอำพลตัวละครชายกับพิงค์ตัวละครหญิงที่อำพลแอบชอบมานานแล้ว ตั้งแต่เมื่อเธอยังไม่หย่าขาดจากสามี เขาก็ไม่ได้ทำร้ายครอบครัวของคนที่เขาารัก แต่กลับอยู่ข้าง ๆ และดูแลพิงค์ตลอดเวลา ในตอนที่พิงค์พบเรื่องเลวร้ายในครอบครัว คือ ถูกสามีเก่านอกใจ ตัวอำพลก็ใช้ทั้งการกระทำและคำพูด

ที่อ่อนหวานเพื่อเยียวยาจิตใจของฟิงค์ แนะนำให้ต้องมีความกล้าหาญที่เลือกทางใหม่ สุดท้ายความรักระหว่างทั้งสองคนก็สมหวัง แสดงถึงความรักเดียวใจเดียว ความเอาใจใส่คนที่รักโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน สุดท้ายความรักก็ได้เป็นความจริงอย่างที่ตัวละครชายคาดหวัง เป็นการปิดเรื่องที่ทำให้ผู้ชมได้รับความสุขจากความรัก และสิ่งที่สำคัญคือ ทำให้ผู้ชมรับรู้ถึงลักษณะชายในฝันว่าควรเป็นคนรักเดียวใจเดียว ปากหวาน มีสติ ทำทุกอย่างเพื่อคนรักโดยที่ไม่ได้คาดหวังสิ่งตอบแทน

ละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง *สามีชั่วคืน* ในงานแต่งงานของกษะกับมณีสุดา มณีสุดาบอกว่าไม่สามารถแต่งงานกับกษะ เพราะชลพรรษาตั้งครรรค์กับกษะ หลังจากที่อยู่เรื่องราว กษะก็ไปตามหาชลพรรษาที่กำลังเดินทางไปสนามบินทันทีและสารภาพกับชลพรรษา ดังตัวอย่าง

กษะ : *ไม่ต้องมีใครเสียใจแล้วนะ เมกับทุกคน เขายินดีที่จะให้เรามีลูกด้วยกัน แล้วผมก็ไม่สามารถแต่งงานกับใครได้อีก คุณลืมไปแล้วหรือ ว่าผมเป็นสามีคุณ เป็นพ่อของลูกคุณ เป็นมานานแล้วด้วย พ่อมาหาลูกแล้วนะ จากนั้นพ่อจะไม่ปล่อยให้แม่พาลูกไปไหนโดยไม่มีพ่ออีก เพราะว่าพ่อรักแม่เรามาก ๆ ที่สุดเท่าที่ผู้ชายคนหนึ่งจะรักได้*

(สามีชั่วคืน, 2564, ตอนที่ 16)

ภาพที่ 4 กษะกับภรรยาและลูก

(ที่มา4: <https://www.youtube.com/watch?v=HZyRBaHOiBw&list=PLX6cx4BgCOtAZOGrwibSDwZtd7-FWafVst>)

จากตัวอย่าง คำพูดของตัวละครชายแสดงให้เห็นว่า ตัวละครชายเป็นผู้ชายที่มีความรับผิดชอบ เมื่อรู้ว่าผู้หญิงตั้งครรรค์ลูกของตนเอง ก็รีบไปตามหา เพราะความรักและความรับผิดชอบ และเขายังเป็นคนที่รักภรรยาและรักลูกด้วย ละครโทรทัศน์จบด้วยรูปภาพของครอบครัวเล็ก ๆ มีทั้งพ่อ แม่ และลูกสองคน พ่ออุ้มลูกชายตัวน้อย สร้างความอบอุ่นแก่ผู้ชมเป็นอย่างมาก การที่ฝ่ายชายอุ้มลูกแทนฝ่ายหญิง แสดงให้เห็นว่าตัวละครเป็นสามีดี คอยดูแลครอบครัวและรักภรรยา

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 – 2565 ผ่านโครงเรื่อง มีกลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านการเปิดเรื่องทางบวก คือ สร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ผู้ชมเห็นคุณสมบัติที่ดีของตัวละคร ทำให้ผู้ชมได้รับรู้ว่าผู้ชายในฝันต้องมีลักษณะอะไรบ้าง กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันผ่านการแก้ปัญหา คือตัวละครมีสติปัญญาช่วยตนเองและคนรอบตัวแก้ปัญหาต่าง ๆ และกลวิธีการนำเสนอตัวละครผ่านการปิดเรื่องด้วยความสุข สร้างฉากที่อบอุ่นระหว่างตัวละครกับคนที่เขารัก เป็นภาพที่อบอุ่นซึ่งเชิญชวนผู้ชมให้อยากหาผู้ชายในฝันในชีวิตจริงตามที่ละครโทรทัศน์ไทยนำเสนอไว้

2. บุคลิกลักษณะภายนอก

บุคลิกลักษณะภายนอกของตัวละครชายที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 - 2565 ผู้วิจัยพิจารณาองค์ประกอบทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ได้แก่ หน้าตา รูปร่าง การแต่งกาย และการประกอบอาชีพ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 หน้าตา

ผู้ชายในฝันอันดับแรกคือต้องมีหน้าตาที่ดีตามค่านิยมของสังคมที่มักชื่นชมความงามของคน หน้าตาของตัวละครได้รับคำชมทั้งจากตัวละครในเรื่องและผู้ชมละครโทรทัศน์ด้วย ผู้วิจัยมีความเห็นว่า รูปร่างหน้าตาของนักแสดงที่มารับบทพระเอกในเรื่องเป็นส่วนสำคัญทำให้ภาพลักษณ์ของตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์เด่นชัดขึ้น เนื่องจากว่าผู้ชมมองเห็นได้ชัดว่าหน้าตาของตัวละครชายเป็นอย่างไร

ในฐานะที่ละครโทรทัศน์เป็นสื่อที่ต้องใช้ผู้แสดงในการนำเสนอเนื้อหา การคัดเลือกนักแสดงจึงเป็นกลวิธีการนำเสนอที่สำคัญของผู้สร้างละครโทรทัศน์ เรื่องของนักแสดงหรือเรื่องของการนำเสนอภาพมีส่วนสำคัญนอกจากจดจำเรื่องบทบาทแล้ว ผู้ชมยังจดจำฐานะที่เป็นบุคคลจริงที่เป็นดารานักแสดงที่สวมบทบาทของผู้ชายในฝัน หากเป็นดาราที่ชื่นชอบในยุคนั้นจะทำให้ผู้ชมยิ่งเกิดประทับใจ ดังที่ มนภัทร นันทวันดี (2556, น. 77) กล่าวว่า นอกจากบทละครที่ส่งให้การดำเนินเรื่องน่าติดตามแล้ว นักแสดงที่ตีบทแตกทำให้ผู้ชมเชื่อและเกิดอารมณ์ร่วมไปกับเหตุการณ์ในละคร เป็นที่พูดถึงของผู้ชม ถึงแม้ว่านักแสดงจะมีฐานแฟนคลับมาก่อนละครฉาย แต่ด้วยความสามารถและบทละครที่ส่งให้ตัวนักแสดงเองสามารถแจ้งเกิดเป็นกระแสบอกต่อกัน ช่วยสร้างแรงดึงดูดให้ละครน่าติดตามมากขึ้น เพราะผู้ชมจะติดตามดูในแต่ละตอน

ในสื่อออนไลน์มีผู้แสดงความเห็นเรื่องการคัดเลือกนักแสดงในละครแนวนี้หลายคน เช่น BrandThink (2567) กล่าวว่า “คุณชายพุฒิภัทร (เจมส์ จิรายุ) ปรากฏตัวในตอนของตัวเองด้วยมาดนิ่งในสไตล์คุณหมอ ประกอบกับบุคลิกนุ่มนวลและใบหน้าหล่อตี กลายเป็นว่าจุดกระแสให้ซีรีส์นี้มีคนสนใจแถมหลายๆ คนก็ต้องไปตามหาว่าผู้ชายคนนี้เป็นใคร เพราะนั่นคือละครเรื่องแรกของเจมส์จิ” นอกจากนี้ ยังมีผู้ชมละครชื่นชมหน้าตาของตัวละครแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อออนไลน์ในช่วงที่ละครออกอากาศอยู่ เป็นการยืนยันถึงความสำเร็จของการคัดเลือกนักแสดงนำที่มารับบทผู้ชายในฝัน ดังเช่นในเรื่อง กระเช้าสีดา ผู้ชม @jdjdjxjxd ได้ชมหน้าตา ของพระเอก อำพลนักแสดงชื่อ จิรายุ ตันตระกูล ชื่อเล่นชื่อ ก๊อต เขากล่าวว่า “ก๊อตโคตรหล่อเลย และเวลาสื่อสายตารวมชาติสุด ๆ” ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 5 ศรีณย์ จากเรื่องปดิวรีดา

(ที่มา5: <https://ch3plus.com/drama/597>)

ภาพที่ 6 อำพล จากเรื่องกระเช้าสีดา

(ที่มา6: https://www.youtube.com/watch?v=rkXRZ3z0mDs&list=PLXopbKxiivxp8llsgEK_H4spl1aP-_bBZl&index=6)

ภาพที่ 7 กมลจากเรื่องกรรมกรรม

(ที่มา7: <https://ch3plus.com/drama/808>)

ภาพที่ 8 คุณชายใหญ่ คุณชายปวรจุง คุณชายพุฒิมัทธ คุณชายเล็ก คุณชายพีร์ จากสุภาพบุรุษจุฑาเทพ

(ที่มา8: <https://ch3plus.com/drama/607>)

@user-bc8zd7bd8g 2年前

ก๊อดโคตรหล่อเลย และเวลาสื่อสายดารธรรมชาติสุดๆ โคตรรักก๊อดเลย

👍 341 🗨️ 回复

ภาพที่ 9 ผู้ชมชมหน้าของอำพล นักแสดงจิรายุ ตันตระกูล ชื่อเล่นชื่อ ก๊อด

(ที่มา9: https://www.youtube.com/watch?v=FRZQw7BQtCU&list=PLXopbKxiivxp8llsgEKH4spl1aP-_bBZl&index=3)

อาจกล่าวได้ว่า ผู้ชายในฝันอันดับแรกคือต้องหน้าตาดี หน้าตาของตัวละครได้รับคำชมทั้งจากตัวละครในเรื่องและผู้ชมละครโทรทัศน์ด้วย ลักษณะนักแสดงเป็นส่วนสำคัญทำให้ภาพลักษณ์ของตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์เด่นชัดขึ้น เนื่องจากว่าผู้ชมเห็นได้ชัดว่าหน้าตาของนักแสดงชาย มีทั้งหน้าตามีแบบคนไทยและแบบคนไทยเชื้อสายจีน เช่น นักแสดง จิรายุ ตั้งศรีสุข มีผิวขาว ตามลักษณะคนไทยเชื้อสายจีน

2.2 ร่างกาย

นอกจากหน้าตาดีแล้ว ร่างกายของตัวละครชายในฝันก็ต้องสมส่วน ละครโทรทัศน์ที่นำมาศึกษาครั้งนี้ทุกเรื่องได้แสดงให้เห็นชัดเจนคือมีฉากที่ตัวละครถอดเสื้อ เพื่อแสดงสรีระของตัวละครว่ามีรูปร่างที่กำยำ แสดงให้เห็นความมีสุขภาพดี และการเอาใจใส่ดูแลตนเองทั้งเรื่องการกินและการออกกำลังกาย ลักษณะนี้นับเป็นแนวโน้มของผู้ชายปัจจุบันนี้ที่นิยมออกกำลังกายให้มีรูปร่างมีกล้ามเนื้อเป็นสัดส่วนที่กำยำแข็งแรง ดังที่ นลินทิพย์ เนตรวงศ์ (2559) กล่าวว่า กระแสการดูแลตัวเองของผู้ชายในปัจจุบันนี้ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก เพราะคนที่ดูดีถูกกำหนดความหมายให้หมายถึงคนที่มีความสุขภาพดี (Health man) ซึ่งการดูแล ตัวเองให้เป็นผู้ชายที่มีสุขภาพดี สามารถทำได้ด้วยการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และการออกกำลังกาย รูปร่างมีกล้ามเนื้อสอดคล้องกับบทบาทของผู้ชายที่ต้องต่อสู้กับผู้ร้าย ปกป้องครอบครัว และให้เห็นความเป็นผู้ชายแท้ ดังตัวอย่างภาพ

ภาพที่ 10 เสือ กลิ่นสัก จากเรื่องร้อยป่า

(ที่มา10: https://www.bugaboo.tv/lakorn/roipa/783504?refid=w_right_path)

ภาพที่ 11 ศรีณย์ จากเรื่องปดิวรดา

(ที่มา11: <https://ch3plus.com/drama/597>)

ภาพที่ 12 คุณชายใหญ่ จากเรื่องคุณชายธราธร
(ที่มา: <https://ch3plus.com/drama/607>)

สรุปได้ว่า รูปร่างของพระเอกจะต้องมีความสูงกว่านางเอก ร่างกายดูดีมีกล้ามเนื้อ ทั้งนี้เนื่องจากในสังคมไทยให้ความสำคัญกับร่างกายที่แข็งแรงและมีกล้ามเนื้อ ซึ่งมาจากการทุ่มเทเวลาออกกำลังกายและดูแลอาหารการกินอย่างดี รูปร่างที่ดีสามารถดึงดูดเพศตรงข้ามได้ และสิ่งสำคัญที่สุดคือร่างกายสูงและแข็งแรงสามารถปกป้องผู้หญิงได้

2.3 การประกอบอาชีพ

ละครโทรทัศน์ที่นำมาวิเคราะห์ถึงแม้ว่าเป็นเรื่องแต่งในปัจจุบันแต่ผู้สร้างละครโทรทัศน์ได้สร้างเรื่องราวย้อนอดีตไปยัง พ.ศ. 2500 ซึ่งยุคนั้นให้คุณค่าแก่ผู้ชายที่ทำงานนอกบ้านว่าเป็นผู้ที่มีเกียรติ เช่น ข้าราชการ ซึ่งสื่อถึงความเป็นชาย แต่ปัจจุบันการให้คุณค่าดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปเป็นการทำงานแบบนักธุรกิจที่มีลักษณะน่าเชื่อถือและดูภูมิฐานแทน สอดคล้องกับที่มีผู้แสดงความเห็นในสื่อสังคมออนไลน์ว่า ในปี 2500 มีงานศึกษานักเรียนนักศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2500 ในพระนคร-ธนบุรี พบว่า นักเรียนชายและหญิงสนใจอยากเรียนแพทย์มากที่สุด โดยให้เหตุผลว่าเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ รองลงไปนักเรียนชายสนใจเป็นทหาร และสนใจที่จะเรียนครู นอกจากนี้ทั้งนักเรียนชายและหญิงนิยมที่จะรับราชการ เพราะเป็นอาชีพที่มั่นคง (TCU, 2561)

ตัวละครชายในฉันททั้ง 12 เรื่องประกอบด้วยอาชีพหลากหลาย และอาชีพของตัวละครเอกชายนั้นล้วนเป็นอาชีพที่มีเกียรติ เป็นอาชีพที่นับหน้าถือตาในสังคม เช่น ข้าราชการ เจ้าของบริษัท ศัลยแพทย์ วิศวกร ซึ่งเป็นอาชีพที่ชนชั้นกลางใฝ่ฝัน เพราะเป็นอาชีพที่มั่นคงจึงทำให้มีรายได้ที่ดี เป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตและรักษาคุณภาพชีวิต นอกจากนั้นรายได้ที่ดีทำให้ผู้ชายสามารถดูแลตนเองและครอบครัวในอนาคตได้ดีอีกด้วย ดังต่อไปนี้

ลำดับ	เรื่อง	ชื่อตัวละคร	อาชีพ
1	คุณชายธราธร	คุณชายใหญ่	ข้าราชการ (นักโบราณคดีอาจารย์พิเศษ)
2	คุณชายปวรจจุ	คุณชายจจุ	ข้าราชการ นักการทูต
3	คุณชายพุฒิภัทร	คุณชายภัทร	ศัลยแพทย์ประสาท
4	คุณชายรัชชานนท์	คุณชายเล็ก	วิศวกรโยธา
5	คุณชายธณพีร์	คุณชายพีร์	ข้าราชการ(ทหารอากาศ)
6	สุภาพบุรุษลูกผู้ชาย	หรั่ง	บอดีการ์ด
7	ปดิวรัดา	ศรัณย์	ข้าราชการ (ปลัดอำเภอ)
8	กรงกรรม	กมล/อาซา	ทำการค้าขายส่วนตัว

9	ร้อยป่า	เสือ กลิ่นสัก	ข้าราชการ (เจ้าหน้าที่ป่าไม้)
10	กะรัตรัก	ไอ้	นักศึกษา/เด็กฝึกงาน
11	กระเช้าสีดา	อำพล	เจ้าของบริษัท
12	สามิขั้วคืน	กษะ	เจ้าของบริษัท

จากการวิเคราะห์สรุปได้ว่า กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 - 2565 ผ่านบุคลิกลักษณะภายนอก ทำให้ผู้ชมละครโทรทัศน์ได้รับรู้ข้อมูลชายในฝันว่าต้องมีบุคลิกลักษณะภายนอกคือ หน้าตาดี รูปร่างดูดี มีกล้ามเนื้อ การแต่งกายเหมาะสมกับการประกอบอาชีพ และการแต่งกายเน้นเครื่องแบบเพื่อสนองตอบความต้องการของผู้ชมคือความชื่นชมผู้ชายในเครื่องแบบ นอกจากนี้ วิธีการที่ผู้สร้างละครโทรทัศน์ได้คัดเลือกนักแสดงที่มารับบทบาทพระเอก ก็ยังทำให้ภาพของตัวละครชายในฝันในความคิดของผู้ชมชัดเจนขึ้น เป็นแบบผู้ชายที่มีบุคลิกลักษณะภายนอกที่ดีที่คนในสังคมพึงปรารถนา

2.4 การแต่งกาย

การแต่งกาย เห็นได้ว่า ในละครโทรทัศน์เน้นบุคลิกลักษณะภายนอกของผู้ชายในฝันคือการแต่งกายที่ดูภูมิฐาน ดูเป็นผู้ชายที่น่าปรารถนา น่าหลงใหล เพื่อสนองตอบความต้องการของผู้ชมคือ ความชื่นชมผู้ชายในเครื่องแบบ การแต่งกายของชายในฝันในละครทุกเรื่องสัมพันธ์กับอาชีพของตัวละคร ตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์จึงเน้นฉากที่พระเอกแต่งเครื่องแบบ เช่น เครื่องแบบของแพทย์ ทหาร และตำรวจ

ละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง *คุณชายธราธร* พระเอกชื่อ หม่อมราชวงศ์ธราธรหรือคุณชายใหญ่ เป็นนักโบราณคดี เวลาออกภาคสนาม ตัวละครมักสวมเสื้อแจ็กเก็ต กระเป่ากระบอกน้ำกลางแจ้ง ซึ่งเป็นการขบขันให้เห็นอาชีพตัวละครคือนักโบราณคดี ละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง *คุณชายพุฒิภัทร* พระเอกชื่อ หม่อมราชวงศ์พุฒิภัทรหรือคุณชายภัทร เป็นศัลยแพทย์ประสาท เวลาทำงาน ในละครนำเสนอภาพที่เขาสวมเสื้อเชิ้ตกับเสื้อกาวน์ซึ่งเป็นภาพจำของการแต่งกายของหมอที่สอดคล้องกับอาชีพที่เป็นแพทย์ หรือในละครโทรทัศน์เรื่อง *คุณชายรณพีร์* พระเอกชื่อ หม่อมราชวงศ์รณพีร์หรือคุณชายพีร์ เป็นทหารอากาศ ในเรื่องมีหลายฉากที่พระเอกสวมเครื่องแบบชุดทหารอากาศของประเทศไทย รวมทั้งละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง *ปดิวรัดา* พระเอกชื่อศรัณย์ เป็นปลัดอำเภอ ก็มักสวมเสื้อข้าราชการ ดังตัวอย่างภาพ

ภาพที่ 13 คุณชายใหญ่ใส่เสื้อแจ็กเก็ตเวลาออกภาคสนาม
(ที่มา13: <https://ch3plus.com/drama/607>)

ภาพที่ 14 คุณชายภัทรใส่เสื้อกาวน์
(ที่มา14: <https://ch3plus.com/drama/604>)

ภาพที่ 15 คุณชายพีร์ใส่เสื้อทหารอากาศ
(ที่มา15: <https://ch3plus.com/drama/610>)

ภาพที่ 16 ศรีณย์ใส่เสื้อข้าราชการ
(ที่มา16: <https://ch3plus.com/drama/597>)

3. บุคลิกลักษณะภายใน

การนำเสนอชายในฝันผ่านบุคลิกลักษณะภายในของละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 - 2565 ผู้วิจัยพิจารณาองค์ประกอบทั้งหมด 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ความมีสติปัญญา ความกล้าหาญ ความมีน้ำใจ ความมีมารยาท ความมีรับผิดชอบ ความอบอุ่นอ่อนโยน ความมีอารมณ์ขัน และความมีส่วนร่วมในการทำงานบ้าน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ความมีสติปัญญา

ความมีสติปัญญาทำให้ปัญหาต่าง ๆ ได้รับการแก้ไขอย่างสำเร็จ เป็นบุคลิกลักษณะภายในที่สำคัญสำหรับตัวละครชายในฝัน ละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 - 2565 ทั้ง 12 เรื่อง ตัวละครมีความมีสติปัญญาที่แก้อุปสรรคต่าง ๆ ความมีสติปัญญาของตัวละครชายเป็นเสน่ห์ที่ดึงดูดความสนใจของฝ่ายหญิงได้

ตัวอย่างจากเรื่อง *ปติวรรดา* หลังจากที่มิชชาวจอร์ออกอาละวาดและปล้นทรัพย์สินของชาวบ้าน เกิดขึ้นที่ปักขีใต้ ศรีณย์ขอย้ายไปทำงานปักขีใต้ที่ได้ชื่อว่าเป็นเขตอันตราย เนื่องจากในสถานที่นั้นกำลังมีปัญหา จำนวนผู้ร้ายมากกว่าตำรวจ การขาดกำลังตำรวจและไม่รู้ที่ช่องสุ่มของโจร เป็นปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ ศรีณย์จึงให้ชาวบ้านที่เป็นแม่ของโจรเล่นละครว่าป่วยหนัก เพื่อหลอกให้ลูกสาวที่กำลังอยู่กับพวกโจรมาเยี่ยม และถือโอกาส สอบถามที่อยู่ที่พักของค้ายโจร ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า ตัวละครเป็นคนที่มีความกล้าหาญ เนื่องจากลูกกับแม่เป็นคนที่ยกกัน ห่วงใยกันตามธรรมชาติ การวางแผนทั้งหมดนี้ทำให้โจรตีพวกโจรได้อย่างสำเร็จ และสร้างความสงบสุขให้กับชาวบ้านทุกคน

3.2 ความกล้าหาญ

บุคลิกภายในที่เสนอในละครอีกประการหนึ่งคือ ตัวละครชายมีความกล้าหาญต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ ความกล้าหาญของตัวละครชายเป็นเสน่ห์ดึงดูดความสนใจของฝ่ายหญิงได้รวมทั้งการดูแลปกป้องคนที่เขารัก

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ปติวรรดา* คนในครอบครัวของรินได้พูดถึงเรื่องราวของศรีณย์ พ่อของรินได้ฟังคำพูดจากเพื่อนร่วมงานว่า ศรีณย์เป็นคนเก่ง เป็นคนมีฝีมือ และมีความกล้าหาญกล้าไปทำงานในสถานที่อันตราย ซึ่งหลายคนไม่กล้าไป ดังตัวอย่าง

พ่อ: และสัปดาห์ที่ผ่านมา พ่อจะไปพูดคุยเรื่องนายศรีณย์ แต่ก็ยังไม่กล้าพบหน้า
เขา ทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า นายศรีณย์มันเป็นคนเก่ง เป็นปลัดนักบู๊ที่มีฝีมือ

แม่: คนเรา ถึงคราวตาย อยู่ที่ไหนก็ตายได้ ท่านเจ้าคุณพูดอยู่เสมอเนี่ยคะ

พ่อ: ใช่ ฉันเห็นรินมาตั้งแต่เด็ก เลี้ยงเหมือนลูกสาว ฉันไม่อยากให้เค้ารับ
อันตรายหรอก แต่ฉันมั่นใจนะ ธรรมะย่อมชนะอธรรม ที่ไหนมันจะมาสู้ข้าราชการที่ฝึก
มาอย่างดี

(*ปติวรรดา*, 2559, ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างข้างต้นแสดงว่า ตัวละครชายมีความกล้าหาญกล้าไปทำงานในสถานที่ที่คนอื่นรู้สึกว่าเป็นอันตราย ทั้งหมดนี้เนื่องจากลักษณะนิสัยที่มีความกล้าหาญ นี้ถึงหน้าที่ของตนที่เป็นราชการที่ต้องทำทุกอย่างเพื่อความปลอดภัยของประชาชนทุกคน และสิ่งที่สำคัญคือความกล้าหาญที่มีนี้มาจากการฝึกฝนในชีวิตประจำวันจึงมีสุขภาพที่แข็งแรง และยังมาจากการเก็บประสบการณ์จากการทำงานต่อสู้กับผู้ร้ายอีกด้วย

ในละครโทรทัศน์เรื่อง *คุณชายรัชชานนท์* คุณชายเล็กกับไกรสอนไปกินข้าวเย็นที่ร้านอาหารป่า เห็นจันทา สาวบ้านป่าลูกสาวเลี้ยงของพรานเจียถูกทหารเวียงพูกำร้างแกล้ง จึงเข้าไปช่วย แสดงให้เห็นว่า ตัวละครเป็นคนที่กล้าต่อสู้กับทหารที่รังแกชาวบ้าน ความกล้าหาญดังกล่าวสามารถช่วยตัวเองและคนรอบข้างในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ สรุปได้ว่าความกล้าหาญเป็นลักษณะสำคัญของชายในฝัน

3.3 ความมีน้ำใจ

ความมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่ตัวเอง ตัวละครเห็นอกเห็นใจคุณค่าของคนอื่น ให้ความสนใจและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เพื่อร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้สังคม

ละครโทรทัศน์เรื่อง *กะรัตรัก* กะรัตถามไฉนว่า ถ้ารู้สึกไม่มีคุณค่าไม่มีประโยชน์แล้วต้องอย่างไร ไฉนกลับบอกว่า เราควรทำอะไรเพื่อคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ดังตัวอย่าง

ไฉน: ก็ไปทำอะไรเพื่อคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

กะรัต: มีด้วยหรือคะ ทำเพื่อคนอื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ผัวทำดีกับเมีย ก็เพื่อ
ต้องการเมียเค้ารัก โอเคอาจจะตั้งใจอยากให้เมียมีความสุข แต่ท้ายสุดความสบายใจก็ตก

อยู่ที่ผิว ใช้ปะ ไม่มีทำเพื่อคนอื่น ทำเพื่อตนเองล้วนๆแหละ

ไอ้: ผมก็บริจาคเลือดใช้หรือไม่ใช้ก็ไม่รู้ จะกลับมาตอบแทนบุญคุณก็ไม่ได้

(กะรัตรัก, 2564, ตอนที่ 1)

จากตัวอย่างบทสนทนาแสดงว่า ตัวละครชายเป็นคนที่มั่นใจ ไม่ได้คาดหวังว่า หลังจากที่ทำแล้วจะมีผลตอบแทนหรือประโยชน์ต่อตนเองมากเท่าไร ทุกสิ่งทุกอย่างที่ทำ ขึ้นอยู่กับการมีน้ำใจต่อคนอื่นและมีความคิดที่มองโลกในแง่ดีเพื่อร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้สังคม

ละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง *คุณชายปวรรุจ* บนเครื่องบินที่กำลังไปต่างประเทศ ปวรรุจดูแลสาวที่นั่งข้างเขาอย่างกระตือรือร้น ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 17 คุณชายรุจให้รสาฟังเขาเมื่อเครื่องบินตกหลุมอากาศ
(ที่มา17: <https://ch3plus.com/drama/608>)

ภาพที่ 18 คุณชายรุจยื่นผ้าเช็ดหน้าให้รสา
(ที่มา18: <https://ch3plus.com/drama/608>)

ภาพที่ 19 คุณชายรุจตบหลังให้รสาเพื่อช่วยให้ผ่อนคลาย
(ที่มา19: <https://ch3plus.com/drama/608>)

ชายรุจ : ฉันทจะหัวเราะเยาะเธอเรื่องอะไรล่ะ

รสา : ที่ฉันเสียขวัญขนาดนั้นนะ

ชายรุจ : มีคนเสียขวัญมากกว่าคุณเยอะแยะ อย่างเธออะถือว่าเก่งมากแล้ว

(คุณชายปวรรุจ, 2556, ตอนที่ 3)

จากตัวอย่างแสดงว่า ตัวละครชายเป็นคนมีน้ำใจ เวลาเห็นคนรอบข้างต้องการความช่วยเหลือ จะรีบช่วยอย่างเต็มที่ ดังตัวอย่างเหตุการณ์ในละคร คุณชายปวรรุจซึ่งเป็นพระเอก ในขณะที่กำลังเดินทางไปต่างประเทศ ได้พบกับนางเอกซึ่งในเวลานั้นสองคนยังไม่ค่อยสนิทกัน นางเอกมีอาการไม่สบาย พระเอกก็ช่วยเหลือ ทั้งเรื่องของการหาน้ำให้ดื่ม เรื่องการยื่นผ้าเช็ดหน้าให้ และเรื่องการตบหลังให้เพื่อช่วยให้ผ่อนคลาย นอกจากนี้ ยังไม่ล้อเลียนคนรอบข้างและแสดงออกถึงความเข้าใจในการกระทำของคนอื่น เพราะแต่ละคนมีปฏิกริยาต่อสิ่งเดียวกันต่างกัน และเราทุกคนควรเข้าใจกัน

3.4 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบเป็นลักษณะหนึ่งของชายในฝัน ในละครโทรทัศน์ได้ใช้กลวิธีแสดงความรับผิดชอบของตัวละคร เช่น ตัวละครมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่กระทำผิดไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เช่นเมื่อมีคำพูดหรือการกระทำที่ไม่เหมาะสมแสดงออกมา แต่หลังจากที่รู้ตัวก็ยอมรับความผิดของตัวเอง รับผิดชอบที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง

ละครโทรทัศน์เรื่อง *กะรัตรัก* มีคนถ่ายวิดีโอที่กะรัตกับไอ ซึ่งไอไม่ได้สวมเสื้อผ้า มีเพียงผ้าเช็ดตัว และตัดต่อวิดีโอเพื่อนำคำไม่สุภาพเพียงไม่กี่คำโพสต์ลงเว็บไซต์ ทำให้กะรัตถูกคนอื่นนินทา แต่ที่จริงแล้วสองคนไม่ได้มีอะไรกัน ไอตัดสินใจออกจากงานเพื่อที่จะรักษาชื่อเสียงของกะรัตในบริษัทไว้ ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 20 วิดีโอที่โพสต์ลงเว็บไซต์ของกะรัตรักกับไอ
(ที่มา20: <https://ch3plus.com/drama/1236>)

ภาพที่ 21 ไอตัดสินใจออกจากงาน

(ที่มา21: <https://ch3plus.com/drama/1236>)

จากตัวอย่างแสดงว่า ตัวละครมีความรับผิดชอบ แม้ว่าจะไม่ได้ทำอะไรผิด แต่เมื่อมีคนได้รับผลกระทบทางลบจากวิดีโอที่ไม่เป็นความจริง ตัวละครเอกชายจึงรับผิดชอบเรื่องทั้งหมดด้วยการลาออกจากงาน ทำให้ผู้ชมเห็นว่าตัวละครเป็นคนมีความรับผิดชอบและใส่ใจคนรอบข้างและมีความกล้าที่จะรับผิดชอบต่อสิ่งที่ไม่ใช่

ความผิดของเขา

3.5 ความมีมารยาท

มารยาทเป็นบุคลิกลักษณะภายในที่ค่อย ๆ ก่อตัวขึ้นจากการที่ผู้คนอยู่ร่วมกันและมีบุคลิกลักษณะที่สำคัญของตัวละครชายในฝัน กลวิธีอย่างหนึ่งที่แสดงให้เห็นคุณลักษณะของผู้ชายในฝันคือการนำเสนอให้เห็นว่าตัวละครมีมารยาทต่อทุกคนในสังคม ไม่ดูถูกคนที่มีความต่ำกว่า ไม่พูดจากับคนอื่นด้วยอารมณ์ มีมารยาททำสิ่งต่าง ๆ ตามระเบียบที่สังคมยึดถือ เป็นสุภาพบุรุษ

ละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง *คุณชายธราธร* ระหว่างเวลาการทำงาน คุณชายใหญ่แนะนำประวัติศาสตร์ของโบราณสถานที่อยู่ภาคสนามในครั้งนี้ให้เกศ และแสดงภาพให้เห็นการยื่นมือช่วยเกศตอนที่ลงบันไดของโบราณสถาน ดังตัวอย่างรูปภาพ

ภาพที่ 22 คุณชายใหญ่ยื่นมือช่วยเกศ

(ที่มา22: <https://ch3plus.com/drama/607>)

จากตัวอย่างแสดงว่า ตัวละครมีมารยาท เป็นสุภาพบุรุษ เวลาที่ฝ่ายหญิงลงหรือขึ้นบันไดไม่ค่อยสะดวก เขาจึงยื่นมือช่วยตามมารยาทของตะวันตกที่สืบทอดถึงประเทศไทย การกระทำนี้ทำให้ฝ่ายหญิงรู้สึกอบอุ่นและทำให้ผู้ชมเห็นภาพแล้วปรารถนาที่จะพบผู้ชายที่เป็นสุภาพบุรุษในชีวิตจริงด้วย

3.6 ความอบอุ่นอ่อนโยน

ความอบอุ่นอ่อนโยนหมายถึงอารมณ์ที่อ่อนโยนและนุ่มนวลของบุคคล ซึ่งเป็นบุคลิกลักษณะภายในที่สำคัญ เนื่องจากคำพูดและการกระทำที่อ่อนโยนจะทำให้คนรอบข้างรู้สึกอบอุ่นและมีความสุข ละครโทรทัศน์จึงใช้กลวิธีเสนอภาพให้ตัวละครชายมีคำพูดและการกระทำที่อบอุ่นอ่อนโยน ทำให้คนรอบข้างรู้สึกดีเป็นที่น่าชื่นชม เช่น พูดจาอ่อนหวาน และมีอารมณ์ที่อ่อนโยนซึ่งเป็นบุคลิกลักษณะภายในที่สำคัญของตัวละครชายในฝันได้สร้างนิสัยดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นความเป็นผู้ชายในฝัน

ละครโทรทัศน์เรื่อง *กะรัตรัก* ทุกครั้งที่ไอ้ไปเยี่ยมบ้านกะรัต ไอ้จะเล่นกับปัตเตอร์ ลูกของกะรัต ปัตเตอร์เป็นเด็กอายุหกขวบที่ชอบแต่งตัวเป็นนายอำเภอ และไอ้ก็จะเล่นกับปัตเตอร์โดยสมมติว่าไอ้เป็นตัวละครที่เป็นผู้ร้าย ดังตัวอย่าง

ภาพที่ 23 ไอ้เล่นกับพัตเตอร์

(ที่มา23: <https://ch3plus.com/drama/1236>)

จากตัวอย่างแสดงว่า ตัวละครชายมีลักษณะนิสัยที่อบอุ่นอ่อนโยน ยอมเล่นเกมกับเด็ก โดยรับบทเป็นผู้ร้ายและให้เด็กเล่นเป็นนายอำเภอ แสดงให้เห็นว่าตัวละครชายมีลักษณะนิสัยที่อบอุ่นอ่อนโยนต่อลูกของผู้หญิงที่ตนรัก ในลักษณะนี้ก็ทำให้ความรักระหว่างตัวละครชายกับผู้หญิงที่มีลูกแล้วมีผลที่ดี เพราะลูกเป็นบุคคลสำคัญของผู้หญิง ดังนั้น สิ่งสำคัญที่ผู้หญิงจะประเมินก่อนที่จะตัดสินใจมีคู่มือใหม่คือ สามารถอยู่ร่วมกับลูกของตนเองได้หรือไม่ ซึ่งในละครเรื่องนี้ ไอ้ก็แสดงให้เห็นว่า เขาสามารถปรับตัวเข้ากับลูกชายของภรรยาได้เป็นอย่างดี

3.7 ความมีอารมณ์ขัน

อารมณ์ขันเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ที่พิเศษทำให้สถานการณ์ต่าง ๆ ผ่อนคลาย ในละครโทรทัศน์ได้นำเสนอให้เห็นว่าตัวละครชายมีคำพูดหรือการกระทำที่แสดงอารมณ์ขัน ซึ่งสามารถเจือจางอารมณ์ด้านลบของผู้คน และขจัดความคับข้องใจและความเจ็บปวดได้

ละครโทรทัศน์เรื่อง *ภรรยาที่รัก* หลังจากที่ไอ้ช่วยภรรยาเปิดรถ ภรรยาเชิญไอ้ไปทานอาหาร ระหว่างรับประทานอาหาร สองคนคุยกันเกี่ยวกับตัวละครแอนิเมชันที่มีพลังพิเศษ ดังตัวอย่าง

ไอ้ : ไอ้ ไม่คิดหรอกครับ ผมไม่ได้ทำเป็นอาชีพ เรียกว่าเป็นคุณสมบัติพิเศษ
ครับ เฮ้ย จริง ๆ แล้วเรียกว่าเป็นพลังพิเศษก็ได้แหละครับ เหมือนธานอสไงที่ต้องมีเพชร
แบบหกเม็ด ปีบ ๆ ฮือ

(ภรรยาที่รัก, 2564, ตอนที่ 2)

จากตัวอย่างแสดงว่า ตัวละครมีอารมณ์ขัน เปรียบเทียบคุณสมบัติพิเศษกับตัวละครในภาพยนตร์ ตะวันตกเรื่องหนึ่ง ธานอสเป็นตัวละครในเรื่องนี้ที่มีพลังพิเศษ คำอุปมาอุปไมยดังกล่าวทำให้ผู้ชมละครโทรทัศน์นึกถึงตัวละครที่มีพลังพิเศษตามไปด้วย การที่ตัวละครเลียนแบบการกระทำของตัวละครในภาพยนตร์ที่กล่าวถึงขณะที่เขาพูด “ปีบ ๆ ฮือ” และได้เลียนแบบการกระทำของตัวละครทำให้ผู้คนรู้สึกมีความสุข ในขณะที่นั้น ดังนั้น อารมณ์ขันของไอ้จึงทำให้ภรรยาที่มีความไม่พอใจที่เคยประสบมาก่อน สิ่งที่สำคัญที่สุดคืออารมณ์ขันสามารถนำความสุขมาสู่ตัวเองและคนรอบข้างได้

3.8 ความมีส่วนร่วมในการทำงานบ้าน

กลวิธีอีกประการหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่าตัวละครเป็นผู้ชายในฝันคือ ตัวละครชายมีความเอาใจใส่ดูแลบ้าน การได้มีส่วนร่วมในการทำงานบ้าน เช่น การทำอาหาร การทำงานบ้านซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้หญิง ละครโทรทัศน์เรื่อง *คุณชายธราธร* คุณชายใหญ่เห็นมะพร้าวนางเอกของเรื่องต้องทำกับข้าวคนเดียว เขาจึงได้ช่วยมะพร้าวทำกับข้าว ไม่ปล่อยให้มะพร้าวทำกับข้าวคนเดียว เรื่อง *คุณชายปวรรุจ* คุณชายรุจทำอาหารให้คนใน

บ้าน และเรื่อง *ปดิวรัดา* ศรีณย์ได้ช่วยรินทำอาหารโดยไม่ปฏิเสธ โดยไม่คิดว่าเป็นหน้าที่ฝ่ายภรรยาอยู่คนเดียว
ดั่งตัวอย่างรูปภาพ

ภาพที่ 24 คุณชายใหญ่ช่วยมะปร่างทำกับข้าว
(ที่มา24: <https://ch3plus.com/drama/607>)

ภาพที่ 25 คุณชายรุจสทำเต๋กกับน้ำจิ้มแจ่วให้พี่น้อง
(ที่มา25: <https://ch3plus.com/drama/608>)

ภาพที่ 26 ศรีณย์ช่วยรินทำกับข้าว
(ที่มา26: <https://ch3plus.com/drama/597>)

จากตัวอย่างแสดงว่า ตัวละครชายยินดีช่วยทำงานบ้าน บางคนทำอาหารเก่ง หรือบางคนอาจไม่ค่อยเก่งแต่ก็จะพยายามช่วยอย่างเต็มที่ ผู้ชายส่วนใหญ่คิดว่างานบ้านงานเรือนเป็นงานของผู้หญิง ไม่เกี่ยวข้องกับผู้ชาย แต่ตัวละครชายในฝันไม่คิดเช่นนั้น และช่วยทำงานบ้านด้วยความเต็มใจ กลวิธีการนำเสนอชายในฝันเช่นนี้ทำให้ผู้ชมเห็นว่าผู้ชายในฝันจะต้องมองเห็นความเหนื่อยของผู้หญิง ต้องช่วยทำงานบ้าน นอกจากนั้น การทำงานบ้านด้วยกันของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง สามารถเสริมสร้างความสุขและความสัมพันธ์ระหว่างกันได้

การอภิปรายผล

การศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นที่จะวิเคราะห์กลวิธีการนำเสนอตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย พ.ศ. 2556 – 2565 พบว่าด้านโครงเรื่องมี 3 ประการ คือ 1) การเปิดเรื่องด้วยการแนะนำด้านบวกของตัวละคร 2) การดำเนินเรื่องให้ตัวละครเผชิญปัญหาและสามารถแก้ไขปัญหานั้นด้วยสำเร็จ 3) การปิดเรื่องด้วยการครองคู่ของตัวละครชายในฝันกับนางเอก ด้านบุคลิกลักษณะภายนอก มี 4 ประการ คือ 1) หน้าตาดี 2) ร่างกายดูดีมีกล้ามเนื้อ 3) การประกอบอาชีพที่มั่นคง 4) การแต่งกายที่เหมาะสมกับกาลเทศะ และด้านบุคลิกลักษณะภายในมี 8 ประการ คือ 1) ความมีสติปัญญาที่แก้ไขสถานการณ์หรือเหตุการณ์ความวุ่นวายต่าง ๆ ได้ 2) ความกล้าหาญที่ต่อสู้กับอุปสรรคต่าง ๆ 3) ความมีน้ำใจที่ไม่เห็นแก่ตนเอง ให้ความสนใจและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น 4) ความมีมารยาทต่อทุกคนในสังคม เป็นสุภาพบุรุษ 5) ความรับผิดชอบ 6) ความอบอุ่นอ่อนโยนที่มีต่อคนรัก และคนสำคัญของคนรัก 7) ความมีอารมณ์ขัน 8) ความมีส่วนร่วมในการทำงานบ้าน

ภาพผู้ชายในฝันที่เกิดขึ้นเป็นกลวิธีที่ประกอบสร้างเพื่อให้เห็นผู้ชายที่มีความสมบูรณ์แบบ ทั้งเรื่องความรัก เรื่องการงาน เรื่องคุณสมบัติทั้งภายนอกและภายใน จึงทำให้เกิดภาพผู้ชายในอุดมคติ เป็นผู้ชายในฝัน ซึ่งผู้ชายในฝันนี้สอดคล้องกับประเภทของละคร คือเป็นละครที่ทำให้ผู้ชมดูแล้วมีความสุข ไม่ได้เสนอปัญหาสังคมที่เลวร้ายมากมาย ทำให้คนดูต้องเคร่งเครียดเป็นละครดูแล้วเพื่อพักผ่อน การเสนอภาพผู้ชายในฝันทำให้เกิดภาพแทนผู้ชายที่ดี สร้างความคิดว่าผู้ชายที่ดีต้องเป็นผู้ชายอย่างไรในละคร

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของจิตาภา ธนโรจน์ (2563) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การเล่าเรื่องและการสร้างตัวละครหลักของละครโทรทัศน์แนวโรแมนติกคอมเมดี้ตามแบบฉบับละคร ช่อง 7HD ซึ่งพบว่าการสร้างตัวละครหลักแต่ละตัวมีทั้งคุณลักษณะของตัวละคร ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ประเภทและรายละเอียดของลักษณะนิสัย และเรื่องราวของตัวละคร ได้แก่ สถานภาพ อาชีพ ลักษณะทางสังคม ความเชื่อ และทัศนคติ เป้าหมายของตัวละคร ปรากฏให้เห็นแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับเรื่องราวของละคร โดยภาพรวมของตัวละครหลักพบว่า ลักษณะทางกายภาพของตัวละครมีความหลากหลายมากขึ้นอย่างชัดเจน หน้าตาของพระเอกและนางเอกมีทั้งแบบไทยและแบบลูกครึ่งต่างชาติ ส่วนลักษณะนิสัยของตัวละครหลัก พระเอกเป็นคนจิตใจดี เป็นสุภาพบุรุษ แสดงออกชัดเจนตรงไปตรงมา รักครอบครัวและรักเดียวใจเดียว นอกจากนี้แม้จะสอดคล้องกับงานวิจัยของนลินทิพย์ เนตรวงศ์ (2559) ศึกษาวิจัย เรื่อง ภาพตัวแทน “ผู้ชายในฝัน” ในละครโทรทัศน์แนวโรมานซ์ ที่ศึกษาพบว่า ภาพตัวแทน “ผู้ชายในฝัน” ถูกประกอบสร้างจากมุมมองชนชั้นกลาง แต่ผลการศึกษานี้ของผู้วิจัยได้ศึกษาเห็นกลวิธีการนำเสนอภาพแทนตัวละครชายในฝันว่า ละครได้นำเสนอภาพแทนของผู้ชายในฝันผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ของละครรวมทั้งวิธีการของผู้สร้างในการคัดเลือกนักแสดงซึ่งได้มองเห็นว่า เป็นกลวิธีที่ทำให้ภาพแทนของชายในฝันเกิดขึ้นอย่างชัดเจนในความคิดของผู้ชมละคร

ละครโทรทัศน์ชายในฝันในรอบ 10 ปี ผู้วิจัยพบว่ายังคงมีลักษณะเดิม คือ ยังมีลักษณะการสร้างตัวละครที่เป็นอุดมคติ งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นว่า ที่จริงแล้วมีแบบฉบับของละครอยู่ การศึกษาของนลินทิพย์ เนตรวงศ์เป็นการศึกษา “ผู้ชายในฝัน” ในละครโทรทัศน์แนวโรมานซ์เชิงวารสารศาสตร์ โดยมุ่งเน้นไปที่การศึกษาผู้ชม แต่ผู้วิจัยศึกษาวิธีการนำเสนอของละครโทรทัศน์ สอดคล้องเฉพาะเรื่องของคุณลักษณะของตัวละคร แต่สิ่งที่ผู้วิจัยพบเพิ่มจากงานของนลินทิพย์ เนตรวงศ์ คือ ศึกษาเรื่องกลวิธีซึ่งจะเห็นได้ว่ากลวิธีมีความน่าสนใจที่อาจจะทำให้รู้สึกว่าเป็นชายในฝันก็จริงแต่ก็พบในสังคมทั่วไป เช่น ตัวละครก็พยายามให้เข้าถึงง่ายขึ้น

ละครโทรทัศน์แม้จะเป็นสื่อบันเทิงแต่ก็มีผลต่อผู้ชม จากผลการวิเคราะห์ทฤษฎีการสร้างตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทย แสดงให้เห็นวิธีการประกอบสร้างแบบฉบับผู้ชายในฝันที่ตอบสนองความต้องการของผู้ชม ละครโทรทัศน์ประเภทพาฝันเน้นพระเอกที่มีลักษณะน่าพึงปรารถนาทั้งภายในและภายนอก มีคุณสมบัติที่ดี และเป็นผู้ชายที่ดี ละครโทรทัศน์ได้สร้างภาพตายตัวของผู้ชายในฝันที่ต้องเป็นผู้ชายที่รูปร่างหน้าตาดี การประกอบอาชีพที่มั่นคง และบุคลิกลักษณะภายในดี เนื่องจากละครโทรทัศน์เป็นเรื่องของธุรกิจที่ต้องลงทุนในจำนวนมาก ทั้งเรื่องของโฆษณา การหารายได้ เพราะฉะนั้นละครแนวที่มุ่งตอบสนองความต้องการของตลาดย่อมต้องผลิตเพื่อให้ได้รับความนิยม แสดงให้เห็นว่า ผู้ชายในฝันก็ยังเป็นที่ตอบสนองความบันเทิงของผู้ชมละครโทรทัศน์ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ชายในฝันในละครจะมีลักษณะอุดมคติเป็นคนสมบูรณ์แบบ แต่ว่า ผู้ผลิตละครก็ได้นำเสนอเนื้อหาของละครโดยการสร้างบทบาทของตัวละครเหล่านี้อย่างสมจริง สร้างประโยชน์แก่สังคม เช่น พระเอกเป็นหมอก็จริงจังกับการทำงาน ดูแลคนไข้อย่างดี พระเอกที่เป็นนักโบราณคดีก็ดูแลปกป้องโบราณสถานและโบราณวัตถุไม่ให้ใครมาทำลายสมบัติของชาติ ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ผู้ผลิตพยายามนำเสนอตัวละครให้มีลักษณะสร้างสรรค์เพื่อเป็นแบบอย่างความประพฤติให้แก่ผู้ชมละครไปพร้อมกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาวิเคราะห์ภาพแทนชายในฝันในสื่อต่าง ๆ เช่น นวนิยาย นิตยสาร และภาพยนตร์
2. ควรศึกษาวิเคราะห์ตัวละครชายโดยที่ใช้ทฤษฎีอื่น ๆ เช่น อุดมการณ์ ภาพลักษณ์ เป็นต้น
3. ควรศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาทางสังคมเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ประเภทพาฝันที่มีตัวละครในฝัน

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

จากการวิเคราะห์ทฤษฎีการนำเสนอตัวละครชายในฝันในละครโทรทัศน์ไทยพ.ศ. 2556 - 2565 ทำให้เข้าใจวิธีการนำเสนอและวิธีการสร้างตัวละครในละครโทรทัศน์ ทำให้เห็นกระบวนการสร้างผู้ชายในฝันส่วนต่าง ๆ โดยผ่านโครงเรื่อง บุคลิกลักษณะภายนอก และบุคลิกลักษณะภายใน องค์ความรู้ที่ได้ก็สามารถที่จะทำให้เข้าใจกระบวนการสร้างสรรค์งานวรรณกรรมประเภทละครโทรทัศน์ สามารถที่จะนำเอาวิธีการศึกษาไปศึกษาตัวละครประเภทอื่น ๆ ต่อไป ทำให้ผู้ชมละครโทรทัศน์ได้รับรู้ข้อมูลชายในฝันต้องมีบุคลิกลักษณะภายนอกกับภายในอย่างไร เป็นการตอบสนองการชมละครโทรทัศน์ แม้เรื่องราวของตัวละครพระเอกผู้ชายจะเป็นแบบผู้ชายในฝัน แต่เนื้อหาของละครยังมีลักษณะสร้างสรรค์สังคม ตัวละครชายในฝันเป็นแนวทางของมนุษย์ในสังคม เป็นภาพแทนและซึมซับบทบาทหรือพฤติกรรมที่ดีที่สร้างประโยชน์ให้แก่สังคม เหตุการณ์ที่สร้างในละครโทรทัศน์ค่อนข้างสมจริง มีลักษณะการสอดแทรกเหตุการณ์ที่เกิดจริงในสังคม เพราะฉะนั้น ชายในฝันถึงแม้ว่าจะดูเหมือนมีบทบาทเต็ม ๆ แต่ถ้ามองลึกลงไปแล้วจะพบว่าผูกพันกับสังคม เนื้อหาที่ผู้ผลิตสร้างขึ้นมาจากชีวิตจริง เนื่องจากยุคสมัยเปลี่ยน ละครย่อมเปลี่ยนตาม แม้ว่าตัวละครไม่เปลี่ยน แต่เนื้อหาก็คจะปรับเปลี่ยนเพื่อเข้ายุคสมัย เนื่องจากว่ายิ่งปัจจุบันนี้ เทคโนโลยีเจริญ ข่าวสารเจริญ ความสำเร็จของละครโทรทัศน์ไม่ใช่แค่ขึ้นอยู่กับตัวละคร แต่ยังขึ้นอยู่กับเนื้อหาของละครโทรทัศน์ด้วย ตัวละครที่มีลักษณะแบบอุดมคติทำให้ผู้ชมมองเห็นว่าควรวางชีวิตของเราแบบอุดมคติอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2543). *วรรณคดีวิจารณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จิตาภา ธนโรจน์. (2563). *การเล่าเรื่องและการสร้างตัวละครหลักของละครโทรทัศน์แนวโรแมนติกคอมเมดี้ตามแบบฉบับละคร ช่อง 7HD* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ชยพล สุทธิโยธิน และสันติ เกษมสิริทัศน์. (2548). *หน่วยที่ 8 การสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ นนทบุรี: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.*
- ช่อง ONE31. (2564). *กระเช้าสีดา* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก https://www.youtube.com/watch?v=rkXRZ3z0mDs&list=PLXopbKxiivxp8llsgEKH4spl1aP-_bBZl&index=6.
- ช่อง 3. (2562). *กรรมกรรม* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก <https://ch3plus.com/drama/808>.
- ช่อง 3. (2564). *กะรัตรัก* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก <https://ch3plus.com/drama/1236>.
- ช่อง 3. (2556). *คุณชายธราธร* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก <https://ch3plus.com/drama/607>.
- ช่อง 3. (2556). *คุณชายปวรรุจ* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก <https://ch3plus.com/drama/608>.
- ช่อง 3. (2556). *คุณชายพุ่มนิภิต* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก <https://ch3plus.com/drama/604>.
- ช่อง 3. (2556). *คุณชายธรมพิร์* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก <https://ch3plus.com/drama/610>.
- ช่อง 3. (2556). *คุณชายรัชชานนท์* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก <https://ch3plus.com/drama/609>.
- ช่อง 3. (2559). *ปดิวรัดา* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก <https://ch3plus.com/drama/597>.
- ช่อง 7. (2563). *ร้อยป่า* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก https://www.bugaboo.tv/lakorn/roipa/783504?refid=w_right_path.
- ช่อง 7. (2565). *สามชีวิตคืน* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก <https://www.youtube.com/watch?v=HZyRBaHOiBw&list=PLX6cx4BgCOtAZOGrwibSDwZtd7-FWafVs>.
- ช่อง 7. (2556). *สุภาพบุรุษลูกผู้ชาย* [ซีรีส์โทรทัศน์]. ค้นคืนจาก <https://inter.bugaboo.tv/detail/1843?lang=th>.
- นลินทิพย์ เนตรวงศ์. (2559). *ภาพตัวแทน “ผู้ชายในฝัน” ในละครโทรทัศน์แนวโรมานซ์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- มนภัทร นันวันดี. (2556). *กิจกรรมการสื่อสารทางการตลาดที่ส่งผลให้ละครประสบความสำเร็จ กรณีศึกษา ซีรีส์สุภาพบุรุษจุฑาเทพ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.
- วิริยะ สิริสิงห. (2551). *การสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร: ชมรมเด็ก.
- สายทิพย์ นุกุลกิจ. (2543). *วรรณกรรมไทยปัจจุบัน* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง.
- อรนุช เลิศจรยารักษ์. (2558). *หลักการเขียนบทโทรทัศน์*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อิงอร สุพันธ์ุณีษ. (2558). *วรรณกรรมวิจารณ์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

BrandThink. (2567). CANDY: ก่อนดู 'ดวงใจเทวพรหม' ย้อนชมปรากฏการณ์ 'สุภาพบุรุษจุฑาเทพ' ตำนานละครชุด
ที่จุดความปังให้พระ-นางแห่งยุค. ค้นคืนจาก. <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=961868828834787&id=100050350365893&set=a.811136570574681>.

TCU. (2561). อาชีพในฝันของเด็ก. ค้นคืนจาก <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=15397581539758439413007&id=221955124526685&set=a.366714483384081>.

วิถีชีวิตไทยจากโฆษณาตามที่ปรากฏบนแอปพลิเคชันของจีน*

Thai Way of Life as Portrayed in Inhalant

Advertising on Chinese Application

Zhihong Li

นิสิตหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย วิชาเอกภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ
คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Master in thai (Thai as a Foreign Language), Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

สุภักดิ์ มหาวรรการ (Supak Mahavarakorn)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University

E-mail: zhihong.li@g.swu.ac.th

Received: June 14, 2024, Revised: November 8, 2024, Accepted: December 20, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของไทยจากโฆษณาตามที่ปรากฏบนแอปพลิเคชันของจีน จำนวน 3 แอปพลิเคชัน ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลโฆษณาตามทั้งหมด 13 ทรานสคริปต์ รวม 112 ข้อความ โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาข้อความโฆษณาตามที่สะท้อนวิถีชีวิตไทย ผลการศึกษาพบว่า ข้อความโฆษณาตามสะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของไทยจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านภูมิปัญญาของคนไทยในการใช้สมุนไพร 2) ด้านแนวประพฤติปฏิบัติของคนไทย ได้แก่ คนไทยนิยมใช้สิ่งของที่ทำให้อายุยืน การเดินทางของคนไทย คนไทยชอบความสะดวกสบาย และบุคคลที่มีชื่อเสียงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ และ 3) ด้านการศึกษาของคนไทย วิถีชีวิตที่ปรากฏแสดงให้เห็นความสามารถของคนไทย ซึ่งเกิดจากการสั่งสมความรู้ที่หลากหลาย การโฆษณาตามที่ใช้ภาษาจีนแต่สะท้อนวิถีชีวิตไทย เป็นการนำเสนอวัฒนธรรมไทยในรูปแบบหนึ่งที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในประเทศจีน ทำให้ผู้บริโภคในจีนเห็นลักษณะของคนไทยและรับรู้วิถีชีวิตของไทยได้อีกทางหนึ่ง

คำสำคัญ: วิถีชีวิต โฆษณา ตาม แอปพลิเคชัน

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของปริญญาานิพนธ์ เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับผู้เรียนชาวจีน เรื่อง “วิถีไทยในโฆษณาตาม” หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Abstract

This research article aims to study the Thai way of life through inhalant advertising in some Chinese applications. Using purposive sampling, the researcher studied 3 applications, totaling 112 advertising information from 13 brands. The researcher analyzed the content of inhalant advertising information to reflect the Thai way of life. The study found that the inhalant advertising reflected three aspects of Thai life: 1) the wisdom of Thai people in using herbal medicines. 2) the behaviors of Thai people, including a preference for items that create a refreshing feeling, Thai people's travel habits, a love for convenience, and the influence of famous personalities on purchasing decisions for goods and services, 3) the education of Thai people showing their way of life and abilities resulting from the accumulation of diverse knowledge. The inhalant advertising was used among the Chinese but reflected the Thai way of life. This is one way of presenting Thai culture that reaches target groups in China, attracting Chinese consumers to see the characteristics of Thai people and understand the Thai way of life.

Keywords: Thai way of life, Advertising, Inhalant, Application

บทนำ

ยาต้มเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้บรรเทาอาการหรือรักษาโรคโดยการสูดดมกลิ่น สารานุกรมทางการแพทย์ของจีน (医学百科, 2014) อธิบายว่า ยาต้มไทยเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ยาต้มเป็นผลิตภัณฑ์ที่พบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวัน โดยสามารถหาซื้อได้ตามร้านสะดวกซื้อและร้านขายยาทั่วประเทศ ถือเป็นผลิตภัณฑ์ยอดนิยมของคนไทยสำหรับใช้เพื่อบรรเทาอาการคัดจมูก วิงเวียนศีรษะ เป็นลม ตลอดจนใช้สูดดมเมื่อได้รับกลิ่นที่ไม่พึงประสงค์ ส่วนประกอบที่สำคัญของยาต้มส่วนมากมีสาระแทน ใบมะกรูด และน้ำมันหอมระเหยจากพืชสมุนไพร (Amazing Thailand, 2022, p. 116) การใช้สมุนไพรรักษาหรือบรรเทาอาการของโรค เป็นองค์ความรู้ดั้งเดิมที่สืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น และมีประวัติอันยาวนาน การใช้สมุนไพรดูแลสุขภาพเป็นความรู้ ความคิด และความเชื่อที่ได้รับการสั่งสม เรียนรู้และพิสูจน์แล้ว (จันทร์จิรา ตรีเพชร และคณะ, 2564, น. 214-215) แสดงให้เห็นว่า ยาต้มเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมในชีวิตประจำวัน การนำสมุนไพรมาทำยาต้มเพื่อบำบัดรักษาโรคเบื้องต้น สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินชีวิตและภูมิปัญญาของคนไทยในการใช้สมุนไพรรักษาโรคและบรรเทาอาการเจ็บป่วยขั้นพื้นฐานได้

ยาต้มเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของประเทศไทย ในประเทศจีนยาต้มเป็นสินค้าที่ชาวจีนนิยมใช้ ดังปรากฏโฆษณายาต้มที่มีการซื้อขายบนอินเทอร์เน็ต (E-Commerce) ในแอปพลิเคชัน (application) ของจีนที่ได้รับความนิยมสูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ เทาเป่า (Taobao) จิงตง (JD) และพินตัวตัว (PDD) (中商产业研究院, 2022) ซึ่งใช้ภาษาโฆษณาที่มีลักษณะสั้น เข้าใจง่าย และทำให้คนจีนพึงพอใจจนตัดสินใจซื้อยาต้ม ดังปรากฏว่ามีการซื้อขายบน 3 แอปพลิเคชันนี้มากที่สุดกล่าวคือ เทาเป่าเป็นแพลตฟอร์ม (platform) การซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุด (AlibabaNews Thai, 2021) จิงตงเป็นแพลตฟอร์มการซื้อขายสินค้าหรือบริการผ่านออนไลน์อันดับที่ 2 (Ceo Channels, 2017) และพินตัวตัวเป็นแพลตฟอร์มที่มีผู้ใช้จำนวนมากที่สุดของประเทศจีน (Pdd Holdings Inc, 2022) รูปภาพ 3 แอปพลิเคชันดังนี้

ภาพที่ 1 แอปพลิเคชันจินเถาเป่า (Taobao) จิงตง (JD) และพินตู้ตู้ (PDD)
 ที่มา: <https://mpage.taobao.com/hd/download.html>
<https://wqs.jd.com/downloadApp/download.html>
<https://download.pinduoduo.com/home/download/>

ภาพที่ 2 โฆษณายาตามในแอปพลิเคชันจินเถาเป่า (Taobao) จิงตง (JD) และพินตู้ตู้ (PDD)
 ที่มา: แอปพลิเคชันจินเถาเป่า (Taobao) จิงตง (JD) และพินตู้ตู้ (PDD)

ภาษาที่ใช้ในโฆษณามีลักษณะแปลกใหม่ จำง่าย และน่าสนใจ เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย คล่องจอง สร้างอารมณ์และภาพ มีความกระชับ ใช้คำง่าย ๆ ประโยคสั้น ๆ ชัดเจน ไม่ใช้คำหยาบหรือคำสองความหมาย เน้นคำที่เด่น น่าจดจำ เหมาะสมกับสถานการณ์ แฝงจิตวิทยา และไม่เกินจริงมากเกินไป เนื่องจากการแข่งขันสูงมากในด้านธุรกิจ (อุบลวรรณ ปิติพัฒน์-โฆษิต, และอวยพร พานิช, 2530, น. 26) ลักษณะดังกล่าวปรากฏในข้อความโฆษณายาตามในแอปพลิเคชันจิน เช่น “ขนาดเล็ก พกพาสะดวก และทาแล้วสดชื่นได้ทันที” (小巧便携,一涂一吸即刻好状态) (kavagood, JD, application) “ใช้ดม ใช้ทา ในหลอดเดียวกัน” (闻吸涂抹两用) (เสื่อ, PDD, application) จากตัวอย่างพบว่า ภาษาโฆษณามีความโดดเด่นคือ ใช้ภาษาคล่องจอง เข้าใจง่าย มีวัตถุประสงค์เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค เข้าใจลักษณะของสินค้า ทำให้เกิดความประทับใจคล้อยตามแล้วตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ ภาษาโฆษณาจึงมีความสำคัญที่ช่วยให้คนจีนสนใจและรู้จักยาตามไทย

ผู้วิจัยพบว่าภาษาในโฆษณาขายยาในแอปพลิเคชันจีนทำให้เห็นลักษณะของคนไทยและการใช้ชีวิตของคนไทย เช่น คนไทยผูกพันกับธรรมชาติ โดยใช้สมุนไพรเป็นส่วนประกอบของยาตาม ดังปรากฏจากโฆษณาขายยา “ยาต้มไทยที่มีสมุนไพรชะเอมเทศ และเกลือดีสะระแหน่” (草本提取,甘草薄荷)(หงส์ไทย, PDD, application) “ยาต้มจรวงจืด เป็นยาต้มสมุนไพร” (JARUNGJIT 草本鼻通)(จรวงจืด, Taobao, application) สมุนไพรที่ใช้ในยาต้มมีสรรพคุณช่วยการดูแลสุขภาพได้ เช่น “การตื่นตัว การบรรเทาอาการคัดจมูก การแก้คัน” (醒神,通鼻,止痒) (โป๊ยเซี่ยน, JD, application) “คลายความเหนื่อยล้า บรรเทาอาการคัดจมูก แก้คันคันยุบ” (缓解鼻塞,提神醒脑,防蚊止痒) (Peppermint Field, Taobao, application) โฆษณาขายยาไทยยังสะท้อนให้เห็นพฤติกรรมที่คนไทยชอบความสะดวกสบายเช่น “ขนาดเล็ก พกพาง่าย” (小巧便携) (kavagood, JD, application)

จากตัวอย่างผู้วิจัยพบว่า ข้อความโฆษณาขายยาสะท้อนให้เห็นว่า คนไทยมีความรู้เรื่องการใช้สมุนไพร จึงนำสรรพคุณของสมุนไพรชนิดต่าง ๆ มาทำเป็นยาต้มเพื่อดูแลสุขภาพ และบรรเทาอาการต่าง ๆ ที่สามารถดูแลตัวเองได้ในเบื้องต้น โดยนำเสนอเป็นโฆษณาเพื่อดึงดูดความสนใจของคนจีน ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินชีวิตของคนไทยจากภาษาโฆษณา ยาต้มไทยที่ปรากฏบนแอปพลิเคชันของจีน ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับสารเข้าใจวิถีชีวิตไทยและวัฒนธรรมไทยได้ชัดเจนขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตไทยจากข้อความโฆษณาขายยาที่ปรากฏบนแอปพลิเคชันของจีน

ขอบเขตของการวิจัย

1.ด้านข้อมูลโฆษณาขายยา

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัย โดยคัดเลือกข้อมูลโฆษณาขายยาไทยจาก 3 แอปพลิเคชันจีน (application) ในวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2567 แอปพลิเคชันนี้เป็นแพลตฟอร์มการซื้อขายสินค้าและบริการที่ได้รับความนิยมสูงสุด 3 ลำดับ ได้แก่ เถาเป่า (Taobao) จิงตง (JD) และพินตัวตัว (PDD) โดยวิธีคัดเลือกแบบเจาะจงกล่าวคือยาต้มที่ปรากฏใน 3 แอปพลิเคชันทั้งหมดจำนวน 13 รายการสินค้า และเก็บข้อความโฆษณาขายยา โดยวิธีเข้าสู่แอปพลิเคชัน ใส่ชื่อยาต้ม และเลือกยาต้มที่ปรากฏเป็นรายการแรก จากนั้นคลิกเข้าสู่หน้ารายละเอียดสินค้า และรวบรวมข้อมูลจากหน้าหลัก พบว่า ใน 3 แอปพลิเคชันจีนมีข้อความโฆษณาขายยาไทยทั้งหมดจำนวน 112 ข้อความ โดยแอปพลิเคชันจีน เถาเป่า มีจำนวนสูงสุดคือ 41 ข้อความ พินตัวตัวมี 38 ข้อความ และจิงตงมีข้อความน้อยที่สุด 33 ข้อความคือ รายละเอียดดังแสดงในตารางนี้

ตารางที่ 1 จำนวนข้อความโฆษณาชาดมไทยใน 3 แอปพลิเคชัน ได้แก่ Taobao PDD และ JD

ลำดับ	ตราสินค้ายาดม	จำนวนข้อความ		
		Taobao	PDD	JD
1	ชาดมเป็ยเซียน	5	4	3
2	ชาดมหงส์ไทย	3	3	4
3	ชาดม Peppermint Field	5	3	2
	ชาดม Peppermint black inhalant	3	3	3
4	ชาดมเซียงเพ็ยว	5	2	2
5	ชาดม green herb	3	3	3
6	ชาดม Pastel	1	1	2
7	ชาดมท่านเจ้าคุณ	2	3	2
8	ชาดมส้มโอมือจริงจิต	2	4	1
9	ชาดมเหมอเอม	1	1	1
10	ชาดม VINCERE	3	5	4
11	ชาดม KAVAGOOD	3	2	3
12	ชาดมวาเป็กซ์	1	2	1
13	ชาดมเสื่อ	4	4	1
รวม		41	38	33
		112		

ภาพที่ 3 ยาดม 13 ตราสินค้าที่ปรากฏในการวิจัย
ที่มา: ยาดม 13 ตราสินค้าที่ปรากฏในการวิจัย. 2567. ภาพถ่าย.

2. ด้านเนื้อหาที่วิเคราะห์

วิถีชีวิต หมายถึง “แนวทางการดำเนินชีวิตของคนไทยตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย รวมถึงปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต อันได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหารการกิน เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค นอกจากนี้วิถีชีวิตยังหมายรวมถึง ความรู้เรื่องสังคม วัฒนธรรม ภูมิปัญญา การประเพณี ปฏิบัติ การศึกษาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน” (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, และกระทรวงวัฒนธรรม, 2558, น. 12) ผู้วิจัยวิเคราะห์วิถีชีวิตไทยในภาษาโฆษณาตามความหมายนี้ ผลการศึกษาพบวิถีชีวิตไทย 3 ด้านได้แก่ ด้านภูมิปัญญาของคนไทยในการใช้สมุนไพร ด้านแนวระเพณีปฏิบัติของคนไทย ได้แก่ คนไทยนิยมใช้สิ่งของที่ทำให้รู้สึกสดชื่น การเดินทางของคนไทย คนไทยชอบความสะดวกสบาย และบุคคลที่มีชื่อเสียงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ และด้านการศึกษาของคนไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล แล้วสรุปผลการศึกษา โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ยาดม ภาษาโฆษณา และวิถีชีวิต โดยศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เช่น ความหมาย ความสำคัญ เป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ดังนี้

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของยาดม ผู้วิจัยศึกษาความหมายและความสำคัญของยาดม ประวัติความเป็นมาของยาดม และส่วนประกอบของยาดมคือความหมายและความสำคัญของสมุนไพร และสมุนไพรที่อยู่ในยาดม

1.2 ภาษาโฆษณาในแอปพลิเคชันจีน ผู้วิจัยศึกษาความหมายของภาษาโฆษณา ลักษณะของภาษาโฆษณา และภาษาโฆษณายาดมไทยจากแอปพลิเคชันจีน

1.3 วิถีชีวิตที่ปรากฏในยาดม ผู้วิจัยศึกษาความหมายและความสำคัญของวิถีชีวิต และวิเคราะห์วิถีชีวิตที่ปรากฏในยาดมไทย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลประเภทข้อความที่เกี่ยวกับภาษาโฆษณายาดมจากแอปพลิเคชันของจีนเพื่อกำหนดขอบเขต และเก็บข้อมูลภาคสนามในไทยเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาข้อความโฆษณายาดมที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ดังนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแอปพลิเคชัน

ผู้วิจัยได้คัดเลือกตราสินค้ายาต้มทั้งหมด 13 ตราสินค้า แล้วเก็บข้อความโฆษณาขายตาม จำนวน 112 ข้อความ จากนั้นรวบรวมและแปลข้อความโฆษณาขายตามจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม

ผู้วิจัยลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลทั้งหมด 4 ครั้ง ผู้วิจัยได้บันทึกข้อมูล และถ่ายภาพ สัมภาษณ์ เรียนรู้การทำยาต้มสมุนไพร เช่น ส่วนประกอบสรรพคุณเป็นต้น เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิถีชีวิตไทย

ครั้งที่ 1 วันที่ 25-26 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 เข้าร่วมอบรม “หลักสูตรเปิดโลกสมุนไพรจีน ชุมทรัพย์จากธรรมชาติ” ในมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ผู้วิจัยได้เรียนรู้ขั้นตอนการทำยาต้ม สรรพคุณของสมุนไพร และส่วนประกอบหลักของยาต้ม

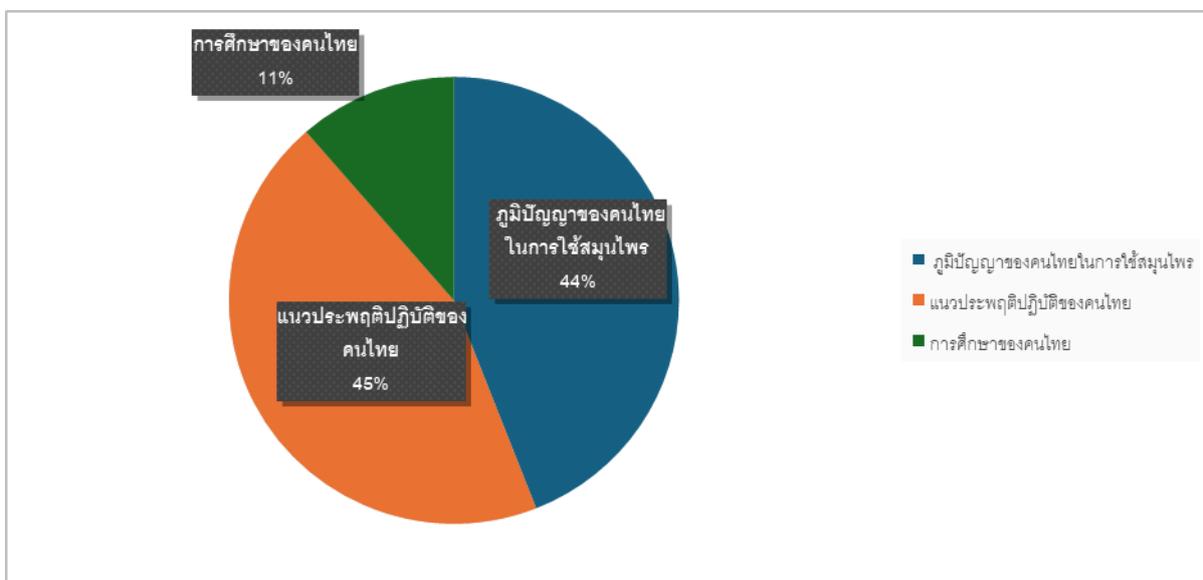
ภาพที่ 4 เครื่องมือและสมุนไพรสำหรับการทำยาต้ม
ที่มา: เครื่องมือและสมุนไพรสำหรับการทำยาต้ม. 2566: ภาพถ่าย

ครั้งที่ 2 วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2566 เก็บข้อมูลจากการแสดงสินค้าสมุนไพรไทยในงาน “Thailand Healthcare 2023 ‘เกษียณสโมสร’” พบว่า สมุนไพรที่ปรากฏในยาต้มมากที่สุดมี 4 ชนิด ได้แก่ พืชมเสน การบูร กานพลู สะระแหน่ และน้ำมันหอมระเหยสกัดจากสมุนไพรธรรมชาติ เป็นสารหอมแบบไทย ในตำรับยาไทยจะช่วยแก้วิงเวียนได้ดี ดมแล้วสดชื่น

ภาพที่ 5 สมุนไพรสดต่าง ๆ
ที่มา: สมุนไพรสดต่าง ๆ. 2566. ภาพถ่าย.

ตารางที่ 2 แผนภูมิแสดงการปรากฏของวิถีชีวิตไทยในข้อความโฆษณาตาม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อความโฆษณาตามไทยในแอปพลิเคชันจีนจำนวน 112 ข้อความมาวิเคราะห์วิถีชีวิตตามความหมายของกรมส่งเสริมวัฒนธรรมและกระทรวงวัฒนธรรมดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า วิถีชีวิตไทยที่สะท้อนจากข้อความโฆษณาตาม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิถีปัญหาของคนไทยในการใช้สมุนไพรร ด้านแนวประเพณีปฏิบัติของคนไทย ได้แก่ คนไทยนิยมใช้สิ่งของที่รู้สึกสดชื่น การเดินทางของคนไทย คนไทยชอบความสะดวกสบาย และบุคคลที่มีชื่อเสียงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ และด้านการศึกษาของคนไทย

1. ด้านวิถีปัญหาของคนไทยในการใช้สมุนไพรร

สมุนไพรรเป็นผลผลิตจากธรรมชาติที่ได้จากพืช สัตว์ หรือแร่ การใช้สมุนไพรรเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า สมุนไพรรมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมาอย่างยาวนาน เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในเขตร้อนชื้น ทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ทางพืชพรรณธรรมชาติ คนไทยนำสมุนไพรรมาประยุกต์ใช้หลากหลายด้าน เช่น การปรุงอาหาร การทำเครื่องใช้ในชีวิตรประจำวัน หรือการบำบัดเป็นยา สมุนไพรรไม่เพียงแต่มีประโยชน์ในด้านการดูแลสุขภาพเท่านั้น ยังสามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย และสร้างรายได้ด้วย ปัจจุบัน สมุนไพรรได้รับความนิยมมากขึ้น เพราะสมุนไพรรเป็นพืชธรรมชาติ มีสรรพคุณที่อ่อนโยนและปลอดภัย จึงมีแนวทางส่งเสริมให้สมุนไพรรเจริญเติบโตเป็นธุรกิจสุขภาพสมัยใหม่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2557, น. 1- 3)

จากการภาคสนามครั้งที่ 2 ผู้วิจัยพบว่า แต่ละจังหวัดมีความแตกต่างทางด้านภูมิศาสตร์และภูมิอากาศ ทำให้แต่ละพื้นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น ผลิตภัณฑ์สมุนไพรรของอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรีมีพืชสมุนไพรรหูเสือจำนวนมาก และมีสรรพแก้ไข้ แก้หวัด บรรเทาอาการไอ จึงนำหูเสือมาทำเป็นยา ทำให้ผลิตภัณฑ์ของอภัยภูเบศรต่างจากที่อื่น ซึ่งสะท้อนวิถีปัญหาของคนไทยในการใช้สมุนไพรรรักษาโรค ข้อความโฆษณาตามไทยในแอปพลิเคชันจีนแสดงการใช้สมุนไพรรใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การใช้ประโยชน์จากสมุนไพรรหรือพืชธรรมชาติ และการใช้สมุนไพรรหรือพืชธรรมชาติบรรเทาอาการหรือรักษาโร

ภาพที่ 7 สมุนไพรหูเสือของอภัยภูเบศร
ที่มา: สมุนไพรหูเสือของอภัยภูเบศร. 2566. ภาพถ่าย.

1.1 การใช้ประโยชน์จากสมุนไพรหรือพืชธรรมชาติ

สมุนไพรไทยเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าและสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น การเลือกใช้สมุนไพรแต่ละชนิดมีความสำคัญ ถ้าใช้ไม่ถูกต้องจะทำให้รักษาไม่หายจากอาการเจ็บป่วยที่เป็นอยู่ หรือเพิ่มความเจ็บป่วยให้มากขึ้นกว่าเดิม ดังนั้น ก่อนที่จะใช้สมุนไพรต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับสมุนไพรต่างๆ (ภควรรณ คุณากรวงศ์, 2565) โฆษณายาตามปรากฏชื่อสมุนไพรหลายชนิด โดยเป็นส่วนประกอบสำคัญของยาตาม ดังตัวอย่าง

- ส่วนผสมสารสกัดจากสมุนไพร (kavagood, TaoBao, application)
- ยาตามวาเป็กซ์ของไทย เป็นยาตามเปปเปอร์มินท์แบบหลอด (vapex, JD, application)
- สกัดจากสมุนไพร/ มีสมุนไพรชะเอม และสระระแห่น (หงส์ไทย, PDD, application)
- ความเข้มข้นของเปปเปอร์มินท์ 72% (green herb, TaoBao, application)
- ยาตามเอมของไทย เป็นยาตามสมุนไพร มีสมุนไพรล้วน ๆ (เอมเอม, JD, application)
- เปปเปอร์มินท์ ฟิลด์ มีกลิ่นดอกไม้ เปปเปอร์มินท์ (Peppermint Field, PDD, application)
- ส่วนผสมจากพืชธรรมชาติ ไซ้ได้โดยปลอดภัย (เสื่อ, PDD, application)

จากตัวอย่างพบว่า เกือบทุกข้อความกล่าวถึงคำ “สมุนไพร” โดยระบุชื่อสมุนไพรที่เป็นส่วนประกอบของยาตาม เช่น ชะเอม สระระแห่น หรือเปปเปอร์มินท์ และปรากฏข้อความ “สารสกัดจากสมุนไพร” และ “สกัดจากสมุนไพร” คือสารที่สกัดจากสมุนไพรและบ่งบอกลักษณะเฉพาะตัวของสมุนไพรชนิดนั้น จะเห็นได้ว่าคนไทยใช้สมุนไพรหรือสารสกัดจากพืชธรรมชาติเป็นส่วนประกอบของยาตาม สมุนไพรที่ใกล้ตัวมากมายเหล่านี้มีประโยชน์ หาง่าย ใช้สะดวกและได้ผลดี ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคนไทยนำสมุนไพรมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตยาตาม และคนไทยดำเนินชีวิตผูกพันกับธรรมชาติ จึงรู้จักสรรพคุณของสมุนไพรชนิดต่าง ๆ และนำมาใช้ประโยชน์ได้

1.2 การใช้สมุนไพรหรือพืชธรรมชาติบรรเทาอาการหรือรักษาโรค

ประเทศไทยเป็นประเทศกสิกรรมมีพืชพันธุ์มากมาย มีพืชสมุนไพรประมาณกว่า 1,800 ชนิด การใช้สมุนไพรเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตและสังคมไทย ดังจะเห็นได้จากการนำสมุนไพรเป็นยารักษา ป้องกัน บรรเทาฟื้นฟูสุขภาพ และแม้กระทั่งใช้เสริมความงาม สมุนไพรยังนำมาประกอบอาหารได้ สมุนไพรมีคุณค่าทางยามาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น กระเทียม เป็นสมุนไพรที่ปรุงอาหาร นอกจากจะมีสรรพคุณทางปรุงรสและกลิ่นแล้ว ยังมีคุณสมบัติ

ในการลดปริมาณไขมันในเลือด (กองส่งกำลังสายแพทย์, 2567, น.1-3) ในข้อความโฆษณาขาดพบว่ายาดมมีประโยชน์ต่อร่างกาย ดูแลสุขภาพและรักษาอาการเจ็บป่วยเบื้องต้นได้ โดยเฉพาะอาการเจ็บป่วยที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจ เช่น คัดจมูก วิงเวียนศีรษะ หน้ามืดตาลาย ดังตัวอย่าง

- การตื่นตัว / การบรรเทาอาการคัดจมูก / การแก้คัน (โป๊ยเซียน, JD, application)
- ยาพิเศษป้องกันอาการง่วงนอน (โป๊ยเซียน, PDD, application)
- ยาดมเปปเปอร์มินท์โป๊ยเซียนมาจากประเทศไทย บรรเทาอาการคัดจมูก (โป๊ยเซียน, PDD, application)
- คลายความเหน้อยล้า / บรรเทาอาการคัดจมูก / แก้คันกันยุง (Peppermint Field, TaoBao, application)
- รับประทานของจริง ยาพิเศษสำหรับบรรเทาอาการคัดจมูก (เซียงเพียว, TaoBao, application)

คำว่า “ตื่นตัว” “คัดจมูก” “คัน” “ง่วงนอน” “เหน้อยล้า” และ “แก้คันกันยุง” เป็นอาการที่ปรากฏในข้อความโฆษณาขาดพบ โดยระบุว่าการใช้ยาดมช่วยบรรเทาอาการคันจากการถูกยุงกัด และป้องกันไม่ให้ยุงกัด ยาดมบางตราสินค้าใช้สูดดม และมียาดมสูตรน้ำใช้เป็นยาทาได้ คำศัพท์เหล่านี้แสดงว่า คนไทยใช้ยาดมเพื่อแก้อาการเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งเกิดขึ้นโดยไม่ต้องไปโรงพยาบาลแต่สามารถดูแลตัวเองได้เบื้องต้น ซึ่งช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ดังนั้นคนไทยมักจะเลือกใช้สมุนไพรที่ใกล้ตัวมาบรรเทาอาการหรือรักษาโรคที่สามารถวินิจฉัยได้ด้วยตนเอง เช่น อาการเวียนศีรษะ คัดจมูก ที่เกิดจากหวัดหรือภูมิแพ้ หรืออาการไม่สบายที่เกิดจากการพักผ่อนไม่เพียงพอ (โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2542)

ตามข้อมูลจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (NESDB) พบว่า คนไทยในเมืองใหญ่มีอาการเจ็บป่วยเกี่ยวกับระบบทางเดินหายใจมากขึ้น เพราะมลพิษทางอากาศ ประเทศไทยมีผู้ป่วยกว่า 10 ล้านคนเป็นโรคที่เกี่ยวข้องกับมลพิษทางอากาศ (PM2.5) เพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพ (Bbc News Thai, 2024) ประเทศไทยมีระดับ PM2.5 เกินค่ามาตรฐาน โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีการใช้รถยนต์จำนวนมาก นอกจากจะทำให้เกิดการจราจรติดขัดแล้ว ยังทำให้มีฝุ่น PM2.5 จำนวนมาก ซึ่งเป็นหนึ่งในไอเสียที่ปล่อยออกมาจากรถยนต์ (กรณีการ ธรรมพานิชวงศ์, และ พร้อมพัฒน์ ภูมิวัฒน์, 2564) ฝุ่น PM2.5 ทำให้อากาศแย่ง

ภาพที่ 8 การใช้รถในชีวิตประจำวันในกรุงเทพฯ
ที่มา: การใช้รถในชีวิตประจำวันในกรุงเทพฯ. 2567. ภาพถ่าย.

โฆษณายามมแสดงให้เห็นว่าคนไทยใช้สมุนไพรหรือพืชธรรมชาติเพื่อรักษาโรคหรือบรรเทาอาการ ส่วนประกอบของยามมาจากสมุนไพร ซึ่งปลอดภัย อ่อนโยน ทำให้สดชื่น ในปัจจุบันผู้คนจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ หันมาใช้ยาที่สังเคราะห์จากพืชธรรมชาติหรือมีส่วนประกอบจากพืชธรรมชาติเพื่อดูแลสุขภาพ เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบกับยาที่เป็นสารเคมีแล้ว ผู้คนเชื่อว่ายาสมุนไพรหรือยาที่มีส่วนผสมจากสมุนไพรธรรมชาตินั้น ปลอดภัยกว่าและมีประสิทธิภาพที่อ่อนโยนกว่า (โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว, 2542) ยามซึ่งมีส่วนประกอบสมุนไพรจึงรักษาและดูแลสุขภาพได้อย่างปลอดภัย คนไทยมีความรู้ในการใช้สมุนไพรหรือพืชธรรมชาติบรรเทาอาการหรือรักษาโรคเบื้องต้น สามารถวิเคราะห์และตัดสินใจใช้ได้เอง

2. ด้านแนวประพฤติปฏิบัติของคนไทย

แนวประพฤติปฏิบัติของคนไทย หมายถึง รูปแบบหรือแนวทางการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของคนไทย ซึ่งรวมถึงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงวิถีการใช้ชีวิต ความเชื่อ และปฏิสัมพันธ์ในสังคมไทย ข้อความโฆษณายามในแอปพลิเคชันเงินปรากฏแนวประพฤติปฏิบัติของคนไทย 4 ลักษณะ ดังนี้

2.1. คนไทยนิยมใช้สิ่งของที่ทำให้รู้สึกสดชื่น

ประเทศไทยตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ บริเวณตอนกลางของคาบสมุทรอินโดจีน ซึ่งใกล้กับเส้นศูนย์สูตร ทำให้ได้รับพลังงานจากดวงอาทิตย์มากตลอดปี ส่งผลให้มีอุณหภูมิสูง ลักษณะภูมิอากาศของประเทศไทยคือภูมิอากาศเขตร้อน ซึ่งมีลักษณะเด่นคือฝนตกมากและมีอุณหภูมิสูงตลอดปี ทำให้อากาศร้อนชื้น แม้ว่าประเทศไทยจะมีสามฤดูกาล ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูฝน และฤดูหนาว แต่อุณหภูมิเฉลี่ยในฤดูหนาวก็ไม่ต่ำกว่า 18 องศาเซลเซียส ทำให้ภูมิอากาศของประเทศไทยมีลักษณะเป็นแบบร้อนชื้น (โสภณ ชมชาญ, 2553) ด้วยลักษณะในด้านภูมิศาสตร์ของประเทศไทยทำให้คนไทยต้องการความเย็นเพื่อคลายร้อน จึงมีการใช้ยามเพื่อให้รู้สึกคลายร้อนดังปรากฏในโฆษณา ยาม ดังตัวอย่าง

- กลิ่นเย็นสดชื่น (หงส์ไทย, PDD, application)
- ใช้สุดคมทำให้สดชื่น ตีนตัว (pastel, PDD, application)
- ยามพาสเทลของไทย ยามเบปเปอร์มินท์แบบหลอด เย็นสดชื่น (pastel, JD, application)
- ยามท่านเจ้าคุณของไทย มีเปปเปอร์มินท์ ทำให้สดชื่น ตีนตัว (ท่านเจ้าคุณ, TaoBao, application)
- เย็น สดชื่น บรรเทาอาการคัดจมูก (เฌอแอม JD, application)

ข้อความโฆษณานี้เน้นคำว่า “เย็น” “สดชื่น” หมายถึงหายร้อน ซึ่งเป็นสรรพคุณหนึ่งของยาม การใช้ยามที่ทำให้รู้สึกสดชื่น ช่วยบรรเทาความร้อน ทำให้รู้สึกสดชื่น และมีความสุขได้ เนื่องจากสภาพอากาศร้อนของประเทศไทย ทำให้ร่างกายของเรามีอาการเหนียวล้า ปวดศีรษะ และอารมณ์หงุดหงิดได้ง่าย ในสถานการณ์เช่นนี้ จึงต้องดูแลร่างกายของเราเพื่อรับมือกับความร้อนนั้น หนึ่งในวิธีง่ายๆ ในการลดความร้อนก็คือการใช้สมุนไพรที่มีฤทธิ์เย็น ซึ่งสามารถทำให้ร่างกายของเราปรับสมดุลกับอุณหภูมิและลดความรู้สึกร้อนได้ (ศิรินารถ ปรีชา, 2562)

อากาศร้อนชื้นทำให้ร่างกายเกิดความร้อนสะสม คนไทยจึงต้องหาวิธีระบายความร้อนซึ่งทำได้หลายวิธี เช่นดื่มน้ำสมุนไพร รับประทานอาหารที่มีส่วนประกอบของสมุนไพร หรือ การอาบน้ำสมุนไพร พวยาร์ เหมือนวงษ์ ญาติ (2527) กล่าวว่า วิธีการอาบน้ำสมุนไพรนอกจากมีประโยชน์ในการดูแลสุขภาพแล้ว ยังสามารถช่วยบรรเทาความร้อนได้ การอาบน้ำสมุนไพรคือการนำสมุนไพรหลากหลายชนิดมาต้มกับน้ำ จากนั้นใช้น้ำและน้ำในการอาบน้ำ การอาบน้ำสมุนไพรมีประโยชน์มากมาย เช่น ช่วยในเรื่องความสวยงาม บรรเทาอาการปวด ส่งเสริมการไหลเวียนของ

เลือด ช่วยลดความเมื่อยล้าของร่างกาย ทำให้ร่างกายรู้สึกสดชื่นและเบาสบาย นอกจากนี้ยังช่วยในด้านจิตใจอย่างมาก โดยหลังจากการอาบน้ำสมุนไพรแล้ว จะรู้สึกสดชื่นและมีจิตใจที่กระปรี้กระเปร่าขึ้น

จากการลงภาคสนามครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 ผู้วิจัยพบว่า ส่วนประกอบหลักของยาต้มคือสมุนไพร โดยส่วนที่ใช้มากที่สุดได้แก่ สะระแหน่ พิมเสน การบูร เป็นต้น สรรพคุณของสะระแหน่ มีฤทธิ์เย็น สามารถช่วยบรรเทาความร้อนในศีรษะ นอกจากนี้ยังสามารถช่วยขจัดความชื้นได้ ส่วนพิมเสนมีกลิ่นหอม ฤทธิ์เย็น มีสรรพคุณหลักคือช่วยขับพิษร้อน ยาต้มซึ่งมีสรรพคุณ เย็น สดชื่น จึงได้รับความนิยมเพราะเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยระบายความร้อนของร่างกายได้ง่ายกว่าวิธีอื่น

ภาพที่ 9 สะระแหน่

ที่มา: สะระแหน่. 2566. ภาพถ่าย.

จากข้างต้นสรุปได้ว่า เนื่องจากยาต้มมีสรรพคุณให้ความรู้สึกเย็นสดชื่น ซึ่งตรงกับความต้องการของคนไทยที่ต้องการความเย็นและผ่อนคลายจากอากาศร้อน ดังนั้น ยาต้มจึงเป็นการใช้สิ่งของที่ทำให้รู้สึกสดชื่น ซึ่งเป็นพฤติกรรมส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนไทย

2.2. การเดินทางด้วยรถและเรือ

ในประเทศไทย ก่อนที่จะมีรถไฟและรถยนต์ การคมนาคมขนส่งส่วนใหญ่ใช้ทางน้ำ เพราะมีแม่น้ำลำคลองมากมาย ประเภทเรือมีหลากหลาย เช่น เรือหางยาวเรือพาย และเรือแจว เป็นต้น (สมจิตร วัฒนคุลัง, และ อัมพวรรณ ทิวไผ่งาม, 2531, น. 2-56) คนไทยจึงเดินทางด้วยรถและเรือ ในโฆษณายาต้มไทยปรากฏการเดินทางด้วยรถและเรือ ดังนี้

- บรรเทาอาการเมา เมาเรือ (เซียงเฟี้ยว, TaoBao, application)
- บรรเทาอาการเมา เมาเรือ (green herb, PDD / JD, application)
- ใช้โดยเฉพาะการฝึกทหาร การขับ ขับ (เป็ยเซียง, PDD, application)
- ใช้เมื่อขับ (Peppermint Field, JD, application)
- บรรเทาอาการเมา (เสื่อ, JD, application)
- ป้องกันอาการง่วงนอน และเมา (vapex, PDD, application)

ในข้อความโฆษณาที่กล่าวถึงอาการ “เมา” “เมาเรือ” และ คำว่า “ขับ” อธิบายได้ว่า คนไทยเดินทางโดยใช้รถและเรือ อาการเมาและเมาเรือพบในชีวิตประจำวันของคนไทย จึงต้องใช้ยาต้มเพื่อบรรเทาอาการ “เมา” คือ มีอาการวิงเวียนคลื่นไส้ เพราะการเดินทางด้วยรถหรือเรือ ซึ่งเป็นอาการเบื้องต้น

เส้นทางการเดินทางของประเทศไทยมี 3 เส้นทาง ได้แก่ ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ทางบกเป็น

เส้นทางหลักของประเทศไทย มีพาหนะหลากหลาย เช่น รถประจำทางที่ให้บริการทั้งระยะสั้นและระยะไกล รถเมล์ รถไฟ รถไฟฟ้า รถตู้ รถสองแถว รถแท็กซี่ รถจักรยาน รถมอเตอร์ไซด์ และรถตุ๊กตุ๊ก เป็นต้น (TourismThailand, 2020) คนไทยจึงนิยมนำยามติดตัวเพื่อบรรเทาอาการวิงเวียนศีรษะจากการเดินทาง

เนื่องจากประเทศไทยมีแม่น้ำลำคลองหลายสายตั้งแต่สมัยโบราณ โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองที่มีแม่น้ำลำคลองจำนวนมาก ตั้งแต่ยุคต้นกรุงรัตนโกสินทร์ คนไทยส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ริมฝั่งแม่น้ำ กรุงเทพฯ มีลักษณะของความเป็น “เมืองน้ำ” และชาวต่างชาติยกย่องว่า “เวนิสตะวันออก” ใช้เรือสัญจรไปมาและติดต่อค้าขาย ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ทำให้กรุงเทพฯ เปลี่ยนจาก “เมืองน้ำ” มาเป็น “เมืองบก” แต่เรือก็ยังคงเป็นหนึ่งในรูปแบบการเดินทางของคนไทย (สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร, 2553, น. 75-77) สอดคล้องกับที่ ซีตาน ฉาง, และ นิธิอร พรอำไพสกุล (2566, น. 12-14) กล่าวว่า แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นแม่น้ำสายหลักและสายสำคัญของประเทศไทย ทำให้วิถีการเดินทางของคนไทยได้รับอิทธิพลจากแม่น้ำเจ้าพระยา การนั่งเรือท่องเที่ยวแม่น้ำเจ้าพระยาจึงกลายเป็นหนึ่งในเส้นทางท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์ของกรุงเทพฯ นอกจากนี้มีเรือโดยสารที่รับส่งต่าง ๆ แล้ว ยังมีเรือที่ให้บริการนักท่องเที่ยวเพื่อกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ เช่น เรือข้ามฟาก เรือด่วนเจ้าพระยาเรือคลองแสนแสบ จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าเรือเป็นพาหนะในการเดินทางของคนไทย

2.3. คนไทยชอบความสะดวกสบาย

คนไทยในเมืองต้องการความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตประจำวัน โดยเฉพาะผู้คนที่อยู่ในกรุงเทพฯ วรสิทธิ์ คงกิจเชิดชู และวัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ (2561, น. 86) อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงในสังคมทำให้เวลาของบุคคลมีจำกัด ส่งผลให้ต้องการใช้ชีวิตที่มีประสิทธิภาพ สะดวกสบาย ง่าย และรวดเร็ว เช่น ผู้คนส่วนใหญ่ จะเลือกรับประทานอาหารจานด่วนเพราะเวลาจำกัด สะดวก และประหยัดเวลา ซึ่งแสดงว่าคนไทยต้องการความสะดวกสบาย และรวดเร็ว

ผลการวิจัยของศรีณีย์ จีรังสุวรรณ (2560, น. 20) พบว่า ชีวิตในปัจจุบันเป็นชีวิตที่เร่งรีบ ต้องการความสะดวก ไม่ว่าจะบริการด้านไหนต้องปรับตัวเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบันได้ เช่น หาได้ทันที ใช้ได้ทันที เป็นต้น อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2549, น. 33) อธิบายเพิ่มเติมว่า คนไทยชอบความสะดวกสบาย ไม่ชอบการรอคอยนาน ๆ ดังนั้น ความสะดวกสบายจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของคนไทย ซึ่งปรากฏในโฆษณายามไทย ดังตัวอย่าง

- ตมแล้วสดชื่นได้ทันที (vincere, TaoBao, application)
- บรรเทาอาการคัดจมูกได้ทันที (ไป๋เซียน, PDD, application)
- ขนาดเล็ก พกพาง่าย ตมและทาแล้วสดชื่นได้ทันที (kavagood, JD, application)
- ขนาดเล็ก พกพาง่าย ยาดม kavagood ของไทย รูปแบบ 2 ใน 1 (kavagood, JD, application)
- ใช้ดม ใช้ทา ในหลอดเดียวกัน (เสื่อ, PDD, application)
- ยาดมพาสเทลของไทย ฝาแบบสไลด์ (pastel, PDD, application)

จากตัวอย่างพบว่า โฆษณานั้น “ขนาดเล็ก” “พกพาง่าย” แสดงถึงลักษณะบรรจุภัณฑ์ของยามว่าเล็ก สามารถพกพาได้สะดวก “รูปแบบ 2 ใน 1” และ “ใช้ดม ใช้ทา ในหลอดเดียวกัน” หมายถึงยามนั้นนอกจากสูดดมได้แล้วยังมียามสูดน้ำด้วย สามารถใช้ได้สองวิธีโดยดมและทาในหลอดเดียวได้ “ฝาแบบสไลด์” ยาดมที่ออกแบบให้ฝาเปิดและปิดได้ง่ายในรูปแบบสไลด์ ลดปัญหาราคาใจเรื่องฝาเปิดยากหรือฝายหาย แค่นี้สไลด์เลื่อนขึ้นโดยใช้มือข้างเดียว การออกแบบนี้เน้นการใช้ยามที่สะดวกและรวดเร็ว แสดงถึงลักษณะการออกแบบยามใช้งานง่าย

คำว่า “ทันที” หมายถึง ในขณะนั้นเอง เกี่ยวข้องกับสรรพคุณของยาม เป็นการแสดงให้เห็นว่ายาดม

มีประสิทธิภาพมาก เมื่อมีอาการก็ช่วยบรรเทาอาการได้ทันที

จากตัวอย่างแสดงว่าลักษณะบรรจุน้ำของยาต้มมีความโดดเด่นในเรื่องของขนาด พกพาง่าย ฝาปิดที่สามารถเปิดได้สะดวก จนถึงสรรพคุณของยาต้มได้ผลอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมาก ด้วยคุณสมบัติเหล่านี้ ทำให้การใช้งานยาต้มเป็นไปได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และตอบโจทย์ความต้องการของคนไทยในเมือง

สภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของคนไทยอย่างมาก ความสะดวกสบายและการใช้ชีวิตอย่างรวดเร็วจึงเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมการใช้ชีวิตของคนไทยในเมืองใหญ่

2.4. บุคคลที่มีชื่อเสียงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ

วิธีที่ผู้ประกอบการจะเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภค คือ การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงในการนำเสนอสินค้า เพราะผู้บริโภคอาจจะมีปฏิบัติตามบุคคลที่มีชื่อเสียงที่ชื่นชอบ การโฆษณาสินค้าและบริการจึงมักอ้างอิงบุคคลที่มีชื่อเสียง ดังปรากฏในโฆษณายาต้มไทย ดังตัวอย่าง

- สไตล์เดียวกันกับ Freen และ BKPP (หงส์ไทย, TaoBao, application)
- ยาต้มหงส์ไทยของไทย สไตล์เดียวกัน BKPP (หงส์ไทย, JD, application)
- ยาต้มพาสเทล สไตล์เดียวกันกับ BamBam (pastel, JD, application)

โฆษณายาต้มปรากฏข้อความ “สไตล์เดียวกันกับ Freen และ BKPP” “สไตล์เดียวกันกับ BamBam” Freen (ฟรีน) ชื่อไทยสโรชา จันทร์กิมฮะ เป็นนักแสดงและนักร้องที่เริ่มมีชื่อเสียงจากละครเรื่อง “ทฤษฎีสีชมพู” ในช่วงปลายปี 2022 เรื่องนี้ได้รับนิยมนำให้ Freen ได้รับความนิยมนับตั้งแต่ปี 2022 จนถึงปี 2024 Freen ได้จัดงานการแสดงดนตรีหลายครั้งซึ่งได้รับการตอบรับที่ดีมาก (Mangu E-Magazine, 2024, p.7) นอกจากนี้ยังมียอดผู้ติดตามในอินสตาแกรม (Instagram) มากถึง 4.34 แสนคน ซึ่งแสดงให้เห็นถึง Freen เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง

BKPP เป็นชื่อของพุ่มพวง อัสสรรัตนกุล และ กฤษณ์ อำมรรยเดชกร เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง เช่น ในประเทศจีน จากละครโทรทัศน์เรื่อง “แปลรักฉันด้วยใจเธอ” ซึ่งได้รับความนิยมมากและทำให้ทั้งสองคนกลายเป็นนักแสดงที่มีชื่อเสียง และมีฐานแฟนคลับขนาดใหญ่ทั้งในประเทศไทยและประเทศจีน พุ่มพวง อัสสรรัตนกุลเป็นศิลปินไทยคนแรกที่ได้จัดการแสดงดนตรีเดี่ยวในประเทศไทย โดยมีผู้เข้าชมมากกว่า 60,000 คน แสดงถึงความนิยมอย่างมากของพุ่มพวง อัสสรรัตนกุลในระดับนานาชาติ (ข่าวไทยโพสต์, 2567) “BamBam” ชื่อกัณฑ์พิมุกต์ ภูวกุล เป็นศิลปินรุ่นใหม่ชาวไทย เป็นสมาชิกวงบอยแบนด์เกาหลี่ GOT7 และมีความสามารถหลากหลายทั้งในการร้องเพลง แร็ป (Rap) การเต้น และการแต่งเพลง โดยมีแฟนคลับทั่วโลกและมีผู้ติดตามนับล้านคน (Bangkok Post, 2024) การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงในข้อความโฆษณายาต้มเพื่อเพิ่มความสนใจของผู้บริโภค โดยการบอกว่ายาต้มนั้นมี “สไตล์” หรือลักษณะที่สอดคล้องกับบุคคลที่มีชื่อเสียงที่พูดถึง ณัฐวดี พรหมบางญวน (2560, น. 162-163) กล่าวว่าการใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงนำเสนอสินค้าเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดที่นิยมในปัจจุบัน เพราะบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นผู้นำทางความคิดของผู้บริโภค ทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมของคนที่ยื่นชอบ โดยเฉพาะในสังคมที่ให้ความสำคัญกับอิทธิพลของบุคคลเหล่านี้ ซึ่งสามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคได้ง่าย ตัวอย่างเช่น บริษัทสมุนไพรรไทย หงส์ไทย จำกัดประกาศข้อความลงในเฟซบุ๊กวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2566 ว่า ยาต้มสมุนไพรรไทยหงส์ไทย สูตร 2 ขายหมดชั่วคราว เพราะศิลปินที่มีชื่อเสียงของไทยคือ Lisa (ลลิษา มโนบาล) ลงรูปภาพที่ถือยาต้มหงส์ไทยลงในอินสตาแกรม แสดงให้เห็นถึงวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคตามกระแสและนิยาม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พบเห็นได้ในชีวิตประจำวันของคนยุคใหม่ จากการวิเคราะห์ข้อความโฆษณายาต้ม สะท้อนให้เห็นถึงแนวประเพณีปฏิบัติของคนไทยหลายด้านในการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น คนไทยนิยมใช้สิ่งของที่ทำให้รู้สึกสดชื่น การเดินทางของคนไทย คนไทยชอบความสะดวกสบาย และบุคคลที่มีชื่อเสียงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ

3. ด้านการศึกษาของคนไทย

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาของสังคม ในสังคมไทยไม่ว่าอดีตหรือปัจจุบัน ผู้ปกครองส่วนใหญ่คาดหวังให้ลูกได้รับการศึกษาที่สูง เพื่อให้ได้งานดีและมีรายได้สูง ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไป สภาพแวดล้อมทางสังคมเต็มไปด้วยการแข่งขัน โดยเฉพาะในด้านการศึกษา โฆษณายาตามไทยปรากฏข้อความเกี่ยวกับการศึกษา ดังนี้

- ยาวิเศษป้องกันอาการง่วงนอนสำหรับนักเรียนที่นอนดึก (เสื่อ, TaoBao, application)
- ยาตามแบบสุดดม ใช้เมื่อเรียน ขับรถ และการทำงานหนัก (vincere, JD, application)
- ป้องกันอาการง่วงนอนสำหรับนักเรียน (green herb / ฌอเอม, TaoBao, application)
- ป้องกันอาการง่วงนอนและคัดจมูกขณะการเรียน ขับรถ (Peppermint black inhalant , JD, application)
- ยาตามแบบหลอดทำให้สดชื่นสำหรับนักเรียน (Peppermint Field, PDD, application)

ในข้อความโฆษณายาตามข้างต้นกล่าวถึง “นักเรียน” หรือ “การเรียน ” จากภาษาโฆษณานี้ทำให้เห็น ว่ากลุ่มผู้เรียนที่ต้องการเพิ่มความตื่นตัวในชีวิตประจำวันเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งของยาตามนี้ เพราะในสังคมที่ต้องเผชิญกับการเรียนที่หนักทำให้นอนดึก และอาจเกิดอาการเหนื่อยล้าและขาดสมาธิได้ ทำให้ “ง่วงนอน” หรือ “นอนดึก” ดังนั้น กลุ่มผู้เรียนจึงพึ่งพายาตามเพื่อช่วยเพิ่มความสดชื่นและความตื่นตัว สะท้อนถึงการศึกษของคนไทย คือ นักเรียนนอนดึก รู้สึกง่วงและเหนื่อย จึงใช้ยาตามที่มีสรรพคุณช่วยบรรเทาอาการนี้มาแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

การอภิปรายผล

คนจีนรู้จักวิถีชีวิตของคนไทยผ่านสื่อต่างๆ เช่น หนังสือ ภาพยนตร์ รายการวาไรตี้ ข่าว และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น ดังตัวอย่างในหนังสือเรียนวิชาการอ่านภาษาไทย (2) (泰语阅读教2) ซึ่งเป็นหนังสือเรียนที่พิมพ์อย่างเป็นทางการและใช้ในมหาวิทยาลัยต่างๆ ของประเทศจีน ให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศไทยหลายด้าน เช่น เศรษฐกิจ ลักษณะของภาษาไทย พุทธศาสนาในประเทศไทย ภูมิปัญญาวัฒนธรรมไทย รวมทั้งวิถีชีวิตของไทยด้านการใช้สมุนไพร ซึ่งปรากฏในบทที่ 4 “สมุนไพรไทย...ภูมิปัญญาไทยที่ควรสืบทอด” บทอ่านภาษาไทยของบทนี้กล่าวถึงภูมิปัญญาการใช้สมุนไพร ดังนี้

จะเห็นได้ว่า การใช้ยาสมุนไพรจะสามารถช่วยรักษาโรคและอาการเจ็บป่วยเล็กน้อยๆ ได้หลายอย่าง เพราะการพึ่งพาแพทย์พื้นบ้านนั้นยังมีความสำคัญต่อคนไทยเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในชนบทที่ห่างไกลจากสถานบริการของรัฐ การรักษาตนเองจะมีข้อดีที่เป็นการรักษาอาการบาดเจ็บเบื้องต้นก่อนที่อาการจะกำเริบมากขึ้น และยังเป็น การประหยัดค่าใช้จ่ายด้วย แต่ทั้งนี้ก็ต้องอยู่กับโรคที่สามารถวินิจฉัยและสามารถรักษาตนเองในเบื้องต้นได้เท่านั้น (杨绍奇, & 任志远, 2019, น. 51)

จากตัวอย่างพบว่า หนังสือที่คนจีนใช้เรียนภาษาไทยมีเนื้อหาเกี่ยวกับวิถีชีวิตไทย โดยระบุว่าคนไทยมีความรู้ในการใช้สมุนไพรรักษาโรคหรืออาการเจ็บป่วยเล็กน้อยที่สามารถวินิจฉัยได้เองในเบื้องต้น

ในหนังสือ 列国志泰国 ซึ่งจัดพิมพ์ตามนโยบายของรัฐบาลจีน เนื้อหาให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชีย ในหนังสือเล่มนี้กล่าวถึงประเทศไทยโดยระบุว่า ในอดีต กรุงเทพฯ มีแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งเป็นแม่น้ำสาย

ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย จึงทำให้การเดินทางทางน้ำของไทยสะดวกมาก คนไทยใช้เส้นทางน้ำนี้ในการส่งของไปยังที่ต่าง ๆ ต่อมาในศตวรรษที่ 20 การเดินทางทางบกเริ่มเข้ามาแทนทางน้ำ ปัจจุบันการเดินทางทางน้ำยังมีอยู่แต่มีวัตถุประสงค์เปลี่ยนไป เช่น การนั่งเรือเที่ยวแม่น้ำและชมวิวดูสองฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาในกรุงเทพมหานคร (田禾, & 周方治, 2009)

ในสื่อบันเทิงของจีนเช่น ภาพยนตร์ยอดนิยมในจีน เรื่อง นักสืบไซนาทาวน์ 1 (唐人街探案1) แสดงให้เห็นถึงการใช้ชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะการเดินทางด้วยยานพาหนะของคนไทย เช่น รถตุ๊กตุ๊ก รถมอเตอร์ไซค์ รถไฟฟ้า รถไฟใต้ดิน และเรือ เป็นต้น (陈思诚, 2015) ข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นการเดินทางของคนไทย ซึ่งเป็นแนวทางประเพณีปฏิบัติของคนไทยรูปแบบหนึ่ง ในรายการวาไรตี้โชว์ Keep Running (奔跑吧兄弟) (2015) ที่ถ่ายในประเทศไทย ก่อนเริ่มกิจกรรมในสระว่ายน้ำ ผู้ดำเนินรายการอธิบายว่าประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อนที่มีอุณหภูมิสูงตลอดทั้งปี ดังนั้น สระว่ายน้ำกลางแจ้งจึงได้รับความนิยมจากคนไทย จากข้อมูลนี้แสดงสภาพอากาศในประเทศไทยซึ่งเป็นภูมิอากาศร้อนชื้นจึงต้องคลายร้อนด้วยกิจกรรมที่ใช้น้ำ

ข่าวจาก Labbrand (2018) กล่าวว่า ประเทศไทยที่พัฒนาอย่างรวดเร็วส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนไทยซึ่งต้องการความสะดวกสบายและรวดเร็ว โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ มีร้านอาหารจานด่วน บริการที่อำนวยความสะดวกต่าง ๆ และร้านสะดวกซื้อ กระจายอยู่ทั่วไปและมีจำนวนมาก การมีสินค้าและบริการเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการของคนไทยในด้านความสะดวกสบาย ในข่าวของ 澎湃新闻 (2024) รายงานว่า ลาบูบู (Labubu) เป็นอาร์ตทอยกลุ่มสุนัขที่ได้รับความนิยมอย่างมากในประเทศไทย สาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้ลาบูบูได้รับความนิยมคือ ในปี 2024 ศิลปินไทย Lisa (ลิซ่า มโนบาล) ลงรูปภาพที่ถ่ายกับลาบูบูบนแพลตฟอร์มอินสตาแกรม ซึ่งทำให้ลาบูบูขายหมดอย่างรวดเร็ว จากข่าวนี้นี้ทำให้เห็นว่าพฤติกรรมการปฏิบัติของคนไทยได้รับอิทธิพลอย่างมากจากบุคคลที่มีชื่อเสียง

หนังสือพิมพ์กวางหมิง (光明日报, 2013) ระบุว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่ให้ความสำคัญกับการศึกษา การลงทุนในด้านการศึกษาระดับสูงเพิ่มขึ้นทุกปี ความใส่ใจของคนไทยในด้านการศึกษส่งผลต่อนักเรียนจึงทำให้รัฐบาลไทยมีนโยบายว่าจะปรับการศึกษา ลดงานของผู้เรียน

จากข้างต้นที่กล่าวมาแสดงว่าคนจีนรู้จักวิถีชีวิตไทยจากสื่อที่เผยแพร่ในจีนอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นสื่อบันเทิงหรือในหนังสือเรียนซึ่งเป็นการศึกษาในระบบ คนจีนจึงรู้จักประเทศไทยและคนไทยผ่านสื่อหลากหลายรูปแบบ ทั้งในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาหรือประชาชนทั่วไป วิถีชีวิตไทยดังกล่าวอาจใช้เวลาอันยาวนานเพื่อเรียนรู้ผ่านการอ่านหนังสือหรือการชมสื่อบันเทิง นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังมีแอปพลิเคชัน (application) ซึ่งสื่อสารกับผู้คนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น แอปพลิเคชันที่คนจีนนิยมมากในการซื้อขายสินค้าและบริการคือ เทาเป่า (Taobao) จิงตง (JD) และพินตัวตัว (PDD) ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้คนจีนรู้จักสินค้าไทย โดยเฉพาะยาต้มไทย ซึ่งได้รับความนิยมมากในประเทศจีน

ผู้วิจัยพบว่าข้อความโฆษณาชาดมที่ปรากฏในแอปพลิเคชันจีนทั้งหมด 13 ทรานส์คริปต์ จำนวน 112 ข้อความ จากข้อความโฆษณาชาดมสะท้อนถึงวิถีชีวิตไทยด้านแนวทางการประพฤติปฏิบัติ มีข้อความมากที่สุด 86 ข้อความ รองลงมาคือ ด้านภูมิปัญญาของคนไทยในการใช้สมุนไพร 85 ข้อความ และด้านการศึกษาของคนไทยมีน้อยที่สุด โดยมี 22 ข้อความ เห็นได้ว่า การโฆษณาชาดมมุ่งเน้นการแสดงพฤติกรรมประจำวันของคนไทย ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ใหญ่ที่สุด รองลงมาคือประโยชน์ของยาต้มสมุนไพรที่มาจากธรรมชาติและปลอดภัย แสดงให้เห็นว่าประโยชน์ของยาต้มสมุนไพรยังมีความสำคัญ ด้านการศึกษาของไทยมีน้อยที่สุด แสดงให้เห็นว่าโฆษณาซึ่งใช้ภาษาที่สั้นข้อความได้รวดเร็วและชัดเจน เป็นสื่ออีกช่องทางหนึ่งที่น่าเสนอวิถีชีวิตไทยให้ชาวจีนรู้จักมากยิ่งขึ้น

ผลการศึกษาทั้งหมดสรุปได้ว่า ในสื่อของจีนที่หลากหลายและในข้อความโฆษณาชาดม ล้วนมีวิธีการนำเสนอวิถีชีวิตไทยที่แตกต่างกันแต่มีเนื้อหาแสดงวิถีชีวิตของคนไทยที่เหมือนกัน เช่น ภูมิปัญญาการใช้สมุนไพร แนวทางประพฤติปฏิบัติ และการศึกษาของคนไทย สอดคล้องกับงานวิจัยสังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยของ 陆汉斌 (2012, น. 29-30) ผลการวิจัยพบว่า ประเทศไทยตั้งอยู่ในเขตร้อน มีแสงแดดและฝนตกมาก ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์รวมถึงสมุนไพรด้วย เนื่องจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันรูปแบบการเดินทางมีการเปลี่ยนแปลง

โดยคนไทยนิยมใช้รถเป็นหลัก โดยเฉพาะในกรุงเทพฯ การเดินทางหลักคือรถยนต์ รองลงมาคือการเดินทางทางน้ำ นอกจากนี้ในประเทศไทย ครูผู้สอนมีสถานภาพสูง คนไทยให้ความเคารพครูผู้สอนอย่างมาก ในสังคมไทย หากบุคคลใดเป็นครูผู้สอน จะได้รับการชื่นชมและเคารพ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาต่อคนไทย

ข้อเสนอแนะ

ควรนำผลการวิจัยนี้ไปสร้างสื่อการเรียนการสอนวัฒนธรรมไทยให้แก่ผู้เรียนชาวจีน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนชาวจีนเรียนรู้และเข้าใจการใช้ชีวิตของคนไทยได้ง่ายและลึกซึ้งขึ้น

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

บทความนี้ช่วยเพิ่มพูนความรู้ด้านการดำเนินชีวิตของคนไทยให้เห็นวิถีชีวิตไทยอย่างชัดเจน เช่น ภูมิปัญญาของคนไทยในการใช้สมุนไพร แนวประเพณีปฏิบัติของคนไทย ได้แก่ คนไทยนิยมใช้สิ่งของที่ทำให้รู้สึกสดชื่น การเดินทางของคนไทย คนไทยชอบความสะดวกสบาย และบุคคลที่มีชื่อเสียงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ และการศึกษาของคนไทย ความรู้นี้แสดงให้เห็นว่า ยادمมีประโยชน์ในวิถีชีวิตของคนไทยที่ผูกพันกับการดูแลสุขภาพเบื้องต้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, และกระทรวงวัฒนธรรม. (2558). *วัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญา*. รุ่งศิลป์การพิมพ์.

ค้นคืนจาก http://www.culture.go.th/culture_th/article_attach/publication.pdf.

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2557). *พืชสมุนไพร ภูมิปัญญาไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กรรณิการ์ ธรรมพานิชวงศ์, และ พร้อมพัฒน์ ภูมิวัฒน์. (2564). *มาตรการแก้ “PM2.5” จากยานยนต์*.

ค้นคืนจาก <https://tdri.or.th/2021/02/pm2-5-air-quality-vehicle/>.

กองส่งกำลังสายแพทย์. (2567). *สมุนไพรไทย*. ค้นคืนจาก <https://mssd.nmd.go.th/wpcontent/uploads/บทความสมุนไพร.pdf>.

ข่าวไทยโพสต์. (2567). “บิวกี๋น” ศิลปินไทยคนแรก จัด Solo Concert ระดับสเตเดียมที่จีน ผู้ชมกว่า 6 หมื่น!

ค้นคืนจาก <https://www.thaipost.net/entertainment-news/558738/>.

โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2542). *สารานุกรมไทยฉบับกาญจนาภิเษก*. กรุงเทพมหานคร : โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน.

จันทร์จิรา ตรีเพชร, ศักดิ์ชาย เพ็ชรตรา, และวราวุฒิ มหามิตร. (2564). การศึกษาภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรท้องถิ่นตามนิเวศธรรมชาติลำน้ำพรม จังหวัดชัยภูมิ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5 (1), 266-268.

- ซีตาน ฉาง, และ นิธิอร พรอำไพสกุล. (2566). *การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมภาษาไทย เรื่อง “การท่องเที่ยวริมแม่น้ำเจ้าพระยา” สำหรับนักศึกษาชาวจีน*. (ปริญาณาการจัการมหำบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาควรรณ คุณากรวงศ์. (2565). *สมุนไพโรไทย...คุณค่าที่ควรรเรียนรู้*. ค้นคืนจาก https://www.finearts.go.th/storage/contents/2022/01/detail_file/fED0luONaSqK6ZzfP7C5roy2WJncxdXUtHVv0U2P.pdf.
- เพยาวี เหมือนวงษ์ญาติ. (2527). *อาบอบสมุนไพโร. นิตยสารหอมชาวบ้าน* (61).
- ณัฐวดี พรหมบางญวน. (2560). *การใช้บุคคลที่มีชื่อเสียงเป็น นพรีเซนเตอร์ส่งผลต่อการรับรู้ภาพลักษณ์ตราสินค้าโทรศัพท์มือถือ SAMSUNG ของผู้บริโภคในเขตส*. ค้นคืนจาก <https://grad.dpu.ac.th/upload/content/files/ปีที่%205%20ฉบับที่%203%20เดือนเมษายน%20-%20กรกฎาคม%20560/vol5-3-18.pdf>.
- วริทธิ์ คงกิจเชิดชู, และ วัชรพจน์ ทรัพย์สงวนบุญ. (2561). *การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้ออาหารจานด่วนแบบ Takeaway ในพื้นที่ศูนย์กลางทางธุรกิจ*. *WMS Journal of Management Walailak University*, 8(2).
- ศรัณย์ จีรังสุวรรณ. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภค ต่อผู้ประกอบการในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. (ปริญาณาการจัการมหำบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิตล, กรุงเทพมหานคร.
- ศิรินารล ปรีชา. (2562) *คล้ายร้อนกับสมุนไพโรฤทธิ์เย็น*. ค้นคืนจาก http://lib3.dss.go.th/fulltext/dss_knowledge/com-6-62-Cool%20herbal.pdf.
- สมจิตร วัฒนคุล้ง, และ อัมพวรรณ ทิวไผ่งาม. (2531). *การคมนาคมขนส่งในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ.
- สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร. (2553). *กรุงเทพฯอยู่คู่สายน้ำ Bangkok a city by the water*. กรุงเทพมหานคร: สำนักการระบายน้ำ กรุงเทพมหานคร.
- โสภณ ชมชาญ. (2553). *ความแห้งแล้งในประเทศไทย* ค้นคืนจาก https://www.ddd.go.th/WEB_UNCCD/dryland/page1.html.
- อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2549). *ค่านิยมกับพฤติกรรมการบริโภคของคนไทย*. *วารสารรัฐสมิแล*, 27 (1), 32-39.
- อุบลวรรณ ปิติพัฒนาโมษิต, และ อวยพร พานิช. (2530). *รายงานผลการวิจัย เรื่อง วิวัฒนาการของภาษาโฆษณาหนังสือพิมพ์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- AlibabaNews Thai. (2021). *ครบรอบ 18 ปี เถาเป่า มาร์เก็ตเพลส*. ค้นคืนจาก <https://th.alibabaneews.com/ครบรอบ-18-ปี-เถาเป่า-มาร์เก็ต/>.
- Amazing Thailand. (2022). *Amazing Thailand HEALTH & WELLNESS HOLIDAYS*. ค้นคืนจาก <https://tourismproduct.tourismthailand.org/wp-content/uploads/2022/07/Amazing-Thailand-Health-Wellness-Holidays-th.pdf>.
- Bangkok Post. (2024). *BamBam: A glance at the K-pop superstar*. Retrieved form <https://www.bangkokpost.com/thailand/people/2783929/bambam-a-glance-at-the-k-pop-superstar>.
- Bbc News Thai. (2024). *ฝุ่น PM2.5: คนไทยป่วยจาก “มลพิษทางอากาศ” กว่า 10 ล้านคนในปี 2566*. Retrieved from <https://www.bbc.com/thai/articles/c723508nx22o>.
- Ceo Channels. (2017). *ประวัติ ริชาร์ด หลิว (Richard Liu) จากคนทำธุรกิจเจ้งไม่เป็นท่า สู่เจ้าของอาณาจักรแสนล้าน JD.com*. ค้นคืนจาก <https://www.ceochannels.com/richard-liu-story/#>.

- Labbrand. (2018). *泰国文化- 笑容背后: 泰国关键市场趋势背后的文化行为*. Retrieved from <https://www.labbrand.com.cn/insights/article/more-than-just-smiles-cultural-behaviors-behind-key-market-trends-in-thailand.html>.
- Mangu E-Magazine. (2024). *默契三搭, 进军大荧幕——专访《Uranus2324》电影主演 Freen Sarocha 和 Becky Rebecca*. MANGU E-Magazine. 284. Retrieved from <https://atmangu.com/cn/article/1618>.
- Pdd Holdings Inc. (2022). *关于我们*. Retrieved from <https://www.pinduoduo.com/home/about/>.
- TourismThailand. (2020). *การเดินทางทั่วไทย*. ค้นคืนจาก <https://thai.tourismthailand.org/Articles/วางแผนเที่ยว-การเดินทางทั่วไทย>.
- Xidan Zhang, และ นิธิอร พรอำไพสกุล. (2566). *การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมภาษาไทย เรื่อง “การท่องเที่ยวริมแม่น้ำเจ้าพระยา” สำหรับนักศึกษาชาวจีน*. (ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- 光明日报. (2013). *泰国探讨教育改革*. 光明日报. (08).
- 田禾, & 周方治. (2009). *列国志泰国*. 北京: 社会科学文献出版社.
- 医学百科. (2014). *鼻通*. Retrieved form <https://yixue.com/%E9%BC%BB%E9%80%9A>
- 陆汉斌. (2012) 泰国社会文化面面观. *东南亚纵横 AROUND SOUTHEAST ASIA*. (8), 28-31.
- 杨绍奇, & 任志远. (2019). *วิชาการอ่านภาษาไทย 2 泰语阅读教程 (2)*. 广州: 世界图书出版广东有限公司.
- 澎湃新闻. (2024). *直播间突然冲进3万泰国人, 泡泡玛特到底发生什么事了*. Retrieved from https://www.thepaper.cn/newsDetail_forward_27972283?commTag=true 陈思诚. (2015). *唐人街探案* [电影]. 中国: 万达影视.
- 中商产业研究院. (2022). *2021年度中国电子商务“百强榜”*. Retrieved from <https://top.askci.com/news/20220228/1059211745514.shtml>
- 浙江卫视. (2015). *奔跑吧兄弟* [电视节目]. 浙江卫视.

คำแนะนำในการส่งต้นฉบับวารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัย

เรียนท่านผู้ที่จะส่งบทความเพื่อตีพิมพ์

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัยขอเรียนเชิญท่านผู้สนใจส่งบทความที่มีเนื้อหาด้านศิลปศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัย บทความของท่านต้องไม่เคยตีพิมพ์ หรืออยู่ในระหว่างการรอพิจารณาจากวารสารอื่น และกองบรรณาธิการขอสงวนลิขสิทธิ์ในการตรวจทานแก้ไขต้นฉบับตามเกณฑ์

ประเภทของบทความที่รับ

วารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัย แบ่งเนื้อหาของวารสารออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รายงานการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ (วิทยานิพนธ์ต้องไม่เกิน 1 ปี) เรื่องละประมาณ 20 - 25 หน้ากระดาษ ขนาด A4
2. บทความทางวิชาการ เรื่องละประมาณ 15 - 20 หน้ากระดาษ ขนาด A4

การเตรียมต้นฉบับ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ด้วย Microsoft Word ตัวอักษร TH SarabunPsk ขนาดตัวอักษร 15 พอยต์ (Point) ใช้กระดาษขนาด A4
2. การใช้ภาษาอังกฤษ ควรใช้เฉพาะคำที่ยังไม่มีคำแปลเป็นภาษาไทย หรือแปลแล้วยังไม่ได้ความหมายชัดเจน ให้เขียนภาษาไทยทับศัพท์และวงเล็บภาษาอังกฤษกำกับ
3. บทความที่เป็นรายงานการวิจัยหรือวิทยานิพนธ์ ให้พิมพ์เรียงลำดับดังนี้
 - 3.1 ชื่อเรื่อง (Title) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 3.2 ชื่อผู้ทำวิจัย (Author) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และอีเมลที่ติดต่อได้
 - 3.3 หน่วยงานหรือสถาบันที่สังกัด ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 3.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภาษาละไม่เกิน 250 คำ
 - 3.5 คำสำคัญ (Keywords) ระบุคำสำคัญหรือวลีสั้น ๆ เพียง 2-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 3.6 บทนำ (Introduction)
 - 3.7 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective)
 - 3.8 วิธีดำเนินงานวิจัย (Method)
 - 3.9 ผลการวิจัย (Result)
 - 3.10 การอภิปรายผล (Discussion) และข้อเสนอแนะ
 - 3.11 องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย
 - 3.12 การอ้างอิง (Citation) และบรรณานุกรม (References) ใช้ระบบ APA 6 ให้เรียงตามลำดับอักษรไทย ก่อนอังกฤษ
4. บทความวิชาการ ให้พิมพ์เรียงลำดับดังนี้
 - 4.1 ชื่อเรื่อง (Title) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 4.2 ชื่อผู้เขียน (Author) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 4.3 หน่วยงานหรือสถาบันที่สังกัด (Affiliation) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 4.4 บทคัดย่อ (Abstract) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภาษาละไม่เกิน 250 คำ
 - 4.5 คำสำคัญ (Keywords) ระบุคำสำคัญหรือวลีสั้น ๆ เพียง 2-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 - 4.6 บทนำ (Introduction)
 - 4.7 เนื้อหา (Body of Knowledge)

4.8 บทสรุป (Conclusions)

4.9 การอ้างอิง (Citation) และบรรณานุกรม (References) ใช้ระบบ APA 6 ให้เรียงตามลำดับอักษรไทย
ก่อนอังกฤษ

ตัวอย่าง การจัดหน้ากระดาษ

The diagram illustrates the layout of a Thai academic paper title page. It includes the following elements and annotations:

- Title:** "ชื่อเรื่องภาษาไทย" (18 pt) and "ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ" (14 pt).
- Author:** "ชื่อผู้เขียนภาษาไทย (ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ)" (14 pt), "หน่วยงานที่สังกัดภาษาไทย", and "หน่วยงานที่สังกัดภาษาอังกฤษ" (14 pt).
- Keywords:** "บทคัดย่อภาษาไทย" (15 pt) and "บทคัดย่อภาษาอังกฤษ" (15 pt).
- Abstract:** "Abstract" (15 pt).
- Keyword:** "Keyword" (15 pt).

Annotations indicate line counts: "1.3 นิ้ว" for the title, "1 นิ้ว" for the author information, "1 นิ้ว" for the keywords, and "1 นิ้ว" for the abstract and keyword sections. A note "ไม่เกิน 250 คำ" (not more than 250 words) is placed next to the abstract and keyword sections.

1.3 ข้อ

บทนำ

.....

.....

.....

.....

.....

1 ข้อ

(การอ้างอิง ดูการลงรายการในเอกสาร Citation APA 6)

1 ข้อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

.....

.....

.....

.....

วิธีดำเนินงานวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1 ข้อ

1.3 คะแนน

ผลการวิจัย

.....

.....

.....

.....

.....

1 คะแนน

กรณีศึกษา

.....

.....

.....

.....

1 คะแนน

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1 คะแนน

2. รายการอ้างอิงหรือบรรณานุกรม

ธีรโชติ เกิดแก้ว. (2547). *พระพุทธศาสนากับปัญหาสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สือตะวัน.

Ruth Benedict. (1995). *Pattern of Culture*. New York: St. Martin's Press.

หมายเหตุ: ดูรายละเอียดการเขียนรายงานและการอ้างอิงได้ใน

URL: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/larhcu/about/submissions>

ประกาศเกี่ยวกับลิขสิทธิ์

1. กรณีบทความที่เป็นบทความวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาจะต้องผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษามาก่อนและต้องให้อาจารย์ที่ปรึกษารับรองมาด้วย จึงจะได้รับพิจารณาจากกองบรรณาธิการเพื่อเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาต่อไป

2. เนื้อหาและข้อมูลในบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารฯ ถือเป็นความคิดเห็นและความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความโดยตรง ซึ่งกองบรรณาธิการวารสารไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยหรือร่วมรับผิดชอบใดๆ

3. บทความ ข้อมูล เนื้อหา รูปภาพ ฯลฯ ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารฯ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารฯ หากบุคคลหรือหน่วยงานใดต้องการนำเนื้อหาทั้งหมดหรือบางส่วนไปเผยแพร่หรือใช้ประโยชน์ในรูปแบบใด ๆ จะต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากวารสารฯ ก่อน

การส่งต้นฉบับ

ส่งไฟล์ข้อมูลบทความผ่านระบบออนไลน์ Thai Journals Online (Thaijo) ได้ที่ URL: <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/larhcu/about/submissions> สำหรับบทความที่ผ่านการพิจารณาและเกณฑ์การประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจะได้รับตีพิมพ์ลงในวารสารเพื่อเผยแพร่ต่อไป

ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์

สำหรับผู้ที่ตีพิมพ์บทความลงในวารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัยนั้นจะต้องเสียค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความเรื่องละ **4,500 บาท** เพื่อเป็นค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่จะพิจารณาคุณภาพทางวิชาการของบทความและค่าดำเนินการอื่น ๆ โดยสามารถจ่ายได้ตามช่องทางต่อไปนี้

การชำระเงิน

เช็คขีดคร่อม สั่งจ่ายในนามมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ธนาคาร..... สาขา.....

เลขที่..... ลงวันที่.....

โอนเงินผ่านบัญชีธนาคารธนาชาติ สาขามหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ ชื่อบัญชีมหาวิทยาลัย

หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ บัญชีออมทรัพย์ เลขบัญชี 168-2-00999-7 กรณีโอนเงินกรุณาส่งแฟกซ์

ไปโอนเงินมาพร้อมลงรายมือชื่อกำกับด้วย กรณีที่สมัครเป็นสมาชิกวารสารให้ส่งมาพร้อมกับใบสมัคร

สมาชิกด้วย ที่โทรสาร 0-2312-6417 หรือ ส่งมายังกองบรรณาธิการ วารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัย

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ 18/18 ถนนเพชรต้น (บางนา-ตราด) กิโลเมตรที่ 18 ตำบลบางโฉลง

อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ รหัสไปรษณีย์ 10540

ชำระเงินสดที่สำนักงานเลขานุการคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พงศ์พัชรา กวินกุลเศรษฐ์
หัวหน้ากองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัย

แบบรับรองบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์

เรียน บรรณาธิการวารสารศิลปศาสตร์วิชาการและวิจัย คณะศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ข้าพเจ้า ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 อาจารย์ ดร.

ชื่อ - สกุล

สถาบันหรือหน่วยงานที่สังกัด.....

.....

.....

ที่อยู่และหมายเลขโทรศัพท์ (ที่ติดต่อ)

โทรศัพท์ที่ทำงาน.....โทรศัพท์มือถือ.....

โทรสาร.....E-mail.....

ขอรับรองว่าได้ตรวจสอบบทความวิจัยจากปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง :

ชื่อบทความ (ภาษาไทย).....

.....

.....

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ).....

.....

.....

ของนักศึกษา/นิสิต ชื่อ -สกุล

ว่าถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ซึ่งบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่น

.....ลายมือชื่อ

(.....)

อาจารย์ที่ปรึกษา

วันที่